

ΝΟΜΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΡΚΤΙΚΟΥ ΩΚΕΑΝΟΥ

Επιβλέπων καθηγητής: Π. Λιάκουρας
Τσιμικλής Παναγιώτης (ΑΜ:15020)

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
Π.Μ.Σ. «BRICS: - ΚΟΙΝΩΝΙΑ – ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ»

2019

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	
1.1 ΑΡΚΤΙΚΗ	10
1.2 ΓΕΩΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ & ΓΕΩΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΡΚΤΙΚΟΥ ΩΚΕΑΝΟΥ	10
1.3 ΑΥΤΟΧΘΟΝΟΙ ΛΑΟΙ	11
1.4 ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ	12
1.5 ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΑΡΚΤΙΚΗΣ	13
1.5.1 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΑΥΞΗΜΕΝΟ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝ ΣΤΗΝ ΑΡΚΤΙΚΗ	14
1.6 Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΣΤΟΝ ΑΡΚΤΙΚΟ ΩΚΕΑΝΟ	14
1.6.1 ΡΩΣΙΑ	16
1.6.2 ΝΟΡΒΗΓΙΑ	17
1.6.3 ΗΠΑ-ΑΛΑΣΚΑ	17
1.6.4 ΚΑΝΑΔΑΣ	18
1.6.5 ΔΑΝΙΑ-ΓΡΟΙΛΑΝΔΙΑ	18
1.6.7 ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΠΡΟΚΛΗΣΗ	20
1.8 ΝΑΥΤΙΛΙΑ-ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ΑΡΚΤΙΚΗ & ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΑΚΑΙΟ	24
2.1 ΑΡΚΤΙΚΟΣ ΩΚΕΑΝΟΣ Η ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ & ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ	26
2.2 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΗΝ ΑΡΚΤΙΚΗ	26
2.2.1 ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ & ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΜΕ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ ΑΡΚΤΙΚΗΣ	26

2.2.2 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ	27
2.2.3 ΑΡΚΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ	28
2.2.4 ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ILULISSAT	31
2.3 UNCLOS	32
2.3.1 ΧΩΡΙΚΑ ΥΔΑΤΑ	34
2.3.2 ΑΟΖ	35
2.3.3 ΥΦΑΛΟΚΡΗΠΙΔΑ	36
2.3.3.1 ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΥΦΑΛΟΚΡΗΠΙΔΑΣ	37
2.3.3.2 ΠΩΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΕΤΑΙ Η ΥΦΑΛΟΚΡΗΠΙΔΑ	37
2.3.3.3 ΔΙΑΦΟΡΑ ΑΟΖ- ΥΦΑΛΟΚΡΗΠΙΔΑΣ	39
2.3.4 ΔΙΕΘΝΗ ΣΤΕΝΑ	39
2.3.5 ΑΝΟΙΚΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ & ΔΙΕΘΝΗΣ ΒΥΘΟΣ	40
2.3.6 ΚΛΕΙΣΤΕΣ –ΗΜΙΚΛΕΙΣΤΕΣ ΘΑΛΑΣΣΕΙΣ	40
2.3.7 ΕΠΙΛΥΣΗ ΔΙΑΦΟΡΩΝ-ΟΙ ΥΠΟΒΟΛΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ. ΑΡΘΡΟ 76	41
2.3.7.1 ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΤΩΝ ΑΞΙΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΣΤΟΝ ΑΡΚΤΙΚΟ ΩΚΕΑΝΟ	43
2.3.7.2.1 ΚΑΝΑΔΑΣ	44
2.3.7.2.2 ΔΑΝΙΑ-ΓΡΟΙΛΑΝΔΙΑ	45
2.3.7.2.3 ΝΟΡΒΗΓΙΑ	46
2.3.7.2.4 ΡΩΣΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ	46
2.3.7.2.5 ΗΠΑ	47
3.1 ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ	49

3.2 ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΤΩΝ ΠΑΡΚΑΤΙΩΝ ΑΡΚΤΙΚΩΝ ΚΡΑΤΩΝ	49
3.3.1 ΚΑΝΑΔΑΣ- ΔΑΝΙΑ LINCOLN SEA	50
3.3.2 ΝΗΣΙ HANS	56
3.3.3 ΗΠΑ-ΚΑΝΑΔΑΣ BEAUFORT SEA	59
3.3.4 ΣΥΝΘΗΚΗ ΠΕΡΙ ΟΡΙΑΚΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ BARENTS 2010	61
3.3.5 ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΣΥΝΟΡΙΑΚΗ ΔΙΑΜΑΧΗ ΤΗΣ BERING SEA & CHUKCHI SEA	66
3.3.6 ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΑ ΟΡΙΑ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΟ JAN MAYEN	69
3.3.7 ΣΥΜΒΑΣΗ ΟΡΙΟΥ GREENLAND-SVALBARD 2006	70
3.4 ΑΡΚΤΙΚΑ ΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	73
3.4.1 ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΟ ΠΕΡΑΣΜΑ	74
3.4.2 ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΠΕΡΑΣΜΑ	77
3.4.3 ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΝΑΔΑ –ΡΩΣΙΑ	79
3.5 LOMONOSOV RIDGE	79
4 ΝΕΟ ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ	84
4.1 ΝΟΜΙΚΑ ΚΕΝΑ	85
4.2 ΜΙΑ ΝΕΑ ΣΥΝΘΗΚΗ	86
4.2.1. Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΡΚΙΚΗΣ	86
4.2.2. ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΝΤΑΡΚΤΙΚΗΣ-ΑΡΚΤΙΚΗΣ	87
4.4 ΜΙΑ ΑΡΚΤΙΚΗ ΣΥΝΘΗΚΗ	88
4.4.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	89
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	92

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Είμαι ιδιαιτέρως ευγνώμων στον καθηγητή μου κ. Π. Λιάκουρα, για τη στήριξη και την κατάθεση της εμπειρίας του, για την ολοκλήρωση αυτής της μελέτης.

Ευχαριστώ θερμά τους γονείς μου και τη σύντροφό μου, για την υπομονή που επέδειξαν και το κουράγιο που μου έδιναν να συνεχίσω.

Ο Τσιμκλής Παναγιώτης βεβαιώνω ότι το έργο που εκπονήθηκε και παρουσιάζεται στη διπλωματική εργασία είναι αποκλειστικά δικό μου. Όποιες πληροφορίες και υλικό που περιέχονται έχουν αντληθεί από άλλες πηγές, έχουν καταλλήλως αναφερθεί στην παρούσα διπλωματική εργασία. Επιπλέον τελώ εν γνώσει ότι σε περίπτωση διαπίστωσης ότι δεν συντρέχουν όσα βεβαιώνονται από μέρους μου, μου αφαιρείται ανά πάσα στιγμή αμέσως ο τίτλος.

(ΥΠΟΓΡΑΦΗ)

.....

ΣΥΝΤΟΜΕΥΣΕΙΣ

AC: Arctic Council
 AAC: Arctic Athabaskan Council
 AIA: Aleut Intranational Association
 AMAP: Arctic Monitoring and Assessment Programme
 AMS: American Meteorological Society
 ATS: Antarctic Treaty System
 CLCS: The Commission on the Limits of the Continental Shelf
 CPRA: Conference of Parliamentans of the Arctic Region
 EIA: Environmental Impact Assessment
 EPPR: Emergency Prevention, Preparedness and Response
 FAO: Food and Agriculture Organization of the United Nations
 GCI: Gwich Council International
 IASC: International Arctic Sciene Comitee
 ICC: Inuit Circumpolar Council
 ICAO: International Civil Aviation Organization
 IEA: International Energy Agency
 IMO: International Maritime Zone
 ISA: International Seabed Authority
 ITLOS: International Tribunal for the Law of the Sea
 LNG: Liquefied Natural Gas
 LOMOROG: Lomonosov Ridge Open Greenland
 MPA's: Marine Protect Areas
 NASA: National Aeronautics and Space Administration
 NATO: North Atlantic Treaty Organization
 NSR: Northern Sea Route
 NWP: Northwest Passage
 PNNER: Pacific Northewest Economic Region Arctic
 RAIPON: Russia Association of Indigenious People of the North
 SC: Saami Council
 UNCLOS: United Nations Convention on the Law cause of the Sea
 USG: United States Geological Survey
 AOZ: Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη
 E.E. : Ευρωπαϊκή Ένωση

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Αρκτική, Αρκτικός Ωκεανός, Αρκτικά κράτη, Αρκτικό Συμβούλιο, UNCLOS, AOZ, Υφαλοκρηπίδα, Lomonosov Ridge, Ανταρκτική Συνθήκη, Αρκτική Συνθήκη, Νομικά κενά.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Καθώς ο 21^{ος} ξεδιπλώνεται, ο Αρκτικός Ωκεανός εξακολουθεί να είναι το θέμα συζήτησης και να είναι υπό την διεκδίκηση πολλών χωρών. Η αύξηση της θερμοκρασίας και η μείωση του θαλάσσιου πάγου, έχουν σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία νέων προκλήσεων αλλά και προστριβών μεταξύ των κρατών.

Στόχος αυτής της εργασίας είναι να αναλυθεί και να προσδιοριστεί αρχικά γεωγραφικά ο χώρος για τον οποίο η Αρκτική έχει γίνει 'το μήλον της Έριδος'. Πώς έχει αλλάξει κλιματολογικά ο τόπος αυτός. Ποια ήταν και είναι η γεωπολιτική αξία της Αρκτικής, καθώς και ποιοι παράγοντες έχουν συμβάλει στην αύξηση του ενδιαφέροντος για την περιοχή αυτή. Ιδιαίτερη αναφορά θα γίνει στους πόρους και στις νέες θαλάσσιες οδούς που ανοίγονται αλλά και στα κράτη που την διεκδικούν.

Στη συνέχεια, θα γίνει μνεία στο νομικό καθεστώς που επικρατεί στην Αρκτική με τις διμερείς συμφωνίες που έχουν γίνει μέχρις ώρας και με τους περιφερειακούς οργανισμούς που έχουν δημιουργηθεί από τα κράτη. Η αναφορά στο Αρκτικό Συμβούλιο είναι επιβεβλημένη καθώς και αποτελεί το ανώτατο φόρουμ συνεργασίας μεταξύ των οκτώ αρκτικών κρατών. Ακολουθεί αναφορά στην UNCLOS σε σχέση με τον Αρκτικό Ωκεανό και τις ενέργειες που έχουν κάνει τα παράκτια κράτη στην CLCS.

Ως αποτέλεσμα των ενεργειών αυτών δημιουργήθηκαν οι περιοχές συμφωνίας και οι περιοχές διαφωνίας στα Αρκτικά κράτη, όπου θα οριστούν και δίνονται έμφαση στις δεύτερες. Ακολούθως, θα γίνει προσπάθεια να σημειωθούν και να αναλυθούν μέσα από τα ιστορικά γεγονότα τα νομικά πλαίσια που στηρίζουν τα κράτη τις διεκδικήσεις τους.

Τέλος, θα αναλυθούν οι κινήσεις των παράκτιων κρατών για τα συμφέροντα στην περιοχή της Αρκτικής, καθώς θα γίνει αναφορά στα νομικά κενά της περιοχής στην Ανταρκτική Συνθήκη και στις διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα στην Αρκτική και Ανταρκτική. Επίσης, θα επισημανθούν τα νομικά κενά που προκύπτουν στον Αρκτικό Ωκεανό και θα εξεταστεί η προοπτική δημιουργίας μιας νέας αρκτικής συνθήκης σαν αυτή της Ανταρκτικής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 ΑΡΚΤΙΚΗ

Εν αρχή, σημαντική είναι η αναφορά στο τι ορίζεται ως Αρκτική και ποια κριτήρια – μεταβλητές έχουν επικρατήσει, πάνω στις οποίες στηρίζονται οι ανάλογοι ορισμοί. Με μία απλή ματιά στο χάρτη είναι εμφανές, ότι η Αρκτική αποτελείται από μια τεράστια έκταση που περικλείεται από παγωμένο έδαφος γύρω από το Βόρειο Πόλο. Έχει εικοσιτέσσερις ατράκτους πάνω από τριάντα εκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα και περικλείεται από τον Αρκτικό Ωκεανό (139080τ.χ.λμ.και, βάθος 5.160μ.). Περιβάλλεται από τις ηπείρους Αμερική, Ευρώπη και Ασία και περιλαμβάνει τμήματα από τις ακόλουθες οχτώ χώρες τη Ρωσία, τις Ηνωμένες Πολιτείες, τον Καναδά, τη Γροιλανδία (Δανία), την Ισλανδία, τη Νορβηγία, τη Φιλανδία και την Σουηδία, με τις δύο τελευταίες να μην έχουν Αρκτική ακτή. Λόγω αυτής της γεωγραφικής πολυπλοκότητας και της ιδιομορφίας που έχει ο Αρκτικός Ωκεανός εισάγει τις χωρικές και χρονικές διαστάσεις, ενώ οι επιστήμονες έχουν διαφορετική μεταβλητή καθώς ορίζουν διαφορετικά την Αρκτική¹. Το βορειότερο μέρος μπορεί να οριστεί γεωγραφικά ως Βόρειο Πόλος, αλλά δεν είναι εφικτό να οριοθετηθεί με ακρίβεια το νότιο όριο της Αρκτικής. Συγκεκριμένα υπάρχει το πρόβλημα της ακριβούς αναγνώρισης².

Επομένως, ορίζεται ως Αρκτικός κύκλος, η νοητή κυκλική γραμμή 66° 34'03" της γης και η περιοχή που βρίσκεται βόρεια αυτού. Έχοντας, ως μεταβλητή τον Αρκτικό κύκλο, όχι ως προς τη γεωγραφική του θέση αυτή καθ' αυτή, αλλά τη σήμανση του ως το γεωγραφικό πλάτος, πάνω στο οποίο ο ήλιος δε δύει το χειμώνα και δεν ανατέλλει για μία μέρα στο μέσο του χειμώνα, με συνέπεια η περιοχή να έχει έξι μήνες συνεχούς μέρα και έξι μήνες νύχτα, αυτό από μόνο του αποτελεί μια ξεχωριστή περίπτωση. Η Αρκτική ορίζεται, επίσης, ως η περιοχή βορείως της αρκτικής δένδρο-γραμμής, βάσει εκείνων των επιστημόνων, οι οποίοι ορίζουν την Αρκτική από το βόρειο όριο των συστάδων δένδρων στη ξηρά, την περιβόητη αρκτική δενδρογραμμή. Ένας άλλος ορισμός της Αρκτικής, είναι βάσει της θερμοκρασίας. Περιλαμβάνει τις περιοχές που βρίσκονται σε υψηλά γεωγραφικά πλάτη και όπου η μέση ημερήσια θερμοκρασία το καλοκαίρι δεν ξεπερνά τους 10°C (50° F)³. Το Αρκτικό Συμβούλιο επέλεξε να ορίσει την Αρκτική με κριτήριο τον Αρκτικό κύκλο⁴.

1.2 ΓΕΩΜΟΡΦΟΛΟΓΙΚΑ ΚΑΙ ΓΕΩΛΟΓΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΑΡΚΤΙΚΟΥ ΩΚΕΑΝΟΥ

Ο Αρκτικός Ωκεανός είναι ο πιο ρηχός ωκεανός και καταλαμβάνει τη μικρότερη επιφάνεια στη γη με μέγιστο βάθος 5.160 μ. και μέσο βάθος 1.050 μ. (βλ. πίνακα 1). Η υφαλοκρηπίδα του εκτείνεται από 100 έως 200 χιλιόμετρα από τις Ηνωμένες Πολιτείες και τον Καναδά και πάνω από 1.000 χιλιόμετρα βόρεια της Ρωσικής Ομοσπονδίας. Στις ηπειρωτικές κλίσεις εδάφους το χώρισμα ανάμεσα στην υφαλοκρηπίδα και στη λεκάνη του βυθού του ωκεανού είναι μεταξύ 300 και 500 μέτρων. Υπάρχουν δύο μεγάλες βαθιές λεκάνες, η Eurasia και Amerasia, που διαχωρίζονται από την κορυφογραμμή Lomonosov, η

¹Paul Arthur Berkman Environmental Security in the Arctic σελ.5

²SALE, Richard. The Arctic: The Complete Story. London: Frances Lincoln Ltd., 2008. σελ.15

³National Snow and Ice Data Center-NSIDC, διαθέσιμο: <https://nsidc.org/cryosphere/arcticmeteorology/arctic.html> Kesitalo, K., ό.π., σ. 7-8. Orheim, O., "Protecting the environment of the Arctic ecosystem", United Nations Open-Ended Consultative Process on Oceans and the Law of the Sea. Fourth meeting, 2-6 June 2003, Panel on "Protecting Vulnerable marine ecosystems", διαθέσιμο στο http://www.un.org/depts/los/consultative_process/documents/no3_npi2.pdf

οποία εκτείνεται από την Ανατολική Θάλασσα της Σιβηρίας στη θάλασσα Lincoln. Από την ευρασιατική πλευρά της Lomonosov Ridge, η λεκάνη χωρίζεται σε δύο στις Nansen-Gakkel Arctic και στη Mid-Ocean Ridges. Μεταξύ της Lomonosov και Nansen-Gakkel Ridges υπάρχει η πεδιάδα PoleAbyssal. Από τη πλευρά του Amerasia Lomonosov Ridge, υπάρχουν δύο λεκάνες, η Makaron και η Canada, όπου διαχωρίζονται από τις κορυφογραμμές της Alpha Ridge και Mendeleev Ridge. Η λεκάνη του Καναδά είναι η μεγαλύτερη στην περιοχή⁵.

Πίνακας 1: Σύγκριση των πέντε ωκεανών της γης.

	ΠΟΣΟΣΤΟ ΤΗΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ ΤΗΣ ΓΗΣ	ΜΕΓΕΘΟΣ (εκατομ.τ.χ.2)	ΜΕΓΙΣΤΟ ΒΑΘΟΣ	ΜΕΣΟΒΑΘΟΣ
ΕΙΡΗΝΙΚΟΣ	30.5	155.56	10.9111	4.300
ΑΤΛΑΝΤΙΚΟΣ	20.8	76.76	8.605	3.300
ΙΝΔΙΚΟΣ	14.4	65.56	7.258	3.900
ΝΟΤΙΟΣ	4	20.33	7.235	4.000-5.000
ΑΡΚΤΙΚΟΣ	2.8	14.06	5.160	1.050

Πηγή: Protection of the Arctic Marine Environment (PAME) 'Arctic Marine Shipping Assessment Report 2009 (Tromso: Arctic Council, 2009) ⁶

Ο θαλάσσιος πυθμένας υποδιαιρείται σε τέσσερις μεγάλες κορυφογραμμές, που βρίσκονται σχεδόν παράλληλα από την κορυφή της γης, μεταξύ Γροιλανδίας και της Σιβηρίας. Αυτές είναι οι: Lomonosov, Alpha, Nansen-Gakkel και Mendeleev Ridges. Επίσης, ο θαλάσσιος πυθμένας, περιλαμβάνει τις λεκάνες Makaron, Amundsen και Nansen⁷. Ο Αρκτικός Ωκεανός είναι συνδεδεμένος με το Βόρειο Ατλαντικό και με το Βόρειο Ειρηνικό Ωκεανό. Οι θάλασσες που συνδέονται με τον Αρκτικό Ωκεανό (από ανατολικά προς τα δυτικά) Bering Sea, East Siberia, Laptev Sea, Kara Sea, Barent Sea, Norwegian sea, Greenland Sea, Labrador Sea και Beufort Sea. Οι κοντινότερες αποστάσεις των παράκτιων κρατών από το κέντρο του Βόρειου Πόλου, παρατίθενται στον πίνακα 2.

Πίνακας 2: Περιοχές σε κοντινότερη απόσταση από το Βόρειο Πόλο.

ΧΩΡΑ	ΚΟΝΤΙΝΟΤΕΡΗ ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ ΣΤΟ ΒΟΡΕΙΟ ΠΟΛΟ	ΑΠΟΣΤΑΣΗ (ΧΙΛ.)
ΓΡΟΙΛΑΝΔΙΑ/ΔΑΝΙΑ	Kaffeklubben island, Perry Land	707
ΚΑΝΑΔΑΣ	Cape Columbia, Ellesmere Island	769
ΡΩΣΙΑ	Cape Fligely , Rydolf Island, Franz Josef Land	911
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	Rossoya Sjuoayane, Svalbard	1024
ΗΠΑ	Point Barrow, Alaska	2078
ΙΣΛΑΝΔΙΑ	Kolbeinsey, Eyjaforour	2552

Πηγή: AMSA⁸

1.3 ΑΥΤΟΧΘΟΝΕΣ ΛΑΟΙ

Επί χιλιάδες χρόνια κατοικούν αυτόχθονες λαοί στην Αρκτική, οι οποίοι αποτελούν το 10% του πληθυσμού της Αρκτικής⁹. Υπολογίζονται περίπου τέσσερα εκατομμύρια. Ζουν στις Αρκτικές περιοχές της Αλάσκας, του Καναδά, της Γροιλανδίας και της Βόρειας Σκανδιναβίας. Πιο συγκεκριμένα, από τα τέσσερα εκατομμύρια κατοίκων της Αρκτικής

⁵ARCTIC MARINE SHIPPING ASSESSMENT /ARCTIC MARINE GEOGRAPHY, CLIMATE AND SEA ICE σελ.16

⁶AMSA 2009 REPORT σελ.18 Διαθέσιμο http://www.pmel.noaa.gov/arcticzone/detect/documents/AMSA_2009_Report_2nd_print.pdf

⁷<http://www.divediscover.whoi.edu/arctic/location.html#>

⁸AMSA 2009 REPORT σελ.18 Διαθέσιμο http://www.pmel.noaa.gov/arcticzone/detect/documents/AMSA_2009_Report_2nd_print.pdf

⁹Adam, S., Koivurova, T. Gremesperger, A, και Niemi, H. 2014. Arctic Indigenous Peoples and the Challenge of Climate Change.

περίπου οι 500.000 είναι αυτόχθονες. Οι εθνικές ομάδες που διακρίνονται είναι πάνω από σαράντα, όπως και οι γλώσσες τους. Όλες οι αρκτικές χώρες, με εξαίρεση την Ισλανδία έχουν αυτόχθονες πληθυσμούς στην αρκτική τους επικράτεια. Στην Αλάσκα είναι γνωστοί ως Inupiat και Athabaskans. Στον Καναδά ως Inuit και στη Γροιλανδία ως Kalaalit. Στην Σκανδιναβία αποκαλούνται ως Sami, στην Σιβηρία ως Nenets, Nivkhi και Yur'ik¹⁰. Οι ρίζες των ιθαγενών φυλών της Αρκτικής είναι κοινές. Σύμφωνα με στοιχεία που προκύπτουν από αρχαιολογικές, γλωσσολογικές και ανθρωπολογικές έρευνες, οι Inuit προέρχονται από τη Σιβηρία και πιθανόν από την κεντρική Ασία. Ταξίδεψαν και εξερεύνησαν τον Αρκτικό κύκλο πολύ πριν φτάσουν οι Ευρωπαίοι εκεί αναζητώντας τροφή και περιοχές κατάλληλες για εποίκισμο. Ορμώμενοι από το ένστικτο της επιβίωσης οι Inuit έγιναν οι πρώτοι εξερευνητές της Αρκτικής¹¹. Τα κράτη ζούνε οι φυλές, σημειώνονται στον πίνακα 3.

Πίνακας 3: Κράτη που κατοικούν οι φυλές

ΚΡΑΤΗ/ΦΥΛΕΣ	ΡΩΣΙΑ	ΝΟΡΒΗΓΙΑ	ΦΙΛΑΝΔΙΑ	ΣΟΥΗΔΙΑ	ΗΠΑ	ΚΑΝΑΔΑΣ	ΔΑΝΙΑ
INUIT	X				X	X	X
SAMI	X	X	X	X			
ATHABASKANS					X	X	
ALEUT	X				X		
SAMI	X	X	X	X			

Όλοι οι αυτόχθονες λαοί αντιμετωπίζουν πολλά οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα. Γι'αυτό το λόγο έχουν δημιουργηθεί έξι οργανισμοί αυτοχθόνων: Arctic Athabaskan Council (AAC), Aleut Intranational Association (AIA), Gwich'in Council International (GCI), Inuit Circumpolar Council (ICC), Saami Council (SC) και Russian Association of Indigenous Peoples of the North (RAIPON). Η εκπροσώπηση των αυτόχθων λαών στο Αρκτικό Συμβούλιο ως μόνιμα μέλη, δεν αποτελεί μόνο μία πολύ σημαντική παράμετρο για τις ζωές τους, αλλά και για την εκπροσώπησή τους λόγω της ιδιαίτερης πολιτικής και γεωγραφικής θέση τους και είναι μοναδικό και σπάνιο επίτευγμα ανά τον κόσμο¹².

1.4 ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

Η κλιματική αλλαγή είναι μία από τις σημαντικότερες απειλές που αντιμετωπίζει ο κόσμος σήμερα. Σύμφωνα με την Αμερικανική Μετεωρολογική Εταιρεία (AMS) υπάρχει 90% πιθανότητα οι παγκόσμιες θερμοκρασίες να αυξηθούν από 3.5 έως 7.4 βαθμούς κελσίου (6.3 έως 13.3 βαθμούς Φαρενάιτ αντίστοιχα) με ακόμη μεγαλύτερες αυξήσεις πάνω από την ξηρά και ειδικά στους πόλους¹³. Οι υψηλές θερμοκρασίες, η τήξη και το λιώσιμο των πάγων αλλάζουν ριζικά το περιβάλλον της Αρκτικής. Η Αρκτική είναι πολύ ευάλωτη στην κλιματική αλλαγή που βιώνει ολόκληρος ο πλανήτης τις τελευταίες δεκαετίες. Οι συνέπειες για την Αρκτική είναι δυσοίωνες τόσο για το φυσικό περιβάλλον (νερό, φυτά, ζώα) όσο και για τους ανθρώπους που ζουν εκεί, υπομένοντας τα αποτελέσματα. Η κλιματική αλλαγή είναι ταχύτερη και πιο σοβαρή στην Αρκτική σε σχέση με τις υπόλοιπες περιοχές του κόσμου. Η Αρκτική θερμαίνεται περισσότερο με ρυθμό σχεδόν διπλάσιο από το παγκόσμιο μέσο όρο¹⁴. Οι αλλαγές στην Αρκτική θα έχουν παγκόσμιες συνέπειες για όλη την ανθρωπότητα. Κατά τα τελευταία 30 χρόνια έχει θερμανθεί περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη περιοχή στη γη. Οι

¹⁰ Arctic Center University of Lapland 2014, Arctic Indigenous People διαθέσιμο: [www.arcticcenter.org/in-English/SCIENCE2/COMMUNICATION/Arctic region/Arctic Indignous people](http://www.arcticcenter.org/in-English/SCIENCE2/COMMUNICATION/Arctic%20region/Arctic%20Indigenous%20people).

¹¹ Encyclopedia of the Arctic σελ.99 November 3, 2004 by Mark Nuttall

¹² ARCTIC COUNCIL

¹³ <http://www.cfr.org/global-governance/global-governancemonitor/p18985#!/climate-change>

¹⁴ http://wwf.panda.org/what_we_do/where_we_work/arctic/what_we_do/climate/

περισσότεροι επιστήμονες συμφωνούν ότι οι καιρικές συνθήκες της Αρκτικής αλλάζουν εξαιτίας του ανθρωπίνου παράγοντα, που προκάλεσε και συνεχίζει να προκαλεί την αλλαγή του κλίματος. Η Αρκτική θερμαίνεται σχεδόν στο διπλάσιο του ποσοστού από τα υπόλοιπα σημεία του κόσμου. Ακόμη και μια άυξηση της τάξης των 2°C θα μπορούσε να είναι επιζήμια. Μια μικρή αλλαγή στη θερμοκρασία και κατά συνέπεια στο σημείο πήξης, θα επιφέρει αλλαγές στα χαρακτηριστικά της περιοχής. Ως αποτέλεσμα αυτού, θα είναι η επιτάχυνση της υπερθέρμανσης του πλανήτη. Αυτό είναι εύλογο, καθώς το χιόνι και οι πάγοι λιώνουν, μειώνεται η ικανότητα της Αρκτικής να αντανακλά τη θερμότητα πίσω στο διάστημα, με αποτέλεσμα την υπερθέρμανση της γης και την εξαφάνιση μερικών ειδών αλιείας στην Αρκτική. Επίσης, υπάρχει ο κίνδυνος να προκληθούν δασικές πυρκαγιές και ζημιές από τις θύελλες στις παράκτιες κοινότητες στην Αρκτική. Αν λιώσουν οι παγετώνες, τότε ο θαλάσσιος πάγος θα προκαλέσει την άνοδο της στάθμης της θάλασσας σε παγκόσμιο επίπεδο. Τέλος, μια θερμότερη Αρκτική, θα μπορούσε να σταματήσει το Ρεύμα του Κόλπου, που φέρνει θερμότερο νερό, προκαλώντας τις ακραίες καιρικές συνθήκες στη βόρειο-δυτική Ευρώπη¹⁵. Ενά μεγάλο πρόβλημα είναι η ραγδαία μείωση του πάγου. Από τη δεκαετία του 1980 ο θαλάσσιος πάγος μειώθηκε κατά 75%, φθάνοντας στα ρεκόρ χαμηλά επίπεδα το 2007, 2012 και το 2014¹⁶. Αναφέρεται ότι η έκταση του πάγου της θάλασσας της Αρκτικής για το Μάρτιο του 2017 ήταν κατά μέσο όρο 14,43 εκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα (5,77 εκατομμύρια τετραγωνικά μίλια). Σημειώνεται ότι πρόκειται για τη χαμηλότερη έκταση που καταγράφεται για το Μάρτιο τα τελευταία 38 χρόνια σύμφωνα με το δορυφορικό αρχείο. Αυτό είναι μόνο 60.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα κάτω, από τον Μάρτιο του 2015, την προηγούμενη χαμηλότερη καταγραφή και 1,17 εκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα κάτω από το μακροπρόθεσμο μέσο όρο Μαρτίου 1981 έως το 2010. Αυτός ο μήνας συνεχίζει να σημειώνει τις χαμηλές συνθήκες ρεκόρ από τον Οκτώβριο του 2016 και οι θερμοκρασίες συνεχίστηκαν σε πολύ υψηλά επίπεδα για την εποχή. Ο Μάρτιος είχε συνεχόμενη ζέστη πάνω από τον Αρκτικό Ωκεανό. Οι θερμότερες συνθήκες για το Μάρτιο του 2017, σε σύγκριση με το μέσο όρο, ήταν πάνω από τη Σιβηρία. Ενώ οι θερμοκρασίες ήταν ακόμα πολύ πάνω από το μέσο όρο κατά μήκος των ρωσικών παράκτιων θαλασσών (6 έως 7 βαθμούς Κελσίου), πάνω από το Βόρειο Ατλαντικό και το Καναδικό Αρκτικό Αρχιπέλαγο ήταν σχεδόν στο μισό¹⁷. Οι παρατηρήσεις δείχνουν ότι λόγω των μεταβολών στο αρκτικό περιβάλλον, με τη τήξη και το λιώσιμο των πάγων, κατά τους Αρκτικούς μήνες δεν θα έχει καθόλου πάγο¹⁸. Σύμφωνα με τη NASA ο θαλάσσιος πάγος της Αρκτικής μειώνεται τώρα με ρυθμό 13,2% ανά δεκαετία¹⁹. Επίσης, οι προσομοιώσεις της Δικυβερνητικής Επιτροπής για τη κλιματική αλλαγή IPCC, δείχνει ότι τα αποτελέσματα της περιβαλλοντικής αλλαγής στην Αρκτική έχουν έρθει 30 χρόνια νωρίτερα²⁰.

1.5 ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΑΡΚΤΙΚΗΣ

Η Αρκτική έχει στρατηγική θέση, καθώς περιβάλλεται από τις ακόλουθες ηπείρους: την Αμερική, την Ασία και την Ευρώπη. Τα τελευταία χρόνια η Αρκτική έχει γίνει περιοχή έντονων αντιπαραθέσεων μεταξύ των κρατών και των θεατών της γεωπολιτικής και των διεθνών σχέσεων²¹. Αξίζει να σημειωθεί ότι η Αρκτική ήταν απροσπέλαστη λόγω των ακραίων καιρικών συνθηκών και του πάγου αλλά διαδράμισε μείζον θέμα την εποχή του Ψυχρού Πολέμου. Ήδη από το 1935, ο στρατηγός Billy Mitchell υποστήριξε σε ομιλία του στο αμερικανικό Κογκρέσο τη σπουδαιότητα του μέρους για τα αεροσκάφη “Alaska is the most

¹⁵http://wwf.panda.org/what_we_do/where_we_work/arctic/what_we_do/climate/Arctic_Climate_Feedbacks:_Global_Implications

¹⁶ Σύμφωνα με το National Snow & Ice Data Center.

¹⁷ Arctic sea ice Neww & Analysis <http://nsidc.org/arcticseaicenews/2017/04/>

¹⁸ M. Wang and J.E. Overland, A sea ice free summer Arctic within 30 years Geophysical Research Letters (vol. 36, 2009)

¹⁹ <http://climate.nasa.gov/vital-signs/arctic-sea-ice/september/NASA> GlobalClimateChange

²⁰ J. Stroeve, M. Marika, M.M. Holland, W. Meier, T. Scambos and M. Serreze, Arctic Sea Ice Decline. Faster than forecast Geophysical Research Letters 34, 2007

²¹ SALE, Richard. The Arctic: The Complete Story. London: Frances Lincoln Ltd., 2008.

central place in the world for aircrafts”²². Αργότερα το 1944, ο Γενικός Διευθυντής Αεροπορίας των Ηνωμένων Πολιτειών, Henry A. Almond, δήλωσε ότι η Αρκτική θα γίνει το στρατηγικό κεντρικό σημείο αν ξεσπάσει ένας Γ΄ Παγκόσμιος Πόλεμος. Στο παρελθόν ο Lomonosov είχε δηλώσει ότι “The power shall be increased by Siberia and the Arctic ocean”²³. Δηλώσεις που εδείχναν από παλιά τη δυναμική θέση της Αρκτικής. Μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, η Αρκτική ήταν μια κατάλληλη περιοχή ανάπτυξης για στρατηγικά οπτικά συστήματα υψηλής τεχνολογίας και αναπτύχθηκε περαιτέρω τη δεκαετία του ’70 με την ανάπτυξη των νέων γενιών διηπειρωτικών βαλλιστικών πυραύλων, καθώς ήταν το κοινό σημείο- σύνορο ανάμεσα στις Ηνωμένες Πολιτείες και τη πρώην ΕΣΣΔ. Επίσης, η Αρκτική αποτέλεσε και τη συντομότερη αεροπορική διαδρομή ανάμεσα στις δύο χώρες. Αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι τη δεκαετία του ’50 και του ’60 ο εναέριος χώρος της Αρκτικής χρησίμευσε ως χώρος ανάπτυξης και επίθεσης για τα βομβαρδιστικά²⁴, ενώ κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1980 ο Σοβιετικός Βόρειος Στόλος μετακόμισε στη χερσόνησο Kola, τα στρατηγικά υποβρύχια του²⁵. Η Αρκτική, επομένως, είχε μετατραπεί σε ένα στρατιωτικό μέτωπο. Από το 1990 και το τερματισμό του Ψυχρού Πολέμου και την κατάρρευση της ΕΣΣΔ παρατηρείται η “παρακμή” της περιοχής. Αντίθετα, τα τελευταία χρόνια έχει αναζωπυρωθεί το ενδιαφέρον της περιοχής, καθώς η Αρκτική αλλάζει και γίνεται το μήλον της έριδος.

1.5.1 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΑΥΞΗΜΕΝΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΡΚΤΙΚΗ

Με την κλιματική αλλαγή ανοίγουν νέες περιοχές στην Αρκτική για εμπορική ανάπτυξη, προοπτικές για αυξανόμενη οικονομική δραστηριότητα, νέες μεταφορές διαδρόμων, αύξηση της αλιείας και φυσικά την εκμετάλλευση πόρων. Από το 2000 και μετά έχει σημειωθεί μεγάλο ενδιαφέρον από τα παράκτια κράτη της Αρκτικής για τους υδρογονάνθρακες καθώς ο πάγος λιώνει και αύξηση της παγκόσμιας ζήτησης ενέργειας²⁶. Πολλοί παράγοντες συνέκλιναν, από τις αρχές του 2000, στο να τονωθεί το ενδιαφέρον στην Αρκτική για τους υδρογονάνθρακες. Με τη κλιματική αλλαγή, οι πάγοι λιώνουν σε πολύ μικρότερο χρονικό διάστημα, με αποτέλεσμα να μπορεί να γίνει η εξερεύνηση των φυσικών πόρων ευκολότερα, καθώς και η διέλευση των πλοίων γρηγορότερα. Επίσης, όπως προαναφέρθηκε, το ενδιαφέρον για τα παράκτια κράτη αυξήθηκε λόγω των στοιχείων από την εκτίμηση των υδρογονανθράκων που έκανε η USGS. Ένας επιπλέον λόγος, ήταν η παγκόσμια αύξηση της ζήτησης πετρελαίου και εκτίναξης των τιμών που κορυφώθηκε σε 147\$ ανά βαρέλι τον Ιούλιο του 2008. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να επιταχύνει το ενδιαφέρον για έρευνα αποθεμάτων. Παρά τους κινδύνους, τα ακραία καιρικά φαινόμενα και το υψηλό κόστος για εξερεύνηση και άντληση πετρελαίου και φυσικού αερίου στην περιοχή, υπάρχει και ένα σοβαρό πλεονέκτημα, ότι τα αρκτικά κράτη διέπονται από πολιτική σταθερότητα, που περιλαμβάνει το κράτος δικαίου και την ιερότητα των συμβάσεων σε σύγκριση με τα κράτη της Μέσης Ανατολής. Έτσι, η Αρκτική δημιουργεί ένα σταθερό περιβάλλον με πολύ λιγότερο πολιτικό ρίσκο από άλλα μέρη του κόσμου²⁷. Στο σημείο αυτό αναδύεται το ερώτημα: “Γιατί οι πόροι του Αρκτικού ωκεανού έρχονται στο προσκήνιο σήμερα?” Η απάντηση είναι διττή. Πρώτον, είναι ευκολότερη πλέον η διείσδυση σε προηγούμενες απρόσιτες θαλάσσιες περιοχές με τις νέες τεχνολογίες γεώτρησης. Δεύτερον, η εκσκαφή των φυσικών πόρων του Αρκτικού Ωκεανού θα μπορούσε σύντομα να γίνει οικονομικά μη βιώσιμη λόγω της τήξης των πάγων της Αρκτικής²⁸.

²²Wergeland, T. (1992), The Northern Sea Route – Rosy Prospects for Commercial Shipping International Challenges, vol. 12, no. 1, 1992.

²³Yamaguchi, H. (1995), Experimental Voyage through the Northern Sea Route, in H. Kitagawa: Northern Sea Route; Future and Perspectives, SOF, Tokyo, 1995.

²⁴ Εικοσιτέρις ώρες το εικοσιτετράωρο κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου στον αέρα βρίσκονταν δύο βομβαρδιστικά που μεταφέρανε πυρηνικές βόμβες.

²⁵Yeong-Seok Ha (2006), Transportation System of natural Resources in Korea in Hiromitzu Kitagawa (ed): New Era in Far East Russia & Asia, OPRF, Tokyo, 2006

²⁶<http://arctic.ru/resources/>

²⁷Offshore Oil and Gas Governance in the Arctic Charles Ebinger Alisa Schackmann John P. Banks σελ.5

²⁸The Legal Regim of the Arctic Ocean επιμέλεια Alexander Proelss/Till Muller σελ..653

1.6 ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΣΤΟΝ ΑΡΚΤΙΚΟ ΩΚΕΑΝΟ

Η Αρκτική περιέχει έναν μεγάλο πλούτο πετρελαίου, φυσικού αερίου και ορυκτών πλούτων. Αυτή τη στιγμή η Αρκτική παράγει περίπου το 1/10 πετρελαίου και το ¼ φυσικού αερίου, καθώς επίσης, έχει κοιτάσματα νικελίου, χαλκού, άνθρακα, χρυσού, ουρανίου, βολφράμιου και διαμαντιών. Ωστόσο, υπάρχουν πάρα πολλά αποθέματα ορυκτών που δεν έχουν αξιοποιηθεί, λόγω της δύσκολης πρόσβασης, των ακραίων καιρικών συνθηκών και του υψηλού κόστους. Πρόσφατες εκτιμήσεις, δείχνουν ότι στο βυθό της Αρκτικής υπάρχουν σημαντικά κοιτάσματα πετρελαίου και φυσικού αερίου. Η ιστορία όμως των υδρογονανθράκων στην Αρκτική δεν εμφανίστηκε τις τελευταίες δεκαετίες, αλλά χρονολογείται από το 1920, όταν έγινε η πρώτη ανακάλυψη πετρελαίου στην Αρκτική ξηρά και συγκεκριμένα στο Norman Wells του Καναδά όπου παράχθηκαν 226 εκατομμύρια βαρέλια πετρελαίου έως την 31η Δεκεμβρίου 2004²⁹. Ενώ η πρώτη υπεράκτια περιοχή ήταν στην Αλάσκα το 1960. Επίσης, τη δεκαετία του 1960, εκτεταμένα κοιτάσματα υδρογονανθράκων ανακαλύφθηκαν στην περιοχή της Ρωσίας Yamalo-Nents, στη Βόρεια slope of the Brooks Alaska, και στο Delta Mackenzie στο Καναδά. Κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών, στα Αρκτικά εδάφη της Ρωσίας, της Αλάσκας, της Νορβηγίας, του Καναδά έχουν παραχθεί δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα πετρελαίου και φυσικού αερίου³⁰. Η περιοχή του Αρκτικού ωκεανού αποτελείται από ιζηματογενείς λεκάνες και υφαλοκρηπίδες που συγκρατούν τεράστιους πόρους πετρελαίου και φυσικού αερίου. Έρευνες επίσης, δείχνουν ότι η λεκάνη της Αρκτικής κάποτε καλυπτόταν από ημι- τροπικά νερά που περιείχαν τεράστιες ποσότητες οργανικής ύλης, καθιστώντας τα ως ένα ιδανικό περιβάλλον για το σχηματισμό υδρογονανθράκων. Οι επιστήμονες –εμπειρογνώμονες πιστεύουν ότι η Βόρεια θάλασσα της Ρωσίας, θα πρέπει να είναι η πρώτη τοποθεσία που θα πρέπει να αναπτυχθεί για την ανάκτηση φυσικού αερίου και πετρελαίου³¹. Η Αρκτική αυτή τη στιγμή παράγει περίπου, το 10% του πετρελαίου παγκοσμίως και το 25% του φυσικού αερίου παγκοσμίως³². Μέχρι στιγμής έχουν παραχθεί περίπου, 40 δισεκατομμύρια βαρέλια πετρελαίου και 1.100 τρισεκατομμύρια κυβικά πόδια φυσικού αερίου. Το τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης και Εκτίμησης Υδρογονανθράκων των Η.Π.Α. (USGS) εξέδωσε μια αναθεωρημένη εκτίμηση υδρογονανθράκων της Αρκτικής. Εκτιμάται ότι η Αρκτική περιέχει, κατά 13% αποθέματα πετρελαίου παγκοσμίως ή 90 δισεκατομμύρια βαρέλια πετρελαίου, κατά 30% αποθέματα φυσικού αερίου παγκοσμίως ή 1.669 τρισεκατομμύρια κυβικά πόδια και κατά 20% αποθέματα υγρά φυσικού αερίου (LNG) συνολικού ύψους 400 δισεκατομμύρια βαρέλια πετρελαίου ισοδύναμα³³. Επίσης στην έρευνα εκτιμάται ότι το 84% αυτών των πόρων βρίσκεται στην Αρκτική γη. Τέλος, τα συνολικά κοιτάσματα της Αρκτικής είναι ισοδύναμα με περίπου 10 χρόνια παγκόσμιας ζήτησης πετρελαίου και φυσικού αερίου σε τρέχουσες τιμές κατανάλωσης³⁴. Υπογραμμίζεται ότι οι ηπειρωτικές υφαλοκρηπίδες της Αρκτικής απλώνονται σε μεγάλες εκτάσεις με πιθανούς πόρους, που μέχρι στιγμής έχουν παραμείνει ανεξερεύνητοι. Τέλος το 1/3 της Αρκτικής είναι τα βαθιά Ωκεάνια ύδατα πάνω από 500 μέτρα βάθος και αυτή η περιοχή ακόμη μένει ανεξερεύνητη³⁵. Σύμφωνα με την έκθεση του Εθνικού Συμβουλίου Πετρελαίου 2015 ο Αρκτικός κύκλος υπολογίζεται ότι περιέχει 90

²⁹ The Arctic with the support of the Russian Geographic Society. Διαθέσιμο: arctic.ru/resources/.

³⁰ <http://www.searchanddiscovery.com/documents/2006/06022drummond/index.htm>

³¹ Econ Pöyry, "Arctic Shipping 2030."

³² Kristine Offerdal, "High North Energy: Myths and Realities," Security Prospects in the High North: Geostrategic Thaw or Freeze? ed. Sven G. Holtsmark and Brooke A. Smith-Windsor (Rome: NATO Defense College, May 2009), σελ.161. με εξαίρεση το υπεράκτιο πεδίο της Νορβηγίας το Snohvit.

³³ New Strategic Dynamics in the Arctic Region. Implications for National Security and International Collaboration February 2012. Charles M. Perry and Boddy Andersen σελ.13

³⁴ United States Geological Survey (2008) Circum Arctic resource appraisal: estimate of undiscovered oil and gas north of the Arctic Circle <https://pubs.usgs.gov/fs/2008/3049/fs2008-3049.pdf>

³⁵ Circum-Arctic Resource Appraisal: Estimates of Undiscovered Oil and Gas North of the Arctic Circle Kenneth J. Bird and others, United States Geological Survey, Fact Sheet 2008-3049. July 2008.

δισεκατομμύρια βαρέλια πετρελαίου. Αυτό κάνει την Αρκτική μία πλούσια περιοχή. Καλύπτει περίπου το 6% της επιφάνειας της γης και διαθέτει περίπου το 22% των πηγών πετρελαίου και φυσικού αερίου³⁶. Ομοίως το USSG εκτιμά ότι 1.669 τρισεκατομμύρια πόδια φυσικού αερίου και 44 δισεκατομμύρια βαρέλια υγρών φυσικού αερίου, υπάρχουν στον Αρκτικό Ωκεανό. Από τα 400 χερσαία κοιτάσματα πετρελαίου και φυσικού αερίου που έχουν ανακαλυφθεί, περίπου 60 είναι πολύ εκτεταμένα, το ¼ δεν είναι ακόμα στην παραγωγή ενώ τα περισσότερα από τα 2/3 των κοιτασμάτων βρίσκονται στην δυτική Σιβηρία της Ρωσίας. Σύμφωνα με τις έρευνες του τμήματος Γεωλογικής επισκόπησης των Η.Π.Α. (USGS) οι φυσικοί πόροι δεν κατανέμονται ομοιόμορφα. Το 70% του πετρελαίου βρίσκονται σε 5 γεωλογικές επαρχίες, στην Αρκτική Αλάσκα, στη Λεκάνη Amerasia, στην Ανατολική Λεκάνη Γροιλανδίας, στην Ανατολική Λεκάνη Μπάρεντς και στο Δυτικό Ανατολικό Greenland στο τομέα του Καναδά. Επιπλέον το 70% του φυσικού αερίου υπολογίζεται σε μόνο τρεις γεωλογικές περιοχές στην Ανατολική λεκάνη του Μπάρεντς στη Λεκάνη της Δυτικής Σιβηρίας και στην Αρκτική Αλάσκα³⁷.

1.6.1 ΡΩΣΙΑ

Η Ρωσία είναι ο κυρίαρχος παραγωγός και προμηθευτής ενέργειας στην ευρασιατική περιοχή. Ένα μεγάλο ποσοστό του ρωσικού ΑΕΠ είναι οι εξαγωγές φυσικού αερίου και πετρελαίου και πολλά έσοδα προέρχονται από την περιοχή της Αρκτικής. Σύμφωνα με τον Υπουργό Ενέργειας Aleksandr Novak, επί του παρόντος, στην περιοχή της Αρκτικής, η Ρωσία παράγει μέχρι 93 εκατομμύρια τόνους πετρελαίου ετησίως, ποσό που αντιπροσωπεύει το 17% της συνολικής παραγωγής. Οι προβλέψεις δείχνουν ότι η παραγωγή πετρελαίου στη ρωσική ηπειρωτική υφαλοκρηπίδα της Αρκτικής μέχρι το 2030 ενδέχεται να αυξηθεί έως και 2,2 εκατομμύρια βαρέλια πετρελαίου ημερησίως. Η Ρωσία έχει τα μεγαλύτερα υπεράκτια κοιτάσματα πετρελαίου και φυσικού αερίου που καταλαμβάνει το 52% στην περιοχή. Μέχρι το 2020 η Ρωσία προτίθεται να μελετήσει και να αναπτύξει τα υπεράκτια πεδία στη θάλασσα του Μπάρεντς, Pechora και θάλασσα Καρρά και στις Yamai και Gydan χερσονήσους³⁸. Το έντονο ενδιαφέρον της και η δυναμική της στην διεκδίκηση του Βορρά και στην εξερεύνηση της Αρκτικής εξηγείται από το ότι το 80 % του πετρελαίου και του φυσικού αερίου βρίσκεται στην υφαλοκρηπίδα της Σιβηρίας³⁹. Η Handy-Mansik είναι η μεγαλύτερη περιοχή πετρελαίου και φυσικού αερίου της Ρωσίας, αλλά και μια από τις μεγαλύτερες περιοχές πετρελαίου στον κόσμο. Πρόκειται για αυτόνομη Περιφέρεια (KMAR). Υπάρχουν πάνω από 500 γνωστές περιοχές με αποθέματα στους τομείς του πετρελαίου και του φυσικού αερίου, που είναι περίπου 20 δισεκατομμύρια τόνοι. Περίπου το 57% του ρωσικού πετρελαίου εξάγεται στην KMAR. Εκτός από το ότι έχουν εκτελεσθεί 11 υπεράκτια πεδία ορυκτών καυσίμων έχουν ανακαλυφθεί στη Θάλασσα του Μπάρεντς και τα ακόλουθα: 4 κοιτάσματα πετρελαίου - Prirazlomnoe, Dolginskoye, Varandeykoye, Medynskoye, 3 φυσικού αερίου - Murmanskoye, Ludlonskoye, Βόρεια Kildinskoye, 3 συμπυκνωμένου αερίου - Shtokman, Pomorskoye, Ledonoye, και 1 πετρελαίου και φυσικού αερίου συμπυκνωμάτων, North-Gulyaevskoye. Ενώ το μεγαλύτερο κοιτάσμα στον κόσμο είναι το Shtokman και κατέχει 4.000 δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα φυσικού αερίου⁴⁰. Στη Kara Sea υπάρχουν 2 υπεράκτια πεδία συμπυκνωμένου φυσικού αερίου, Leningradskoye και Rusanovskoye. Υπάρχουν 180 πεδία στην επαρχία Timan-Pechora, τα οποία μπορεί να δώσουν μέχρι και 1.000 τόνους την ημέρα. Η συγκέντρωση αυτών των πόρων στη Ρωσία δίνει στη Μόσχα την ικανότητα να ασκεί στρατηγικό έλεγχο στην παγκόσμια αγορά ενέργειας. Η Ρωσία βλέπει αυτούς τους πόρους της Αρκτικής όχι μόνο σαν μια πηγή οικονομικής σταθερότητας, αλλά ως ένα πολύτιμο πολιτικό εργαλείο.

³⁶ Arctic Oil and Natural Gas Potential, Philip Budzik, U.S. Energy Information Administration, Office of Integrated Analysis and Forecasting, Oil and Gas Division. October 2009.

³⁷ U.S. Department of the Interior, U.S. Geological Survey, "Circum-Arctic Resource Appraisal," 1.

³⁸ Arctic Oil and Gas," Ernst and Young, 2013, (www.ey.com/oilandgas), σελ. 13.

³⁹ Lasserre, "High North Shipping: Myths and Realities," βλέπε σελ. 185.

⁴⁰ <http://arctic.ry/resources/>

Μερικά παραδείγματα της περιοχής είναι: η Gazpromneft-Yamal, θυγατρική της Gazprom Neft, όπου έχει οριστεί να ξεκινήσει διερευνητική γεώτρηση στην πετρελαιοπηγή Severo-Samburgskoye στο Pur Περιφέρεια της Γιαμάλ-Νένετς Αυτόνομη Περιοχή του τρέχοντος έτους. Η έκθεση της εταιρείας στην ιστοσελίδα, δίνει στη δημοσιότητα το Γεωλογικό μοντέλο των κοιτασμάτων του πετρελαίου και εκτιμά τον όγκο των αποθεμάτων του αργού πετρελαίου σε περίπου 72 εκατομμύρια μετρικούς τόνους. Μετά την ολοκλήρωση αυτών των διατυπώσεων, η Gazpromneft-Yamal είναι η εκ νέου δοκιμή δύο τοπικών πετρελαιοπηγών και θα διεξάγει επίσης 3D σεισμικές δοκιμές για να εξακριβωθεί η γεωλογική δομή των κοιτασμάτων πετρελαίου⁴¹. Η Gazprom Neft σχεδιάζει να εξάγει 6,3 εκατομμύρια μετρικούς τόνους πετρελαίου από το κοίτασμα Nonoportovskoye το 2018 σύμφωνα με τις εκθέσεις RIA Novosti, όπως επικαλείται η υπηρεσία Τύπου της εταιρείας. Η έκθεση αναφέρει ότι "Το 2018, θα παράγονται 6,3 εκατομμύρια μετρικοί τόνοι πετρελαίου. Τα σχέδια για την περαιτέρω ανάπτυξη της κατάθεσης θα πρέπει να εκπονηθούν μέχρι τα τέλη του 2017". Η Nonoportovskoye βρίσκεται στη χερσόνησο Yama⁴². Τέλος αν επιβεβαιωθεί, ότι τα υπέρακτα κοιτάσματα πετρελαίου της Ρωσίας μαζί με την οροσειρά Lomoposon υπολογίζονται σε 586 δισεκατομμύρια βαρέλια, τότε είναι περίπου τα διπλάσια από τα αποδεδειγμένα αποθέματα πετρελαίου της Σαουδικής Αραβίας, που ανερχονται μόλις σε 260 δισεκατομμύρια βαρέλια πετρελαίου⁴³.

1.6.2 ΝΟΡΒΗΓΙΑ

Η Νορβηγία είναι ο μεγαλύτερος παραγωγός πετρελαίου της Ευρώπης και μεταξύ των μεγαλύτερων εξαγωγών φυσικού αερίου στο κόσμο. Η έρευνα της USGS υπολογίζει ότι η θάλασσα του Μπάρεντς συμπεριλαμβάνει 11 δισεκατομμύρια βαρέλια πετρελαίου και 380 δισεκατομμύρια κυβικά πόδια φυσικού αερίου καθώς και δύο δισεκατομμύρια βαρέλια υγρού φυσικού αερίου (LNG)⁴⁴. Ενώ, η Νορβηγική κυβέρνηση εκτιμά ότι η θαλάσσια περιοχή του Μπάρεντς κατέχει το 30% αποθέματος πετρελαίου και 43% αποθέματος φυσικού αερίου της χώρας⁴⁵. Ο Gahr Store ο τώως υπουργός Εξωτερικών είχε σημειώσει ότι υπάρχει τόσο φυσικό αέριο και πετρέλαιο που θα μπορέσει να καλύψει τις μεγάλες ενεργειακές ανάγκες της Ευρώπης για πολλές δεκαετίες^{46, 47}. Ταυτόχρονα, τα αποθέματα πετρελαίου στην υφαλοκρηπίδα της Νορβηγίας, αναμένεται να μειωθούν με ταχύ ρυθμό, εκτός και εάν η χώρα ξεκινήσει την εξερεύνηση πετρελαίου σε νέες περιοχές. Ο πετρελαϊκός τομέας του Γολιάτ, εντός της νορβηγικής δικαιοδοσίας, έχει υπολογίσει ανακτήσιμα αποθέματα 174 εκατομμυρίων βαρελιών. Από τη ρωσική πλευρά της Barents Sea, ο μαζικός τομέας φυσικού αερίου Στόκμαν, έχει υπολογίσει 3,8 τρισεκατομμύρια κυβικά μέτρα φυσικού αερίου και 37 εκατ. τόνους συμπυκνωμάτων φυσικού αερίου⁴⁸. Το εργοστάσιο φυσικού αερίου Snohvit στη βορειοδυτική Νορβηγία παράγει ήδη και έχει εκτιμημένα αποθέματα 193 δισεκατομμυρίων κυβικών μέτρων. Το αέριο διοχετεύεται 140 χιλιόμετρα στον πάτο του ωκεανού σε μονάδα υγροποίησης στο Hammerfest και στη συνέχεια φορτώνεται σε υπερψυχόμενα δεξαμενόπλοια που προορίζονται για την Ισπανία, την Ιαπωνία, τη Νότια Κορέα και την υπόλοιπη Ανατολή.

⁴¹ <http://arctic.ru/resources/20170112/523390.html>

⁴² <http://arctic.ru/resources/20160525/367544.html>

⁴³ New Strategic Dynamics in the Arctic Region. Implications for National Security and International Collaboration February 2012. Charles M. Perry and Boddy Andersen σελ.15

⁴⁴ Assessment of Undiscovered Petroleum Resources of the Barents Sea Shelf." World Petroleum Resources Assessment Fact Sheet, U.S. Geological Survey, accessed 26 July 2013, διαθέσιμο (<http://pubs.usgs.gov/fs/2009/3037/pdf/FS09-3037.pdf>).

⁴⁵ Offshore Oil and Gas Governance in the Arctic Charles Ebinger Alisa Schackmann John P. Banks p.5

⁴⁶ New Strategic Dynamics in the Arctic Region. Implications for National Security and International Collaboration February 2012. Charles M. Perry and Boddy Andersen σελ.40 Η Ευρώπη εισάγει περίπου το 80% του πετρελαίου που καταναλώνει. Η Νορβηγία αποτελεί τη μεγαλύτερη παραγωγό χώρα στην ΕΕ με 17%.

⁴⁷ Ευρώπη εισάγει περίπου το 80% του πετρελαίου που καταναλώνει. Η Νορβηγία αποτελεί τη μεγαλύτερη παραγωγό χώρα στην ΕΕ με 17%.

⁴⁸ ο.π.Μ.Byers σελ. 207

1.6.3 ΗΠΑ-ΑΛΑΣΚΑ

Η Αλάσκα εκτιμάται ότι είναι μια ελπιδοφόρα ζώνη υδρογονανθράκων. Υπολογίζεται ότι υπάρχουν περισσότερα από 29,96 δισεκατομμύρια βαρέλια ανεξερεύνητου πετρελαίου αντιπροσωπεύοντας το 1/3 του πετρελαίου της Αρκτικής (μη συμπεριλαμβανόμενων των μη συμβατικών κοιτασμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου⁴⁹. Μεγαλύτερη σημασία δίνεται στα αποθέματα συμβατικού φυσικού αερίου. Υπολογίζονται πάνω από 119 τρισεκατομμύρια κυβικά πόδια καθώς και τεράστιες ποσότητες ένυδρων αερίων. Τέλος υπολογίζεται ότι οι υδρίτες φυσικού αερίου υπολογίζονται σε 85.400 δισεκατομμύρια κυβικά πόδια⁵⁰, (μη συμπεριλαμβανομένων των μη συμβατικών κοιτασμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου), που σύμφωνα με την έκθεση ισοδυναμεί για τη θέρμανση εκατό εκατομμυρίων μεσαίων σπιτιών για πάνω από δέκα χρόνια. Υπάρχουν περίπου 2 δισεκατομμύρια βαρέλια πετρελαίου και 80 τρισεκατομμύρια κυβικά πόδια φυσικού αερίου στην Alaska North Slope (Alaskan Arctic)⁵¹. Περίπου το 10 % του συνολικού εγχώριου πετρελαίου που παράγεται στις ΗΠΑ προέρχεται από τις βόρειες ακτές της Αλάσκα. Το USGS, εκτιμά ότι η Αλάσκα θα κατέχει μεγάλα αποθέματα περίπου 23 δισεκατομμύρια βαρέλια πετρελαίου και 108 τρισεκατομμύρια πόδια φυσικού αερίου ανοικτά στη θάλασσα και στην εξωτερική υφαλοκρηπίδα (OCS) στη Beaufort Sea και Chukchi Sea⁵².

1.6.4 ΚΑΝΑΔΑΣ

Στην Καναδική Αρκτική υπάρχουν 49 τομείς του φυσικού αερίου και του πετρελαίου στο Δέλτα του ποταμού Mackenzie, και 15 πεδία που βρίσκονται στο καναδικό Αρκτικό αρχιπέλαγος. Τα μεγαλύτερα κοιτάσματα φυσικού αερίου βρίσκονται στην παράκτια περιοχή της Αλάσκα και τη Σιβηρία⁵³. Κοντά στο Δέλτα του Mackenzie υπολογίζονται ότι υπάρχουν αποθέματα φυσικού αερίου που κυμαίνονται σε 5 με 6 τρισεκατομμύρια κυβικά πόδια⁵⁴. Ενώ η ανάπτυξη των πόρων της Αρκτικής από υδρογονάνθρακες του Καναδά περιορίστηκε από το υψηλό κόστος και τον ανταγωνισμό για επενδύσεις, υπήρξε ωστόσο μια ανοδική πορεία της δραστηριότητας τα τελευταία χρόνια. Από το 2011, η καναδική κυβέρνηση έχει δαπανήσει περισσότερα από 600 εκατομμύρια δολάρια σε δικαιώματα εξερεύνησης πετρελαίου και φυσικού αερίου στο βόρειο Καναδά. Οι συνολικές προσφορές υπεράκτιων αναλήψεων υποχρεώσεων ανέρχονται σήμερα σε περίπου 1,9 δισ. δολάρια. Σε ένα γύρο αδειοδότησης κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού του 2012 διεξήγαγαν δημοπρασία για περισσότερα από 900.000 εκτάρια στη Beaufort Sea και στο Delta Mackenzie, που ακολούθησε την απελευθέρωση μιας επισκόπησης του Εθνικού Συμβουλίου Ενέργειας σχετικά με τις υπεράκτιες γεωτρήσεις. Η καναδέζικη κυβέρνηση ζήτησε επίσης να αναπτυχθούν οι προσφορές, ένα δεκαετές στρατηγικό σχέδιο για τη διεξαγωγή έρευνας πετρελαιοκηλίδας στην καναδική Αρκτική, ιδίως στη Beaufort Sea, που πιστεύεται ότι υπάρχουν μεγάλα κοιτάσματα, περίπου 8,2 δισεκατομμύρια βαρέλια πετρελαίου και 67,1 φυσικού αερίου και 0,2 LNG. Ο Καναδάς έχει υστερήσει στην ανάπτυξη των πόρων της Αρκτικής, καθώς δεν διαθέτει το προηγμένο σχεδιασμό και τα μεγάλα αναπτυξιακά έργα που βρίσκονται σε εξέλιξη στις Ηνωμένες Πολιτείες, τη Νορβηγία και τη Ρωσία. Ωστόσο, η καναδική Αρκτική εκτιμάται ότι έχει σημαντικά ανεξόφλητα αποθέματα στην ακτή Mackenzie Delta, στην ανοικτή θάλασσα του καναδικού Beaufort, στην ανοικτή θάλασσα του Baffin Bay, στη λεκάνη του Sverdrup και στα αρκτικά νησιά, καθώς και στη γη των Newfoundland και Labrador offshore.

1.6.5 ΔΑΝΙΑ-ΓΡΟΙΛΑΝΔΙΑ

⁴⁹ <http://www.americansecurityproject.org/energy-security/the-arctic-americas-last-energy-frontier/>

⁵⁰ Howard, The Arctic Gold Rush σελ.86

⁵¹ <http://www.americansecurityproject.org/energy-security/the-arctic-americas-last-energy-frontier/>

⁵² Offshore Oil and Gas Governance in the Arctic Charles Ebinger Alisa Schackmann John P. Banksp.5

⁵³ <http://arctic.ru/resources/>

⁵⁴ New Strategic Dynamics in the Arctic Region. Implications for National Security and International Collaboration February 2012. Charles M. Perry and Boddy Andersen σελ.15

Η Γροιλανδία περιέχει σημαντικούω πόρους πετρελαίου, φυσικού αερίου και LNG κυρίως στη λεκάνη της Δυτικής και Ανατολικής Γροιλανδίας και στη Βόρεια Γροιλανδία. Οι πρώτες γεωτρήσεις έγιναν το καλοκαίρι του 2010. Το υπουργείο πετρελαίου και ενέργειας έχει εκδώσει 120 άδειες ορυκτών σε πολυεθνικές που αφορούν σε σιδηρομεταλλεύματα, ουράνιο, νικέλιο και σμαράγδι. Παρόλο που δεν υπάρχουν αποδεδειγμένα αποθέματα, πρόσφατη αξιολόγηση από την Αμερικανική Γεωλογική Έρευνα (USGS) κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο βυθός μεταξύ Γροιλανδίας και Καναδά μπορεί να έχει συνολικά 17 δισεκατομμύρια βαρέλια πετρελαίου και 1.500 κυβικά μέτρα φυσικού αερίου. Με επιπλέον 3,3 δισεκατομμύρια βαρέλια πετρελαίου που βρίσκεται στο Βόρειο Γροιλανδίας Sheared Margin. Επιπλέον, τα στοιχεία δείχνουν ότι πάνω από 31 δισ. βαρέλια πετρελαίου μπορεί να βρεθούν στη θάλασσα της Γροιλανδίας στα βορειοανατολικά παράλια του νησιού, κυρίως στις λεκάνες του Βόρειου Danmarkshavn και του South Danmarkshavn. Η βορειοανατολική Γροιλανδία θα μπορούσε να γίνει ένας πολύ σημαντικός προμηθευτής πετρελαίου και φυσικού αερίου στο μέλλον, κατατάσσοντας ίσως τη δέκατη ένατη θέση ανάμεσα στις πεντακόσιες μεγαλύτερες γνωστές πετρελαϊκές προμήθειες παγκοσμίως, πάνω από τα γνωστά αποθέματα της βόρειας Αλάσκας και με όγκο πόρων άνω του ενός τρίτου της Βόρειας Θάλασσας, η οποία τροφοδοτεί εν μέρει τη βρετανική, ολλανδική και νορβηγική οικονομία εδώ και δεκαετίες.

Για να γίνει σαφές το πόσο μεγάλα είναι τα αποθέματα των υδρογονανθράκων στην Αρκτική, παρατίθεται μια σύγκριση με την Σαουδική Αραβία. Τα μεγαλύτερα υπεράκτια κοιτάσματα των υδρογονανθράκων είναι της Ρωσίας, συμπεριλαμβανομένης και της Lomonosov Ridge, που ανέρχονται στα 586 δισεκατομμύρια βαρέλια, ενώ της Σουηδικής Αραβίας ανέρχονται μόλις στα 260 δισεκατομμύρια βαρέλια. Οι έρευνες δείχνουν ότι η πλειονότητα των υδρογονανθράκων βρίσκονται μέσα στα θαλάσσια όρια που τα παράκτια κράτη μπορούν να διεκδικήσουν σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο. Λίγες είναι οι περιοχές όπου η κυριαρχία αμφισβητείται για αυτά τα θαλάσσια όρια και είναι η Θάλασσα Beaufort μεταξύ ΗΠΑ και Καναδά και η περιοχή του Καναδά και της Δανίας, στα ανοικτά του νησιού Hans. Υπάρχουν, σαφώς, και οι συμφωνίες που γίναν πάνω στις διαφιλονικούμενες περιοχές με αποδεδειγμένους φυσικούς όρους στη διαχωριστική γραμμή στη Barnts Sea⁵⁵.

Είναι φυσικό, αυτή η άνιση κατανομή των κοιτασμάτων των υδρογονανθράκων να οδηγήσει σε ανταγωνισμό για τον έλεγχο του Αρκτικού. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, είναι η κορυφογραμμή Lomonosov. Οι διεκδικήσεις από τη πλευρά της Δανίας – του Καναδά και της Ρωσίας, παρατίθενται παρακάτω. Η Δανία και ο Καναδάς δεδομένου ότι έχουν πολύ λιγότερα αποθέματα ορυκτών, θέλουν να διεκδικήσουν ό,τι περισσότερο μπορούν. Η προοπτική ότι οι νέες τεχνολογίες εξόρυξης σε συνδυασμό με την τήξη των πολικών πάγων, θα μπορούσαν να καταστήσουν και οικονομικά εφικτό, ώστε να πάρουν αποθέματα φυσικού αερίου και πετρελαίου, από τον βυθό του ωκεανού.

Ο Αρκτικός βυθός πέρα από το φυσικό αέριο και το πετρέλαιο φαίνεται να περιέχει πολύτιμους ορυκτούς πόρους μη καυσίμων συμπεριλαμβανομένων σημαντικών ποσοτήτων υψηλής ποιότητας όπως μαγγάνιο, χαλκό, νικέλιο, κοβάλτιο, καθώς επίσης χρυσό και διαμάντια. Εν τω μεταξύ, τα χερσαία αποθέματα του μολύβδου, ψευδάργυρου, σιδηρομεταλλεύματος, χρυσού, άνθρακα και σπανίων γαιών μεταλλικών στοιχείων, που έχουν ήδη αναπτυχθεί στην Αρκτική προσελκύουν την προσοχή των μεγάλων μεταλλευτικών εταιρειών λόγω της αυξανόμενης ζήτησης (κυρίως από την Κίνα) με υψηλότερες τιμές. Ως αποτέλεσμα της εν λόγω ζήτησης και της ευρύτερης πρόσβασης σε κοιτάσματα ορυκτών και των επιλογών για τη μεταφορά τους στην αγορά, έχει προκύψει το εμπόριο μεταλλευμάτων από την τήξη των πολικών πάγου και χερσαίων παγετώνων.

Τα ακόλουθα παραδείγματα, θα βοηθήσουν να γίνει αντιληπτή η δυναμικότητα της περιοχής. Η Αλάσκα το 2008 είχε παραγωγή περίπου 800.000 ουγκιές χρυσού, το μεγαλύτερο

⁵⁵New Strategic Dynamics in the Arctic Region / Emerging Strategic Dynamics February 2012 Charles M. Perry and Bobby Andersen
σελ.14-15

ποσό παραγωγής της από το 1916 (η Αλάσκα σήμερα αντιπροσωπεύει μόνο το 10% της παραγωγής χρυσού των ΗΠΑ). Σχεδόν όλο το ποσοστό, περίπου 84%, προήλθε από δύο ορυχεία - το ορυχείο Fort Knox κοντά στο Fairbanks, και το ορυχείο Rogo ορυχείο κοντά στο Delta Junction. Ενώ περίπου ένα μικρό ποσοστό της κλίμακας του 5% του χρυσού προήλθε από μικρές εξορύξεις κλίμακας κοιτασμάτων⁵⁶. Στην Αλάσκα, το ορυχείο Red Dog είναι σήμερα το δεύτερο μεγαλύτερο ορυχείο ψευδαργύρου στο κόσμο (αντιπροσωπεύοντας το 5% της παγκόσμιας παραγωγής και το 79% της παραγωγής των Η.Π.Α.). Αντιθέτως, από τη Μόσχα φαίνεται να τονίζεται η πολιτική της για τη σπουδαιότητα της περιοχής, να δίνει πρωταρχικό ρόλο στην πηγή ενέργειας για τον εικοστό πρώτο αιώνα: περίπου 15% του ΑΕΠ της χώρας και το 25% των εξαγωγών προέρχονται από εκεί, ενώ το 80% του φυσικού αερίου στην Αρκτική βρίσκεται στην αποκλειστική οικονομική ζώνη της Ρωσίας (ΑΟΖ). Υπάρχουν μεγάλες εγκαταστάσεις φυσικού αερίου, και τα σχέδια για την περαιτέρω ανάπτυξη των υπεράκτιων γεωτρήσεων, αν και αυτά έχουν συναντηθεί με κάποιες υλικοτεχνικές δυσκολίες με τους διεθνείς εταίρους. Μαζί με υδρογονάνθρακες, θαλάσσιων μεταφορών αποτελεί μείζονα προτεραιότητα την οικονομική ανάπτυξη. Η Βόρεια Θαλάσσια διαδρομή, είναι πιο πιθανό να γίνει εμπορικά βιώσιμη τις επόμενες δεκαετίες, καθώς το καλοκαίρι ο πάγος υποχωρεί, και υπόσχεται να συνδέσει την Ευρώπη και την Ασία, περνώντας μέσα από τα χωρικά ύδατα ή ΑΟΖ της Ρωσίας, όπου εκεί βρίσκονται περισσότερο από το 90% του νικελίου και του κοβαλτίου της Ρωσίας, το 60% του χαλκού της και πάνω από το 96% των αποθέσεων πλατίνας, πάνω από τον Αρκτικό Κύκλο⁵⁷. Άλλο ένα παράδειγμα είναι το ορυχείο Μαύρος Άγγελος, που βρίσκεται 250 μίλια βόρεια του Αρκτικού Κύκλου, το οποίο έκλεισε στις αρχές της δεκαετίας του 1990 για λόγους που σχετίζονται με το κόστος, αλλά επαναλειτούργησε το 2009 μετά την ανακάλυψη ενός τεράστιου αποθέματος θείου. Μεγάλο ενδιαφέρον δείχνουν οι υψηλές προοπτικές, ότι οι τρέχουσες εξερευνησεις για το χρυσό, διαμάντια, πλατίνα, και σπάνια ορυκτά, μπορεί να οδηγήσουν σε πρόσθετη παραγωγή στην Γροιλανδία στο κοντινό μέλλον. Παρόμοιες ευκαιρίες, άλλωστε, φαίνεται πιθανό να υπάρχουν στο βόρειο Καναδά, δεδομένης της μεγαλύτερης υποστήριξης της Οττάβας για την ανάπτυξη των υποδομών σε απομακρυσμένες περιοχές του Βόρειου Καναδά. Η Mary River υψηλό ορυχείο σιδηρομεταλλεύματος στη νήσο Baffin, για παράδειγμα είναι αποδεδειγμένο πώς έχει 365 εκατομμύρια τόνους πιθανά κοιτάσματα, ώστε να παράγουν περίπου 18 εκατομμύρια ετησίως για το επόμενο τέταρτο του αιώνα. Επί του παρόντος, οι ΑΟΖ των πέντε παράκτιων κρατών της Αρκτικής έχουν περίπου το 90 % των αλιευτικών πόρων της περιοχής⁵⁸.

1.6.7 ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΠΡΟΚΛΗΣΗ

Το 2050 αναμένεται ο παγκόσμιος πληθυσμός να φθάσει σε 7 με 9 δισεκατομμύρια και η αναμενόμενη ζήτηση ενέργειας να διπλασιαστεί. Σήμερα τα ορυκτά καύσιμα καλύπτουν το 80% της παγκόσμιας ζήτησης ενέργειας. Εν τω μεταξύ, ο κόσμος πρέπει να μειώσει δραστικά τις εκπομπές του θερμοκηπίου και έχει δώσει τις τελευταίες δεκαετίες στροφή στη πράσινη ανάπτυξη για να αποφευχθούν οι χειρότερες επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Αν η αιολική, ηλιακή και άλλες ανανεώσιμες πηγές αυξάνονται με ταχείς ρυθμούς, η έρευνα δείχνει ότι παίρνει τριάντα χρόνια για μία νέα ενεργειακή τεχνολογία να φτάσει το 1% του μεριδίου της αγοράς. Άρα ανάγεται το συμπέρασμα, ότι ο Αρκτικός Ωκεανός είναι σημαντική και ενδιαφέρουσα πηγή για τις επόμενες δεκαετίες. Επίσης η IEA στο World Energy Outlook 2009 προβλέπει, ότι το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο θα αντιπροσωπεύουν το 52% με 60% της ενεργειακής ζήτησης της ΕΕ μέχρι το 2030. Ωστόσο η ευρωπαϊκή παραγωγή πετρελαίου και φυσικού αερίου μειώνεται. Στην έρευνα σημειώνεται ότι μέχρι το 2030 η Νορβηγία θα καλύψει το 13% του πετρελαίου και το 35% του φυσικού αερίου της

⁵⁶http://benmuse.typepad.com/arctic_economics/2009/11/alaskas-gold-production-is-up.html#more

⁵⁷"Arctic Oil and Natural Gas Potential," October 19, 2009, <http://www.eia.doe.gov/oiaf/analysispaper/arctic/index.html#aongr>.

⁵⁸A New Arctic Emerges New Strategic Dynamics in the Arctic Region Implications for National Security and International Collaboration February 2012 Charles M. Perry and Bobby Andersen σελ.12-18

Ε.Ε.⁵⁹

Η αλιεία για τα αρκτικά κράτη παίζει σημαντικό ρόλο για την οικονομία των τοπικών κοινωνιών και πληθυσμών, των παράκτιων κρατών αλλά και των ίδιων των κρατών ιδίως αν αναλογιστεί κανείς, ότι η οικονομία της Ισλανδίας και της Νορβηγίας βασίζονται στην Αλιεία. Ήδη η αρκτική αλιεία αντιπροσωπεύει περίπου το 10% της συνολικής παγκόσμιας παραγωγής για κατανάλωση από τον άνθρωπο⁶⁰. Με βάση τα χαρακτηριστικά του οικοσυστήματος μπορούν να διακριθούν τέσσερις σημαντικοί τομείς με μεγάλη αλιευτική σημασία, ο Βορειοανατολικός Ατλαντικός Ωκεανός (η θάλασσα του Μπάρεντς, το Ανατολικό και Νότιο τμήμα της Νορβηγικής θάλασσας, η Ισλανδία και οι Ανατολικές ακτές της Γροιλανδίας). Ο Βορειοδυτικός Ατλαντικός Ωκεανός (Βορειοανατολικά του Καναδά της ζώνης του Newfoundland και Labrador.) Το Βορειοδυτικό τμήμα του Ειρηνικού ωκεανού (κατά μήκος της ακτογραμμής των ηπειρωτικών ακτών της Ρωσίας, της Αλάσκας και του Καναδά). Τέλος Βορειοανατολικά του ειρηνικού Ωκεανού στη θάλασσα Bering⁶¹.

Η αυξανόμενη παγκόσμια ζήτηση για ψάρια θα μπορούσε να προκαλέσει τα επόμενα χρόνια σημαντική αύξηση της εμπορικής αλιείας στην Αρκτική και να ασκήσει πρόσθετα προβλήματα, ιδίως στη Barents Sea, καθώς η σταθερή τήξη του πολικού πάγου παρέχει στους αλιείς πρόσβαση που παλιότερα δεν ήταν εφικτή. Επίσης, οι θερμότερες θερμοκρασίες των αρκτικών υδάτων ενθαρρύνουν τη μετακίνηση των ψαριών προς βορρά, προκαλώντας μεγαλύτερη και συχνότερη παρουσία αλλοδαπών αλιευτικών στόλων στον Αρκτικό Ωκεανό με αποτέλεσμα την αύξηση της παραγωγής τους. Ακόμα, μια θερμότερη θερμοκρασία του νερού θα μπορούσε να ενθαρρύνει μια μετανάστευση των ψαριών από την ΑΟΖ του ενός κράτους σε εκείνη ενός άλλου ή σε αμφισβητούμενες περιοχές στο βόρειο τμήμα της Αρκτικής⁶². Οι εξελίξεις αυτές, με τη σειρά τους, μπορεί να φέρουν μαζί τους μια σειρά από ανεπιθύμητες προκλήσεις. Μια μεγαλύτερη και πιο συχνή παρουσία στην Αρκτική των αλιευτικών στόλων, που μπορεί να δημιουργήσει καλές συνθήκες για την Αρκτική, είναι, για παράδειγμα, ένας ακόμη λόγος ανησυχίας, όσον αφορά την έρευνα και τις δυνατότητες διάσωσης σε μια περιοχή όπου τα περιουσιακά στοιχεία της ακτοφυλακής εξακολουθούν να είναι μάλλον περιορισμένα. Την ίδια στιγμή, αν ο πληθυσμός των ψαριών μεταναστεύει, όπως περιγράφεται παραπάνω, αυτό θα μπορούσε επίσης να αυξήσει την πιθανότητα σύγκρουσης - παρόμοια με τους «πολέμους γαύρου, 1950, 1970 και 1975» μεταξύ της Ισλανδίας και της Βρετανίας⁶³. Οι εντάσεις μεταξύ Ισλανδίας και Νορβηγίας το 1990 και το 1994, κατέληξαν στην υπογραφή της περιφερειακής συμφωνίας του 1999, στην οποία η Ισλανδία κέρδισε ένα μικρό μερίδιο του αποθέματος γαύρου στο Looorhole και δικαιώματα αλιείας γύρω από το Svalbard⁶⁴. Τέλος, η Νορβηγία και η Ρωσία έχουν συμφωνήσει από το 1976, στο πλαίσιο της κοινής αλιευτικής επιτροπής διμερούς σώματος εθνικών αλιευτικών αρχών και εμπειρογνομώνων, που συναντά ετησίως για τη θέσπιση βιώσιμων ποσοστώσεων, τα επιτρεπόμενα αλιεύματα και άλλους τεχνικούς κανονισμούς, για τη συγκομιδή των σημαντικότερων κοινών αποθεμάτων ιχθύων στην περιοχή. Μολονότι η συνεργασία μεταξύ των δύο παράκτιων κρατών για το κοινό σύστημα διαχείρισης της αλιείας στη Barents Sea έχει λειτουργήσει γενικά ικανοποιητικά, μια σειρά διαφωνιών και αντιπαραθέσεων κατά τις τελευταίες δεκαετίες με τη Ρωσία σχετικά με ζητήματα όπως τα αλιευτικά δικαιώματα και πρακτικές, την παράνομη μεταφόρτωση αλιευμάτων στη θάλασσα έχουν φέρει πολλές φορές σε διπλωματικές διαμάχες τις δύο χώρες. Με κυριότερο γεγονός το 2001 που η Μόσχα

⁵⁹Environmental Security in the Arctic Ocean Payl Arthur Berkman σελ.180

⁶⁰Geostrategic Thaw or Freeze.Sven G. Holtsmark και BrookeA. Smith-Windsor, Rome: NATO Defense College, NDC MAY 2009:81-101

⁶¹Working Paper. Research Division EU External Relations Stiftung Wissenschaft und Politik German Institute for International and Security Affairs. Bettina Rudlof. The EU as fishing actor in the Arctic. Stocktaking of institutional involvement and existing conflicts σελ. 8

⁶²Environmental Governance, March 5, 2009, <http://www.arctic-transform.org/download/FishEX.pdf> και North Pacific Fishery

Management Council, "Fishery Management Plan for Fish Resources of the Arctic Management Area," έκθεση January 2009.

⁶³Christine Parthemore with Will Rogers, Sustaining Security: How Natural Resources Influence National Security (Washington, D: Center for a New American Security 201016,

http://www.cnas.org/files/documents/publications/CNAS_Sustaining%20Security_Parthemore%20Rogers.pdf.

⁶⁴Howard, The Arctic Gold Rush.

αποφάσισε να αναστείλει τη συνεργασία με τη Νορβηγία στη κοινή Νορβηγική-Ρωσική Επιτροπή Αλιείας ύστερα από το βαρύ πρόστιμο στη ρωσική τράτα Chernigov που πιάστηκε από τη Νορβηγική ακτοφυλακή για παραβίαση μεγάλων ποσοστών μικρών ψαριών κάτω από το κατώτατο όριο. Ενώ η Μόσχα έδωσε την εντολή στο Βόρειο στόλο σε ανάλογο περιστατικό να βυθίζει τα Νορβηγικά πλοία χωρίς να κάνει καμία ενέργεια για να σώσει τα πληρωμάτα τους⁶⁵.

Συμπερασματικά, νέοι ορίζοντες ανοίγονται για την εξερεύνηση και την εκμετάλλευση των πόρων της Αρκτικής. Θα χρειαστεί πολύ χρόνος και σημαντικές επενδύσεις για την ανάπτυξη των πόρων της Αρκτικής σε ένα ασφαλές οικονομικά και αποτελεσματικό περιβάλλον. Τα αποθέματα είναι τεράστια. Το βέβαιο είναι, ότι στο μέλλον θα προσελκύσουν μεγαλύτερη παγκόσμια προσοχή, καθώς στο κοντινό μέλλον οι υδρογονάνθρακες θα παραμείνουν πρωτοβάθμια και προτιμώμενη πηγή ενέργειας στον κόσμο. Αναφορικά με τις πλούσιες περιοχές όπου η ιδιοκτησία δεν αμφισβητείται, θα θεσπισθούν διεθνείς κανόνες σχετικά με τις πλωτές οδούς διαμετακόμισης για την αξιοποίηση του ορυκτού πλούτου αλλά και της αλιείας της Αρκτικής, αποδίδονται μελλοντικά καθήκοντα προτεραιότητας, στα πέντε παράκτια κράτη και στους άλλους ενδιαφερόμενους.

1.8 ΝΑΥΤΙΛΙΑ - ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ

“...I want to stress the importance of the Northern Sea Route as an international transport artery that will rival traditional trade lanes...”

VLADIMIR PUTIN, PRESIDENT OF RUSSIA

Για δεκαετίες ο Αρκτικός Ωκεανός ήταν απροσπέλαστος λόγω του παχύ και σκληρού “πολυετούς πάγου”. Η θαλάσσια κυκλοφορία έχει αρχίσει να γίνεται πιο προσιτή στον Αρκτικό Ωκεανό λόγω της κλιματικής αλλαγής. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα το άνοιγμα των εμπορικών δρόμων σε όλο τον Αρκτικό Ωκεανό από το Βόρειο Ατλαντικό Ωκεανό προς το Βόρειο Ειρηνικό Ωκεανό. Τρεις πιθανές θαλάσσιες διαδρομές διαμετακόμισης δύναται να ανοίξουν τις εμπορικές θαλάσσιες μεταφορές, καθώς οι πάγοι λιώνουν, μειώνοντας με αυτό το τρόπο το χρόνο διέλευσης που οδηγεί σε σημαντική εξοικονόμηση κόστους για τους προμηθευτές αλλά και για τις ναυτιλιακές εταιρείες⁶⁶. Η Βόρεια Θαλάσσια διαδρομή NSR, που συνδέει την Ευρώπη και την Ασία μέσω των νερών της Ρωσικής Ομοσπονδίας, είναι χρηστικά διαδεδομένη. Η δεύτερη είναι το Βορειοδυτικό Πέρασμα, μέσω των канаδικών υδάτων της Αρκτικής⁶⁷. Η τρίτη είναι μια διαδρομή μέσα από τα νερά του Βερίγγειου πορθμού των ΗΠΑ, στην Αρκτική και σε όλη το Βόρειο Πόλο και στη συνέχεια, στον Βόρειο Ατλαντικό Ωκεανό⁶⁸. Το άνοιγμα των θαλάσσιων διαδρομών της ναυτιλίας μέσα από τον Αρκτικό Ωκεανό θα έχει μεγάλο οικονομικό δυναμικό χαρακτήρα. “Με το άνοιγμα των εμπορικών δρόμων σε όλο την Αρκτικό Ωκεανό από το Βόρειο Ατλαντικό προς το Βόρειο Ειρηνικό, θα δημιουργηθούν τρισεκατομμύρια δολαρίων επιχειρηματικές ευκαιρίες, που θα αλλάξουν την παγκόσμια ισορροπία της εξουσίας, και άλλες νέες εμπορικές διαδρομές⁶⁹. Ένα παράδειγμα για τα οφέλη από αυτές τις ναυτιλιακές γραμμές συνέβη το 2011, όταν τριάντα τέσσερα φορτηγά πλοία που μεταφέρουν 820.000 τόνους φορτίου χρησιμοποίησαν τη Βόρεια Θαλάσσια διαδρομή, συνοδευόμενα από ρώσικα πυρηνικά παγοθραυστικά. Τα πλοία μείωσαν το

⁶⁵ Geir Hønneland, *Russia and the West: Environmental Cooperation and Conflict* (New York: Routledge, 2003).

⁶⁶ Aldo Chircop, “The Growth of International Shipping in the Arctic: Is a Regulatory Review Timely?” *The International Journal of Marine and Coastal Law*, 24 N.2(2009) σελ.355-380

⁶⁷ The US claims that the Northwest Passage is an international strait in accordance with UNCLOS; however, Canada claims the Northwest Passage as internal Canadian waters

⁶⁸ Aldo Chircop, “The Growth of International Shipping in the Arctic: Is a Regulatory Review Timely?” *The International Journal of Marine and Coastal Law*, 24, no. 2 (2009), 355-380

⁶⁹ Paul Arthur Berkman, *Environmental Security in the Arctic Ocean, Promoting Co-operation and Preventing Conflict* (Abingdon OX14 4RN, UK: Royal United Service Institute for Defence and Security Studies (RUSI)), 4.

χρόνο διέλευσης από την Ασία στην Ευρώπη και στη Βόρεια Αμερική κατά το ένα τρίτο, σε αντίθεση με το να διέρχονται μέσω του Suez Canal⁷⁰. Το NWP και το NSR συχνά θεωρούνται παράκτιες θαλάσσιες διαδρομές, ενώ το Trans Polar Passage θεωρείται ότι είναι μια διαδρομή μέσα του ωκεανού μέσω του Βόρειου Πόλου από και προς τα λιμάνια του Ειρηνικού και του Ατλαντικού. Και οι τρεις διάδρομοι καταλαμβάνουν ολόκληρο τον Αρκτικό Ωκεανό, ο οποίος καλύπτει έκταση 14,75 εκατομμυρίων τετραγωνικών χιλιομέτρων και φέρει όγκο 18 εκατομμυρίων κυβικών χιλιομέτρων νερού⁷¹. Και οι τρεις θαλάσσιες διαδρομές θα αυξήσουν σημαντικά τη θαλάσσια κυκλοφορία, που διέρχονται από το Βερίγγειο Πορθμό μεταξύ Αλάσκας και Ρωσικής Ομοσπονδίας, η οποία θα επιφέρει οικονομική ανάπτυξη σε ολόκληρη τη παράκτια περιοχή του Αρκτικού Ωκεανού. Η Βόρεια Θαλάσσια διαδρομή θα μειώσει τη θαλάσσια απόσταση μεταξύ της Ανατολικής Ασίας (Ιαπωνία) και της Δυτικής Ευρώπης περίπου 40%. Από 11.200 μίλια χρησιμοποιώντας τη διώρυγα του Σουέζ ενώ από τη NSR 6.500 μίλια. Ενώ από το NWP η απόσταση μεταξύ Σιάτλ και Δυτικής Ευρώπης είναι μόνο 7.000 μίλια, ενώ από το Κανάλι του Παναμά 9000 μίλια⁷². Ήδη βλέπουμε μια απότομη ανάκαμψη στην Αρκτική ναυτιλία. Στο παρακάτω πίνακα σημειώνεται μια ιστορική απεικόνιση των διελεύσεων των πλοίων. Στον πίνακα 3, που ακολουθεί, παρατηρείται ραγδαία αύξηση της ναυσιπλοΐας μέχρι το 2013, από το 2014 μείωνεται κατακόρυφα. Η μελλοντική μοίρα της αρκτικής ναυσιπλοΐας υπέστη οπισθοδρόμηση με το κλείσιμο της μοναδικής Αρκτικής του Καναδά λιμάνι στο Churchill , αλλά και εξαιτίας των χαμηλών τιμών του πετρελαίου, καθώς και των ασφαλιστικών εκτιμήσεων όπως αναφέρει ο Hugh Stephens⁷³. Η αύξηση της ναυτιλίας στην Αρκτική συνεπάγεται άμεσα με κινδύνους για την ασφάλεια για το φυσικό περιβάλλον και το οικοσύστημα καθώς σε περίπτωση ατυχήματος μπορεί να αντιμετωπιστεί μόνο από το κοντινότερο παράκτιο κράτος. Επίσης περιλαμβάνονται και κίνδυνοι όπως ατυχήματα, πετρελαιοκηλίδες, παράνομη μετανάστευση, πειρατεία καθώς και τρομοκρατία⁷⁴. Αλλά και οι προστριβές που δημιουργούνται μεταξύ των κρατών σχετικά με τα νομικά ζητήματα που θα αναλυθούν στο επόμενο κεφάλαιο.

Πίνακας 3: Ο Αρκτικός Ωκεανός Διελεύσεις Πλοίων.

ΕΤΟΣ	ΔΙΕΛΕΥΣΕΙΣ ΠΛΟΙΩΝ
1906 -2005	69
2006 -2010	69
2011	22
2012	30
2013	71
2014	17
2015	18

Πηγή: AMSA

⁷⁰Heather Conley, Terry Toland, and Jamie Kraut. *A New Security Architecture for the Arctic: An American Perspective* (Washington, DC: CSIS, 2012), σελ. 8

⁷¹<http://www.arctic-search.com/The+Transportation+Passages+of+the+Arctic+Ocean>

⁷²Scott G. Borgerson, "Arctic Meltdown: The Economic and Security Implications of Global Warming," *Foreign Affairs*, vol 87, N. 2. (March/April 2008), 69

⁷³εκτελεστικός συνεργάτης στο Πανεπιστήμιο του Calgary's School στη Δημόσια Πολιτική που δημοσίευσε ένα έγγραφο σχετικά με την αρκτική ναυτιλία.

⁷⁴2009 Arctic Marine Shipping Assessment (AMSA)Κεφ.6 https://www.pmel.noaa.gov/arcticzone/detect/documents/AMSA_2009_Report_2nd_print.pdf

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΑΡΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ

Το κεφάλαιο επικεντρώνεται στις διάφορες πτυχές του διεθνούς δικαίου που ισχύει στην Αρκτική.

2.1 ΑΡΚΤΙΚΟΣ ΩΚΕΑΝΟΣ: Η ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ

Η Αρκτική λόγω των δύσκολων καιρικών συνθηκών της, αλλά και λόγω της παγοκάλυψης του Αρκτικού Ωκεανού δεν είχε βιώσει σημαντική δραστηριότητα από τον ανθρώπινο παράγοντα. Δεν είχε αποτελέσει, αντικείμενο νόμων και κανονισμών όπως άλλες θάλασσες και ωκεανοί γι' αυτό και η Αρκτική δεν είναι μια *terra nullius*, απουσίαζε από την ανθρώπινη ρύθμιση⁷⁵. Παρ' όλα αυτά έχουσε γίνει πολλές σημαντικές διεθνείς συμφωνίες αλλά και διαφωνίες όπως πολλοί υποστηρίζουν να γίνει ένα ολοκληρωμένο και αποτελεσματικό σύστημα διεθνούς ελέγχου σαν το διεθνές καθεστώς που διέπει την Ανταρκτική (Ανταρκτική Συνθήκη). Η διακυβέρνηση της Αρκτικής, ύστερα από το τέλος του Ψυχρού Πολέμου⁷⁶, έχει αποτελέσει αντικείμενο πολλών αναλύσεων και υπήρξε μια συνεχής δημόσια συζήτηση σχετικά με τη διαχείριση και την ιδιοκτησία του Αρκτικού Ωκεανού στο πλαίσιο των διεθνών ρυθμιστικών καθεστώτων ιδίως από τη στιγμή που το Αρκτικό Συμβούλιο έγινε πιο ενεργητικό για την αντιμετώπιση μια σειράς θεμάτων της Αρκτικής⁷⁷. Τα παράκτια κράτη ης Αρκτικής πιστεύουν ότι οι τρέχουσες διεθνείς νομοθεσίες είναι επαρκείς σύμφωνα με τη διακήρυξη *Ilulissat*. Τα τελευταία χρόνια η προσοχή της διεθνούς κοινότητας έχει στραφεί στην περιοχή της Αρκτικής, καθώς οι υπεύθυνοι για τη χάραξη πολιτικής, ο ακαδημαϊκός κόσμος και τα μέσα ενημέρωσης έχουν δώσει αυξημένη προσοχή στην περιοχή. Έχουν επισημανθεί σοβαρές ανησυχίες για την έλλειψη του νομικού καθεστώτος για τη διακυβέρνηση στην Αρκτική. Τα μη αρκτικά κράτη, που υποστηρίζουν την ανάγκη για πρόσθετους μηχανισμούς διακυβέρνησης της Αρκτικής, σαν αυτή της Συνθήκης της Ανταρκτικής⁷⁸, φαίνεται να τροφοδότησαν ανησυχίες, ώστε ο συνδυασμός περιβαλλοντικής συνείδησης και ειλικρινούς επιθυμίας, να αποτρέψει τις άναρχες χρήσεις των πόρων της Αρκτικής και του ωκεάνιου χώρου, μαζί με την έλλειψη επαρκών γνώσεων σχετικά με το εφαρμοστέο διεθνές δίκαιο. Έτσι, η συνεχιζόμενη συζήτηση για το νομικό καθεστώς της Αρκτικής, συμπεριλαμβανομένων των θαλασσών της περιοχής και του θαλάσσιου βυθού έγινε μέρος της ευρύτερης εξίσωσης των θεμάτων με τα συγκεκριμένα συμφέροντα και τις αναζητήσεις λύσεις για τα σημερινά και τα πιθανά μελλοντικά προβλήματα. Υπάρχει ένα σημαντικό σύνολο εφαρμοστέων διεθνών νόμων που διέπει τα ύδατα που περιβάλλουν το

⁷⁵ ARCTIS KNOWLEDGE HUB Διαθέσιμο: www.arctis-search.com/New+Directions+for+Governance+in+the+Arctic+Region.

⁷⁶ Στρατηγικό σημείο η Αρκτική ανάμεσα στους πρωταγωνιστές του Ψυχρού Πολέμου Η.Π.Α και ΕΣΣΔ για τον έλεγχο της περιοχής ως πρωτίστως για ζητήματα ασφαλείας λόγω της πιο κοντινής απόστασης μετξύ τους.

⁷⁷ "Arctic Council – Working Groups", (<http://www.arctic-council.org/index.php/en/about-us/working-groups>).

⁷⁸ <http://www.nupi.no/Publikasjoner/Innsikt-og-kommentar/Hvor-hender-det/HHD-2014/OEkt-interesse-for-Arktis>

χερσαίο έδαφος των παράκτιων κρατών τον Αρκτικό Ωκεανό. Στην πραγματικότητα, όσον αφορά τον βυθό της Αρκτικής, το διεθνές δίκαιο του ωκεανού, το δίκαιο της θάλασσας παρέχει απαντήσεις στα περισσότερα, αν όχι όλα, ζητήματα σχετικά με το νομικό καθεστώς του και τους ισχύοντες κανονισμούς.

Το σημαντικότερο διεθνές όργανο, είναι η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της θάλασσας που παρέχει ένα νομικό πλαίσιο μέσα στο οποίο πρέπει να διεξαχθούν όλες δραστηριότητες στους ωκεανούς και τις θάλασσες. Τα 320 άρθρα της Συνέλευσης και τα εννέα παραρτήματα ρυθμίζουν τις διατάξεις των κρατών, συμπεριφορά στον κόσμο των ωκεανών ώστε να ορίσουν τις θαλάσσιες ζώνες να παρέχουν κανόνες για την οριοθέτηση των εξωτερικών ορίων τους και να αναθέσουν κυριαρχία. Μελιμά του Διεθνούς Δικαίου δεν είναι μόνο τα κυριαρχικά δικαιώματα και η δικαιοδοσία στις ζώνες αυτές αλλά και να καθοριστούν οι υποχρεώσεις των κρατών. Επίσης, τονίζεται η παροχή εργαλείων για τη διευθέτηση των διαφορών ανάμεσα στα κράτη από τρεις διαφορετικούς διεθνούς οργανισμούς όπως καθιερώθηκε από τη Συνέλευση: το Διεθνές Δικαστήριο για την το δίκαιο της θάλασσας (ITLOS), ο διεθνής θαλάσσιος βυθός (ISA) και η Επιτροπή σχετικά με τα όρια της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας (CLCS)⁷⁹. Το κύριο θέμα στην Αρκτική είναι η κλιματική αλλαγή, το λιώσιμο των πάγων, που έχει σαν συνέπεια την αυξημένη προσβασιμότητα στην Αρκτική, την αύξηση της Αρκτικής ναυτιλίας και φυσικά το ζήτημα των φυσικών πόρων. Σύμφωνα με το Donald R. Rothwell⁸⁰ τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει πολλές συζητήσεις για το αν οι υφιστάμενες νομικές ρυθμίσεις διασφαλίζουν την Αρκτική ή όχι. Έχει δοθεί το ερώτημα εάν υπάρχει η ανάγκη για μία “Αρκτική Συνθήκη” όπως η “Συνθήκη της Ανταρκτικής” ακόμα και για αντιγραφή του νομικού πλαισίου της Συνθήκης. Έχει γίνει μεγάλη συζήτηση για το ρόλο που πρέπει να διαδραματίζουν οι αυτόχθονες πληθυσμοί, όχι μόνο σε αυτό το καθεστώς αλλά και στα αποτελέσματα αυτών των διαδικασιών. Μπορεί πραγματικά να λεχθεί ότι κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας, η Αρκτική, έχει γίνει «παγκοσμιοποιημένο» θέμα συζήτησης, ενώ για τη διακυβερνητική δημόσια συζήτηση, είναι τώρα μεταξύ του κατά πόσον μια περιφερειακή απάντηση θα είναι επαρκής ή εάν θα χρειαστεί μια διεθνής απάντηση. Επίσης, υπάρχουν μελετητές, οι οποίοι προτείνουν ότι η διακυβέρνηση της Αρκτικής είναι λάθος, καθώς δεν υπάρχουν κανόνες που να διέπουν τη περιοχή⁸¹. Υπάρχουν τα θεσμικά όργανα όπως το Αρκτικό Συμβούλιο και πολλές πολυμερείς διεθνείς οργανώσεις, αλλά δεν επαρκούν για την αντιμετώπιση των τεράστιων προκλήσεων της Αρκτικής. Αντιθέτως, υπάρχουν και αυτοί που πιστεύουν ότι υπάρχουν ήδη αρκετοί κανόνες και θεσμοί για την περιοχή και εργάζονται όλοι με συντονισμό και μπορούν να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της περιοχής⁸². Σύμφωνα με τον Edward T. Canuel⁸³, σ’ ένα άρθρο του γράφει ότι ο νόμος της Αρκτικής είναι περίπλοκος με μία διασταύρωση τεσσάρων διακριτών “πυλώνων”⁸⁴: Το Διεθνές σκληρό δίκαιο, το Μαλακό δίκαιο, το Εσωτερικό δίκαιο και το Διασυνοριακό ιδιωτικό δίκαιο.

ΠΡΩΤΟΣ ΠΥΛΩΝΑΣ –ΑΥΣΤΗΡΟ ΔΙΚΑΙΟ

Ο πρώτος πυλώνας επικεντρώνεται στα νομικά μέσα, όπως η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της θάλασσας, η οποία καλύπτει θέματα που καλύπτουν το χώρο της Αρκτικής. Το αυστηρό δίκαιο αναγνωρίζεται από όλα τα έθνη ως υποχρεωτικό και εκφράζεται μέσω συνθηκών και διασφαλίζει την ισότητα και την κυριαρχία όλων των κρατών.

⁷⁹ UNCLOS, ανωτέρω σημείωση 1, pt. XI, παρ. 1-3 (ρύθμιση της συμπεριφοράς των κρατών στο "πέλαγος") . II, IV-V (καθορισμός θαλάσσιων ζωνών) pt. VI, art. 76 (παρέχοντας κανόνες για την οριοθέτηση των εξωτερικών ορίων) pts. II-VI (αναθέτοντας την κυριαρχία, κυρίαρχα δικαιώματα και δικαιοδοσία στις θαλάσσιες ζώνες) · ταυτότητα. pts. XI, XIII, XV (για την επίλυση διαφορών). Παράρτημα VI (για την ίδρυση της ITLOS). XI, παρ.4, τέχνες. 156-85 (ISA). ταυτότητα. Παράρτημα II (για τη θέσπιση του CLCS).

⁸⁰ Professor of International Law, ANU College of Law, Australian National University.

⁸¹ Timo Koivurova, Gaps in International Regulatory Frameworks for the Arctic Ocean, in ENVIRONMENTAL SECURITY IN THE ARCTIC OCEAN 139–55 (Paul A. Berkman & Alexander N. Vylegzhanin εκδ., 2013)

⁸² Timo Koivurova, Alternatives for an Arctic Treaty – Evaluation and a New Proposal, 17 RECIEL, 14, 20, (2008)

⁸³ THE FOUR ARCTIC LAW PILLARS: A LEGAL FRAMEWORK, διαθέσιμο: <https://www.law.georgetown.edu/academics/law-journals/gjil/recent/upload/zsx00315000735.PDF>

⁸⁴ <https://www.law.georgetown.edu/academics/lawjournals/gjil/recent/upload/zsx00315000735.PDF>

Τα κράτη συμφωνούν και δεσμεύονται είτε μέσω του εθιμικού δικαίου είτε μέσω τη σκληρής νομοθεσίας, βάσει της Συνθήκης. Δεν υπάρχουν συνθήκες οι οποίες να ασχολούνται αποκλειστικά και μόνο με την Αρκτική σαν την Ανταρκτική Συνθήκη. Στη κορυφή του νομικού καθεστώτος της Αρκτικής είναι η σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το δίκαιο της θάλασσας (UNCLOS). Η UNCLOS είναι ίδια για όλους τους Ωκεανούς και δίνει σε όλα τα έθνη ίσια δικαιώματα για την εκμετάλλευση των πόρων. Η UNCLOS δίνει όρια εδαφικής κυριαρχίας, κανόνες που σχετίζονται με τη θαλάσσια επιστημονική έρευνα της Αρκτικής και προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος, τη διαχείριση της αλιείας αλλά και τη πρόληψη της ρύπανσης τη διατήρηση των πόρων και τέλος κανονισμούς για τη διεθνή ναυτιλία. Όλα αυτά αναπτύσσονται στο επόμενο κεφάλαιο. Επομένως τα κράτη αναγνωρίζουν και εφαρμόζουν τις νομικές υποχρεώσεις των Συνθηκών. Για παράδειγμα οι ΗΠΑ δεν έχουν επικυρώσει την UNCLOS αλλά αναγνωρίζουν ότι η συνθήκη έχει μεγάλη ισχύ. Τα κράτη της Αρκτικής έχουν χαιρετίσει δύο συμφωνίες του Αρκτικού Συμβουλίου ως νομικά δεσμευτικές. Η πρώτη ήταν το 2011 σχετικά με τη συνεργασία για την έρευνα και διάσωση ως αναφερόμενη η ΣΥΜΒΑΣΗ SAR. Η συμφωνία απαιτεί από τα κράτη της Αρκτικής να παράσχουν βοήθεια διάσωσης σε ιδιώτες, ανεξάρτητα από την εθνικότητα ή την κατάσταση, με κάθε κράτος να διεξάγει έρευνες εντός μίας καθορισμένης γεωγραφικής περιοχής που έχει ευθύνη και που έχει καθιερωθεί συντονισμός διάσωσης με τα κέντρα. Η δεύτερη δεσμευτική συμφωνία του Αρκτικού Συμβουλίου το 2013 ήταν για τη συνεργασία σχετικά με την ετοιμότητα και αντίδραση της ρύπανσης από πετρελαιοκηλίδα στον Αρκτικό Ωκεανό.

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΠΥΛΩΝΑΣ-ΜΑΛΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Ο δεύτερος νομικός πυλώνας της Αρκτικής είναι μη δεσμευτικός. Αναφέρεται σε μη νομικά δεσμευτικές συμφωνίες και ιδρύματα, όπως είναι το Αρκτικό Συμβούλιο και η επιρροή των διεθνών κανόνων. Η διακήρυξη της Οττάβας το 1996, που καθιέρωσε το Αρκτικό Συμβούλιο είναι ένα πρωταρχικό παράδειγμα μη δεσμευτικού νόμου. Η Διακήρυξη ζητά την προώθηση, τη συνεργασία, το συντονισμό και την αλληλεπίδραση μεταξύ των κρατών της Αρκτικής για την επίλυση των κοινών θεμάτων και προβλημάτων της Αρκτικής, ιδίως της αιεφόρου ανάπτυξης και της βιώσιμης ανάπτυξης και της προστασίας του περιβάλλοντος. Το Αρκτικό Συμβούλιο με τις ομάδες εργασίας (AMAP, PAME, EPPR) και με τις TASKFORCE με τις εργασίες και τις εκθέσεις δίνουν κατευθυντήριες γραμμές για το μέλλον της Αρκτικής. Με αυτό το τρόπο το μαλακό δίκαιο φέρνει στην Αρκτική περισσότερα χέρια, όπως μη κυβερνητικές οργανώσεις, διακρατικές ομάδες, ώστε να έρθουν μαζί και να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα της Αρκτικής. Ως εκ τούτου το μαλακό δίκαιο μπορεί να είναι “ένα σημείο της διαδικασίας”, ώστε να επιτευχθεί το σκληρό δίκαιο διευκολύνοντας παράλληλα συμβιβασμούς και αμοιβαία συνεργασία, ώστε να εξασφαλίζουν τα κράτη να δεσμεύονται στο μέλλον όπως ο Polar Code.

ΤΡΙΤΟΣ ΠΥΛΩΝΑΣ-ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Ο τρίτος νομικός πυλώνας είναι ο εσωτερικός νόμος της Αρκτικής. Είναι οι εθνικοί νόμοι και νομοθεσίες των Αρκτικών κρατών. Κάθε εσωτερικός νόμος, κάθε κράτους της Αρκτικής, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά την αναθεώρηση, την εμπέλιεια και το εύρος του Αρκτικού νόμου. Οι γνώσεις για το πώς ο νόμος συγκλίνει και διαμορφώνεται από κοινωνικούς οικονομικούς και πολιτικούς παράγοντες. Το εθνικό δίκαιο αποδεικνύει ότι εστιάζει περισσότερο στα νομικά ζητήματα που σχετίζονται με κάθε κράτος της Αρκτικής.

ΤΕΤΑΡΤΟΣ ΠΥΛΩΝΑΣ –ΔΙΑΣΥΝΟΡΙΑΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Ο τέταρτος νομικός πυλώνας είναι το διασυνοριακό ιδιωτικό δίκαιο. Είναι τα εμπορικά συμφέροντα μεταξύ των Αρκτικών κρατικών εμπορικών συμφερόντων. Το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο είναι αυτό που έχει σαν στόχο την επίλυση αντιπαραθέσεων μεταξύ ιδιωτών, φυσικών και νομικών προσώπων, πρωτίστως εντός εγχώριων διαφορών, που προκύπτουν από καταστάσεις που έχουν σχέση με περισσότερα κράτη. Υπάρχουν σκέψεις για την ανάπτυξη ορισμένων τομέων του διεθνούς δικαίου, καθώς με την ανάπτυξη της Αρκτικής

αυξάνονται οι επιχειρήσεις στη περιοχή, ιδίως αυτές που αφορούν στην εξόρυξη φυσικών πόρων .

2.2 ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΤΗΣ ΑΡΚΤΙΚΗΣ- ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

2.2 1 ΔΙΗΜΕΡΕΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ Η΄ ΔΙΑΚΡΑΤΙΚΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΜΕ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ ΑΡΚΤΙΚΗΣ

Η πρώτη ιστορική Συνθήκη που άνοιξε για ειρήνη και συνεργασία στον Αρκτικό Ωκεανό ήταν η Συνθήκη Spitsbergen το 1920 στο οποίο ιρδύθηκε ένα δίκαιο καθεστώς προκειμένου να εξασφαλιστεί η ανάπτυξη και η ειρήνη, ενώ απαγορεύει ρητά κάθε είδος στρατιωτικής ενέργειας ή σκοπού πάνω στα νησιά ή στο αρχιπέλαγος. Αρχικά είχαν υπογράψει όλα τα Αρκτικά κράτη εκτός από τη Ρωσία (προσχώρησε το 1935) και την Ισλανδία (προσχώρησε το 1994)⁸⁵. Η Συνθήκη Spitsbergen αντανακλά το ενδιαφέρον της κοινότητας στη πρόληψη των συγκρούσεων στην Αρκτική. Υπάρχει ένας σημαντικός αριθμός από συνθήκες της Αρκτικής που ασχολούνται με περιβαλλοντικά θέματα και τα κράτη έχουν συνεργαστεί μεταξύ τους, πρόκειται για μια σειρά από διμερείς συμβάσεις ή διακρατικές συμφωνίες με τα κράτη της Αρκτικής και τους γείτονες της. Οι σημαντικότερες είναι η σύμβαση για τη προστασία της φώκιας το 1911, η συνθήκη Spitsbergen το 1920 (για το καθεστώς του Αρχιπελάγους Svalabrd), όπως αναφέραμε, η συμφωνία για τη διατήρηση της πολικής αρκούδας το 1973⁸⁶, το συμβούλιο των Εσκιμμών πέριξ του Β.Πόλου το 1977, η συμφωνία συνεργασίας για την Αρκτική το 1988, η συμφωνία οριοθέτησης των θαλάσσιων συνόρων μεταξύ ΗΠΑ και ΕΣΣΔ (δεν την έχει επικυρώσει ακόμα η Ρώσικη Δούμα), η στρατηγική για τη προστασία του περιβάλλοντος της Αρκτικής το 1991, η συνεργασία μεταξύ Καναδά και Ρωσία το 1992 για την Αρκτική, η επιτροπή της προστασίας των θαλάσσιων θηλαστικών στο Βόρειο Ατλαντικό το 1992, η περιφέρεια στην Ευρω-Αρκτική περιοχή του Barents το 1993, η ίδρυση του Αρκτικού συμβουλίου το 1996, η πρωτοβουλία της Βόρειας Διάστασης το 2001,ο Διεθνής Ναυτιλιακός οργανισμός της IMO που έθεσε για πρώτη φορά τις κατευθυντήριες γραμμές για τα πλοία που πλέουν στους πάγους και στον Αρκτικό Ωκεανό το 2002. Η συμφωνία μεταξύ της Νορβηγίας και της Ρωσίας για τα θαλάσσια όρια στο Barents και την υπογραφή της Συνθήκης το 2010. Η συμφωνία για έρευνα και διάσωση στην Αρκτική το 2011 και τέλος συμφωνία για την Αρκτική ετοιμότητα, σε περίπτωση θαλάσσιας ρύπανσης το 2013.

2.2.2 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ

Το περιβάλλον της Αρκτικής επηρεάζεται από πολλούς διεθνείς και περιφερειακούς οργανισμούς κυρίως μη-κυβερνητικού χαρακτήρα και διάφορες οργανώσεις διακυβέρνησης αυτόχθονων λαών. Η πιο γνωστή και σημαντική περιφερειακή οργάνωση είναι το Αρκτικό Συμβούλιο. η συνεργασία μεταξύ κυβερνητικών ή άλλα ιδρύματα στην Αρκτική λαμβάνει χώρα σε μια σειρά από φορείς. Ο πολιτικός χώρος για τη διεθνή συνεργασία στην Αρκτική άνοιξε το 1987, όταν ο Μιχαήλ Γκορμπατσόφ έδωσε μια ομιλία στο Μουρμάνσκ, καλώντας για τη δημιουργία μιας “ζώνης ειρήνης” στην Αρκτική⁸⁷. Μετά το τέλος του Ψυχρού πολέμου άνοιξε και ο δρόμος για τη περιφερειακή συνεργασία μεταξύ των αυτόχθονων πληθυσμών όπου θα συμπεριληφθούν και οι Inuit της Ρωσίας στο CircumpolarCouncillnuit (ICC). Την ίδια χρονιά γίνεται, επίσης και η επίσημη ίδρυση του Northern Forum και η Διεθνής Επιτροπή Αρκτικών Επιστημών (IASC), ενώ το 1991 είναι μια χρονιά ορόσημο για την Αρκτική, καθώς θα υπάρξει η πρώτη φορά που θα υπογράψουν και τα οχτώ Αρκτικά κράτη “ τη στρατηγική για τη προστασία του περιβάλλοντος στην Αρκτική ”(AEPS)⁸⁸. Είναι μια μη δεσμευτική

⁸⁵Environmental Security in the Arctic Ocean Paul Arthur Berkman σελ.93

⁸⁶ Agreement on the Conservation of Polar Bears, Nov. 15, 1973, 13 I.L.M. 13. (1974)

⁸⁷ Ομιλία Gorbachov’s MIKHAIL GORBACHEV’S SPEECH IN MURMANSK AT THE CEREMONIAL MEETING ON THE OCCASION OF THE PRESENTATION OF THE ORDER OF LENIN AND THE GOLD STAR TO THE CITY OF MURMANSK Murmansk, 1 Oct. 1987 διαθέσιμο: https://www.barentsinfo.fi/docs/Gorbachev_speech.pdf

⁸⁸ AEPS Arctic Environmental Protection Strategy. Arctic Environmental Protection Strategy, June 14,1991 Διαθέσιμο http://www.arctic-council.org/index.php/en/document-archive/category/4_founding_documents.

συμφωνία μεταξύ των οκτώ κρατών της Αρκτικής, με έμφαση την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των ρύπων, τη προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος, την ετοιμότητα και αντίδραση, καθώς και τη διατήρηση της χλωρίδας και της πανίδας. Η πιο ιστορική περιφερειακή οργάνωση είναι το Nordic Council που δημιουργήθηκε το 1952 για τη προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των πέντε Σκανδιναβικών χωρών. Το 1971 ιδρύθηκε το Nordic Council of Ministers, ένα διακυβερνητικό φόρουμ που συστάθηκε για να συμπληρώσει το AC. Επίσης, Υπάρχει, επίσης, το Conference of Parliamentans of the Arctic Region (CPRA) που αντιπροσωπεύει περισσότερο άτυπα το AC. Μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου είχε ιδρυθεί το 1993 το Barents Euro-Arctic Council προκειμένου να ωθήσει τη συνεργασία στην Αρκτική ανάμεσα στη Ρωσία, τη Δανία, τη Φιλανδία, την Ισλανδία, τη Νορβηγία, τη Σουηδία και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το 1996 έχουμε τη δημιουργία μιας τριμερούς πρωτοβουλίας ανάμεσα στη Νορβηγία, τη Ρωσία και τις Ηνωμένες Πολιτείες και το 2003 την ένταξη του Ηνωμένου Βασιλείου με σκοπό τη στρατιωτική και περιβαλλοντική συνεργασία με στόχο τη διάλυση και εκκαθάριση των Σοβιετικών υποβρυχίων από το πυθμένα του Αρκτικού Ωκεανού. Το Pacific Northwest Economic Region Arctic Cause (PNNER) σχηματίστηκε το 2010, ως μια συμμαχία μεταξύ της Αλάσκας και του Καναδά. Το Northern Forum, αποτελείται από περιφερειακές κυβερνήσεις από τις οκτώ χώρες της Αρκτικής. Στόχος της οργάνωσης είναι να αντιμετωπιστούν οι κοινές πολιτικές περιβαλλοντικές και οικονομικές πτυχές της Αρκτικής με βασική μέριμνα να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής των βόρειων λαών, την αντιμετώπιση των κοινών προβλημάτων, την αειφόρο ανάπτυξη και τις κοινωνικοοικονομικές συνεργασίες με τα μέλη τους, τα οποία είναι η Κίνα, η Ιαπωνία, και η Δημοκρατία της Κορέας⁸⁹. Τέλος, σημειώνεται η ίδρυση the Youth Arctic Condition, που αποτελείται από τους νέους και των οκτώ κρατών, με στόχο να γεφυρώσει το χάσμα μεταξύ της νεολαίας που ζούν σ' όλη την επικράτεια της Αρκτικής.

Ο Καναδάς υποστήριζε από το τα τέλη της δεκαετίας του 1980 τη συνεργασία όλων των Αρκτικών κρατών. Τελικά κατάφερε το 1995 να πείσει όλα τα Αρκτικά κράτη να φτάσουν στη σύσταση του Αρκτικού Συμβουλίου, με στόχο να προωθήσει τη συνεργασία, το συντονισμό και και την αλληλεπίδραση μεταξύ των Αρκτικών κρατών, κυρίως σε θέματα της αειφόρου ανάπτυξης και της προστασίας του περιβάλλοντος. Στην πρώτη δεκαετία κυρίως της ύπαρξης του Αρκτικού Συμβουλίου κυμάνθηκαν σε επιστημονικό επίπεδο και οι πρώτες αξιολογικές έρευνες. Κάποιες από αυτές ήταν η Αρκτική Αξιολόγηση των Κλιματολογικών Επιπτώσεων (2004) και η Αρκτική Εκθεση Ανθρωπινων Ανάπτυξη (2004) και να φτασει το 2011 και το 2013 όπως αναφεραμε στις δεσμευτικές για όλα τα μέλη της Σύμβαση SAR και τη συνεργασία σχετικά με την ετοιμότητα και την αντίδραση της ρύπανσης από πετρελαιοκηλίδα στον Αρκτικό Ωκεανό.

Το σκεπτικό για τη δημιουργία αυτών των οργάνων και των θεσμών ήταν η ανάγκη για την ενίσχυση της συνεργασίας και του συντονισμού. Ωστόσο, η διακυβερνητική συνεργασία για την Αρκτική φτάνει πέρα από την Αρκτική περιφερειακή συνεργασία. Επεκτείνεται και σε άλλες περιφερειακές οργανώσεις, όπως η Ε.Ε. και η Βόρεια Οργάνωση Ατλαντικού Συμφώνου (NATO), που έχουν αυξανόμενο ενδιαφέρον για τη περιοχή, χωρίς να σταματά εκεί. Τα παράκτια κράτη δε μπορούν να ενεργήσουν από μόνα τους, δεδομένου ότι μεγάλο μέρος του εναέριου χώρου και των ωκεανών αποτελείται από το διεθνή εναέριο χώρο και τα διεθνή ύδατα. Μεγάλο μέρος του Ωκεανού θα παραμείνει “κοινή κληρονομία της ανθρωπότητας” στο πλαίσιο της UNCLOS, ακόμη και τα όρια της Υφαλοκρηπίδας εξαρτώνται από τη CLCS, αλλά και το μείζον πρόβλημα της κλιματικής αλλαγής. Όλα αυτά έχουν σαν αποτέλεσμα η συνεργασία να λαμβάνεται με παγκόσμιους οργανισμούς όπως τα Ηνωμένα Έθνη και εξειδικευμένα όργανα όπως ο Διεθνής Ναυτιλιακός Οργανισμός (ΙΜΟ), ο Διεθνής Οργανισμός Πολιτικής Αεροπορίας (ICAO) και ο Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας των Η.Ε. (FAO).

⁸⁹Environmental Security in the Arctic Ocean, Paul Arhtur Berkman & Alexander N. Vylegzhanin σελ.361

2.3 ΑΡΚΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Το Αρκτικό Συμβούλιο ιδρύθηκε από τον Καναδά, τη Δανία, τη Φινλανδία, την Ισλανδία, τη Νορβηγία, τη Ρωσική Ομοσπονδία, τη Σουηδία και τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, μέσω της Διακήρυξης της Ottawa (ΚΑΝΑΔΑ) στις 19 Σεπτεμβρίου του 1996⁹⁰. Το Αρκτικό Συμβούλιο είναι το κύριο περιφερειακό διακυβερνητικό φόρουμ της Αρκτικής, υψηλού επιπέδου, με σκοπό την ενίσχυση της συνεργασίας, του συντονισμού και της αλληλεπίδρασης μεταξύ των Αρκτικών μελών με την ενεργό συμμετοχή των αυτοχθόνων πληθυσμών της Αρκτικής. Με τη δημιουργία του:

- **Επιβεβαίωσαν:** τη δέσμευσή τους για την ευημερία των κατοίκων της Αρκτικής, συμπεριλαμβανομένης της ειδικής αναγνώρισης της ειδικής σχέσης και μοναδικής συνεισφοράς στην Αρκτική, των αυτοχθόνων πληθυσμών και των κοινοτήτων τους.
- **Επιβεβαίωσαν:** τη δέσμευσή τους για τη βιώσιμη ανάπτυξη στην περιοχή της Αρκτικής, συμπεριλαμβανομένης της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, τη βελτίωση των συνθηκών υγείας και την πολιτιστική ευημερία.
- **Επιβεβαίωσαν:** ταυτόχρονα τη δέσμευσή, για την προστασία του περιβάλλοντος της Αρκτικής, συμπεριλαμβανομένης της υγείας των οικοσυστημάτων της Αρκτικής, τη διατήρηση της βιοποικιλότητας της περιοχής και τη διατήρηση και την αειφόρο χρήση των φυσικών πόρων της Αρκτικής.
- **Αναγνώρισαν:** τη συμβολή του Αρκτικού Συμβουλίου, τη στρατηγική για την προστασία του περιβάλλοντος σε αυτές τις δεσμεύσεις.
- **Αναγνώρισαν:** την παραδοσιακή γνώση των αυτοχθόνων πληθυσμών της Αρκτικής και των κοινοτήτων τους, λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία της επιστήμης και έρευνας στη συλλογική κατανόηση των πέριξ της Αρκτικής.
- **Σκόπευσαν:** επίσης να παρέχουν ένα μέσο για την προώθηση των δραστηριοτήτων συνεργασίας για την αντιμετώπιση θεμάτων της Αρκτικής, που απαιτούν την αμοιβαία συνεργασία, ώστε να εξασφαλίσει την πλήρη διαβούλευση και τη συμμετοχή των αυτοχθόνων πληθυσμών και των κοινοτήτων τους και άλλων κατοίκων της Αρκτικής σε τέτοιες δραστηριότητες.
- **Αναγνώρισαν:** την πολύτιμη συμβολή και την υποστήριξη της Circumpolar Διάσκεψης Inuit, Σαάμι Συμβουλίου και του Συλλόγου των Ιθαγενών Μειονοτήτων της Άπω Βορρά, τη Σιβηρία και την Άπω Ανατολή της Ρωσικής Ομοσπονδίας για την ανάπτυξη του Αρκτικού Συμβουλίου.
- **Σκόπευσαν:** να προβλέπουν τακτική διακυβερνητική εξέταση και μελέτη των θεμάτων της Αρκτικής.

Το AC είναι ένα “φόρουμ υψηλού επιπέδου”, το οποίο αποτελείται από οκτώ Αρκτικά κράτη, έξι οργανώσεις αυτοχθόνων λαών ως μόνιμους συμμετέχοντες, έναν αριθμό παρατηρητών, συμπεριλαμβανόμενων και διεθνών οργανισμών, μη κυβερνητικές οργανώσεις και τα μη Αρκτικά κράτη της Αρκτικής. Τα κράτη που είναι μόνιμα μέλη του Αρκτικού Συμβουλίου είναι οι Ηνωμένες Πολιτείες, ο Καναδάς, η Ρωσία, η Δανία, η Φινλανδία, η Ισλανδία, η Σουηδία, και η Νορβηγία. Επιπλέον, ως μόνιμη συμμετοχή έχουν έξι οργανώσεις που εκπροσωπούν τους αυτόχθονους πληθυσμούς της Αρκτικής. Η κατηγορία των Μονίμων Συμμετεχόντων δημιουργήθηκε για να παρέχει την ενεργό συμμετοχή και την πλήρη διαβούλευση με τους αυτοχθόνους πληθυσμούς της Αρκτικής, στο πλαίσιο του Συμβουλίου. Αυτά περιλαμβάνουν τις εξής Aleut International Association, Arctic Athabaskan Council, Gwich'in Council International, Russian Arctic Indigenous Peoples of the North. Saami Council και Inuit Circumpolar Council αντιπροσωπεύοντας χιλιάδες αυτόχθονες πληθυσμούς. Οι ομάδες αυτές αφορούν κυρίως τα ανθρώπινα δικαιώματα, τη προστασία

⁹⁰Ottawa Declaration (1996). Declaration on the establishment <http://www.international.gc.ca/pola-polaire/ottdec-decott.aspx?view=d>. Accessed 20 Aug 2011. <http://www.arctic-council.org/index.php/en/>

του περιβάλλοντος, τη διατήρηση των παραδοσιακών τρόπων ζωής, την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη αλλά και την εκπαίδευση. Κάθε ομάδα εργασίας με την υποστήριξη επιστημόνων και εξειδικευμένων πειρογνομώνων συνεδριάζει σε τακτικά χρονικά διαστήματα μεταξύ τους όλο το χρόνο, πριν από τις συνεδριάσεις των ανωτέρων Αρκτικών υπαλλήλων και των υπουργών του Αρκτικού Συμβουλίου. Οι έξι ομάδες περιλαμβάνουν την Arctic Contaminants Action Program, την Arctic Monitoring and Assessment Programme, τη Conservation of Arctic Flora and Fauna, την Emergency Prevention, Preparedness and Response, Protection of the Arctic Marine Environment και τη Sustainable Development Working Group.⁹¹

Το καθεστώς παρατηρητή στο AC, είναι ανοικτό σε μη Αρκτικά κράτη της Αρκτικής, μαζί με διακυβερνητικές, διακοινοβουλευτικές οργανώσεις, παγκόσμιες, περιφερειακές και μη κυβερνητικές οργανώσεις, όπου το Συμβούλιο καθορίζει και μπορεί να συνεισφέρει στο έργο της. Οι παρατηρητές του AC συμβάλλουν κυρίως μέσω της συμμετοχής τους στο Συμβούλιο σε επίπεδο ομάδων εργασίας.⁹²

Τα μη Αρκτικά κράτη της Αρκτικής περιλαμβάνουν έξι μέλη: Γαλλία, Γερμανία, Πολωνία, Ισπανία, Κάτω Χώρες και Ηνωμένο Βασίλειο. Εκτός από τη Γαλλία και την Ισπανία, όλες οι υπόλοιπες χώρες ήταν παρούσες και κατά τη διαπραγμάτευση της Αρκτικής Στρατηγικής Προστασίας Περιβάλλοντος, η οποία οδήγησε πέντε χρόνια αργότερα στην ίδρυση του Αρκτικού Συμβουλίου.

Η Διακήρυξη της Οττάβας του 1996 ίδρυσε επίσημα το Αρκτικό Συμβούλιο *“...provide a means for promoting cooperation, coordination and interaction among the Arctic States , with the involvement of the Arctic indigenous communities and other Arctic inhabitants on common Arctic issues , in particular issues of sustainable development and environmental protection in the Arctic... Ιδρύθηκε για να εξυπηρετήσει ένα υψηλού επιπέδου, διακυβερνητικό φόρουμ για τη πολιτική και για τις επιστημονικές συζητήσεις για τα κοινά προβλήματα προς τις κυβερνήσεις της περιοχής της Αρκτικής αλλά και για τους κατοίκους της”*⁹³. Οι αποφάσεις του συμβουλίου πρέπει να ληφθούν με συναίνεση όλων των κρατών μελών. Συγκεκριμένα ενεργεί με σκοπό να επισημάνει και να ζητήσει τη μελέτη, την έρευνα και τη λήψη των αποφάσεων σε κρίσιμα θέματα και να δημιουργήσει γνώσεις, θέματα πλαισίου και να ρυθμίσει την ατζέντα των δράσεων⁹⁴.

Οι ομάδες εργασίας του Αρκτικού συμβουλίου της Αρκτικής περιλαμβάνουν εκπροσώπους σε επίπεδο εμπειρογνομών από τομεακά υπουργεία, κυβερνητικές υπηρεσίες καθώς και ερευνητές⁹⁵. Οι εντολές των ομάδων εργασίας καθορίζονται από τις κυβερνήσεις των κρατών του Συμβουλίου. Το AC είναι οργανωμένο γύρω από έξι ομάδες εργασίας, που ο βασικός του ρόλος είναι το ουσιαστικό έργο και οι δράσεις του AC, όπως αναφερθηκε προηγουμένως. Οι ομάδες εργασίας είναι υπεύθυνες να παρέχουν σημαντικές πληροφορίες και έρευνες που το πεδίο ενδιαφέροντος εκτείνεται από την αντιμετώπιση καταστάσεων εκτάκτων ανάγκης μέχρι και τη περιβαλλοντική προστασία. Η προεδρία του Συμβουλίου της Αρκτικής αλλάζει σκυτάλη κάθε δύο έτη μεταξύ των κρατών. Η πρώτη χώρα που προέδρευσε ήταν ο Καναδάς (1996-1998) ακολούθησαν οι Η.Π.Α., η Φιλανδία, η Ισλανδία, η Ρωσία, η Νορβηγία, η Δανία και η Σουηδία. Από το 2015 -2017 την προεδρία την είχαν οι ΗΠΑ, ενώ τη σκυτάλη θα τη πάρει η Φιλανδία (2017-2019). Το 2013 ξεκίνησε να λειτουργεί η μόνιμη Γραμματεία του Συμβουλίου της Αρκτικής στο Tromsø, της Νορβηγίας. Σκοπός της είναι η διοικητική υποστήριξη, η επικοινωνία και η θεσμική συνέχεια και η γενική υποστήριξη του Αρκτικού Συμβουλίου. Η προσδοκία της αυξημένης δραστηριότητας στην Αρκτική είναι το υπόβαθρο των νέων περιφερειακών συμφωνιών. Ήταν η πρώτη σημαντική περιφερειακή

⁹¹ Arctic Council Arctic Marine Shipping Assessment 2009 Report βλέπε σελ. 9

⁹² <http://www.arctic-council.org/index.php/en/>

⁹³ Arctic Council Fact Sheet, (<http://www.arctic-council.org/index.php/en/document-archive/category/100-general-arctic-council-information>)

⁹⁴ Paula Kankaapä and Oran Young, “The Effectiveness of the Arctic Council,” (Kankaapä and Young), Polar Research 2012, βλέπε σελ. 11.

⁹⁵ “Arctic Council – Working Groups”, (<http://www.arctic-council.org/index.php/en/about-us/working-groups>).

συμφωνία υπεγράφη έξω από το AC, για να ρυθμίσει την κυριαρχία, τα δικαιώματα και τις εξουσίες στη περιοχή. Τα πέντε Αρκτικά κράτη Καναδάς, Δανία, Νορβηγία, Ρωσία και ΗΠΑ υπέγραψαν το 2008 τη DECLARATION ILLULISSAT δηλώνοντας ότι η UNCLOS θα αποτελέσει τη βάση για τη ρύθμιση της κυριαρχίας των δικαιωμάτων στα ύδατα της Αρκτικής. Τα παράκτια κράτη έχουν κάθε δικαίωμα στη θαλάσσια περιοχή σύμφωνα με την UNCLOS⁹⁶. Το 2011 το AC συμφώνησε σχετικά με την έρευνα και τη διάσωση της Αρκτικής. Είναι η πρώτη δεσμευτική συμφωνία του Συμβουλίου. Όλες οι προηγούμενες ήταν σε επίπεδο τοπικών συμφωνιών και διμερείς, όπως η συμφωνία έρευνας και διάσωσης ανάμεσα στη Ρωσία και στη Νορβηγία το 1995, η Μπάρεντς Συνεργασία το 2008, μεταξύ Ρωσίας – Νορβηγίας-Φιλανδίας⁹⁷. Το 2013 οι Α5 υπέγραψαν συμφωνία σχετικά με την ετοιμότητα για πετρελαιοκηλίδα. Και το 2015 υπέγραψαν τις δεσμευτικές συμφωνίες του IMO το POLARCODE⁹⁸.

Το AC και οι ομάδες εργασίας έχουν συμβάλει σημαντικά, αν και κυρίως με τη μορφή του “soft law” που είναι οι κατευθυντήριες γραμμές. Για πρώτη φορά το AC έκανε χρήση του “hard law” με τις δεσμευτικές συμφωνίες, όπως αναφέρθηκε, για την έρευνα και τη διάσωση⁹⁹ με την ετοιμότητα για πετρελαιοκηλίδα και υπό την αιγίδα του IMO το POLARCODE για τις θαλάσσιες μεταφορές, που συμφωνήθηκε το 2015¹⁰⁰.

Τέλος θα πρέπει να λεχθεί, ότι από την ίδρυση του AC ήταν σαφές ότι δεν πρέπει να ασχολείται με θέματα που σχετίζονται με θέματα ασφαλείας. Είναι αναγκαίο να τονισθεί, ότι δεν υπάρχει κάποια συνθήκη για τον Αρκτικό Ωκεανό, όπως συμβαίνει με την Ανταρκτική¹⁰¹. Σύμφωνα με το Ingo Winkelmann¹⁰² αυτή ήταν πιθανότατα μια αντανάκλαστική αντίδραση του Αρκτικού Συμβουλίου στο γεγονός ότι ο Αρκτικός Ωκεανός είχε υπηρετήσει για δεκαετίες το χάρμα ανάμεσα στις δύο μεγάλες υπερδυνάμεις του Ψυχρού Πολέμου.

2.2.4 ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ ILLULISSAT

Οι αντιδράσεις μετά τη τοποθέτηση της Ρωσικής σημαίας στο βυθό του Βόρειου Πόλου με τις πολιτικές κόντρες που ξέσπασαν μεταξύ των Αρκτικών Κρατών και της Ρωσίας και ο συνδυασμός για τα στοιχεία που άρχισαν να βγαίνουν στην επιφάνεια για τους κρυμμένους πόρους του Αρκτικού Ωκεανού, ώθησαν όλους να μιλούν για το ξεκίνημα ενός νέου Ψυχρού Πόλεμου στην περιοχή¹⁰³. Ήταν μία περίοδος που από το 2007 έως το 2010 άρχισε μια κλιμακωτή αντίδραση στρατιωτικών επενδύσεων και ασκήσεων στη περιοχή. Όλα έδειχναν ότι θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε σύγκρουση. Όλα αυτά τα γεγονότα είχαν σαν σκοπό να στραφούν τα ΜΜΕ, πολιτικοί, αυτόχθονες πληθυσμοί, περιβαλλοντικές ομάδες και επιστήμονες και να δώσουν μεγαλύτερη προσοχή στην περιοχή.

Το Αρκτικό Συμβούλιο δεν είναι σε νομική ή πολιτική θέση να ανταποκριθεί στη αυξανόμενη προσοχή “scramble for the Arctic”¹⁰⁴. Μετά από πρόσκληση του Υπουργείου Εξωτερικών της Δανίας και του Πρωθυπουργού της Γροιλανδίας, οι εκπρόσωποι των πέντε παράκτιων κρατών του Αρκτικού Ωκεανού (Καναδάς, Δανία, Νορβηγία, Ρωσία και Ηνωμένες Πολιτείες) συναντήθηκαν σε πολιτικό επίπεδο στις 28 Μαΐου 2008 στο Illulissat στη

⁹⁶ <http://www.nupi.no/Publikasjoner/Innsikt-og-kommentar/Hvor-hender-det/HHD-2014/OEkt-interesse-for-Arktis>

⁹⁷ Agreement on Cooperation on Aeronautical and Maritime Search and Rescue in the Arctic, 12 May 2011, διαθέσιμο: www.arctic-council.org/index.php/en/document-archive/category/20-main-douments-from-nuuk?download=73:arctic-search-and-rescue-agreement-english.

⁹⁸ <https://www.arctic-council.org/en/our-work2/8-news-and-events/401-mospa-ratification>

⁹⁹ Agreement on Cooperation on Aeronautical and Maritime Search and Rescue in the Arctic, 12 May 2011, available at: www.arctic-council.org/index.php/en/document-archive/category/20-main-douments-from-nuuk?download=73:arctic-search-and-rescue-agreement-english.

¹⁰⁰ Agreement on Cooperation on Marine Oil Pollution Preparedness and Response in the Arctic, 15 May 2013 διαθέσιμο: www.arctic-council.org/index.php/en/document-archive/category/425/main-document-from-Kiruna-ministerial-meetings

¹⁰¹ DECLARATION ILLUSIAT

¹⁰² German Federal Foreign Office, Auswartigew Amt

¹⁰³ Origins. su. edu. /arcticle/Russia-and-race-arctic. OSU.EDU. 14.000p;odia (2.5μίλια) κάτω από το πάγο τα υποβρύχια MirI και MirII τοποθέτησαν τη ρώσικη σημαία από τιτάνιο.

¹⁰⁴ Τίτλος του Scott Borgerson’s 2008 στο περιοδικό Foreign Affairs: Arctic Meltdown: The Economic and Security Implications of Global Warming. Foreign Affairs. 87, 63–77.

Γροιλανδία για να συζητήσουν τις εξελίξεις. Ως σημείο εκκίνησης τα παράκτια κράτη της Αρκτικής αποδέχθηκαν συλλογικά τη διακήρυξη Ilulissat¹⁰⁵. Τα πέντε κράτη συμφώνησαν ότι ο Αρκτικός Ωκεανός βρίσκεται στο κατώφλι σημαντικών αλλαγών. Εξέδωσαν μια δήλωση επιβεβαιώνοντας τη δέσμευση τους για την για την εύρυθμη διευθέτηση των επικαλυπτόμενων απαιτήσεων στην Αρκτική. Έγινε ρητή αναφορά στη κλιματική αλλαγή, την τήξη των πάγων, τις πιθανές επιπτώσεις στα ευπαθή οικοσυστήματα, τα μέσα διαβίωσης των τοπικών κοινωνιών και των αυτόχθονων πληθυσμών και στην εκμετάλλευση των κοιτασμάτων. Σημειώσαν την κυριαρχία τους, τα διακιωμάτα τους και τις διακιοδοσίες τους στον Αρκτικό Ωκεανό. Οι υπουργοί δήλωσαν ότι το νομικό πλαίσιο ισχύει για τον Αρκτικό Ωκεανό και παρέχει μια σταθερή βάση για τη διαχείριση του Αρκτικού Ωκεανού και ότι “δε χρειάζεται ένα νέο διεξοδικό διεθνές νομικό καθεστώς που θα το διέπει”. Προσδιόρισαν, όμως, την ανάγκη νέων μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος ολόκληρου του οικοσυστήματος. Δεσμεύτηκαν να συνεργαστούν στενά στο Αρκτικό Συμβούλιο αλλά και σε όλα τα περιφερειακά φόρουμ για την αντιμετώπιση των ζητημάτων θέτοντας τα παράκτια κράτη είναι διαχειριστές του θαλάσσιου περιβάλλοντος¹⁰⁶. Τέλος, γίνεται πολύ περιορισμένη αναφορά της εκμετάλλευσης των φυσικών πόρων. Σύμφωνα με τον Donald R. Rothwe η αποτυχία να αναφερθεί απευθείας η Δήλωση Ilulissat ήταν πιθανόν για να εξυπηρετηθούν οι ΗΠΑ αλλά συγχρόνως έθετε και υπό αμφισβήτηση κατά πόσο η Σύμβαση αντικατοπτρίζει το εθιμικό διεθνές δίκαιο. Ενώ υπογράμιζε ένα άλλο γενικό σημείο που μπορεί να γίνει σχετικά με το δίκαιο της θάλασσας ότι δημιουργούσε δικαιώματα και υποχρεώσεις για τα κράτη. Συνεπώς τα πέντε παράκτια κράτη έχουν άμεσα αναγνωρίσματα σύμφωνα με το δίκαιο της θάλασσας, αλλά έχουν επίσης και υποχρεώσεις έναντι των άλλων Αρκτικών κρατών που έχουν θαλάσσια συμφέροντα στη περιοχή και ενδέχεται να επιδιώξουν τα νόμιμα δικαιώματα τους βάσει του νόμου της θάλασσας¹⁰⁷.

2.3 UNCLOS

“...Τα όρια της θάλασσας είναι παρόμοια με τα χερσαία σύνορα. Υπάρχουν σημαντικές διαφορές καθώς τα θαλάσσια όρια δεν έχουν οριστεί με τη βία και τη κατάκτηση, αλλά μάλλον από την ανάπτυξη και την εφαρμογή των κανόνων του διεθνούς νόμου που αντιλαμβάνονται των υπεράκτιων δικαιωμάτων ως παράγωγο των δικαιωμάτων επί της γης ...”
(Ph.D. James Beiker)

Δεδομένου ότι ο Αρκτικός Ωκεανός είναι μια θαλάσσια περιοχή, ισχύει το Διεθνές Δίκαιο της θάλασσας. Μια μεγάλη διαφορά που υπάρχει ανάμεσα στους δύο πόλους, είναι ότι η Ανταρκτική είναι μια ήπειρος που περιβάλλεται από ωκεανούς, ενώ η Αρκτική είναι ένας ωκεανός που περιβάλλεται από ηπείρους. Για το λόγο αυτό η Αρκτική ρυθμίζεται σε μεγάλο βαθμό από το Δίκαιο της θάλασσας. Δεσμεύεται από τους κανόνες του εθιμικού διεθνούς δικαίου που κωδικοποιήθηκαν το 1982 από τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS). Το Δίκαιο της Θάλασσας είναι ένα από τα πιο αρχαία πεδία του διεθνούς δικαίου, αλλά και στο παρελθόν, ένα μεγάλο μέρος του ήταν ανακριβές, επειδή ένα μεγάλο τμήμα εξαρτάται από το εθιμικό δίκαιο. Για να επιφέρει τη βελτίωση της κατάστασης κατά την περίοδο μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών πραγματοποίησε μια σειρά από συνόδους για το Δίκαιο της Θάλασσας και μέσα από τις συνεδρίες πέτυχε την κωδικοποίηση των υφιστάμενων νόμων με τέσσερις συνθήκες. Το πιο πρόσφατο αυτών των προσπαθειών, είναι η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS), η οποία καταρτίστηκε κατά την Τρίτη Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας. Αυτό έγινε η βάση για την τρέχουσα νομοθεσία σχετικά

¹⁰⁵ Environmental Security in the Arctic Ocean, Paul Arthur Berkman σελ.88

¹⁰⁶ <http://www.arcticgovernance.org/the-illulissat-declaration.4872424.html>

¹⁰⁷ <https://www.cambridge.org/core/journals/proceedings-of-the-asil-annual-meeting/article/law-of-the-sea-and-arctic-governance/2D3AEFBADFCB9950324AF267D53B9DFB>

με το Δίκαιο της Θάλασσας. Η UNCLOS στα 320 άρθρα της και στα εννέα παραρτήματα της καθορίζει το νομικό πλαίσιο που διέπει τα δικαιώματα και τις ευθύνες των κρατών κατά τη χρήση τους στον ωκεάνιο χώρο, όπως την οριοθέτηση, τη διαχείριση των θαλάσσιων φυσικών πόρων, το περιβάλλον και τη διαχείριση των διαφορών τους. Η «Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS) κωδικοποιεί το εθιμικό διεθνές δίκαιο της θάλασσας και συμβάλλει στην ανάπτυξη της. Ο ρόλος και η λειτουργία της UNCLOS είναι να προωθήσει τη σταθερότητα και την ασφάλεια του δικαίου σ' όλα τα θέματα των Ωκεανών. Η «Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας υπογράφηκε στο Montego Bay στη Τζαμάικα στις 10 Δεκεμβρίου 1982 και τέθηκε σε ισχύ στις 16 Νοεμβρίου 1994. Υπέγραψαν 159 κράτη, ενώ μέχρι σήμερα έχουν υπογράψει 167 κράτη. Επί του παρόντος, είναι δεσμευτικό για τα 167 κράτη και την Ε.Ε.. Επίσης για τα κράτη που δεν την έχουν υπογράψει, την αποδέχονται κάτι που αντικατοπτρίζει το εθιμικό διεθνές δίκαιο που ισχύει για τους ωκεανούς συμπεριλαμβανομένου σε αυτά τεσσάρων από τα πέντε Αρκτικά παράκτια κράτη. Αυτό είναι πολύ σημαντικό για τη περιοχή, γιατί χαρακτηρίζει τη περιοχή σαν μια σταθεροποιητική πολιτική των κρατών για τον Αρκτικό Ωκεανό. Παρόλο που οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν έχουν επικυρώσει την UNCLOS, αλλά αποδέχονται τις βασικές της διατάξεις, οι Ηνωμένες Πολιτείες αντιτίθεται στις διατάξεις της Σύμβασης σχετικά με το καθεστώς για την εκμετάλλευση του θαλάσσιου βυθού χωρίς ακόμα να επικυρώνουν (*βλ. πίνακα 4), δεδομένου ότι δεν επιτρέπει οποιεσδήποτε επιφυλάξεις ή εξαιρέσεις. Ωστόσο, εκτός από τις διατάξεις που αφορούν το καθεστώς του βυθού της θάλασσας, οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν δεχθεί το μεγαλύτερο μέρος της σύμβασης, ως μέρος του εθιμικού διεθνούς δικαίου, και δεν πιστεύουν ότι θα προκύψει σοβαρή διαφωνία υπό κανονικές συνθήκες. Η αποτυχία όμως, των Ηνωμένων Πολιτειών να επικυρώσουν τη Συνθήκη σημαίνει ότι πάσχει από από το μειονέκτημά τους να είναι σε θέση να κάνουν χρήση του εν λόγω συστήματος και αυτό θα μπορούσε να βλάψει συμφέροντα των ΗΠΑ στον Αρκτικό Ωκεανό.

Πίνακας 4: ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ UNCLOS /ΕΤΟΣ

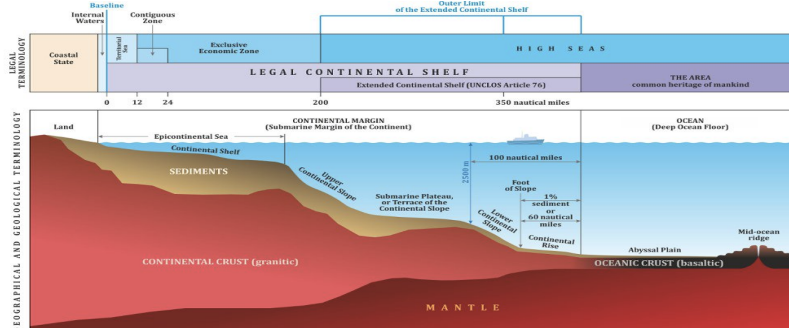
ΑΡΚΙΚΑ ΚΡΑΤΗ	ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ UNCLOS
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	24 ΙΟΥΝΙΟΥ 1997
ΡΩΣΙΑ	12 ΜΑΡΤΙΟΥ 1997
ΚΑΝΑΔΑΣ	7 ΝΟΕΒΡΙΟΥ 2003
ΔΑΝΙΑ	16 ΝΟΕΒΡΙΟΥ 2004
Η.Π.Α	ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΕΠΙΚΥΡΩΣΕΙ

Η «Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας» είναι από τα σημαντικότερα νομικά όργανα και έχει φέρει μεγάλες αλλαγές στους ωκεανούς και στα κράτη που τους περιβάλλουν. Ο ρόλος και η λειτουργία της UNCLOS είναι να προωθήσει τη σταθερότητα και την ασφάλεια δικαίου σε όλα τα θέματα των ωκεανών, καθώς οι διατάξεις της είναι η κωδικοποίηση του διεθνούς εθιμικού δικαίου και είναι δεσμευτικές για όλα τα κράτη. Επίσης αντανακλά μία πολιτική ισορροπία μεταξύ των παράκτιων κρατών και τις απαιτήσεις για τον έλεγχο των φυσικών πόρων των θαλασσών αλλά και για την πλοήγηση των ωκεανών¹⁰⁸.

Ιδιαίτερη σημασία για τις πολιτικές περιοχές της UNCLOS είναι το άρθρο 234 *“Coastal States have the right to adopt and enforce non-discriminatory laws and regulations for the prevention, reduction and control of marine pollution from vessels in ice-covered areas within*

¹⁰⁸United Nations Convention on the Law of the Sea, Dec. 10, 1982, 1833 U.N.T.S. 397

the limits of the exclusive economic zone, where particularly severe climatic conditions and the presence of ice covering such areas for most of the year create obstructions or exceptional hazards to navigation, and pollution of the marine environment could cause major harm to or irreversible disturbance of the ecological balance. Such laws and regulations shall have due regard to navigation and the protection and preservation of the marine environment based on the best available scientific evidence¹¹⁰⁹. Το άρθρο 234 εξουσιοδοτεί τα παράκτια κράτη για την ανάπτυξη και τη διαχείριση ειδικών κανονισμών που ασχολούνται με τις ανθρώπινες δραστηριότητες σε θαλάσσια ύδατα που καλύπτονται από πάγο. Η αρχή υποστηρίζει ρυθμιστικές δραστηριότητες, όπως και εκείνες που διεξάγονται στο πλαίσιο της πράξης της πρόληψης και της ρύπανσης του Καναδά (AWPPA), που από το 1970 εφαρμόζεται στα ύδατα του βορείως των 60°. Το άρθρο 234 επιδιώκει να αναβαθμίσει την αρχή του παράκτιου κράτους, χωρίς να καταργεί τα δικαιώματα των άλλων όπως η αθώα διέλευση. Το Άρθρο 234 και το Άρθρο 211 (Ρύπανση από τα πλοία) δημιουργεί την «άμυνα» για την πρόληψη και τη μείωση της ρύπανσης από τα πλοία. Τα πλοία όλων των κρατών έχουν κάθε δικαίωμα να περιηγηθούν ελεύθερα μέσα από την ΑΟΖ ενός κράτους, αλλά θα πρέπει να συμμορφωθούν με βάση τις διατάξεις και τους περιορισμούς με σκοπό την πρόληψη και την ελαχιστοποίηση των ατυχημάτων. Τα παράκτια κράτη της Αρκτικής έχουν το δικαίωμα να θεσπίσουν νόμους για την πρόληψη των ατυχημάτων. Όπως αναφέρει το άρθρο 234, οι κανονισμοί θα πρέπει να εφαρμόζονται αδιακρίτως για τα σκάφη όλων των κρατών. Η Ρωσία έχει θεσπίσει νομοθεσία που ισχύει για τις περιοχές που καλύπτονται από πάγο εντός της ΑΟΖ της. Τα πλοία που διέρχονται μέσω των θαλάσσιων περιοχών της πρέπει να υιοθετήσουν τους νόμους της και να πληρώσουν ένα αντίτιμο «διόδια». Επίσης, σημαντικό χαρακτηριστικό της Σύμβασης είναι η δημιουργία θαλασσιών ζωνών είτε υπό την κυριαρχία ή τα κυριαρχικά δικαιώματα των παράκτιων κρατών είτε πέρα από οποιαδήποτε εθνική δικαιοδοσία. Σε αυτή την ενότητα, θα εξετασθεί το ποιοί από τους ισχύοντες νόμους της θάλασσας θα μπορούσαν να εφαρμοστούν στον Αρκτικό Ωκεανό και τι ρυθμίζει πρωτίστως.



Maritime zones and rights under the 1982 United Nation Convention on the Law of the Sea (UNCLOS)

2.3.1 ΧΩΡΙΚΑ ΥΔΑΤΑ 110

Βάσει του διεθνούς δικαίου Μέρος II, ένα κράτος έθνος μπορεί να διεκδικήσει ως χωρικά του ύδατα μια θαλάσσια περιοχή που εκτείνεται μέχρι 12ν.μ. (περίπου 22 χιλιομέτρων), που μετρώνται από την αρχική τιμή που αποτελείται από τη γραμμή χαμηλής στάθμης νερού των ακτών του έθνους ή το ακρωτήριο της χερσονήσου ή μια ευθεία γραμμή, που μέσω μικρών νησιών βρίσκονται κατά μήκος της ακτής. Ένα κράτος, έχει πλήρη δικαιοδοσία επί τον έλεγχο των χωρικών του υδάτων, σαν να περικλείεται από ένα αόρατο συνοριακό φράχτη, ακριβώς όπως στην περίπτωση της επικράτειας ενός έθνους στη γη. Ένα παράκτιο κράτος μπορεί να ασκεί την απόλυτη κυριαρχία επί των χωρικών υδάτων του. Το κράτος έχει το δικαίωμα να ασκεί αλιευτικές ενέργειες, την εκμετάλλευση των πόρων στο βυθό και γενικά όλες τις ενέργειες στο νερό. Όσον αφορά τη διέλευση ξένων πλοίων για να

¹⁰⁹ http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/UNCLOS-TOC.htm

¹¹⁰ United Nations Convention on the Law of the Sea σελ.27 PART II TERRITORIAL SEA AND CONTIGUOUS ZONE σελ.27

περάσουν από τα χωρικά ύδατα ενός κράτους για τους σκοπούς της ανταλλαγής ή του εμπορίου υπάρχουν διατάξεις βάσει του διεθνούς δικαίου σύμφωνα με τις οποίες το κράτος είναι υποχρεωμένο ή αναμένεται να χορηγήσει στα ξένα πλοία δικαίωμα διέλευσης, που υπόκειται σε ορισμένους περιορισμούς. Αυτό είναι γνωστό ως το δικαίωμα της αβλαβούς διέλευσης. Ενώ τα ξένα πλοία έχουν συνεπώς το δικαίωμα να περάσουν μέσα από τα χωρικά ύδατα, χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση δεν έχουν το δικαίωμα να συμμετάσχουν σε ενέργειες όπως στην αλιεία ή σε γεωτρήσεις για φυσικούς πόρους στα ξένα νερά. Στα πολεμικά πλοία αναγνωρίζεται το δικαίωμα να περάσουν μέσα από τα χωρικά ύδατα ενός άλλου κράτους χωρίς καθυστέρηση, χωρίς να εμπλακούν σε οποιαδήποτε στρατιωτική δραστηριότητα. Τα ξένα πολεμικά πλοία δεν μπορούν να διεξάγουν οποιοσδήποτε μετρήσεις ή έρευνες του βυθού, ούτε μπορούν να απογειώνονται αεροσκάφη από τα πλοία αυτά. Τα υποβρύχια είναι υποχρεωμένα να πλοηγηθούν στην επιφάνεια και να εμφανίσουν την εθνική τους σημαία. Σε περίπτωση που ένα παράκτιο κράτος ανακαλύψει ότι ένα σκάφος κάνει παράβαση, πρέπει να γίνουν συστάσεις να διερευνηθεί ο λόγος που βρίσκεται εκεί και αν το περασμά του είναι "αθώο". Το κράτος έχει το δικαίωμα να απαιτήσει από το σκάφος να εγκαταλείψει τα ύδατά του αμέσως και να το συνοδέψει εκτός των χωρικών του υδάτων. Τα νερά που υπολογίζονται είναι γνωστά ως «εσωτερικά ύδατα». Οι πολιτείες έχουν τον ίδιο βαθμό της κυριαρχίας στα εσωτερικά ύδατα, καθώς πάνω από το έδαφος της γης τους τα ξένα πλοία δεν έχουν κανένα δικαίωμα εδώ, ούτε καν της αβλαβούς διέλευσης. Στην περίπτωση του Αρκτικού Ωκεανού, το καναδικό έδαφος καλύπτει ένα μεγάλο αριθμό μικρών νησιών και η χώρα έχει καθορίσει τις γραμμές βάσης που συνδέουν τις εξωτερικές άκρες των νησιών αυτών. Ως αποτέλεσμα, όλα τα ύδατα στο πλαίσιο αυτών των γραμμών βάσης, σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο είναι εσωτερικά ύδατα, οπότε ο Καναδάς, μπορεί να απαγορεύσει τη διέλευση των ξένων πλοίων μέσω αυτών. Αυτό αποτελεί ένα πιθανό πρόβλημα στη μελλοντική ανάπτυξη της ναυτιλίας και στις διαδρομές μέσα από την Αρκτική.

2.3.2. ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΖΩΝΗ ¹¹¹

Η ΑΟΖ ρυθμίζεται στο Μέρος V της UNCLOS. Η ΑΟΖ είναι ένας από τους σημαντικότερους πυλώνες της UNCLOS. Η έννοια της ΑΟΖ έχει ληφθεί ταχεία και ευρεία αποδοχή στην κρατική πρακτική και ως εκ τούτου θεωρείται τώρα από ορισμένους οι μελετητές αποτελούν μέρος του εθιμικού διεθνούς δικαίου. Οι κανόνες που έχουν αναπτυχθεί για να διέπουν την ΑΟΖ αναφέρονται στο άρθρο 55 έως 75 της UNCLOS. Η νομική έννοια της ΑΟΖ προέκυψε από την πρακτική των κρατών και από τις διαπραγματεύσεις της UNCLOS III και σε καμία φάση δεν συνδέθηκε με κανένα φυσικό χαρακτηριστικά της θάλασσας ή του θαλάσσιου βυθού. Σύμφωνα με το άρθρο 57 της UNCLOS, ένα κράτος μπορεί να διεκδικήσει μια ΑΟΖ με μέγιστη απόσταση 200 ν.μ. (περίπου 370 χιλιόμετρα) από την παράκτια γραμμή βάσης που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των χωρικών υδάτων του, όπως κωδικοποιείται στα άρθρα 55-57 της UNCLOS. Η ΑΟΖ αποτελεί μέρος του εθιμικού διεθνούς δικαίου. Εντός της ΑΟΖ, ένα παράκτιο κράτος σύμφωνα με το άρθρο 56 μπορεί να εφαρμόσει το δικό του νομικό σύστημα στην επίλυση προβλημάτων που σχετίζονται με τα οικονομικά του συμφέροντα εντός μιας ΑΟΖ. Με άλλα λόγια, ένα κράτος μπορεί να διεκδικήσει τα κυριαρχικά του δικαιώματα κοντά στην εθνική κυριαρχία πάνω από όλα την εξερεύνηση, την ανάπτυξη, τη διατήρηση και διαχείριση των φυσικών πόρων εντός της περιοχής της θάλασσας που περιλαμβάνονται στην ΑΟΖ της και πάνω ή κάτω από το βυθό της θάλασσας κάτω από το χώρο της θάλασσας. Το κράτος επίσης κατέχει τα ίδια κυριαρχικά δικαιώματα επί όλων των άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων εντός της ΑΟΖ, συμπεριλαμβανομένης της παραγωγής ενέργειας με θαλασσινό νερό, ωκεάνια ρεύματα ή παλίρροιες και αιολική ενέργειας. Εξάλλου, στο πλαίσιο της ΑΟΖ του, ένα κράτος έχει δικαιοδοσία για την κατασκευή ανθρωπογενών νησιών, για τη διεξαγωγή επιστημονικής

¹¹¹United Nations Convention on the Law of the SeaPART V. EXCLUSIVE ECONOMIC ZONE σελ.40

έρευνας και για όλες τις δραστηριότητες προστασίας και συντήρησης του περιβάλλοντος. Δηλαδή, το κράτος μπορεί να διενεργεί κάθε αναγκαία για την άσκηση των εν λόγω οικονομικών δραστηριοτήτων ως εργασίες ή εκμετάλλευσης των φυσικών πόρων εντός της ΑΟΖ της έρευνας, και μπορεί να ορίσει τους δικούς του κανόνες πριν από τη διεξαγωγή της ανάπτυξης. Το κράτος έχει επίσης το δικαίωμα να επιτρέψει σε άλλο κράτος να συμμετάσχει στην εν λόγω δραστηριότητα. Αντιστρόφως, κανένα κράτος δεν μπορεί να ασκεί οικονομικές δραστηριότητες όπως η εκμετάλλευση φυσικών πόρων ή η εκμετάλλευση φυσικών πόρων εντός της ΑΟΖ άλλου κράτους χωρίς τη ρητή άδεια αυτού του κράτους. Ένα κράτος μπορεί επίσης να αρνηθεί να επιτρέψει τη διεξαγωγή επιστημονικής έρευνας εντός της ΑΟΖ του. Σε περίπτωση που η οικονομική δραστηριότητα καθίσταται δυνατό στον Αρκτικό Ωκεανό ως αποτέλεσμα της συρρίκνωσης του πολικού καλύμματος πάγου, οι χώρες που γειτονεύουν με τον ωκεανό αναμένεται να συμμετάσχουν δυναμικά στις δραστηριότητες των διαφόρων ειδών στο πλαίσιο των αντίστοιχων ΑΟΖ τους. Η εκμετάλλευση των φυσικών πόρων στην Αρκτική θα μεταβάλει την ισορροπία της προσφοράς και της ζήτησης για τέτοιους πόρους σε παγκόσμια κλίμακα. Ταυτόχρονα, όσον αφορά τις χρήσεις του ωκεανού εκτός από οικονομικούς σκοπούς, αναμένεται ότι αυτές θα επιτραπούν από όλες τις ενδιαφερόμενες χώρες ακόμη και εντός των ΑΟΖ τους. Τέτοιες χρήσεις περιλαμβάνουν την πλοήγηση πλοίων και τη διέλευση των αεροσκαφών μέσω του εναέριου χώρου πάνω από τις ΑΟΖ, καθώς και η τοποθέτηση ηλεκτρικών καλωδίων και αγωγών στον πυθμένα. Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 57 η ΑΟΖ δεν μπορεί να εκτείνεται πέρα από τα 200ν.μ. Ο ορισμός της ΑΟΖ μεταξύ των κρατών με αντίθετες ή παρακείμενες ακτές καθορίζεται στο άρθρο 74 της UNCLOS, η οποία προβλέπει πως:

1. η οριοθέτηση της αποκλειστικής οικονομικής ζώνης μεταξύ των κρατών με απέναντι ή παρακείμενες ακτές, πραγματοποιείται με συμφωνία βάσει του διεθνούς δικαίου, όπως αναφέρεται στο άρθρο 38 στο καταστατικό του Διεθνούς Δικαστηρίου, προκειμένου να επιτευχθεί μια δίκαιη λύση.
2. εάν δεν επιτευχθεί συμφωνία εντός εύλογου χρονικού διαστήματος, τα ενδιαφερόμενα κράτη θα καταφεύγουν στις διαδικασίες που προβλέπονται στο μέρος XV για την Επίλυση των Διαφορών.
3. όταν υφίσταται συμφωνία μεταξύ των ενδιαφερόμενων κρατών, η οριοθέτηση της αποκλειστικής οικονομικής ζώνης θα καθορίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις της συμφωνίας.

2.3.3 ΥΦΑΛΟΚΡΗΠΙΔΑ ¹¹²

Το ισχύον νομικό καθεστώς της υφαλοκρηπίδας αποτέλεσε αντικείμενο διαπραγμάτευσης κατά τη Τρίτη Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας και ορίζεται στο Μέρος VI της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών του 1982 για το Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS). Η υφαλοκρηπίδα είναι η υποθαλάσσια προέκταση του εδάφους της γης ενός παράκτιου κράτους. Σύμφωνα με το εθιμικό δίκαιο, όπως αποτυπώνεται στο άρθρο 76 του νόμου της σύμβασης της θάλασσας, η θαλάσσια ζώνη αποτελείται από το βυθό της θάλασσας και του υπεδάφους, που εκτείνεται προς το εξωτερικό άκρο της ηπειρωτικής περιθωρίου, ή σε μια απόσταση 200 ν.μ. από γραμμές βάσης της, εάν το εξωτερικό άκρο της ηπειρωτικής περιθωρίου δεν εκτείνεται μέχρι αυτή την απόσταση (ή έξω σε θαλάσσια σύνορα με άλλο παράκτιο κράτος). Όπου το εξωτερικό άκρο της ηπειρωτικής περιθωρίου ενός παράκτιου κράτους εκτείνεται πέραν των 200 ν.μ. από τις γραμμές βάσης του μπορεί να καθορίσει το εξωτερικό όριο της υφαλοκρηπίδας της σύμφωνα με το άρθρο 76 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας. Το τμήμα της υφαλοκρηπίδας ενός παράκτιου κράτους που βρίσκεται πέρα από το όριο των 200 ν.μ. συχνά αποκαλείται ως η εκτεταμένη υφαλοκρηπίδα (εώς 350ν.μ.). Το άρθρο 76 ορίζει ότι ένα παράκτιο κράτος μπορεί να ασκεί τα κυριαρχικά του δικαιώματα πάνω στην εκτεταμένη υφαλοκρηπίδα (πέρα από

¹¹²United Nations Convention on the Law of the Sea continental shelf σελ.49

200ν.μ.έως 350ν.μ.) αν το πάχος του βυθού και το πάχος των υποκείμενων ιζημάτων δείχνουν μια φυσική προέκταση του παράκτιου κράτους της ξηράς. Ένα παράκτιο κράτος έχει κυριαρχικά δικαιώματα και την αποκλειστική δικαιοδοσία επί της υφαλοκρηπίδας του με σκοπό την εξερεύνηση και εκμετάλλευση των φυσικών πόρων της. Οι φυσικοί πόροι της υφαλοκρηπίδας, αποτελούνται από τους μεταλλευτικούς και άλλους μη έμβιους πόρους του θαλάσσιου βυθού και του υπεδάφους μαζί με τους ζωντανούς οργανισμούς που ανήκουν στα καθιστικά είδη, δηλαδή, οργανισμούς οι οποίοι, κατά το στάδιο εκμεταλλεύσεως είναι είτε ακίνητοι πάνω ή κάτω στο βυθός ή δεν είναι σε θέση να κινηθούν, εκτός σε συνεχή φυσική επαφή με το βυθό της θάλασσας ή το υπέδαφος¹¹³.

2.3.3.1 ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΤΗΣ ΥΦΑΛΟΚΡΗΠΙΔΑΣ

Μέχρι τον 20ο αιώνα η ηπειρωτική υφαλοκρηπίδα δεν προσελκύει μεγάλη προσοχή για τα παράκτια κράτη. Με τις εξελίξεις όμως στην τεχνολογία, που καθιστούν εφικτή την εκμετάλλευση της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας η κατάσταση άλλαξε. Η αρχή έγινε με τη Διακήρυξη για την Υφαλοκρηπίδα του Truman, του Προέδρου των Ηνωμένων Πολιτειών το 1945, που δήλωσε ότι «the Government of the United States regards the natural resources of the subsoil and seabed of the continental shelf beneath the high seas but contiguous to the coasts of the United States as appertaining to the United States subject to its jurisdiction and control»¹¹⁴. Ήταν η πρώτη απαίτηση προς τους πόρους της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας που αποτέλεσε τη βάση για τα υπόλοιπα κράτη στο μέλλον. Για πρώτη φορά το δόγμα της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας ιδρύθηκε στη Διάσκεψη της Γενεύης για το Δίκαιο της Θάλασσας το 1958, Άρθρο 1 της Σύμβασης για την ηπειρωτική Ευρώπη (Στο εξής "σύμβαση της Γενεύης"). Το 1958 ορίστηκε η υφαλοκρηπίδα ως: «Ο βυθός και το υπέδαφος των υποθαλάσσιων περιοχών δίπλα στην ακτή, αλλά εκτός της περιοχής βάσης των χωρικών υδάτων, σε βάθος 200 μέτρων ή πέρα από το όριο αυτό, όπου η το βάθος των υπερκειμένων υδάτων αναγνωρίζει την εκμετάλλευση των φυσικών πόρων της οι εν λόγω περιοχές... "Έτσι, η Σύμβαση της Γενεύης καθόρισε δύο κριτήρια για τον καθορισμό του εξωτερικού ορίου της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας: το βάθος (200 μ.) και η δυνατότητα εκμετάλλευσης.

Το επόμενο στάδιο στην ανάπτυξη της νομικής αντίληψης της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας ήταν η περίπτωση της υφαλοκρηπίδας της Βόρειας Θάλασσας το 1969, "the submarine areas concerned may be deemed to be actually part of the territory over which the coastal State already has dominion" με την έννοια ότι, αν και καλύπτεται από νερό είναι η φυσική προέκταση του παράκτιου κράτους. Οι σχετικές διατάξεις της Σύμβασης της Γενεύης επιβεβαιώθηκαν ότι αντιπροσωπεύουν ένα εθιμικό δίκαιο. Το Διεθνές Δικαστήριο τόνισε ότι «Πιο θεμελιώδης από την έννοια της εγγύτητας φαίνεται να είναι την αρχή ... της φυσικής παράτασης ή συνέχισης της χερσαίας επικράτειας ...»¹¹⁵. Στη συνέχεια, το συμπέρασμα αυτό είχε μεγάλη επιρροή στην περαιτέρω ανάπτυξη της νομικής έννοιας της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας στην Τρίτη Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το δίκαιο της τη Θάλασσα το 1982, όπως έχει ήδη αναφερθεί.

2.3.3.2 ΠΩΣ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΖΕΤΑΙ Η ΥΦΑΛΟΚΡΗΠΙΔΑ

Ο προσδιορισμός της έκτασης της υφαλοκρηπίδας είναι διαφορετικός από τον προσδιορισμό της έκτασης άλλων θαλάσσιων ζωνών, όπως τα χωρικά ύδατα ή η αποκλειστική οικονομική ζώνη. Αυτές οι θαλάσσιες ζώνες καθορίζονται με βάση μια συγκεκριμένη απόσταση από τις γραμμές βάσης (ακτογραμμή). Ωστόσο, ο προσδιορισμός της έκτασης της ECS απαιτεί γνώση των γεωφυσικών χαρακτηριστικών του θαλάσσιου βυθού και του υπεδάφους. Σύμφωνα με το εθιμικό διεθνές δίκαιο, κάθε παράκτιο κράτος έχει δικαίωμα

¹¹³http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/part6.htm

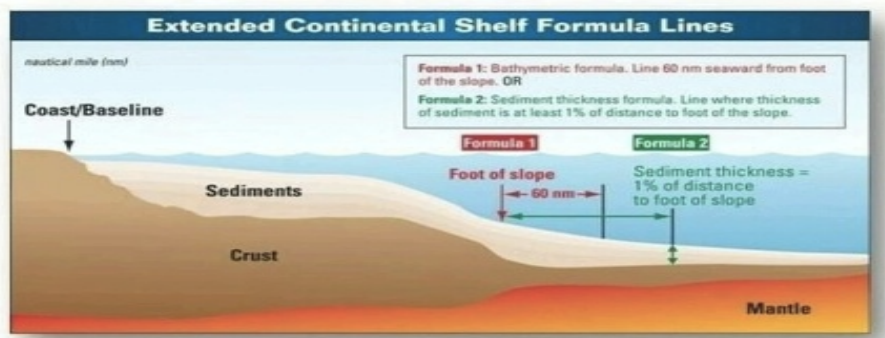
¹¹⁴ Διακήρυξη No. 2667, Concerning the Policy of the United States with Respect to the Natural Resources of the Subsoil and Sea Bed of the Continental Shelf. Ανεπαργαγωγή Code of Federal Regulations 1943–1948 Comp. 3, at 67.

¹¹⁵Ο.π. P.Berkman σελ.94 Κεφ.4

εκμετάλλευσης του βυθού και του υπεδάφους μέχρι την απόσταση των 200 ν.μ. από τις γραμμές βάσης των χωρικών υδάτων του, ως μέρος της Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ). Τα κράτη των οποίων η εξωτερική άκρη της ηπειρωτικής περιθωρίου εκτείνεται πέρα των 200ν.μ. μπορούν να επεκτείνουν περαιτέρω τα δικαιώματά τους για την εκμετάλλευση. Το άρθρο 76 (1) αναφέρει ότι: “The continental shelf of a coastal State comprises the seabed and subsoil of the submarine areas that extend beyond its territorial sea throughout the natural prolongation of its land territory to the outer edge of the continental margin”. Η υφαλοκρηπίδα εξακολουθεί να θεωρείται ως συνεχές γεωμορφολογικό χαρακτηριστικό. Αν και οι επιστημονικοί και νομικοί ορισμοί της υφαλοκρηπίδας αποκλίνουν, το νομικό καθεστώς χρησιμοποιεί τόσο τα γεωλογικά όσο και τα γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά του θαλάσσιου βυθού για να καθορίσει τα όρια και τη θεωρία της υφαλοκρηπίδας. Το ηπειρωτικό περιθώριο ορίζεται ως “η βυθισμένη παράσταση της χερσαίας μάζας του παράκτιου κράτους και αποτελείται από το βυθό, το υπέδαφος, τη κλίση και την άνοδο της υφαλοκρηπίδας”¹¹⁶

Κάθε συμβαλλόμενο κράτος της UNCLOS που επιθυμεί να διεκδικήσει διακρίματα πέραν των 200 ν.μ. θα πρέπει να υποβάλει επιστημονικά δεδομένα σχετικά με τα προτεινόμενα εκτεταμένα όρια της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας στο CLCS εντός δέκα ετών από την κύρωση της σύμβασης. Μόλις η CLCS εκδώσει συστάσεις προς απάντηση, τα όρια που καθορίστηκαν βάσει αυτών των συστάσεων καθίστανται τελικά δεσμευτικά και για τα υπόλοιπα μέρη της UNCLOS.

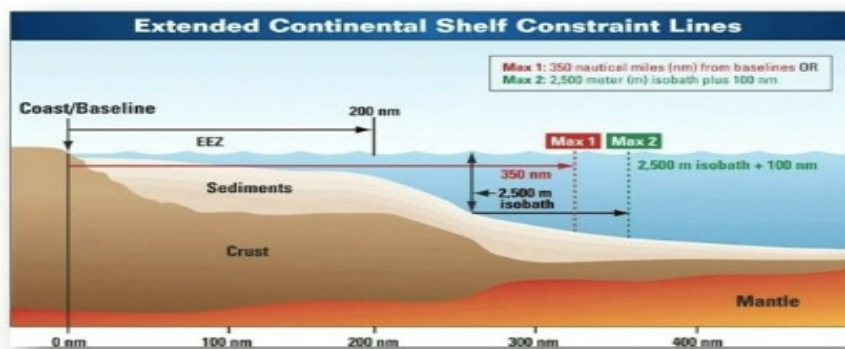
Οι νομικοί κανόνες για το καθορισμό των εξωτερικών ορίων της ECS αντικατοπτρίζονται στο άρθρο 76 της σύμβασης. (όπως εξηγήσαμε πιο πάνω) Ένα παράκτιο κράτος μπορεί να χρησιμοποιήσει έναν από τους δύο τύπους σε οποιονδήποτε συνδυασμό για καθορίσει την εξωτερική άκρη του ηπειρωτικού περιθωρίου του. Το άρθρο 76 περιέχει επίσης δύο γραμμές περιορισμού. Εάν οι γραμμές τύπων επεκτείνονται πέρα από τις γραμμές περιορισμού, ένα κράτος μπορεί να χρησιμοποιήσει οποιοδήποτε συνδυασμό αυτών των δύο γραμμών περιορισμού για να μεγιστοποιήσουν την υφαλοκρηπίδα.



Πηγή: continentalshef.gov

Ένα παράκτιο κράτος μπορεί να χρησιμοποιήσει τη βαθυμετρική φόρμουλα, τον τύπο του πάχους των ιζημάτων ή την απόσταση από το “πόδι” του υφαλοπρανούς, η οποία, εκτός εάν υπάρχουν αποδείξεις περί του αντιθέτου, ορίζεται ως το σημείο της μέγιστης μεταβολής της κλίσης στη βάση του. Τα όρια πρέπει να επισημαίνονται από τις γραμμές που δεν υπερβαίνουν τα 60 ν.μ., που συνδέουν τα σταθερά σημεία στα οποία είτε (1) το πάχος των καθισμάτων δεν υπερβαίνει το 1 τοις εκατό της απόστασης πίσω από το πόδι της κλίσης, είτε (2) η απόσταση από το πόδι της κλίσης δεν υπερβαίνει τα 60 ν.μ., όπως φαίνεται και στην εικόνα. Ένα κράτος μπορεί να χρησιμοποιήσει είτε τη προσέγγιση σε οποιοδήποτε δεδομένο σημείο και γενικά θα επιλέξει όποια είναι πιο συμφέρουσα σε αυτό.

¹¹⁶ UNCLOS, Art. 76(3) διαθέσιμο http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/UNCLOS-TOC.htm



Πηγή: continentalshef.gov

Πλην αυτών, η εκτεταμένη υφαλοκρηπίδα ενός παράκτιου κράτους δεν μπορεί να φτάσει πέρα από τα όρια των δύο γραμμών περιορισμού: είτε (1) 100 ν.μ. από τα 2.500 μέτρα “ισοβαθή” (δηλ., την υποβρύχια γραμμή περιγράμματος βάθους) ή (2) 350 ναυτικά μίλια από τις γραμμές βάσης των χωρικών υδάτων. Σε υφαλοκρηπίδες, όπως αυτή του Ατλαντικού Ωκεανού, οι τύποι αυτοί είναι σχετικά εύκολο να εφαρμοστούν. Η περίπτωση του Αρκτικού Ωκεανού είναι πιο περίπλοκη. Γι’ αυτό το λόγο τα παράκτια κράτη της Αρκτικής διεξάγουν υδρογραφικές και γεωφυσικές έρευνες του Αρκτικού Ωκεανού, προκειμένου να προσδιορίσουν τα εξωτερικά όρια της υφαλοκρηπίδας τους με μεγάλη ακρίβεια. Καμία συμφωνία δεν έχει επιτευχθεί στις διαφορές μεταξύ των χωρών που συνορεύουν στον Αρκτικό Ωκεανό σχετικά με την οριοθέτηση των θαλάσσιων ορίων και με τις ρυθμίσεις των ναυτιλιακών διαδρομών μέσα από την Αρκτική σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο. Τα παράκτια Αρκτικά κράτη επενδύουν μεγάλα ποσά για τη συλλογή επαρκών επιστημονικών δεδομένων, για να αποδείξουν τα επιχειρήματά τους για την επέκταση της υφαλοκρηπίδας τους βάσει του Διεθνούς Δικαίου.

2.3.3.2 ΔΙΑΦΟΡΑ ΑΟΖ – ΥΦΑΛΟΚΡΗΠΙΔΑΣ

Σύμφωνα με τον Πέτρο Λιάκουρα, η ΑΟΖ είναι καθαρά νομικός όρος, χωρίς γεωλογικό χαρακτήρα. Η υφαλοκρηπίδα ξεκίνησε ως γεωλογική έννοια και μετά απέκτησε νομική υπόσταση. Η υφαλοκρηπίδα υπάρχει εξ αρχής “ab initio” και αυτοδικαίως “ipso facto” ενώ η ΑΟΖ πρέπει να ανακηρυχθεί “ipso jure”. Η σχέση της ΑΟΖ με την υφαλοκρηπίδα είναι συμπληρωματική. Τα κυριαρχικά δικαιώματα επί της ΑΟΖ δεν έχουν το ίδιο περιεχόμενο με αυτό της υφαλοκρηπίδας. Στην ΑΟΖ αναγνωρίζονται και τα δικαιώματα τρίτων κρατών όπως το ύψος του επιτρεπόμενου ορίου αλιεύματος από τρίτα κράτη. Στην υφαλοκρηπίδα δεν αναγνωρίζονται αυτά τα δικαιώματα. Η Υφαλοκρηπίδα αναφέρεται μόνο στον ορυκτό πλούτο του βυθού και του υπέδαφους, ενώ η ΑΟΖ, εκτός από αυτό, συμπεριλαμβάνει αλιεία, εναέριο χώρο και εκμετάλλευση της αιολικής ενέργειας. Η υφαλοκρηπίδα εμπεριέχεται στην ΑΟΖ όμως δεν απορροφάται από αυτήν. Οι δύο ζώνες παραμένουν διακριτές. Όταν ένα κράτος οριοθετεί ΑΟΖ σε αυτήν περιλαμβάνεται αυτόματα και υφαλοκρηπίδα. Δεν νοείται ΑΟΖ χωρίς υφαλοκρηπίδα σύμφωνα με το άρθρο 56 παρ.3 της Σύμβασης του 1982. Η εκμετάλλευση των υδρογονανθράκων όταν έχει οριοθετηθεί ΑΟΖ, διενεργείται με βάση τις διατάξεις περί υφαλοκρηπίδας της Σύμβασης. Είναι δυνατόν να υπάρχει υφαλοκρηπίδα χωρίς ΑΟΖ αντιθέτως δεν είναι δυνατόν να υπάρχει ΑΟΖ χωρίς υφαλοκρηπίδα.

2.3.4 ΔΙΕΘΝΗ ΣΤΕΝΑ ¹¹⁷

Διεθνή στενά είναι εκείνες οι περιοχές των επικαλυπτόμενων 12ν.μ. των χωρικών υδάτων που συνδέουν τη μία περιοχή της ανοικτής θάλασσας ή της ΑΟΖ σε άλλη περιοχή της ανοικτής θάλασσας ή της ΑΟΖ και χρησιμοποιούνται για τη διεθνή ναυσιπλοΐα. Μέρος III του

¹¹⁷United Nations Convention on the Law of the Sea STRAITS USED FOR INTERNATIONAL NAVIGATION σελ. 32

Νόμου της Σύμβασης της Θάλασσας (άρθρα 34-45) περιγράφει το καθεστώς πλου διέλευσης μέσα από τέτοια στενά, καθώς και τα δικαιώματα και δικαιοδοσία των κρατών που συνορεύουν με αυτό.

Η Διέλευση είναι το δικαίωμα ενός πλοίου ή αεροσκάφους στη διαμετακόμιση, να περάσει ή να περιηγηθεί μέσα από ένα διεθνές στενό σε ένα συνεχές και ταχύ τρόπο (άρθρα 37, 38). Τα πλοία σε πλου διέλευση πρέπει να συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις που ορίζονται στο άρθρο 39, η οποία περιλαμβάνει διαδικασία χωρίς καθυστέρηση και αποχή από οποιοδήποτε δραστηριότητες, άλλων από εκείνες που επιβάλλει ένας κανονικός τρόπος συνεχούς και γρήγορης διέλευσης. Πλοία σε πλου διέλευση δεν μπορεί να διεξάγουν οποιοδήποτε δραστηριότητες έρευνας ή έρευνας χωρίς την προηγούμενη άδεια των παράκτιων στενών (άρθρο 40). Κράτη που συνορεύουν με τα διεθνή στενά, μπορούν να προσδιορίζουν θαλάσσιους διαδρόμους και να καθορίζουν σχέδια διαχωρισμού κυκλοφορίας για τη ναυσιπλοΐα, όπου είναι απαραίτητο για την προώθηση ασφαλούς διέλευσης, των πλοίων (άρθρο 41). Μπορούν, επίσης, να υιοθετούν νόμους και κανονισμούς σχετικούς με τον πλου διέλευσης σε σχέση με ορισμένες δραστηριότητες, όπως η αλιεία (άρθρο 42). Το καθεστώς διέλευσης δεν επηρεάζει διαφορετικά το νομικό καθεστώς των υδάτων που σχηματίζουν ένα διεθνές στενό, ή την άσκηση της κυριαρχίας ή δικαιοδοσίας από τα όμορα κράτη μέλη πάνω από τα νερά, τον εναέριο χώρο, το θαλάσσιο βυθό και το υπεδάφος του πορθμού (άρθρο 34).

2.3.5 ΑΝΟΙΚΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗΣ ΒΥΘΟΣ

Η έννοια της Ανοικτής θάλασσας σημαίνει εκείνη τη θαλάσσια περιοχή, που παραμένει ελεύθερη από την ενάσκηση κάθε κρατικής κυριαρχίας. Το άρθρο 86(1) της Σύμβασης ορίζει ότι το μέρος VII (Διεθνή Ύδατα) της Σύμβασης, που ρυθμίζει τη θαλάσσια ζώνη της Ανοικτής θάλασσας, ισχύει για όλα τα μέρη της θάλασσας, τα οποία δεν ανήκουν στη ΑΟΖ, στη χωρική θάλασσα ή στα εσωτερικά ύδατα ενός κράτους ή στα αρχιπελαγικά ύδατα ενός αρχιπελαγικού κράτους. Το τμήμα του βυθού που βρίσκεται πέραν του εξωτερικού ορίου της υφαλοκρηπίδας ονομάζεται "διεθνής βυθός" και σύμφωνα με την καινοφανή ορολογία που ακολουθείται από την UNCLOS ονομάζεται "Περιοχή" άρθρο 1(1)¹¹⁸. Σύμφωνα με το άρθρο 141¹¹⁹ της Σύμβασης η χρήση της Περιοχής είναι ελεύθερη και μόνο αποκλειστικά για ειρηνικούς σκοπούς και οι πόροι κάθε λογής ή υπο στερεά υγρή ή αεριώδης κατάσταση σύμφωνα με το άρθρο 133¹²⁰ θα πρέπει να ενεργούνται προς όφελος της ανθρωπότητας. Η αρχή της ελευθερίας τώρα της ανοικτής θαλάσσης περιλαμβάνει τις ελευθερίες σε σχέση με τη θάλασσα. Σύμφωνα με τη Σύμβαση άρθρο 76(1) της Σύμβασης οι ελευθερίες σε σχέση με τη θάλασσα είναι κυρίως η ελευθερία της ναυσιπλοΐας, της αλιείας, της υπερπτήσης, της τοποθέτησης υποβρύχιων καλωδίων και σωλήνων, της επιστημονικής έρευνας και της κατασκευής τεχνητών νησιών. Η Ανοικτή θάλασσα είναι ανοικτή για όλα τα έθνη κανένα κράτος δε μπορεί να διεκδικήσει την υπαγωγή οποιουδήποτε μέρους για τη κυριαρχία του¹²¹. Τέλος, το μέρος εκτός της εθνικής δικαιοδοσίας ορίζεται 'ως περιοχή' που δοικείται από τη Διεθνή Αρχή Θαλάσσιου Βυθού(ISA)¹²².

2.3.6 ΚΛΕΙΣΤΕΣ –ΗΜΙΚΛΕΙΣΤΕΣ ΘΑΛΑΣΣΕΙΣ ¹²³

Σύμφωνα με το άρθρο 122 ορίζει ότι: "...a gulf, basin or sea surrounded by two or more States and connected to another sea or the ocean by a narrow outlet or consisting entirely or primarily of the territorial seas and exclusive economic zones of two or more coastal States..." Αρχικά, θα πρέπει να ξεκαθαρισθεί, αν ο Αρκτικός Ωκεανός είναι μια κλειστή

¹¹⁸ United Nations Convention on the Law of the Sea, PART XI. THE AREA σελ.66

¹¹⁹ ο.π. Use of the Area exclusively for peaceful purposes.σελ.68

¹²⁰ ο.π. Use of terms σελ.66

¹²¹ ο.π.Part VIIσελ. 53

¹²² Environment Security in the Arctic Ocean Paul Arthur Berkman, Alexander N.Vylegzhansin .σελ.189

¹²³ ο.π. PART IX. ENCLOSED OR SEMI-ENCLOSED SEAS σελ.63

ή ημι-κλειστή θάλασσα. Μια προσέγγιση που ωστόσο υποστήριξαν αρκετοί κορυφαίοι νομικοί δεν ήταν σταθερά θεμελιωμένη στο διεθνές δίκαιο. Από το 1982, οι Corell, Theutenberg, Borgia, Johnson, Boczek, Sollie και Pharand, εξέφρασαν την άποψη ότι ο Αρκτικός Ωκεανός είναι ή είναι πιθανώς ημι-κλειστή θάλασσα βάσει του άρθρου 122 της UNCLOS, Μέρος ΙΧ.¹²⁴ Άλλοι, όπως οι Harders, Proelss και Müller, και ο Franck, έχοντας αναλύσει τις γεωγραφικές απαιτήσεις του Αρκτικού Ωκεανού που καλύπτεται από το άρθρο 122, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι ο Αρκτικός Ωκεανός δεν ανταποκρίνεται σε αυτές και επομένως δεν είναι ημι-κλειστή θάλασσα και δεδομένου ότι κανένας δεν εξέφρασε την άποψη ότι η Αρκτική εμπίπτει στον ορισμό του άρθρου 122, είναι πιο συνετό να θεωρηθεί ότι τα επιχειρήματα και τα συμπεράσματα των αναλύσεων των Harders, Proelss και Müller και Franck είναι πειστικά.¹²⁵ Αν εξετασθούν οι χάρτες του Αρκτικού Ωκεανού που αναπαράγονται στα πραγματικά γεωγραφικά και νομικά ζητήματα, θεωρείται πιο βέβαιη η προσέγγιση Harders και άλλων. Ο Αρκτικός Ωκεανός έχει δύο στενά σημεία πώλησης, τα στενά του Bering και του Davis, αλλά και μεγάλες περιοχές ανοιχτής θάλασσας, όπως η Νορβηγία και η Γροιλανδία, οι οποίες τη συνδέουν με τον Βόρειο Ατλαντικό. Το βασικό πρόβλημα με το άρθρο 122 είναι ότι δεν δίνει σαφή ορισμό ούτε του βαθμού περιφράξεως και του μεγέθους της θάλασσας, ούτε της στενότητας των σημείων ή του συνόλου ή τα ακριβή χαρακτηριστικά. Άρα δε μπορεί να ορισθεί ότι ο Αρκτικός Ωκεανός είναι μια κλειστή θάλασσα όπως η Μεσόγειος. Ενώ το Αρκτικό Συμβούλιο δεν έχει δηλώσει αν είναι κλειστή θάλασσα ή όχι. Θα πρέπει επίσης να λεχθεί, ότι σύμφωνα με τα κριτήρια του εμπειριγνώμονα των Ηνωμένων Πολιτειών Alexander για να χαρακτηριστεί κλειστή θάλασσα θα πρέπει να έχει τουλάχιστον 50.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα, θα πρέπει τουλάχιστον να υπάρχουν δύο κράτη, το κέντρο της θάλασσας να είναι κλειστό και το 50% της ζηράς και η ανοιχτή θάλασσα να μην υπερβαίνει το 20% του συνόλου.¹²⁶ Παρόλα αυτά ο Alexander δεν περιέλαβε ποτέ τον Αρκτικό Ωκεανό σε οποιαδήποτε από τα βιβλία του για τις κλειστές θάλασσες του κόσμου και περιγράφει τον Αρκτικό Ωκεανό ως “μια πολυκρατική περιοχή” που συνορεύει με κράτη με κοινά “περιφερειακά συμφέροντα” και χρησιμοποιεί τον όρο “μερικώς κλειστή θάλασσα”, όταν αναφέρεται στον Αρκτικό Ωκεανό.¹²⁷

Από την άλλη πλευρά, οι Harders υποδεικνύουν ότι πρέπει να εξαχθούν αυστηρότερες παράμετροι σχετικά με τους όρους για κλειστούς θαλάσσιους λιμένες κατά το άρθρο 122 και υποστηρίζει ότι οι ανοιχτοί θαλάσσιοι χώροι της Γροιλανδίας, της Νορβηγικής Θάλασσας και της Bering Sea αντενδείκνυται το καθεστώς του Αρκτικού Ωκεανού ως ημι-κλειστή θάλασσα. Οι Harders, αφού επανεξέτασαν την πρακτική συνθηκών, θεωρούν ότι θέτει ένα πιο απαιτητικό σημείο αναφοράς: το τεκμήριο ότι μια κλειστή θάλασσα συνορεύει με γη όχι λιγότερη από 80 - το 90% της περιφέρειας. Κριτήριο το οποίο ο Αρκτικός Ωκεανός σαφώς δεν θα μπορούσε να καλύψει.¹²⁸ Αναφορικά με το άλλο πιθανό κριτήριο για μια ημικλειστή θάλασσα του άρθρου 122, ο Harders υποστηρίζει ότι ο Αρκτικός Ωκεανός δεν συνίσταται εξ'ολοκλήρου ή κατά κύριο λόγο σε χωρικές θάλασσες και ΑΟΖ των γύρω παράκτιων κρατών: δεδομένου ότι έχει μεγάλη έκταση, πέρα από τις αποκλειστικές οικονομικές ζώνες των παράκτιων κρατών. Εκτιμάται ότι η ΑΟΖ των πέντε παράκτιων κρατών περιλαμβάνει περίπου το 60% της περιοχής του Αρκτικού Ωκεανού. Ωστόσο, οι Proelss και Müller θεωρούν ότι είναι δύσκολο να καθοριστεί το ακριβές μέγεθος της περιοχής των ΑΟΖ των παράκτιων κρατών (και ποικίλλει ανάλογα με τον ορισμό του Αρκτικού Ωκεανού) και ότι ακόμη και αν η εκτίμηση του 60% είναι ακριβής, θα παραμείνει "... προβληματικό να θεωρηθεί ότι η εν λόγω διάσταση συνεπάγεται ότι ο Αρκτικός Ωκεανός αποτελείται κυρίως από ΑΟΖ..."¹²⁹. Η άποψη ότι η Αρκτική δεν είναι ημι-κλειστή θάλασσα αντιστοιχεί επίσης στην

¹²⁴ Rothwell, (1995), σελ.288 - 291

¹²⁵ Harder J. Enno Harders 'In Quest of an Arctic Legal Regime (1987) υποσημείωση 31 σελ.296

¹²⁶ Alexander Proelss και till Müller, "The Legal Regime of the Arctic Ocean", (2008), 155 - 185.

¹²⁷ ο.π. Alexander Proelss σελ.152 και 159.

¹²⁸ ο.π. Harders σελ. 295 - 296.

¹²⁹ ο.π. Alexander Proelss σελ.651-684

ανεπίσημη κατανόηση μεταξύ των αντιπροσωπειών στη διάσκεψη του νόμου της θάλασσας¹³⁰. Ως εκ τούτου, φαίνεται έντονα αμφισβητήσιμο ότι ο Αρκτικός Ωκεανός δεν πληρεί τα κριτήρια για να χαρακτηριστεί ως κλειστή θάλασσα σε αντίθεση με το άρθρο 122 της UNCLOS. Επίσης, το Αρκτικό Συμβούλιο δεν έχει δηλώσει εάν ασχολείται με τέτοια θέματα ή όχι, ούτε υπάρχει συναίνεση μεταξύ μελετητών και επαγγελματιών σχετικά με το αν ο Αρκτικός Ωκεανός είναι κλειστή ή ημι-κλειστή θάλασσα¹³¹.

2.3.7 ΕΠΙΛΥΣΗ ΔΙΑΦΟΡΩΝ –ΟΙ ΥΠΟΒΟΛΕΣ ΚΑΙ ΟΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ: ΑΡΘΡΟ 76

Το άρθρο 76 μπορεί να δώσει δικαιώματα σε δύο ή περισσότερα γειτονικά παράκτια κράτη, να επεκτείνουν τα θαλάσσια όριά τους, με αποτέλεσμα να προκύψουν σε πιθανές επικαλύψεις. Σε τέτοιες περιπτώσεις η οριοθέτηση των διμερών ηπειρωτικών υφαλοκρηπίδας θα είναι θέμα μεταξύ των κρατών που εμπλέκονται. Το αρμόδιο όργανο για την επίλυση των διαφορών είναι η Επιτροπή για τα όρια της Υφαλοκρηπίδας του Ο.Η.Ε.(CLCS)¹³². Η CLCS δεν έχει καμία αρμοδιότητα για τη διευθέτηση των διμερών ορίων, θα εξετάσει μόνο παρατηρήσεις σχετικά με τις 'πιθανές' περιοχές που επικαλύπτονται. Τα μέρη που εμπλέκονται θα δώσουν τη συγκατάθεση τους γραπτώς, μια συγκατάθεση που τις περισσότερες φορές δίνεται με βάση την αμοιβαία συμφωνία ότι τα συμβαλλόμενα μέρη θα επανέλθουν σε διμερείς διαπραγματεύσεις οριοθέτησης, όταν εκδίδονται οι τελικές συστάσεις από την CLCS, όπως έγινε στην περίπτωση της Ρωσίας και της Νορβηγίας, ή σε άλλες περιπτώσεις. Η συγκατάθεση δίνεται με βάση των συμφωνιών ή των συνθηκών που αφορούν τα διμερή όρια στις πιθανές εκτεταμένες περιοχές υφαλοκρηπίδας, όπως έγινε στη περίπτωση της Ισλανδίας με τη Νορβηγία και της Αυστραλίας με την Νέα Ζηλανδία¹³³. Επίσης, η Σύμβαση έχει θεσπίσει έναν υποχρεωτικό μηχανισμό για τη διευθέτηση διαφορών σχετικά με το Δίκαιο της θάλασσας. Τα κράτη δε μπορούν να επιλύσουν από μόνα τους τις διαφορές που προκύπτουν από τη Σύμβαση. Είναι υποχρωμένα να ακολουθήσουν συγκεκριμένες διαδικασίες που περιγράφονται στη Σύμβαση, όπως η προσφυγή στο Διεθνές Δικαστήριο για το Δικαίο της θάλασσας που εδρεύει στο Αμβούργο.

Ο σκοπός της Επιτροπής για τα όρια της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας είναι να διευκολύνει την εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της θάλασσας όσον αφορά το καθορισμό των εξωτερικών ορίων της υφαλοκρηπίδας πέρα των 200ν.μ. από τις βασικές γραμμές από τις οποίες μετράται το πλάτος της χωρικής θάλασσας. Σύμφωνα με τη Σύμβαση το παράκτιο κράτος καθορίζει τα εξωτερικά όρια της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας του, όπου εκτείνεται πέρα των 200ν.μ. επί τη βάση της σύστασης της Επιτροπής. Η Επιτροπή απευθύνει συστάσεις στα παράκτια κράτη για τα θέματα που σχετίζονται με τον καθορισμό των εν λόγω ορίων. Οι συστάσεις και οι ενέργειες του δεν θίγουν ζητήματα που αφορούν την οριοθέτηση των ορίων μεταξύ των κρατών με αντίθετες ή παρακαείμενες ακτές. Οι λειτουργίες της Επιτροπής ρυθμίζονται από τις διατάξεις που ορίζονται στο άρθρο 3 του παραρτήματος II. Τα καθήκοντα της Επιτροπής είναι να εξετάσει τα δεδομένα και όλα τα σχετικά έγγραφα που υποβάλλουν τα παράκτια κράτη σχετικά με τα εξωτερικά όρια της υφαλοκρηπίδας σε περιοχές όπου τα όρια υπερβαίνουν τα 200ν.μ. και να διατυπώσει τις συστάσεις σύμφωνα με το άρθρο 76 της UNCLOS. Επίσης, η Επιτροπή παρέχει επιστημονικές και τεχνικές συμβουλές, εφόσον το ζητήσει το ενδιαφερόμενο παράκτιο κράτος και την προετοιμασία των δεδομένων αυτών, όπως απάντησε στην υποβολή της Ρωσίας το 2002. Σύμφωνα με το άρθρο 76 παράγραφος 8 η Επιτροπή διατυπώνει συστάσεις στα παράκτια κράτη για θέματα που σχετίζονται με το καθορισμό των εξωτερικών ορίων της υφαλοκρηπίδας τους. Τα όρια της υφαλοκρηπίδας που καθορίζονται από ένα παράκτιο κράτος βάσει αυτών των συστάσεων είναι τελικά και δεσμευτικά¹³⁴.

¹³⁰ ο.π. Alexander Proelss . σελ. 684

¹³¹ Environmental security in the arctic ocean P. Berkman σελ..328

¹³² www.un.org/depts/los/clcs_new/clcs_home.htm

¹³³ ο.π. Paul. Berkman σελ.189

¹³⁴ Oceans of the law of the sea UNITED NATIONS διαθέσιμο: http://www.un.org/depts/los/clcs_new/commission_purpose.htm

Η CLCS είναι πλήρως λειτουργική και έχει λάβει ένα εξαιρετικό αριθμό σχετικά με την καθιέρωση των εξωτερικών ορίων των υφαλοκρηπίδων σε όλο το κόσμο. Μετά την επικύρωση της UNCLOS κάθε χώρα έχει προθεσμία δέκα ετών να αποδείξει τους ισχυρισμούς της για την εκτεταμένη υφαλοκρηπίδα συλλέγοντας και αναλύοντας δεδομένα σχετικά με το βάθος, το σχήμα, τα γεωφυσικά χαρακτηριστικά του βυθού και του υποθαλάσσιου δαπέδου¹³⁵. Αν επικυρωθεί, η χώρα λαμβάνει αποκλειστικά δικαιώματα στους πόρους και κάτω από το βυθό της σχετικής περιοχής. Η Νορβηγία, η Ρωσία, η Δανία και ο Καναδάς έχουν πραγματοποιήσει όλες τις σχετικές επιστημονικές έρευνες και τις έχουν καταθέσει στην Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την επέκταση της υφαλοκρηπίδας (CLCS) για τις απαιτήσεις για το βυθό της θάλασσας σε εκτεταμένες ηπειρωτικές περιοχές εκτός των ΑΟΖ. Οι Η.Π.Α δεν έχουν υποβάλλει αξιώσεις καθώς δεν έχουν επικυρώσει την UNCLOS.

Τα παράκτια κράτη του Αρκτικού Ωκεανού έχουν πραγματοποιήσει εκτεταμένη έρευνα εδώ και χρόνια ακόμα και σε ίδιες περιοχές για να προετοιμάσουν τις υποβολές τους στη CLCS. Κάτω από το πάγο ο Αρκτικός ωκεανός είναι περίπλοκος. Απλώνονται μεγάλες πεδιάδες όπου διακόπτονται απότομα από μεγάλες κορυφογραμμές και απότομες χαράδρες που αναμένεται να διαδραματίσουν το βασικότερο ρόλο στην επίλυση των εδαφικών αξιώσεων των πέντε παράκτιων κρατών.

2.3.7 1 ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΑΞΙΩΣΕΩΝ ΚΙ ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΣΤΟΝ ΑΡΚΤΙΚΟ ΩΚΕΑΝΟ

- 10/5/1921:** Η Δανία δηλώνει επισήμως κυριαχία στη Γροιλανδία
- 1/6/1925 :** Ο Καναδάς ισχυρίζεται ότι τα όρια του εκτείνεται μέχρι το Βόρειο Πόλο.
- 15/4/1926:** Η ΕΣΣΔ με Διάταγμα κήρυξε όλα τα εδάφη και τα νησιά μεξύ της ΕΣΣΔ και του Βόρειου Πόλου ως εδάφη της.
- 5/4/1933 :** Η Νορβηγία χάνει τη διαφορά με τη Δανία στην Ανατολική Γροιλανδία στο μόνιμο διακαστήριο της διεθνής δικαιοσύνης.
- 28/9/1945:** Η διακήρυξη των ΗΠΑ υποστηρίζει την αποκλειστική δικαιοδοσία για τους πόρους της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας.
- 17/12/1973:** Ο Καναδάς και το Βασίλειο της Δανίας υπογράφουν και υποβάλλουν συμφωνία στον ΟΗΕ για την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας μεταξύ Γροιλανδίας και Καναδά.
- 10/12/1984:** Η σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της θάλασσας υπογράφεται.
- 11/1/1993 :** Η υπογραφή και ίδρυση του Barents Euro-Arctic Region
- 16/11/1994 :** Η Unclos αρχίζει να ισχύει ένα χρονό μετά την 60^η υπογραφή.
- 24/6/1996 :** Η Νορβηγία επικύρωσε την UNCLOS και μπορεί να υποβάλλει εδαφικές απαιτήσεις.
- 19/9/1996 :** Η ίδρυση του Αρκτικού Συμβουλίου.
- 12/3/1997 :** Η Ρωσία επικύρωσε την UNCLOS.
- 1/5/2001 :** Η Δανία και τα νησιά Φερόε υποβάλλουν αιτήσεις στο εξωτερικό όριο της υφαλοκρηπίδας βόρεια των Νήσων Φερόε στον ΟΗΕ ΤΗΝ 1^η Μαΐου.
- 20/12/2001 :** Η Ρωσία υποβάλλει την αίτησή της σε 1.2 εκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα εδάφους, συμπεριλαμβανομένου του Βόρειου Πόλου, στο CLCS.
- 6/2002 :** Το CLCS συνιστά πρόσθετη έρευνα για την υποστήριξη της διεκδίκησης της Ρωσίας.
- 7/11/2003 :** Ο Καναδάς επικυρώνει τη Σύμβαση της UNCLOS.
- 16/11/2004 :** Η Δανία επικυρώνει τη Σύμβαση της UNCLOS
- 27/11/2006 :** Η Νορβηγία υποβάλλει αξίωση στο CLCS για να αποσαφηνίσει το αμφισβητούμενο έδαφος στη Θάλασσα του Μπάρεντς, στον Αρκτικό Ωκεανό, και στη Νορβηγική Θάλασσα.
- 2006 :** LORITA Επιστημονική πολιτική αποστολή
- 2/8/2007 :** Η Ρωσία τοποθετεί μια σημαία στον πυθμένα του Ωκεανού του Βόρειου Πόλου

¹³⁵ http://www.un.org/depts/los/clcs_new/commission_purpose.htm

4.300 μέτρα κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας (Lomonosov Ridge)

14/9/2007 : Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Διαστήματος αναφέρει ότι η απώλεια πάγου είχε ανοίξει το βορειοδυτικό πέρασμα για το πρώτη φορά από τότε που ξεκίνησε η δορυφορική έρευνα από το 1978.

11/09-17/09/2007 : LOMROG (Lomonosov Ridge Open Greenland) Επιστημονική πολιική αποστολή σε Καναδά και Δανία.

2008 : Η Αμερικανική Γεωλογική Έρευνα εκτιμά ότι το 22% του παγκόσμιου συμβατικού πετρελαίου και φυσικού αερίου υπάρχει στην Αρκτική.

28/5/2008 : Συνάντηση στην Illulissat της Γροιλανδίας μεταξύ των πέντε παράκτιων κρατών της Αρκτικής.

2009 : LOMROG II Επιστημονική πολιική αποστολή.

27/3/2009 : Ανταποκρινόμενη στην προσφορά της Νορβηγίας για το 2009, το CLCS συνιστά τη Νορβηγία και τη Ρωσία να επιδιώξουν ατομικά συμφωνίες επί διαφορών στη Θάλασσα του Μπάρεντς, στον Αρκτικό Ωκεανό, στη Νορβηγία και στη Θάλασσα της Γροιλανδίας.

1/2/2010 : Το Υπουργείο Άμυνας των ΗΠΑ δηλώνει ότι η κλιματική αλλαγή στην Αρκτική είναι σημαντική, καλώντας την UNCLOS για επικύρωση.

15/9/2010 : Η Νορβηγία και η Ρωσία υπογράφουν τη Συνθήκη για την Οριοθέτηση και τη Συνεργασία στη Θάλασσα του Μπάρεντς και τη Θάλασσα στον Αρκτικό Ωκεανό.

2010 : Η Δανία και οι Νήσοι Φερόε υποβάλλουν αιτήσεις στο εξωτερικό όριο της υφαλοκρηπίδας νοτίως των Νήσων Φερόε στον ΟΗΕ στις 3 Δεκεμβρίου.

2010 : Διεθνής Φόρουμ στη Μόσχα στις 22-23 Δεκεμβρίου.

2011 : EAGER Επιστημονική πολιική αποστολή Αύγουστο Σεπτέμβριο.

2012 : LOMROG III Προγραμματισμένες επιστημονικές αποστολές.

6/12/2013 : Μερική Υποβολή του Καναδά για τα όρια της υφαλοκρηπίδας.

15/12/2014 : Υποβολή της Δανίας για το εξωτερικό όριο της υφαλοκρηπίδας βόρεια της Γροιλανδίας.

4/8/2015 : Η Ρωσία υπέβαλλε μια νέα αναθεωρημένη υποβολή για το εξωτερικό όριο της υφαλοκρηπίδας¹³⁶.

2016 : Συνεργασία Καναδά και Νορβηγία για τη συλλογή και την ανάλυση επιστημονικών δεδομένων.

9/2/2016 : Η Ρωσία παρέχει πρόσθετα στοιχεία για την υποβολή στις κορυφογραμμές Lomonosov, Mendeleev και τη πεδιάδα της Chukchisea.¹³⁷

Το νομικό μονοπάτι προς τη κυριαρχία:



πηγή The Right Arctic website¹³⁸

Στο παραπάνω σχήμα σκιαγραφούνται τα έξι βήματα που πρέπει να γίνουν για να μπορέσει ένα παράκτιο κράτος να δικεκδικήσει με νόμιμο τρόπο την ηπειρωτική υφαλοκρηπίδα. Στα επόμενα κεφάλαια, αναφέρονται οι ενέργειες, που έχουν κάνει μέχρι στιγμής τα παράκτια κράτη της Αρκτικής.

¹³⁶ <http://arcticcontroversy.weebly.com/timeline.html>

¹³⁷ [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2017/595870/EPRS_BRI\(2017\)595870_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2017/595870/EPRS_BRI(2017)595870_EN.pdf)

¹³⁸ <http://arcticcontroversy.weebly.com/from-claim-to-right.html>

2.3.7.1.1 ΚΑΝΑΔΑΣ

Ο Καναδάς επικύρωσε την UNCLOS το Νοέμβριο του 2003¹³⁹ και στις 6 Δεκεμβρίου του 2013, προχώρησε σε μερική υποβολή στην Επιτροπή για τα όρια της υφαλοκρηπίδας CLCS¹⁴⁰ σύμφωνα με το άρθρο 76(8). Η υποβολή αφορά την ηπειρωτική υφαλοκρηπίδα του στον Ατλαντικό Ωκεανό και προκαταρκτικές πληροφορίες σχετικά με τα εξωτερικά όρια της υφαλοκρηπίδας στον Αρκτικό Ωκεανό¹⁴¹, δηλώνοντας κυριαρχία σε περίπου 1,2 εκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα (μαζί με τον Ατλαντικό Ωκεανό). Η υποβολή του περιγράφεται στο ηπειρωτικό περιθώριο στον Αρκτικό Ωκεανό *“part of a morphologically continuous continental margin around the Canada Basin and along the Amundsen Basin. It comprises a number of seafloor elevations (Lomonosov Ridge and Alpha Ridge) and forms the submerged prolongation of the land mass of Canada. Throughout, the areas of continental shelf extend beyond 200 nautical miles from the territorial sea baselines of Canada and, on the Alpha and Lomonosov Ridges, beyond the 350 nautical mile constraint”*¹⁴².

Ο Καναδάς δεν έχει σταματήσει να συλλέγει πληροφορίες και να αναλύει επιστημονικά δεδομένα¹⁴³, για να υποστηρίξει την αξίωση του για τα δικαιώματα κυριαρχίας επί του πρόσθετους εδάφους- θαλάσσιου βυθού στον Αρκτικό Ωκεανό. Ο Καναδάς με στόχο να διεκδικήσει το βυθό κάτω από το Βόρειο Πόλο αναμένει να υποβάλλει την τελική του απαίτηση για την επέκταση της υφαλοκρηπίδας του στον Αρκτικό Ωκεανό το 2018, συμπεριλαμβανομένων των Lomonosov και Alpha-Mendeleev Ridges. Στο ανατολικό τμήμα ο Καναδάς και η Δανία διεξήγαγαν μια κοινή αποστολή – έρευνα με στόχο να αποδείξουν με στοιχεία ότι η Lomonosov Ridge είναι προέκταση του Καναδά και της Γροιλανδίας¹⁴⁴. Επίσης, συνεργάστηκε με τη Νορβηγία από τις 5 Αυγούστου έως τις 20 Σεπτεμβρίου στη συλλογή και στην και ανάλυση επιστημονικών δεδομένων. Ο προϋπολογισμός του Καναδά φθάνει στα 170,6\$ εκατομμύρια για τις έρευνες του Αρκτικού Ωκεανού. Όλες αυτές οι ενέργειες του Καναδά αποτελούν προτεραιότητα που αρθρώνεται στη βόρεια στρατηγική και τη δήλωση σχετικά με την Αρκτική στην Εξωτερική Πολιτική.

2.3.7.1.2 ΔΑΝΙΑ/ΓΡΟΙΛΑΝΔΙΑ

Η Δανία επικύρωσε την UNCLOS στις 16 Νοεμβρίου 2004¹⁴⁵ και στις 15 Δεκεμβρίου 2014 υπέβαλε μια πρόταση για το καθορισμό των εξωτερικών ορίων της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας στον Αρκτικό Ωκεανό στη CLCS¹⁴⁶. Η υποβολή της Δανίας περιλαμβάνει μια περιοχή περίπου 895.541 τετραγωνικά χιλιόμετρα πέραν των 200ν.μ. από την ακτή της Γροιλανδίας. Περιλαμβάνει περιοχές που πραγματοποιήθηκαν έρευνες από τον Καναδά με τη Νορβηγία. Είχαν προηγηθεί άλλες δύο υποβολές από τη πλευρά τη Δανίας. Η πρώτη ήταν τον Ιούνιο του 2012 για την περιοχή νότια της Γροιλανδίας¹⁴⁷ και η δεύτερη στις 26 Νοεμβρίου του 2013, μια μερική υποβολή για την περιοχή βορειοανατολικά της

¹³⁹ http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/convention_declarations.htm#Canada

¹⁴⁰ http://www.un.org/depts/los/clcs_new/commission_submissions.htm

¹⁴¹ Παρά το γεγονός ότι το Παράρτημα II της UNCLOS, το άρθρο 4, προβλέπει ότι τα παράκτια κράτη πρέπει να υποβάλουν στη CLCS εντός δέκα ετών από την επικύρωση, δεν υπάρχουν κυρώσεις για μη τήρηση της προθεσμίας και πολλά κράτη έχουν κάνει κάτι τέτοιο. Βλέπε Norman A. Martínez Gutiérrez: *The IMLI Manual on International Maritime Law: Volume I: The Law of the Sea*, 2014

¹⁴² Durham University Maritime jurisdiction and boundaries in the Arctic region Notes1

¹⁴³ Από 5 Αυγούστου έως 20 Σεπτεμβρίου 2016 συνεργασία με τη Σουηδία επιστημονικών ερευνών στον Αρκτικό Ωκεανό <http://www.swedenabroad.com/Pages/StandardPage.aspx?id=103410&epslanguage=en-GB>

¹⁴⁴ Randy Boswell, Study Bolsters Canada's Arctic Sea Claim, CANWEST NEWS SERVICE, May 26, 2008,

<http://www2.canada.com/calgaryherald/news/story.html?id=eeb8f3ca-d994-4e41-b19a-dbd30df9c165>. Σύμφωνα με το Jacob Verhoef, διευθυντή της Γεωλογικής Επισκόπησης του Ατλαντικού τμήματος του Καναδά, "είναι να καταδείξει αρχικά" αν η κορυφογραμμή του Lomonosov συνδέεται με τη βορειοαμερικανική ήπειρο και στη συνέχεια, στις μελέτες παρακολούθησης που πρέπει να ολοκληρωθούν, για να καθοριστούν πόσο μακριά βόρεια από την ακτή του Καναδά βρίσκεται η προσκόλληση. "επίσης οι έρευνες λένε ότι είναι πολύ θετικές για το Καναδά".

¹⁴⁵ http://www.un.org/depts/los/reference_files/chronological_lists_of_ratifications.htm#The United Nations Convention on the Law of the Sea.

¹⁴⁶ http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/submission_dnk_76_2014.htm

¹⁴⁷ http://www.un.org/depts/los/clcs_new/commission_submissions.htm CLCS/95 υποβολή όσον αφορά την υφαλοκρηπίδα Νότιας της Γροιλανδίας.

Γροιλανδίας¹⁴⁸. Το προτεινόμενο όριο δημιουργεί μια επικάλυψη με την υφαλοκρηπίδα της Νορβηγίας όπως συνιστάται από τη CLCS περίπου 140 τετραγωνικά ν.μ.¹⁴⁹. Στις 15 Δεκεμβρίου 2014 η Δανική κυβέρνηση έκανε μια δεύτερη μερική υποβολή στη CLCS σχετικά με το εξωτερικό όριο της Βόρειας Υφαλοκρηπίδας της Γροιλανδίας. Η υποβολή υποστηρίζει ότι η Lomonosov Ridge, η οποία διασχίζει το κεντρικό Αρκτικό Ωκεανό, είναι “both morphologically and geologically an integral part of the Northern Continental Margin of Greenland”. Σε αυτή τη βάση η Δανία έχει ορίσει μια ηπειρωτική υφαλοκρηπίδα, η οποία επεκτείνεται μέχρι το εξωτερικό όριο της Ρωσικής ΑΟΖ, περισσότερο από χίλια ν.μ. από το πλησιέτερο σημείο της ακτής της Γροιλανδίας. Η περιοχή της υφαλοκρηπίδας πέραν των 200ν.μ. από τις γραμμές βάσης της Γροιλανδίας που ορίζονται στην υποβολή είναι περίπου 261.000 τετραγωνικά ν.μ. Επίσης, η υφαλοκρηπίδα της Γροιλανδίας σύμφωνα με την υποβολή συμπίπτει με τις ηπειρωτικές περιοχές υφαλοκρηπίδας πέραν των 200 ν.μ. από τη Νορβηγία 3,020 τετραγωνικά ν.μ. και της Ρωσίας 170,100 τετραγωνικά ν.μ. Ενώ σημειώνεται ότι ενδέχεται να επικαλύπτονται με μια μερική υποβολή υφαλοκρηπίδας από το Καναδά αλλά και ακόμα και μια μελλοντική επικάλυψη από την ηπειρωτική υφαλοκρηπίδα των Ηνωμένων Πολιτειών. Τέλος, θα πρέπει να επισημανθεί ότι η Δανία είχε διαβουλευθεί με όλους τους γείτονες της, όσον αφορά την υποβολή της και αναφέρεται σε συμφωνίες μη αντίρρησης με τη Νορβηγία και με τη Ρωσία που επιτρέπουν τη CLCS να εξετάσει τη Δανική υποβολή με την μελλοντική οριοθέτηση των περιοχών που υποβλήθηκαν από τα μέρη¹⁵⁰. Η κίνηση της Δανίας την έκανε το πρώτο έθνος στο κόσμο να διεκδικήσει τη κυριότητα πάνω από το Βόρειο Πόλο και ακόμα και πιά πέρα¹⁵¹. Η Δανία με τη υποβολή της για την επέκταση της βόρεια της Γροιλανδίας είναι η 5η εδαφική διεκδίκηση στην Αρκτική με τις προηγούμενες προσπάθειες από τις 29 Απριλίου 2009 CLCS/64 και CLCS/75 (Βόρεια Faroe Island), στις 2 Δεκεμβρίου 2010 CLCS/95 (Faroe –Rockall Plateau Region), στις 14 Ιουνίου 2012 CLCS/95 (Southern Continental Shelf of Greenland) στις 26 Νοεμβρίου 2013 CLCS/95 (North-Eastern Continental Shelf of Greenland) που είναι υπό εξέταση.

Όσον αφορά τις έρευνες, τον Ιούνιο του 2006 η Δανία με το Καναδά είχαν διεξάγει έρευνες κοντά στις ακτές του και για να εξερευνηθούν τα ανεξερεύνητα νερά τους αλλά και να αποδείξουν ότι τα νησιά τους είναι προέκταση των ηπειρωτικών τους χωρών¹⁵². Το αίτημα της Δανίας στο βυθό της Αρκτικής έρχεται μετά από 12 χρόνια έρευνας και πάνω από 55 εκατομμύρια \$ αξίας των επενδύσεων¹⁵³. Η Δανία ενδιαφέρεται να αποδείξει ότι η κορυφογραμμή Lomonosov είναι δικιά της και συνδέεται γεωλογικά με την ηπειρωτική χώρα της Γροιλανδίας έτσι ώστε να επεκτείνει τη δικαιοδοσία της στα 350ν.μ. ή ακόμα και περισσότερο. Το Σεπτέμβριο του 2016 η Δανία απέρριψε τις προσκλήσεις της Ρωσίας για άμεση διμερή συνεργασία σχετικά με τις αλληλεπικαλυπτόμενες εδαφικές διεκδικήσεις επικαλούμενη την εφαρμογή των Διεθνών Κανόνων.

2.3.7.1.3 ΝΟΡΒΗΓΙΑ

Η Νορβηγία επικύρωσε την UNCLOS στις 24 Ιουλίου 1996¹⁵⁴. Στις 27 Νοεμβρίου του 2006 η Νορβηγία υπέβαλε εκτεταμένο ισχυρισμό της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας στη CLCS¹⁵⁵. Η Νορβηγική υποβολή επέκτεινε την υφαλοκρηπίδα της, πέρα των 200ν.μ. σε τρεις περιοχές της βορειοανατολικής Ευρώπης, στον Ατλαντικό και Αρκτικό Ωκεανό συγκεκριμένα στο Loop Hole στη Barents Sea, στη Banana Hole στη Νορβηγική θάλασσα και στη Western

¹⁴⁸ http://www.un.org/depts/los/clcs_new/commission_submissions.htm CLCS/95 υποβολή όσον αφορά την υφαλοκρηπίδα Βόρεια της Γροιλανδίας.

¹⁴⁹ www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/dnk68_13/DNK2013_ES.pdf

¹⁵⁰ ο.π. Durham University Maritime jurisdiction and boundaries in the Arctic region Notes2

¹⁵¹ New Strategic Dynamics in the Arctic Region σελ.71

¹⁵² tephen Leahy, Arctic: Canada and Denmark Revive Sovereignty Claims, INTER PRESS SERVICE, Apr. 22, 2006, available at <http://ipsnews.net/news.asp?idnews=32979>.

¹⁵³ <http://www.rt.com/news/214615-denmark-arctic-shelf-claim/>

¹⁵⁴ [http://www.un.org/depts/los/reference_files/chronological_lists_of_ratifications.htm#The United Nations Convention on the Law of the Sea](http://www.un.org/depts/los/reference_files/chronological_lists_of_ratifications.htm#The%20United%20Nations%20Convention%20on%20the%20Law%20of%20the%20Sea)

¹⁵⁵ http://www.un.org/depts/los/clcs_new/commission_submissions.htm

Nansin Basin στον Αρκτικό Ωκεανό¹⁵⁶. Η υποβολή αναφέρει επίσης και μια πρόσθετη υποβολή για τα όρια της υφαλοκρηπίδας και σε άλλες περιοχές που θα δημοσιευτούν αργότερα. Το Μάρτιο του 2009 η Νορβηγία έλαβε συστάσεις από τη CLCS σχετικά με την υποβολή της το 2006, συμβουλεύοντας ότι η Νορβηγία και η Ρωσία διεκδικούν ίδιες θαλάσσιες περιοχές στη θαλάσσια περιοχή του Barents. Όπως θα δούμε η Νορβηγία και η Ρωσία επικύρωσαν τη συνθήκη για την οριοθέτηση της θάλασσας του Barents το 2011 τερματίζοντας με ειρηνικό τρόπο μια διαμάχη 40 ετών.

2.3.7.1.4 Ρωσική Δημοκρατία

Η Ρωσική Δημοκρατία (πρώην ΕΣΣΔ) επικύρωσε την UNCLOS στις 12 Μαρτίου 1997¹⁵⁷ και την επικύρωσε στις 26 Φεβρουαρίου 1997. Από τότε εργάζεται για να επεκτείνει την επικράτεια της στον Αρκτικό Ωκεανό διεκδικώντας μια έκταση 1,2 εκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα φθάνοντας μέχρι τον Βόρειο Πόλο. Στις 20 Δεκεμβρίου του 2001 σύμφωνα με τη Σύμβαση (Άρθρο 76, παράγραφος 8) πρότεινε τη θέσπιση νέων εξωτερικών ορίων πέρα από την ΑΟΖ των 200ν.μ.¹⁵⁸. Μέσω της υποβολής της η Ρωσία διεκδικούσε τη Barents Sea, τη Bering Sea, τη Okhotsk Sea¹⁵⁹ και το Κεντρικό Αρκτικό Ωκεανό μαζί με το Lomonosov και το Mendeleev Ridges¹⁶⁰. Στις 8 Οκτωβρίου 2002 η Επιτροπή της CLCS απάντησε στη Ρωσία: “As regards the Central Arctic Ocean... the Russian Federation [should] make a revised submission in respect of its extended continental shelf in that area based on the findings contained in the recommendations”¹⁶¹. Η CLCS απάντησε ότι τα γεωλογικά στοιχεία δεν ήταν αποδεικτικά και επαρκή¹⁶². Μετά τη πρώτη αποτυχημένη υποβολή, η Ρωσία διεξήγαγε το 2007 μία πρωτοφανή αποστολή την “έκστρατεία Arktika”, που δαπανήθηκαν περίπου 60 εκατομμύρια δολάρια (USA) κατά την οποία στάλθηκαν δύο μίνι υποβρύχια το Mir-1 και Mir-2. Μία κατάδυση που διήρκησε οχτώ ώρες κάτω από το Βόρειο Πόλο, όπου πήραν δείγματα νερού και εδάφους και με την τοποθέτηση της Ρώσικης σημαίας από τιτάνιο στο βυθό της θάλασσας περίπου 4.300μ¹⁶³ έφερε πολλές αντιδράσεις. Η Ρωσία υπέβαλλε μια νέα υποβολή τον Αύγουστο του 2015¹⁶⁴ και μια αναθεωρημένη αξίωση κατά 30.000 τετραγωνικά ν.μ. που επέκτεινε τα όρια και στο Mendeleev Ridges και το Φεβρουάριο του 2016 πρόσθεσε και τη Chuckchi Sea και τελικά παρουσίασε τους αναθεωρημένους ισχυρισμούς της στην Επιτροπή της CLCS τον Αύγουστο του 2016¹⁶⁵. Η υποβολή του 2015 δείχνει ότι η γεωλογική και γεωφυσική έρευνα που έγινε από το 2005-2014 επιβεβαίωσε τη ρωσική άποψη ότι “the Lomonosov Ridge, the Mendeleev Rise, the Chukchi Rise and separating them the Podvodnikov Basin and the Chukchi Basin form a single consolidated block of continental crust [which] is a component of the continental margin of the Arctic Ocean and constitutes a natural prolongation of the continental margin of Eurasia”. Να σημειώσουμε ότι η υποβολή έγινε σε συμφωνίες μη αντίρρησης με το Καναδά και με τη Δανία, οι οποίες επιτρέπουν την εξέταση της ρώσικης υποβολής με την επιφύλαξη για μλλοντικές διαπραγματεύσεις οριοθέτησης. Ένα μέρος της Ρωσικής απαίτησης επικαλύπτεται με τη Δανική απαίτηση, η οποία δεν έχει ακόμα λάβει συστάσεις από την CLCS. Η Ρωσία αναμένει τις συστάσεις από τη CLCS το 2017 σχετικά με τους ισχυρισμούς της για την ηπειρωτική υφαλοκρηπίδα.

¹⁵⁶ Randy Boswell, Study Bolsters Canada Arctic Sea Claim, CANWEST NEWS SERVICE, May 26, 2008

διαθέσιμο: <http://www.2.canada.com/calgaryherald/news/story.html?ideeb8f3ca-d994-4e41-b19adb30df9c165>

¹⁵⁷ http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/convention_declarations.htm#Russian Federation Upon signature

¹⁵⁸ http://www.un.org/depts/los/clcs_new/commission_submissions.htm υποβολή CLCS/32

¹⁵⁹ Okhotsk sea δεν ανήκει στον Αρκτικό Ωκεανό μερική αναθεωρημένη Υποβολή 28 Φεβρουαρίου 2013 CLCS/80

¹⁶⁰ The Secretary-General, Report of the Secretary-General on the Oceans and the Law of the Sea σελ. 9-10, U.N. Doc. A/57/57/Add.1 (Oct. 8, 2002), διαθέσιμο: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N02/276/17/PDF/N0227617.pdf?OpenElement> [hereinafter Report].

¹⁶¹ Responding to Russia's 2001 claim, the US argued that the Lomonosov Ridge 'is a freestanding feature in the deep, oceanic part of the Arctic Ocean Basin, and not a natural component of the continental shelf of either Russia or any other State'.

¹⁶² Brekke, Harald in Powell & Dodds (2014), σελ. 45.

¹⁶³ <https://www.theguardian.com/world/2007/aug/02/russia.arctic> αρχηγός της αποστολής, Artur Chilingarov, είτε ότι είχε μια «ομαλή προσγειώση». «Υπάρχει κιτρινωπό χρώμα στο βυθό. Τα πλάσματα του βυθού δεν είναι ορατά», Λίγο πριν την κατάδυση, ο κ Chilingarov ένας βετεράνος εξερευνητής, δήλωσε στους δημοσιογράφους η αποστολή του ήταν να αποδείξει «η Αρκτική είναι ρωσική».

¹⁶⁴ http://www.un.org/depts/los/clcs_new/commission_submissions.htm μερική αναθεωρημένη υποβολή όσον αφορά τον Αρκτικό Ωκεανό CLCS/93

¹⁶⁵ http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/rus01/RUS_CLCS_01_2001_LOS_3.jpg

2.3.7.1.5 ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

ΟΙ Η.Π.Α. είναι το μοναδικό παράκτιο κράτος της Αρκτικής που δεν έχει επικυρώσει την UNCLOS, επομένως ως μη συμβαλλόμενο μέρος δεν μπορεί να διεκδικήσει την εξωτερική ηπειρωτική υφαλοκρηπίδα και να υποβάλει στοιχεία στην Επιτροπή. Παρά το γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια έχει κάνει στροφή ως προς την UNCLOS (παρατηρήσεις στη Κίνα για να συμμορφωθεί στην απόφαση του Μόνιμου Δικαστηρίου της Χάγης που δικαίωσε τις Φιλιππίνες και έκρινε ότι η Κίνα δεν έχει δικαιώματα στα ύδατα της Νότιας Σινικής Θάλασσας-NINE DASH LINES). Η UNCLOS στην Η.Π.Α. είναι αμφισβητήσιμη, γιατί την είχαν απορρίψει οι Ρεπουμπλικάνοι, όταν ήταν Πρόεδρος ο Ρόναλντ Ρέιγκαν, όπου είχαν αρνήθει να επικυρώσουν τη σύμβαση λόγω των διατάξεων εξόρυξης του βυθού (Μέρος XI). Αντιθέτως πολλοί είναι εκείνοι που θέλουν να υπογραφεί και να επικυρωθεί η σύμβαση της UNCLOS, ο Πρόεδρος Κλίντον είχε υπογράψει τη σύμβαση το 1994 και ο Πρόεδρος George W. Bush είχε εκφράσει την υποστήριξη του αλλά η Γερουσία δεν ήταν σύμφωνη. Επίσης σύμμαχοι της UNCLOS είναι στρατιωτικοί από το πολεμικό ναυτικό και την ακτοφυλακή των ΗΠΑ τονίζοντας την ύψιστη σημασία για την ασφάλεια και τη προστασία των ΗΠΑ. Η πολιτική των ΗΠΑ για την Αρκτική περιοχή προέβλεπε μεγαλύτερη εστίαση στη περιοχή και ότι θα έπρεπε η Γερουσία να προσχωρήσει στην UNCLOS “για την προστασία και την προώθηση των συμφερόντων των ΗΠΑ”. Μέχρι την επικύρωση, όμως η Ουάσιγκτον θα έχει μικρή επιρροή πάνω από το καθεστώς της διαχείρισης για την Αρκτική που βασίζεται κατά κύριο λόγο σχετικά με τους κανόνες της UNCLOS¹⁶⁶. Το εξωτερικό όριο της υφαλοκρηπίδας ορίζεται σε σχέση με τη γεωλογία και τη γεωμορφολογία του ηπειρωτικού περιθωρίου. Γι’ αυτό το λόγο τα παράκτια κράτη επί του παρόντος διεξάγουν υδρογραφικές και γεωφυσικές έρευνες και δαπανούν πολλά χρήματα για τις επιστημονικές αποστολές και τη συλλογή των επαρκών επιστημονικών δεδομένων προκειμένου να προσδιορίσουν με ακρίβεια τα επιχειρηματά τους για την επέκταση του εξωτερικού ορίου της υφαλοκρηπίδας βάσει της UNCLOS.

¹⁶⁶ ο.π. Charles M. Perry and Bobby Andersen σελ..20

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ

Στον πίνακα 5, παρουσιάζονται οι συμφωνίες ανάμεσα στα παράκτια κράτη, καθώς και οι ημερομηνίες που υπογράφηκαν οι συμφωνίες αυτές.

Πίνακας 5: Περιοχές συμφωνίας κρατών¹⁶⁷

ΚΡΑΤΗ	ΣΥΜΦΩΝΙΑ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ
ΡΩΣΙΑ - ΝΟΡΒΗΓΙΑ	ΧΩΡΙΚΑ ΥΔΑΤΑ	15/02/1957 και επεκτάθηκε 11/06/2007 ¹⁶⁸
ΡΩΣΙΑ - ΗΠΑ	ΕΝΙΑΙΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΣΥΝΟΡΑ	1/6/1990 ¹⁶⁹
ΚΑΝΑΔΑΣ – ΔΑΝΙΑ (ΓΡΟΙΛ.)	ΟΡΙΟ ΥΦΑΛΟΚΡΗΠΙΔΑΣ	17/12/1973 ¹⁷⁰
ΔΑΝΙΑ (ΓΡΟΙΛ.)-ΙΣΛΑΝΔΙΑ	ΟΡΙΟ ΥΦΑΛΟΚΡΗΠΙΔΑΣ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑΣ	11/11/1997
ΔΑΝΙΑ(ΓΡΟΙΛ.)-ΝΟΡΒΗΓΙΑ (Jan Mayen)	ΟΡΙΟ ΥΦΑΛΟΚΡΗΠΙΔΑΣ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑΣ ¹⁷¹	18/12/1995
ΔΑΝΙΑ-ΙΣΛΑΝΔΙΑ-ΝΟΡΒΗΓΙΑ (Jan Mayen)	ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΥΦΑΛΟΚΗΠΙΔΑ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΣΥΝΟΡΑ ΑΛΙΕΙΑΣ	11/11/1997

¹⁶⁷ National Maritime Claims in the Arctic Changes in the Arctic Environment and the Law of the sea. May 21,2009 σελ.15 διαθέσιμο: www.virginaedu /edp/pdf/Van_Pay-Arctic-Claims.pdf

¹⁶⁸ Durham University. Norway and Russia sign historic maritime Boundary agreement. Διαθέσιμο: https://www.dur.ac.uk/ibru/news/boundary_news/?itemno=10741

¹⁶⁹ www.state.gov/documents/organization/125431.pdf. Agreement with the Union of Soviet Socialist Republics. The Maritime Boundary

¹⁷⁰ The Law of the Sea Maritime Boundary Agreement (1970-1984) United Nations. New York, 1987 σελ.1

¹⁷¹ Συμφωνία μετά από Δικαστική απόφαση από το Διεθνές Δικαστήριο (ICJ) CASE CONCERNING MARITIME DELIMITATION IN THE AREA BETWEEN GREENLAND AND JAN MAYEN (DENMARK v. NORWAY) Judgment of 14 June 1993 διαθέσιμο <http://www.icj-cij.org/files/case-related/78/6745.pdf>

ΔΑΝΙΑ-ΝΟΡΒΗΓΙΑ (SVALBARD)	ΟΡΙΟ ΥΦΑΛΟΚΡΗΠΙΔΑΣ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑΣ	20/2/2006
ΙΣΛΑΝΔΙΑ-ΝΟΡΒΗΓΙΑ (Jan Mayen)	ΟΡΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΥΦΑΛΟΚΡΗΠΙΔΑΣ	20/2/2006
ΙΣΛΑΝΔΙΑ-ΝΟΡΒΗΓΙΑ (Jan Mayen)	ΟΡΙΑ ΑΛΙΕΙΑΣ (Μετά την ΑΟΖ των 200ν.μ. της Ισλανδίας)	28/5/1980 ¹⁷²
ΝΟΡΒΗΓΙΑ –ΡΩΣΙΑ	ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΣΥΝΟΡΑ BARNETS	15/09/2010

3.2 ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΚΤΙΩΝ ΑΡΚΤΙΚΩΝ ΚΡΑΤΩΝ

Σύμφωνα με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS) τα πέντε παράκτια κράτη έχουν κυριαρχικά δικαιώματα στους πόρους στο νερό και στο θαλάσσιο βυθό εντός της ΑΟΖ (200ν.μ.) και το δικαίωμα της οριοθέτησης της υφαλοκρηπίδας. Σύμφωνα με το Άρθρο 76 της Σύμβασης επιτρέπει στα παράκτια κράτη να επεκτείνουν τα κυριαρχικά τους δικαιώματα μέχρι 350 ν.μ. από την ακτογραμμή τους, εφόσον μπορούν να αποδείξουν ότι οι υποθαλάσσιες κορυφογραμμές της θάλασσας της Αρκτικής αποτελούν επέκταση της υφαλοκρηπίδας της χώρας τους (όπως έχει ήδη τεθεί). Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία ανταγωνισμών στον Αρκτικό Ωκεανό από τη στιγμή που δημιουργούνται προστριβές μεταξύ των παράκτιων κρατών στο θέμα των “επικαλύψεων”. Η οριοθέτηση της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας ξεκίνησε στις αρχές της δεκαετίας του 1900. Η Καναδική κυβέρνηση κατέλαβε το αίτημα της με βάση την τομειακή αρχή το 1909 και ακολούθησε το Σοβιετικό Διάταγμα το 1926¹⁷³. Οι Αρκτικές διαμάχες έχουν ιστορία από το Ψυχρό Πόλεμο. Σύμφωνα με την UNCLOS, η οριοθέτηση της Αρκτικής θα καθορίζεται από τη γεωλογική έκταση της υφαλοκρηπίδας της κάθε περιοχής, η οποία θα μπορεί να επεκτείνει την ΑΟΖ από τα 200 ν.μ. στα 350 ν.μ. Το 2001, η Ρωσία ήταν η πρώτη από τα πέντε Αρκτικά κράτη που κατέθεσε αίτημα για επέκταση της υφαλοκρηπίδας της στην Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα όρια της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας.¹⁷⁴ Η επεκτατική στρατηγική της Ρωσίας συνεχίστηκε με την εκστρατεία των δύο μίνι ρωσικών υποβρυχίων στη κορυφογραμμή Lomonosov και την τοποθέτηση της ρωσικής σημαίας στο βυθό του βόρειου πόλου τον Αύγουστο του 2007. Αυτή η ρώσικη κίνηση έφερε στο προσκήνιο τον ανταγωνισμό μεταξύ των παράκτιων Αρκτικών κρατών. Καθώς η Αρκτική και ο πλούτος της γίνεται πιο προσιτός, τα πέντε παράκτια κράτη έδωσαν ιδιαίτερη προσοχή στην οριοθέτηση των συνόρων της περιοχής. Η Ρωσία εξακολουθεί να εμπλέκεται άμεσα σε μια σημαντική διαμάχη θαλάσσιων συνόρων με τις Ηνωμένες Πολιτείες στη Chucki Sea και είναι, επιπλέον, ένας από τους τρεις εναπομείναντες ενάγοντες (Καναδάς, Δανία) στην κορυφογραμμή Lomonosov, η οποία είναι η μεγαλύτερη περιοχή της Αρκτικής. Οι τρεις υποβρυχίες κορυφογραμμές του Ωκεανού εκτείνονται σε δεκαοκτώ εκατοντάδες χιλιόμετρα από τη Σιβηρία και από το Βόρειο Πόλο στη Γροιλανδία και το καναδικό νησί Ellesmere. Οι διαφωνίες αυτές αποτελούν σημαντικό διπλωματικό εμπόδιο για τη διερεύνηση της συνεργασίας στην Αρκτική εμποδίζοντας τα κράτη να εκμεταλλευτούν πόρους και να καθιερώσουν πλήρως τη διακυβέρνηση στις αντίστοιχες ζώνες τους. Ακολουθούν οι σημαντικότερες διαφορές των παράκτιων κρατών στον Αρκτικό Ωκεανό.

3.3.1 ΚΑΝΑΔΑΣ-ΔΑΝΙΑ(ΓΡΟΙΛΑΝΔΙΑ) LINCOLNSEA

Η Lincoln Sea βρίσκεται ανάμεσα στη βόρεια Γροιλανδία και στα καναδέζικα Ellesmere islands. Η θάλασσα πήρε το όνομα της από τον Robert Todd Lincoln το τώως

¹⁷² The Law of the Sea Maritime Boundary Agreement (1970-1984) United Nations. New York, 1987 σελ.38

¹⁷³ New Strategic Dynamics in the Arctic Region σελ.60

¹⁷⁴ www.un.org/depts/los/clcs_new/submission_rus.htm

υπουργό πόλεων των Ηνωμένων Πολιτειών. στην εκστρατεία της Αρκτικής 1881-1884¹⁷⁵. Η διαφορά ανάμεσα στο Καναδά και στη Δανία είναι η Lincoln sea και το νησί Hans¹⁷⁶.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΚΑΙ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙΣ

Μετά το 1973 ξεκίνησε μια διαφωνία για ένα τμήμα 200 τετραγωνικών χιλιομέτρων στη Lincoln Sea, όταν ο Καναδάς και η Δανία υπέγραψαν τη συνθήκη για την ίδρυση του υπεράκτιου θαλάσσιου ορίου βόρεια του Καναδά, στο νησί Ellesmere και στη Γροιλανδία (Δανία). Άφησε τμήματα απροσδιόριστα¹⁷⁷, αφού οι διαπραγματεύσεις σταμάτησαν στο θαλάσσιο σύνορο στο 82° 13' N στο Nares Strait, που ενώνει τη Lincoln sea με τον Αρκτικό Ωκεανό μέσω της Baffin sea. Το 1977 ο Καναδάς διεκδίκησε μια αλιευτική ζώνη 200 ναυτικών μιλίων κατά μήκος των ακτών του στον Αρκτικό Ωκεανό. Η ζώνη οριοθετήθηκε στα ανατολικά με ισοδύναμη απόσταση από τις ακτές της Γροιλανδίας και χρησιμοποίησε τη γραμμή χαμηλών υδάτων των ακτών της νήσου Ellesmere. Η Δανία το 1976 από τη μεριά της υιοθέτησε τη δική της γραμμή ισοδυναμίας με την κατάρτιση ίσων γραμμών βάσης αλλά παίρνοντας ως σημείο βάσης το νησί Beaumont και όχι τις ακτές της Γροιλανδίας. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα η Δανία με τη χρήση ίσων γραμμών βάση του νησιού Beaumont να ωθήσει τη γραμμή ισοστάθμισης πιο δυτικά διεκδικώντας από τα Καναδικά όρια δύο περιοχές. Παίρνοντας την πρώτη δανική βασική γραμμή να τρέχει 42,6 ν.μ. από το ακρωτήριο Bryant στους 82ο 20.4' N, 55ο 13.0 W στο βορειοδυτικό σημείο του νησιού Beaumont στους 82ο 45.2N, 50ο 46.0'W. Ενώ η δεύτερη γραμμή βάσης ήταν 40,9 ναυτικά μίλια και έτρεχε από το ίδιο σημείο το νησί Beaumont έως το Cape Distant στις 83ο 08.2'N, 42ο 12.0'W. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να δημιουργούνται δύο αμφιλεγόμενες περιοχές που διεκδικεί η Δανία σε σχήμα φακού τριάντα ένα και τριάντα τέσσερα ναυτικά μίλια. Αυτό δημιουργείται καθώς με τη χρησιμοποίηση της νήσου Beaumont ως σημείο βάσης από τη Δανία η γραμμή να ωθείται ελαφρώς πιο Δυτικά.¹⁷⁸

Από την πλευρά του Καναδά υπάρχει η άποψη ότι το σημείο εστίασης στη διαμάχη για τη Lincoln Sea, υπήρξε η ένταξη της Δανίας στο μικρό νησί Beaumont, στην ανοικτή βορειοδυτική ακτή της Γροιλανδίας για τον υπολογισμό του ορίου. Το όριο καθορίζεται σε αυτή την περιοχή από την αρχή "ίσων αποστάσεων" που αντλεί τη μέση γραμμή μεταξύ των σημείων κατά μήκος της ακτογραμμής της κάθε χώρας. Ο Καναδάς έχει ουσιαστικά υποστηρίξει ότι το νησί Beaumont είναι "rock" και είναι πάρα πολύ ασήμαντο να χρησιμοποιηθεί από τη Γροιλανδία για να επεκτείνει το θαλάσσιο σύνορο ως διεθνές σύνορο¹⁷⁹. Το νησί Beaumont είναι λίγο μεγαλύτερο από δέκα τετραγωνικά χιλιόμετρα και βρίσκεται λίγο λιγότερο από 24 ν.μ. από τις ακτές της Γροιλανδίας και βρίσκεται πιο δυτικά από τα άλλα νησιά χωρίς να ανήκει στο σύμπλεγμα των νησιών. Οι ευθείες γραμμές βάσης είναι μεγάλες και δεν ακολουθούν την τάση της ακτής. Αυτοί οι καναδέζικοι λόγοι φαίνεται να προέρχονται από τη τεκμηριωμένη απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου σχετικά με τις ίσιες γραμμές βάσης στην περίπτωση της αγγλονορβηγικής αλιείας του 1951¹⁸⁰. Το ζήτημα όμως παραμένει χαμηλού προφίλ στη σχέση Καναδά-Δανία¹⁸¹. Το 2004 η Δανία τροποποίησε τις ευθείες γραμμής βάσης 40,9 ναυτικά μίλια ανατολικά της νήσου Beaumont και την ίδια χρονιά ενέκρινε ένα νέο "βασιλικό διάταγμα για την έναρξη της ισχύος της νομοθεσίας για τις αποκλειστικές οικονομικές ζώνες για τη Γροιλανδία, όπου επανέλαβε τη θέση ότι η οριοθέτηση της ΑΟΖ στη Lincoln sea, όπου οι ακτές της Γροιλανδίας και του Καναδά βρίσκονται απέναντι σε μικρότερη απόσταση των 400 ν.μ., ακολουθεί τη γραμμή

¹⁷⁵ Lincoln sea, a sea in the Arctic Ocean

¹⁷⁶ http://searchrecherche.gc.ca/rGs/s_r?st=s&num=10&s5bm3ts21rch=x&st1rt=0&langs=eng&cdnmaecdfatd&q=lincoln&gcwusrchsubmit=%CE%AD%CF%81%CE%B5%CF%85%CE%BD%CE%B1

¹⁷⁷ http://searchrecherche.gc.ca/rGs/s_r?st=s&num=10&s5bm3ts21rch=x&st1rt=0&langs=eng&cdnmaecdfatd&q=lincoln&gcwusrchsubmit=%CE%AD%CF%81%CE%B5%CF%85%CE%BD%CE%B1

¹⁷⁸ ο.π. Michael Byers σελ.46-47

¹⁷⁹ "Limits of Oceans and Seas, 3rd edition" (PDF). International Hydrographic Organization. 1953. Retrieved 6 February 2010.

¹⁸⁰ ο.π. Michael Byers σελ.47

¹⁸¹ <http://www.ejiltalk.org/canada-and-denmark-reach-agreement-on-the-lincoln-sea-boundary/>

των συμφωνηθέντων από το 1973 μεταξύ τους που είναι η μέση απόσταση των δύο αντίθετων ακτών από τα πλησιέστερα σημεία βάσης (βλ. εικόνα 3.1). Στις 28 Νοεμβρίου 2012, ο Καναδάς και η Δανία ανακοίνωσαν ότι έχουν φτάσει σε προσωρινή συμφωνία σχετικά με τα θαλάσσια σύνορα στη Lincoln Sea. Η Lincoln Sea είναι η θάλασσα που βρέχεται από τον Αρκτικό Ωκεανό, βόρεια του Ellesmere Island και του Καναδά και της Γροιλανδίας, η οποία μαζί με τις Νήσους Φερόε, είναι μέρος του Βασιλείου της Δανίας. Η συμφωνία των δύο χωρών, διευθετεί μερικώς τη μακροχρόνια αβεβαιότητα για το βόρειο σύνορο μεταξύ των δύο χωρών, αλλά δεν διευθετεί τη διαφορά πάνω από το νησί Hans, που βρίσκεται ακριβώς στη μέση μιας δυνητικά σημαντικής θαλάσσιας διαδρομής προς τον Αρκτικό Ωκεανό και θα αναλυθεί στην επόμενη υποενότητα.

Όπως είναι εμφανές στην εικόνα 3.1, η σταθερή συνεχόμενη μαύρη γραμμή είναι το όριο που συμφωνήθηκε στη Συνθήκη του 1973. Η διακεκομμένη μαύρη γραμμή είναι το όριο που συμφωνήθηκε. Οι διακεκομμένες μπλε γραμμές δείχνουν τις ζώνες των 200 ναυτικών μιλίων στις περιοχές 1) Lincoln Sea 2) Nares Strait 3) Baffin Bay 4) Davis Strait και 5) Labrador Sea. Το μεγαλύτερο μέρος, από το όριο μεταξύ του Καναδά και της Γροιλανδίας, ιδρύθηκε από την οριοθέτηση της συνθήκη του 1973 μεταξύ των δύο κρατών. Η συνθήκη προσδιόριζε την υφαλοκρηπίδα που καλύπτουν. Παρά το γεγονός ότι η συνθήκη αφορούσε επίσημα την υφαλοκρηπίδα, τόσο ο Καναδάς όσο και η Δανία έχουν χρησιμοποιήσει τη γραμμή οριοθέτησης για να καθορίσει ζώνες αλιείας. Βάσει αυτής της χρήσης έγιναν τα θαλάσσια σύνορα. Η συνθήκη του 1973 για την οριοθέτηση απαριθμεί (γνωστό ως Canal Robson) 127 σημεία από το Davis Strait στα νότια με το Nares Strait στο βορρά, το στενό σημείο ανάμεσα στο βορειότερο τμήμα του Ellesmere Island και τη Γροιλανδία. Η συνθήκη θέσπισε τα όρια σχεδόν 1.500 ν.μ., ενώ η νέα συμφωνία επεκτείνει το όριο σε περισσότερα από 1.600ν.μ. Το μεγαλύτερο μέρος, από το όριο ακολουθεί μια μέση γραμμή που εκτείνεται 200 ν.μ. από τις αντίστοιχες ακτές. Αυτό δεν ήταν δυνατό στο Nares Strait και στη Kane basin, το βορειότερο μέρος του ορίου λόγω της εγγύτητας των νησιών του Ellesmere στην Γροιλανδία. Στην πραγματικότητα τα δύο νησιά είναι τόσο κοντά, ώστε όταν ο Καναδάς επεκτείνει τα χωρικά ύδατα του, από 3 έως 12 ν.μ., το 1972, πήγε πέρα από τη μεσαία γραμμή με τη Γροιλανδία. Δεν επετεύχθη συμφωνία όσον αφορά τη Lincoln Sea. Αντί αυτού, με βάση τη Συνθήκη του 1973 δέχθηκε ότι «προς το παρόν τα μέρη δεν έκριναν απαραίτητο να χαραχθεί η διαχωριστική γραμμή βορειότερα από το σημείο Νο 127». Αργότερα συμφώνησαν ότι το όριο στη Lincoln Sea θα πρέπει να είναι μια γραμμή ίσων αποστάσεων, αλλά υπήρχε διαφωνία σχετικά με τις τεχνικές πτυχές για το πώς πρέπει να γίνει η γραμμή. Η νέα συμφωνία ρυθμίζει αυτές τις τεχνικές πτυχές και λύνει τη διαφωνία που υπάρχει από τη δεκαετία του 1970 σχετικά με μια μικρή έκταση περίπου 65 τετραγωνικών ναυτικών μιλίων.

Σχήμα 3.1 Θαλάσσια σύνορα Καναδά-Γροιλανδία(Δανία)



Η σταθερή μαύρη γραμμή είναι το όριο που συμφωνήθηκε στη συνθήκη του 1973. Οι διακεκομμένες μπλε γραμμές δείχνουν τις ζώνες των 200 ναυτικών μιλίων. σημεία:1)Lincoln Se . 2) Nares Strait 3) Baffin Gulf 4)Davis Strait 5) Labrador Sea.

Το μεγαλύτερο μέρος από το όριο ακολουθεί μια μέση γραμμή που εκτείνεται 200 ν.μ. από τις αντίστοιχες ακτές. Αυτό δεν ήταν δυνατό στο Nares Strait και στη Kane basin, το βορειότερο μέρος του ορίου λόγω της εγγύτητας των νησιών του Ellesmere στην Γροιλανδία. Στην πραγματικότητα, τα δύο νησιά είναι τόσο κοντά, ώστε όταν ο Καναδάς επεκτείνει τα χωρικά ύδατα του, από 3 έως 12 ν.μ., το 1972, πήγε πέρα από τη μεσαία γραμμή με τη Γροιλανδία. Δεν επετεύχθη συμφωνία όσον αφορά τη Lincoln Sea. Αντί αυτού, με βάση τη Συνθήκη του 1973 δέχθηκε ότι «προς το παρόν τα μέρη δεν έκριναν απαραίτητο να χαραχθεί η διαχωριστική γραμμή βορειότερα από το σημείο Νο 127». Αργότερα συμφώνησαν ότι το όριο στη Lincoln Sea θα πρέπει να είναι μια γραμμή ίσων αποστάσεων, αλλά υπήρχε διαφωνία σχετικά με τις τεχνικές πτυχές για το πώς πρέπει να γίνει η γραμμή. Η νέα συμφωνία ρυθμίζει αυτές τις τεχνικές πτυχές και λύνει τη διαφωνία που υπάρχει από τη δεκαετία του 1970 σχετικά με μια μικρή έκταση περίπου 65 τετραγωνικών ν.μ.

Οι μεταβολές της Δανίας κατάφεραν να μειώσουν το μέγεθος του αμφισβητούμενου τομέα στο βορρά, σχεδόν στο σημείο της εξάλειψής του, ενισχύοντας παράλληλα την υπόθεση για τη χρησιμοποίηση του Beaumont νησί ως σημείο βάσης για την οριοθέτηση. Μετά την αρχική υιοθέτηση ευθύγραμμων γραμμών βάσης από τη Δανία και τη διαμαρτυρία του Καναδά, οι κανόνες που προσδιορίστηκαν στην αγγλονορβηγική υπόθεση αλιείας κωδικοποιήθηκαν στο άρθρο 7 της UNCLOS. Συγκεκριμένα, το άρθρο 7, παράγραφος 1, ορίζει τα εξής: «Σε τοποθεσίες όπου η ακτογραμμή είναι βαθιά χαραγμένη και τεμαχισμένη, ή εάν υπάρχει περιθώριο νησιών κατά μήκος της ακτής στο άμεσο περιβάλλον της, η μέθοδος ίσων γραμμών βάσης που ενώνουν κατάλληλα σημεία μπορεί να χρησιμοποιηθεί βασίζοντας τη βασική γραμμή από την οποία μετράται το εύρος της χωρικής θάλασσας». Όπως αναφέρθηκε, και από τη μελέτη των Ηνωμένων Εθνών με ίσες γραμμές βάσης, παρατηρήθηκε: « Δεν υπάρχει αντικειμενικά αποδεκτή ομοιόμορφη αναγνώριση, η οποία θα προσδιορίζει για όλα τα νησιά που αποτελούν περιθώρια πλησίον της ακτής. Ωστόσο, τα κράτη πρέπει να καθοδηγούνται από το γενικό πνεύμα του άρθρου 7¹⁸². Όπως υπογράμμισε αργότερα και το Διεθνές Δικαστήριο στην περίπτωση της Μαύρης Θάλασσας, η κατάρτιση βασικών γραμμών από μια χώρα για τον καθορισμό της έκτασης της υφαλοκρηπίδας και της ΑΟΖ δεν σημαίνει ότι οι ίδιες αυτές γραμμές βάσης είναι αναγκαστικά κατάλληλες για την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας και της ΑΟΖ μεταξύ γειτονικών κρατών. Όπως έγραψε το Δικαστήριο: στη δεύτερη περίπτωση της οριοθέτησης των θαλάσσιων περιοχών που εμπλέκουν δύο ή περισσότερα κράτη, το Δικαστήριο δεν θα πρέπει να στηρίζεται αποκλειστικά στην επιλογή βασικών σημείων από ένα από αυτά τα μέρη. Το Δικαστήριο πρέπει, κατά την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας και των αποκλειστικών οικονομικών ζωνών, να επιλέξει βασικά σημεία με αναφορά στη φυσική γεωγραφία των σχετικών ακτών¹⁸³.

Η θέση του Καναδά στο όριο του Lincoln δεν ήταν ποτέ ιδιαίτερα δυνατή. Το νησί Beaumont είναι πράγματι στα δυτικά των άλλων νησιών κατά μήκος της βορειοδυτικής Γροιλανδίας, αλλά είναι ένα από τα τέσσερα νησιά, που εκτείνονται σε μια αλυσίδα περισσότερο ή λιγότερο παράλληλη με μια ακτογραμμή με πολλά βαθιά φλόρδ. Επίσης, βρίσκεται λιγότερο από 24 ν.μ. από το επόμενο νησί στα ανατολικά και λιγότερο από 24 ν.μ. από την ηπειρωτική χώρα. Σε αυτό το σημείο, η μελέτη του ΟΗΕ δήλωσε: « "Η περιγραφική φράση" στην άμεση γεινίαση της (της ακτής) είναι μια έννοια που έχει σαφή σημασία αλλά για την οποία δεν υπάρχει απόλυτη δοκιμασία... Είναι γενικά αποδεκτό ότι με χωρικά ύδατα μήκους 12 μιλίων, η απόσταση των 24 μιλίων θα ικανοποιούσε τους όρους»¹⁸⁴. Ούτε η

¹⁸² Office for Ocean Affairs and the Law of the Sea, *The Law of the Sea – Baselines: An Examination of the Relevant Provisions of the United Nations Convention on the Law of the Sea* (United Nations: New York, 1989), σελ. 21, παράγραφος 42 διαθέσιμο: www.un.org/depts/los/doalos_publications/publicationtexts/The%20Law%20of%20the%20Sea_Baselines.pdf.

¹⁸³ Case Concerning Maritime Delimitation in the Black Sea (2009) ICJ άρθρο 44 - 108, παράγραφος 137, διαθέσιμο: www.icj-cj.org/docket/files/132/14987.pdf.

¹⁸⁴ Office for Ocean Affairs and the Law of the Sea, *The Law of the Sea – Baselines: An Examination of the Relevant Provisions of the United Nations Convention on the Law of the Sea* (United Nations: New York, 1989), σελ. 22, παράγραφος 46

UNCLOS ούτε η μελέτη του ΟΗΕ καθορίζουν ένα μέγιστο μήκος για ίσες γραμμές βάσης που συνδέουν τα νησιά. Ωστόσο, μια μελέτη του αμερικανικού υπουργείου Εξωτερικών συνέστησε: "Κανένα ξεχωριστό ευθύγραμμο τμήμα γραμμής βάσης δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τα 48 ν.μ."¹⁸⁵. Και πάλι, οι αρχικές γραμμές βάσης του νησιού Beaumont ταιριάζουν σε αυτό το συνιστώμενο περιορισμό. Όσον αφορά τις γραμμές βάσης που ακολουθούν την εξέλιξη της ακτής, το άρθρο 7 παράγραφος 3 της UNCLOS αναφέρει: «Η σύσταση ίσων γραμμών βάσης δεν πρέπει να απομακρύνεται σε σημαντικό βαθμό από τη γενική κατεύθυνση της ακτής». Η μελέτη του Υπουργείου Εξωτερικών των ΗΠΑ συνέστησε ότι: Η κατευθυνόμενη τάση των εξόχως απόκεντρων νησιών (δηλαδή τα νησιά στα οποία θα βρίσκονται οι ευθείες καμπύλες αναφοράς) δεν θα πρέπει να αποκλίνει περισσότερο από 20 ν.μ. από τις απέναντι ακτές της ηπειρωτικής χώρας (συμπεριλαμβανομένων τυχόν γραμμών κλεισίματος που μπορούν να τραβηχτούν κατά μήκος των κόλπων, τα στόμια ποταμών και των λιμένων) ή στην αντίθετη κατεύθυνση χερσαίων ακτών, η οποία προσεγγίζει περισσότερο τις αντίστοιχες νησίδες. Στην περίπτωση του νησιού Beaumont και της υπόλοιπης αλυσίδας των νησιών, η κατευθυνόμενη τάση αποκλίνει λιγότερο από 10% από τη γενική κατεύθυνση των ακτών της Γροιλανδίας. Όσον αφορά την ανησυχία του Καναδά ότι οι ίσες γραμμές βάσης «δεν διασχίζουν τα στόμια των φιορδ, αλλά είναι μακρύτερα και ανοικτά», το άρθρο 7 παράγραφος 1 υποδηλώνει ότι ίσες γραμμές ίσων γραμμών μπορούν να χρησιμοποιηθούν «όπου η ακτογραμμή είναι βαθιά χαραγμένη και είναι ένα περιθώριο νησιών». "Σε περιοχές όπου συνυπάρχουν οι δύο γεωγραφικές καταστάσεις, το παράκτιο κράτος φαίνεται να έχει μια επιλογή και η Δανία δεν μπορεί να διαλέξει από την επιλογή της προσέγγισης που την ευνόησε περισσότερο. Όσον αφορά τις παράκτιες εσοχές, η σχετική μελέτη του αμερικανικού υπουργείου Εξωτερικών συνιστά ότι "τα τμήματα βάσης που αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 70% του συνολικού μήκους των σχετικών γραμμών βάσης θα πρέπει να έχουν τουλάχιστον ένα λόγο 6:10 παράκτιας διεξόδου σε μήκος τμήματος" Να είναι "τουλάχιστον τρεις σημαντικές εσοχές σε οποιαδήποτε δεδομένη τοποθεσία". Όσον αφορά το θέμα μιας περιθωριοποίησης, η μελέτη συνιστά ότι τα νησιά "θα πρέπει να καλύπτουν το 50% των αντίθετων χερσαίων ακτών." Η πρώτη σύσταση καλύπτεται σαφώς γύρω από το νησί Beaumont. Το δεύτερο δεν πληρούται, αλλά ο βαθμός κάλυψης εξακολουθεί να είναι σημαντικός, περίπου 25% έως 30%¹⁸⁶. Ούτε θα μπορούσε να υποστηριχθεί με επιτυχία ότι η χρήση ίσων γραμμών βάσης για τους σκοπούς οριοθέτησης ορίων είναι ασυμβίβαστη με το διεθνές δίκαιο. Μετά από μια ανασκόπηση της κρατικής πρακτικής σχετικά με τις συμφωνίες θαλάσσιων συνόρων, ο Louis Sohn ανέφερε ότι «υπήρχαν περίπου 20 περιπτώσεις στις οποίες τα δίκτυα ευθύγραμμων γραμμών βάσης ελήφθησαν ρητά υπόψη» και «σε περίπου 50 περιπτώσεις, στις οποίες, αγνοούνταν, συνολικά ή εν μέρει»¹⁸⁷. Το δικαστήριο της Διαιτησίας της Ερυθραίας-Υεμένης στηρίχθηκε στις ευθείες ως βασικό σύστημα που είχε υιοθετήσει η Αιθιοπία (πριν από την ανεξαρτησία της Ερυθραίας) και απέρριψε τη χρήση ενός χαρακτηριστικού ως βασικού σημείου λόγω των κριτηρίων που καθορίζονται, σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 4 της UNCLOS¹⁸⁸. Στην υπόθεση Κατάρ κατά Μπαχρέιν, το Διεθνές Δικαστήριο δικαιολογούσε σαφώς την εφαρμογή ενός υφιστάμενου ευλόγου συστήματος βάσης για τον προσδιορισμό ενός ορίου θαλάσσιων ορίων μεταξύ των δύο χωρών, διότι απέρριψε το σύστημα του Μπαχρέιν για τους ουσιαστικούς λόγους ότι ένα σύμπλεγμα νησιών στα ανοικτά των κύριων νησιών του ήταν πολύ λίγα και ανεπαρκώς διακριτό από τα κύρια νησιά για να θεωρηθεί ως "περιθώριο νησιών κατά μήκος της ακτής".

¹⁸⁵ US State Department, Limits in the Sea (No. 106): Developing Standard Guidelines for Evaluating Straight Baselines (1987), 6, διαθέσιμο www.state.gov/documents/organization/59584.pdf.

¹⁸⁶ ο.π. Michael Byers σελ.50-51

¹⁸⁷ Louis B. Sohn, "Baseline Considerations," in Jonathan I. Charney and Lewis M. Alexander (eds.), International Maritime Boundaries, vol. 1 (Dordrecht: Martinus Nijhoff, 1993), σελ.-153 157.

¹⁸⁸ Award of the Arbitral Tribunal in the Second Stage of the Proceedings between Eritrea and Yemen (Maritime Delimitation) (1999), 22 Reports of International Arbitration Awards 335 at 366-367, διαθέσιμο http://untreaty.un.org/cod/riaa/cases/vol_XXII/335-410.pdf. Άρθρο 7.

Τέλος, ο David Gray πρότεινε ότι "ως απομονωμένο, ακατοίκητο νησί περίπου 4 τετραγωνικών μιλίων (10,3 km²) θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι το νησί Beaumont δεν μπορεί να δημιουργήσει αποκλειστική οικονομική ζώνη σύμφωνα με το άρθρο 121 (3) της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας». Για να γίνει κατανοητό αυτό το επιχείρημα, πρέπει σύμφωνα με το άρθρο 121 (1) της UNCLOS, το οποίο ορίζει «νησί» ως «μια φυσικά διαμορφωμένη περιοχή γης, που περιβάλλεται από νερό, το οποίο είναι πάνω από το νερό κατά τη παλίρροια». Σύμφωνα με το άρθρο 121 παράγραφος 2, τα νησιά παράγουν χωρικά ύδατα, παρακείμενη ζώνη, ΑΟΖ και δικαιώματα της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας όπως και άλλες εκτάσεις. Το άρθρο 121 παράγραφος 3 προσδιορίζει μια εξαίρεση από την κατηγορία των νησιών, δηλαδή: "Οι βράχοι που δεν μπορούν να διατηρήσουν τη δική τους κατοικία ή οικονομική ζωή δεν θα έχουν αποκλειστική οικονομική ζώνη ή υφαλοκρηπίδα".¹⁸⁹ Αυτοί οι "βράχοι" έχουν παρακείμενη ζώνη, αλλά δεν έχουν δικαιώματα ΑΟΖ ή ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας. Ως αποτέλεσμα, δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για ευθείες γραμμές βάσης και να διεκδικήσουν παραπάνω δικαιώματα¹⁹⁰. Προς το παρόν, το νησί Beaumont στερείται ανθρώπινης κατοικίας και οικονομικής ζωής. Ωστόσο, ο Jonathan Charney εξέτασε τις προπαρασκευαστικές εργασίες στο άρθρο 121 και κατέληξε στο συμπέρασμα: "Το χαρακτηριστικό δεν απαιτεί τόσο ανθρώπινη κατοίκηση όσο και οικονομική ζωή. Μόνο ένα από αυτά τα προσόντα θα πρέπει να πληρούται για να απομακρυνθεί το χαρακτηριστικό από τους περιορισμούς του άρθρου 121 παράγραφος 3». Ο Charney διαπίστωσε επίσης ότι "η κατοίκηση του ανθρώπου δεν απαιτεί να διαμένουν μόνιμα οι άνθρωποι", ενώ η οικονομική ζωή δεν απαιτεί είναι "ικανό να υποστηρίξει ο άνθρωπος καθ' όλη τη διάρκεια του έτους". Αντίθετα, «η φράση απλώς απαιτεί την απόδειξη ότι ο βράχος έχει στην πραγματικότητα κάποια ικανότητα για ανθρώπινη κατοίκηση ή οικονομική αξία για την κοινωνία» που στο πλαίσιο του σημαντικού δυναμικού των πόρων της περιοχής της Αρκτικής, δύσκολα θα φαινόταν μια αδύνατη δοκιμασία για τη Δανία.

Το μέγεθος του χαρακτηριστικού μπορεί επίσης να είναι σχετικό, όπως εξήγησε ο Charney: Οι προπαρασκευαστικές εργασίες δείχνουν περαιτέρω ότι οι όροι "νησίδες" και "μικρά νησιά" χρησιμοποιήθηκαν αρχικά για να καθορίσουν τα χαρακτηριστικά που θα ενέπιπταν στην διάταξη που τελικά έγινε άρθρο 121 (παράγραφος 3). Ορισμένοι αντιπρόσωποι ισχυρίστηκαν ότι νησίδες μικρότερες από 1 τετραγωνικό χιλιόμετρο, ή όχι μεγαλύτερες από ένα "pinhead", δεν θα πρέπει να έχουν δικαίωμα σε οποιαδήποτε θαλάσσια περιοχή. Άλλοι ισχυρίστηκαν ότι τα νησιά κάτω των 10 τετραγωνικών χιλιομέτρων δεν θα πρέπει να δικαιούνται θαλάσσιες περιοχές πέραν της χωρικής θάλασσας των 12 ναυτικών μιλίων. Ωστόσο, η τελική διατύπωση του άρθρου 121 (παράγραφο 3) φαίνεται να ισχύει για ένα ακόμη μικρότερο εύρος μικρών χαρακτηριστικών από αυτά - μόνο "rocks" που δεν μπορούν να διατηρήσουν την ανθρώπινη κατοίκηση ή να έχουν μια οικονομική ζωή δική τους δεν ελέχουν κανένα δικαίωμα. Το Beaumont island, πάλι, είναι λίγο μεγαλύτερο από δέκα τετραγωνικά χιλιόμετρα. Παρόλο που οι απόψεις του Charney είναι ελάχιστα οριστικές, είναι πιθανόν ένα "νησί" για τους σκοπούς του δικαίου της θάλασσας και, για το λόγο αυτό, είναι επίσης ένα λογικό σημείο για ίσες γραμμές βάσης¹⁹¹.

Παρά τη σχετική αδυναμία της θέσης της έναντι των ίσων γραμμών βάσης της Δανίας, ο Καναδάς θα μπορούσε ακόμα να θεωρηθεί τυχερός. Για μια απλή εφαρμογή της ισορροπίας στη Lincoln Sea μπορεί να είναι κάπως γενναϊόδωρη, δεδομένων των φαινομενικά διαφορετικών διαστάσεων των «σχετικών ακτών» εκατέρωθεν της θάλασσας Lincoln. Από την καναδική πλευρά, η ακτή του Ellesmere Island απομακρύνεται από το Lincoln Θάλασσα γύρω από το Cape Columbia (το βορειότερο τμήμα της επικράτειας του Καναδά), περίπου 190 χιλιόμετρα βορειοδυτικά του Robeson Channel (το βορειότερο τμήμα του στενού Nares). Από την πλευρά της Δανίας, η ακτή δεν απομακρύνεται από τη Sea Lincoln

¹⁸⁹ PART VIII REGIME OF ISLANDS UNCLOS

¹⁹⁰ Μέρος VIII ρύθμιση των νησιών διαθέσιμο http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/part8.htm

¹⁹¹ ο.π.Μ. Byers σελ. 52

μέχρι το Cape Morris Jesup, το βορειότερο σημείο της Γροιλανδίας, που βρίσκεται πάνω από 380 χιλιόμετρα βορειοανατολικά του καναλιού Robeson. Ένα δικαστήριο ή ένα διαιτητικό δικαστήριο θα μπορούσε να θεωρήσει αυτά τα διαφορετικά μήκη ακτών ως μια «σχετική περίπτωση» και να μετατοπίσει τη γραμμή προς τα δυτικά ως αποτέλεσμα. Τα μήκη του θαλάσσιου χώρου θεωρούνται σχετικές περιστάσεις σε ορισμένες προηγούμενες θαλάσσιες οριακές οριοθετήσεις, συμπεριλαμβανομένων των Jan Mayen¹⁹², Λιβύης-Μάλτας¹⁹³ και οι υποθέσεις του Μαΐου του Κόλπου¹⁹⁴. Και στην περίπτωση της Τυνησίας-Λιβύης, το Διεθνές Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι: [Α] εδώ έρχεται ένα σημείο στην ακτή του καθενός από τα δύο μέρη πέρα από το οποίο η εν λόγω ακτή δεν έχει πλέον σχέση με τις ακτές του άλλου μέρους σχετικά με την οριοθέτηση των υποβρυχίων. Επομένως, οι ζώνες θαλάσσιων βυθών εκτός των ακτών δεν μπορούν να αποτελέσουν πεδίο επικάλυψης των επεκτάσεων των εδαφών των δύο μερών και συνεπώς δεν έχουν σχέση με την οριοθέτηση¹⁹⁵. Ομοίως, στην περίπτωση της Μαύρης Θάλασσας, το Διεθνές Δικαστήριο παραβίασε ορισμένα τμήματα της ουκρανικής ακτής επειδή δεν προβάλλονταν στην περιοχή που οριοθετείται¹⁹⁶.

Ο Καναδάς μπορεί ακόμη και να υπονομεύσει τη θέση του στη Lincoln Sea, αντλώντας τις δικές του ευθείες γραμμές βάσης κατά μήκος της ακτής του νησιού Ellesmere. Το 1973, η οριοθέτηση του υφαλοκρηπικού ορίου μεταξύ Καναδά και Γροιλανδίας έγινε με ίσες γραμμές βάσης κατά μήκος της ανατολικής ακτής του νησιού Ellesmere¹⁹⁷. Το 1985, αυτές και άλλες βασικές γραμμές γύρω από τα νησιά του Αρκτικού Καναδά ανακοινώθηκαν δημόσια. Ορισμένες από αυτές τις γραμμές βάσης, για αμφιλεγόμενους λόγους που περιλαμβάνουν το ασυνήθιστο μήκος τους και την πιθανή αναχώρησή τους από τη γενική κατεύθυνση της ακτής: δύο από τους ίδιους λόγους που ανέφερε ο Καναδάς στη διαμαρτυρία του του 1980 κατά των ίσων γραμμών βάσης της Δανίας. Τέλος, και το σημαντικότερο, είναι πιθανό ότι η διαμάχη περί θαλάσσης του Λίνκολν έχει παύσει να υπάρχει, για έναν ή και για τους δύο λόγους. Πρώτον, δεν είναι σαφές εάν ο Καναδάς διαμαρτυρήθηκε για τις τροποποιημένες κατευθυντήριες γραμμές που ενέκρινε η Δανία το 2004. Αν και μπορεί να έχει σταλεί διπλωματική σημείωση, δεν υπάρχει δημόσιο αρχείο διαμαρτυρίας. Αναμφισβήτητα, αυτό σημαίνει ότι υπάρχει ήδη μια σιωπηρή συμφωνία επί των βασικών σημείων και συνεπώς σε μια γραμμή ισοδυναμίας. Δεύτερον, ο καναδός υπουργός Εξωτερικών John Burn και ο Δανός υπουργός Εξωτερικών Ville Sveddal ανακοίνωσαν τον Νοέμβριο του 2012 ότι οι διαπραγματευτές "κατέληξαν σε μια προσωρινή συμφωνία σχετικά με το πού θα καθοριστούν τα θαλάσσια όρια στη Lincoln Sea". Προφανώς, το μόνο εκκρεμές ζήτημα για τη διαπραγμάτευση είναι ένα καθεστώς κοινής διαχείρισης για τυχόν αλληλοεπικαλυπτόμενες εναποθέσεις υδρογονανθράκων. Αυτό το ζήτημα δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί αποκλειστικά από τους διαπραγματευτές της Δανίας και του Καναδά, ενώ η Δανία διατηρεί τον έλεγχο της εξωτερικής πολιτικής της Γροιλανδίας και από το 2008 ασκεί τον έλεγχο των φυσικών πόρων. Είναι πιθανόν να υπογραφεί μια συνθήκη για το όριο της Sea Lincoln στο μέλλον. Τα καθεστώτα κοινής διαχείρισης έχουν καταστεί σύνθηρες μέρος των συνθηκών θαλάσσιων συνόρων, μεταξύ της Ισλανδίας, του Jan Mayen και της Barents Sea, πράγμα που σημαίνει ότι είναι εύκολο να βρεθούν μοντέλα βέλτιστης πρακτικής.

Ποτέ δεν υπήρξε διαφορά απόψεων σχετικά με τη θέση, όπου οι γειτονικές καναδικές και δανικές δικαιοδοσίες συναντώνται σε απόσταση 200 ν.μ. από την ακτή. Αυτό σημαίνει ότι οποιαδήποτε διαφορά εντός 200 ν.μ. από την ακτή δεν έχει καμία νομική συνάφεια με την οριοθέτηση της εκτεταμένης υφαλοκρηπίδας¹⁹⁸. Οι τροποποιήσεις έχουν ήδη γίνει το 2004 και περαιτέρω τεχνικές προσαρμογές σημειώθηκαν στο νότιο μέρος του

¹⁹² Maritime Delimitation in the Area between Greenland and Jan Mayen (Denmark v. Norway) (1993) ICJ αρθρο 38 , at 69, παράγραφος 69, διαθέσιμο www.icj-cij.org/docket/files/78/6743.pdf.

¹⁹³ Case Concerning the Continental Shelf (Libya/Malta) (1985) ICJ Άρθο 13 at 50, para. 68, διαθέσιμο : www.icj-cij.org/docket/files/68/6415.pdf.

¹⁹⁴ Gulf of Maine Case (Canada v. United States) (1984) ICJ Άρθο 246 at 334-335, para. 218, διαθέσιμο: www.icj-cij.org/docket/files/67/6369.pdf.

¹⁹⁵ Case Concerning the Continental Shelf (Libya v. Tunisia) (1982) ICJ Άρθο 62, para. 75, διαθέσιμο: www.icj-cij.org/docket/files/63/6267.pdf.

¹⁹⁶ Case Concerning Maritime Delimitation in the Black Sea, n. 82, σελ. 99-100.

¹⁹⁷ ο.π. Michael Byers σελ.53

¹⁹⁸ ο.π. Michael Byers σελ.46-53

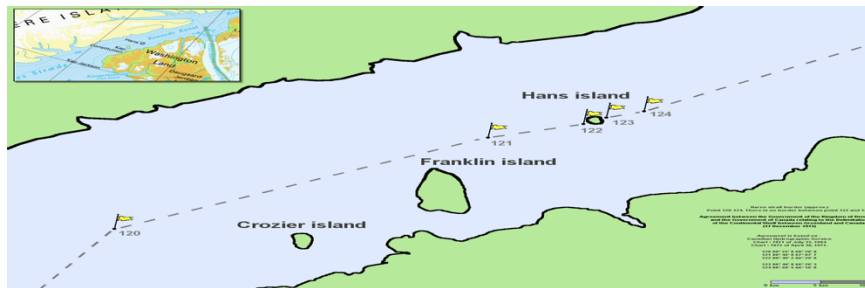
ορίου στο Baffin Bay και στο Στενό Davis το 2009. Πιο πρόσφατα οι ειδικοί ολοκλήρωσαν το έργο για το Στενό Nares. Εμπειρογνώμονες και από τις δύο χώρες έχουν επίσης εργασθεί από κοινού για τη συλλογή δεδομένων για την επέκταση της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας, όριο πέραν των 200 ναυτικών μιλίων.

Προς το παρόν, η νέα συμφωνία σημαίνει ότι το όριο μεταξύ του Καναδά και της Γροιλανδίας έχει σχεδόν ολοκληρωθεί, εκτός από ένα χάσμα 1,2 χιλιόμετρο μεταξύ του σημείου 122 και 123. Ο λόγος για τη διαφορά είναι ένα μικρό άγονο ύψωμα με το όνομα του νησιού Hans. Η κυριαρχία πάνω από το νησί, έχει από καιρό αμφισβητηθεί και η γραμμή οριοθέτησης το 1973 σταματά σε κάθε πλευρά του σήματος χαμηλής στάθμης νερού του νησιού.

3.3.2 ΝΗΣΙ HANS

Είναι ένα μικρό ακατοίκητο και άγονο νησί μόλις 1.3 τετραγωνικό χιλιόμετρο. Σύμφωνα με το NPR ,το νησί Hans έχει περίπου το μέγεθος πέντε γηπέδων ποδοσφαίρου¹⁹⁹. Σύμφωνα με το παγκόσμιο Άτλαντα και όπως φαίνεται και στην εικόνα 3.2 το νησί βρίσκεται ακριβώς πάνω στα θαλάσσια σύνορα μεταξύ Καναδά και Δανίας όπου το διεκδικούν. Αυτό γίνεται γιατί στο σημείο που βρίσκεται το νησί είναι μόλις 35 χιλιόμετρα (22μίλια) ανάμεσα στις δύο ακτές. Άρα βρίσκεται εντός των χωρικών υδάτων και του Καναδά και της Δανίας. Λόγω του διεθνούς δικαίου και οι δύο χώρες έχουν κάθε δικαίωμα να διεκδικήσουν έδαφος εντός των 12 ν.μ από την ακτή τους. Η πιο κοντινή κατοικήσιμη περιοχή είναι η Καναδέζικη πόλη Alert (198km/123miles) και από τη Γροιλανδία η πόλη Siorapaluk (349km/217miles). Το νησί Hans βρίσκεται σε σημαντικό σημείο αφού η θέση του είναι στο κέντρο του Καναλιού Κένεντι της Nares. Πρόκειται για στενό που χωρίζουν το Ellesmere νησί από τη Βόρεια Γροιλανδία και συνδέει το Κόλπο του BAFFIN με τη LincolnSea.²⁰⁰

Εικόνα 3.2 Hans island



πηγή:[https://en.wikipedia.org/wiki/Hans_Island#/media/File:Nares_strait_border_\(Kennedy_channel\).png](https://en.wikipedia.org/wiki/Hans_Island#/media/File:Nares_strait_border_(Kennedy_channel).png)

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΚΑΙ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙΣ

Ιστορικά το νησί Hans ανακαλύφθηκε πρώτη φορά το 1853 από το διάσημο Γροιλανδό Hans Hendrik και έτσι το νησί πήρε και το όνομα του. Το 1933, όταν το Διαρκές Δικαστήριο Δικαιοσύνης κήρυξε το νομικό καθεστώς της Γροιλανδίας υπέρ της Δανίας, το δικαστήριο ενέκρινε ότι το νησί Hans αναγνωρίζεται ως δανέζικη κυριαρχία. Η Βρετανική κυβέρνηση που ενεργούσε τότε για λογαριασμό του Καναδά το ενέκρινε²⁰¹. Η πρώτη επίσημη διαφωνία και αξίωση του Καναδά για το νησί Hans έγινε το 1971. Τότε, κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων μεταξύ των δύο κρατών για την οριοθέτηση των θαλάσσιων συνόρων τους μεταξύ της Γροιλανδίας και του Καναδά, ο Καναδάς ισχυρίστηκε

¹⁹⁹ <http://www.npr.org/templates/story/story.php?storyId=4797368>

²⁰⁰ David H. Gray, "Canada's Unresolved Maritime Boundaries." (1997) 5(3) IBRU Boundary and Security Bulletin 61 σελ.68–69

²⁰¹ Poul E.D. Kristensen, Ambassador of Denmark, Letter to the Editor ("Hans Island: Denmark Responds"), Ottawa Citizen, July 28, 2005.

για πρώτη φορά ότι το νησί Hans του ανήκει. Οι Δανοί δεν συμφωνήσαν εκείνη τη χρονική στιγμή και από τότε οι δύο κυβερνήσεις διαφωνούν²⁰².

Ένα άλλο στοιχείο είναι ότι οι Inuit της Γροιλανδίας χρησιμοποιούσαν το νησί σαν μέρος να κυνηγούν πολικές αρκούδες και φώκιες. Αντιθέτως οι Inuit του Καναδά δεν το έχουν χρησιμοποιήσει ποτέ. Αντιθέτως ο Καναδάς ισχυρίζεται ότι δε δεσμεύεται, επειδή η Βρετανική κυβέρνηση είχε αναγνωρίσει τη δανική κυριαρχία πάνω στη Γροιλανδία, δεδομένου ότι η Βρετανία ήταν υπεύθυνη για τις εξωτερικές σχέσεις του Καναδά μέχρι το 1931. Δε δέχεται το δανικό επιχείρημα σχετικά με τον ισχυρισμό για τους Inuit της Γροιλανδίας, για το κυνήγι πάνω στο νησί για το λόγο ότι αρκούσε για τους Καναδούς Inuit να κυνηγάνε μέχρι και στο νησί Ellesmere που είναι καθαρό Καναδέζικο έδαφος. Αντιθέτως, ο Καναδάς στηρίζεται στη χρήση και στη κατοχή, δεδομένου ότι το διεθνές δίκαιο απαιτεί το έδαφος να παγιωθεί και να συντηρείται από δραστηριότητες. Κατά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, στο νησί ήταν μια καναδική επιστημονική βάση. Το 1950 η Καναδική Μόνιμη Επιτροπή Γεωγραφικών Ονομάτων εγκρίνει επίσημα το όνομα Hans. Το 1953 ο Eric Fry της τοπογραφικής Έρευνας έχτισε στο νησί τύμβο από σωρό από πέτρες που έγραφε ότι το νησί ανήκει στον Καναδά. Η κρίσιμη ημερομηνία ήταν το 1973, μια συμφωνία μεταξύ Καναδά και της Δανίας σχετικά με την οριοθέτηση των αντίστοιχων ηπειρωτικών υφαλοκρηπίδας που αποκλείει σκόπιμα το νησί Hans μιας και τα δύο κράτη διεκδικούν την εδαφική κυριαρχία του νησιού²⁰³. Τότε οι Δανοί και οι Καναδοί διπλωμάτες που διαπραγματεύονταν την υφαλοκρηπίδα μήκους 1.450 ν.μ. για να μη καθυστερήσουν για το διαχωρισμό των θαλάσσιων συνόρων τους, απλώς επέστησαν την οριακή γραμμή μέχρι το σημείο χαμηλού νερού από τη μια πλευρά και η γραμμή ξεκινούσε από την άλλη πλευρά της στήλης του χαμηλού νερού, αφήνοντας ένα κενό μόλις 875 μέτρων μεταξύ των τελικών σημείων στις βόρειες και νότιες ακτές του Hans island.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1980, η καναδική κυβέρνηση εξέδωσε άδεια χρήσης γης στην εταιρεία Dome Petroleum, μια καναδική εταιρεία, για την ίδρυση μιας επιστημονικής βάσης για να μελετήσει το θαλάσσιο πάγο και τα παγόβουνα. Η μελέτη προοριζόταν να βοηθήσει στον σχεδιασμό πλατφορμών και τεχνητών νησιών για ανοιχτές γεωτρήσεις. Όταν ο Ομοσπονδιακός Διευθυντής Χρήσης της Γης, Joe Ballantyne, επιθεώρησε το στρατόπεδο το 1983 τότε άρχισαν οι έντονες διαμαρτυρίες από τη Δανία. Την επόμενη χρονιά ο Tom Homme, ο υπουργός της Δανίας για λογαριασμό της Γροιλανδία, έφτασε στο νησί Hans με ελικόπτερο και έβαλε τη σημαία της Δανίας. Η καναδική κυβέρνηση εξέδωσε διπλωματική διαμαρτυρία. Οι τοποθετήσεις των σημαιών από τη πλευρά της Δανίας είχαν σαν αποτέλεσμα μια σειρά από καναδικές διαμαρτυρίες που ακολούθησαν το 1988, το 1995, το 2002, το 2003 και το 2004. Το 2000 μια ομάδα γεωλόγων από την Γεωγραφική Εταιρεία του Καναδά επισκέφθηκε το νησί, χαρτογράφησε την τοποθεσία του και πήρε γεωλογικά δείγματα. Παρά όλη τη δραστηριότητα, και οι δύο πλευρές διατηρούσαν την αίσθηση του χιούμορ για τη διαμάχη η οποία ονομάστηκε "ο πόλεμος των μπουκαλιών". Ο Peter Taksoe-Jensen όταν ήταν νομικός σύμβουλος του Υπουργού Εξωτερικών της Δανίας, όπου είπε χαρακτηριστικά: "Όταν ο δανικός στρατός πηγαίνει εκεί, αφήνουν μουκάλια από μπίρες, ενώ οι Καναδέζικες δυνάμεις, αφήνουν ένα μπουκάλι καναδέζικου ουίσκι και ένα σημάδι λέγοντας «Καλώς ορίσατε στον Καναδά»²⁰⁴. Στον Καναδά, η διαμάχη άρχισε να προσελκύει την προσοχή του κοινού μόνο το 2002 ως αποτέλεσμα ενός απειλητικού άρθρου στο περιοδικό Globe and Mail με τίτλο «Η Επιστροφή των Βίκινγκς»²⁰⁵. Στις εφημερίδες τους οι Δανοί περιγράφηκαν ως "ορδές εισβολέων" μια περιέργη επιλογή λέξεων για στενούς συμμάχους του NATO. Το Vaedderen²⁰⁶ είχε ταξιδέψει στο νησί Hans λίγο δυο μήνες πριν από τις γενικές εκλογές της Δανίας το Νοέμβριο του 2001. Οι τοποθετήσεις των σημαιών 2002, 2003 και 2004 ενίσχυσαν

²⁰² <http://byers.typepad.com/arctic/2009/02/hans-island-denmark-responds.html>

²⁰³ Συμφωνία μεταξύ της κυβέρνησης του Καναδά και της Δανίας σχετικά με την οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας μεταξύ της Γροιλανδίας και του Καναδά CTS 1974/9 βλεπε άρθρο 2 παρ.4 παράρτημα 4 <http://www.treaty-accord.gc.ca/details.aspx?id=101578>

²⁰⁴ Christopher J. Chipello, "It's Time to Plant the Flag Again in the Frozen North," Wall Street Journal, May 6, 2004.

²⁰⁵ Rob Huebert, "The Return of the Vikings," Globe and Mail, December 28, 2002.

²⁰⁶ Δανέζικη φρεγάτα.

περαιτέρω τα εθνικά διαπιστευτήρια της κυβέρνησης της Δανίας για την προετοιμασία των επόμενων γενικών εκλογών τον Φεβρουάριο του 2005. Δυστυχώς, η κλιμάκωση της διαμάχης στα μέσα μαζικής ενημέρωσης έγινε σημείο εκμετάλλευσης των πολιτικών που αναζητούν εκλογικό πλεονέκτημα. Η πιο δραματική απάντηση του Καναδά ήταν η τοποθέτηση σημαίας τον Ιούλιο του 2005, που ακολούθησε μια εβδομάδα αργότερα από την άφιξη του υπουργού Άμυνας Bill Graham, συνέβη όταν η μειοψηφική κυβέρνηση του Πρωθυπουργού Paul Martin κυριάρχησε από μια εσωτερική κρίση στην άλλη.

Ο ρόλος της εγχώριας πολιτικής γίνεται πιο προφανής όταν θεωρηθεί, ότι η διαφορά δεν έχει επιπτώσεις στην τοποθεσία των θαλάσσιων συνόρων μεταξύ Καναδά και Γροιλανδίας ή για τα καναδικά ή δανικά δικαιώματα αλλού. Όταν ο Καναδάς και η Δανία οριοθέτησαν την υφαλοκρηπίδα μεταξύ Καναδά και Γροιλανδίας το 1973, άφησαν ένα κενό μόλις 875 μέτρων μεταξύ των τελικών σημείων στις βόρειες και νότιες ακτές του νησιού Χανς. Ως εκ τούτου, οποιαδήποτε επίλυση της διαφοράς δεν θα επηρεάσει τον θαλάσσιο βυθό που έχει ήδη διαχωριστεί από τη συνθήκη. Επίσης, δεν θα έχει καμία συνέπεια για τα γύρω ύδατα, καθώς και οι δύο χώρες έχουν χρησιμοποιήσει την ίδια γραμμή για να καθορίσουν τις αλιευτικές τους ζώνες. Από τα μέσα της δεκαετίας του 2000 και τα δύο έθνη έχουν υποστηρίξει την κυριαρχία τους πάνω στο νησί. Το Σεπτέμβριο του 2005 ο Καναδάς και η Δανία εξέδωσαν την ακόλουθη κοινή δήλωση: “Αναγνωρίζουμε ότι έχουμε πολύ διαφορετικές απόψεις για το ζήτημα της κυριαρχίας του νησιού Hans. Πρόκειται για εδαφική διαμάχη που συνεχίζεται από τις αρχές της δεκαετίας του 1970, όταν επετεύχθη συμφωνία για τα θαλάσσια σύνορα μεταξύ Καναδά και Γροιλανδίας. Υπογραμμίζουμε ότι το ζήτημα αυτό αφορά μόνο το νησί αυτό καθαυτό και δεν έχει καμία επίπτωση στη συμφωνία αυτή”²⁰⁷. Και τα δύο έθνη στηρίζουν σθεναρά τη δέσμευση τους για την ειρηνική επίλυση των διαφορών τους και σύμφωνα με τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών. Οι λύσεις που έχουν πέσει στο τραπέζι είναι να συνεχιστεί η γραμμή οριοθέτησης ευθεία, έτσι ώστε να κοπεί το νησί ακριβώς στη μέση και κάθε χώρα θα εξασφαλίζει τίτλο από 50%²⁰⁸. Μια άλλη, ωστόσο, λύση είναι να κηρυχθεί το Hans Island ως συγκυριαρχία, υπό την έννοια ότι ο Καναδάς και η Δανία θα μοιράζονται την κυριαρχία πάνω στο νησί. Ορισμένες από αυτές τις ρυθμίσεις υπάρχουν και αλλού, συμπεριλαμβανομένου του Pheasant Island στη μέση του ποταμού Bidasoa μεταξύ Γαλλίας και Ισπανίας²⁰⁹. Οι δύο αυτές χώρες έχουν κυριαρχία, με διοικητική ευθύνη που αλλάζει χέρια διοίκησης κάθε έξι μήνες μεταξύ του γαλλικού δήμου Hendaye και του ισπανικού δήμου Irun.

Όποια και αν είναι η λύση, θα πρέπει να εμπλέκονται οι Inuit στον Καναδά και στη Γροιλανδία, όπως πρότεινε η Hoyem το 2005: «Οι Καναδοί και οι Δανοί πρέπει να σέβονται και να εμπλέκουν τον τοπικό πληθυσμό όχι μόνο για να επιλύσουν αυτή τη μικρή διαμάχη, αλλά και στην ανάπτυξη μελλοντικής στρατηγικής για την Αρκτική». Για παράδειγμα, οι κυβερνήσεις της Γροιλανδίας και του Nunavut ενδέχεται να επιθυμούν να αναλάβουν την ευθύνη για τη διαχείριση των νέων συνόρων. Ίσως επιθυμούν ακόμη και να δημιουργήσουν ένα διεθνές πάρκο, σύμφωνα με το διεθνές ειρηνικό πάρκο Waterton-Glacier, το οποίο διασχίζει τα σύνορα μεταξύ της καναδικής επαρχίας Alberta και του αμερικανικού κράτους της Montana. Πριν από οποιαδήποτε λύση που έχει επιτευχθεί μέσω διαπραγματεύσεων μεταξύ του Καναδά και της Δανίας, οι Inuit μπορεί ακόμη και να θέλουν να υποστηρίξουν ότι κατέχουν τίτλο πάνω από το Hans island. Ένα τέτοιο επιχείρημα θα μπορούσε να οδηγήσει στο γεγονός ότι ούτε ο Καναδάς ούτε η Δανία συνειδητοποίησαν την ύπαρξη της διαφοράς τους μέχρι το 1973 και αμφισβήτησαν ο ένας τον άλλο. Είναι επομένως πιθανό ότι κανένα κράτος δεν έχει τελειοποιήσει τον τίτλο του και τη κυριαρχία του. Με άλλα λόγια, το Hans island δεν θα μπορούσε ποτέ να αποικιστεί. Αν αυτό ήταν εφικτό, οι Inuit διατηρούν αναμφισβήτητα οποιαδήποτε προϋπάρχοντα, προποικιακά δικαιώματα. Οι νομαδικοί λαοί

²⁰⁷ Saunders δηλωση 2006

²⁰⁸ Adrian Humphreys, “New Proposal Would See Hans Island Split Equally between Canada and Denmark,” National Post, April 11, 2012, available at <http://news.nationalpost.com/2012/04/11/new-proposal-would-see-hans-island-split-equally-between-canada-and-denmark/>.

²⁰⁹ Western Sahara, Advisory Opinion (1975) ICJ Άρθρο 12 at 38–39, par. 79–80

είναι ικανοί να κατέχουν ορισμένα δικαιώματα επί του εδάφους, όπως αναγνώρισε το Διεθνές Δικαστήριο στην συμβουλευτική γνώμη του στην υπόθεση της Δυτικής Σαχάρας. Παρόλο που τα δικαιώματα αυτά δεν είναι ισοδύναμα με το κράτος, εμποδίζουν την γη να είναι terra nullius, δηλαδή, η περιοχή δεν ανήκει σε κανέναν και επομένως είναι ανοικτή στην απόκτηση του τίτλου μέσω του επαγγέλματος. Η μόνη διαφωνία σχετικά με τον τίτλο στην επικράτεια της Αρκτικής δημιουργεί έτσι ευκαιρίες για τα κράτη και τους αυτόχθονες λαούς να σκεφτούν την κυριαρχία με δημιουργικούς τρόπους, όπως το μοντέλο του αρχιπελάγους του Svalbard που βρίσκεται μόλις 800 ναυτικά μίλια μακριά. Η διαφορά παραμένει ακόμα και σήμερα άλυτη και είναι η μόνη αμφισβητούμενη γη στην περιφέρεια της Αρκτικής.²¹⁰

3.3.3.1 ΗΠΑ-ΚΑΝΑΔΑ BEAUFORT SEA

Η Beaufort Sea είναι το πιο ρηχό τμήμα του Αρκτικού Ωκεανού και βρίσκεται μεταξύ Αλάσκας-ΗΠΑ και Καναδά. Εκτείνεται από το Barrow της Αλάσκα στο νοτιοδυτικό άκρο της Prince Patrick Island, στη συνέχεια, νότια κατά μήκος των δυτικών άκρες των Banks Island και στα βορειοδυτικού εδάφη του Καναδά. Έχει συνολικό εμβαδόν 184.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα και μέσο βάθος είναι 3.239 πόδια (1.004μ.) το μεγαλύτερο βάθος του είναι 15.360 πόδια²¹¹.

Εικόνα 3.3 Διαφορά Η.Π.Α και Καναδά στη Beaufort Sea



Πηγή: <https://arcticecon.wordpress.com/2011/01/10/beaufort-sea-dispute/>

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΚΑΙ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙΣ

Η διαφωνία των δύο χωρών εντοπίζεται στο ακριβές σημείο οριοθέτησης του θαλάσσιου συνόρου στη Beaufort Sea μεταξύ Καναδά και Η.Π.Α από το 1976, σε μία έκταση 6.250 τετραγωνικά ν.μ., όπως φαίνεται στο χάρτη σχεδόν, η τριγωνική περιοχή²¹². Οι Η.Π.Α. διαμαρτυρήθηκαν το 1976 όταν ο Καναδάς εξέδωσε χάρτες στη περιοχή για παραχωρήσεις για κοιτάσματα πετρελαίου και φυσικού αερίου. Η ύπαρξη της διαφοράς επιβεβαιώθηκε και την επόμενη χρονιά καθώς και οι δύο χώρες οριοθέτησαν αποκλειστικές ζώνες αλιείας 200 ν.μ. και χρησιμοποίησαν διαφορετικά όρια. Η διαφορά αυτή ξεκινάει 192 χρόνια πριν όταν το 1825 με τη Συνθήκη της Αγίας Πετρούπολης μεταξύ Ρωσικής Αυτοκρατορίας και του Ηνωμένου Βασιλείου (οι Η.Π.Α αγόρασαν την Αλάσκα το 1867 από τη Ρωσία και η Μεγάλη Βρετανία ήταν τότε κυβέρνηση στο Καναδά). Το 1825 η συνθήκη, έκρινε ότι τα θαλάσσια σύνορα στη Beaufort Sea είναι μια συνεχιζόμενη επέκταση της ευθείας των χερσαίων συνόρων μεταξύ του Υκουκ και της Αλάσκας (μετά την 141^ο μεσημβρινό). Η συνθήκη ορίζει ως ανατολικό σύνορο της Αλάσκας «τη μεσημβρινή γραμμή 141^ο». Ο Καναδάς θεωρεί και

²¹⁰ ο.π. Michael Byers σελ.16

²¹¹ <http://www.worldatlas.com/aatlas/infopage/beaufortsea.htm>

²¹² environmentalsecurityinthearticocean σελ.88

ισχυρίζεται ότι η διάταξη αυτής της Συνθήκη καθιερώνει τόσο τα χερσαία σύνορα όσο και τα θαλάσσια σύνορα και ότι και τα δύο κράτη πρέπει να ακολουθήσουν το 141° Δ, ως προέκταση του εδαφικού του ορίου. Σε αντίθεση οι Η.Π.Α. απορρίπτουν αυτή τη θέση και υποστηρίζουν τη τακτική των μεθόδων των θαλάσσιων ορίων. Υποστηρίζουν ότι το όριο πρέπει να καθορίζεται με βάση την αρχή ίσων αποστάσεων²¹³. Η θέση των Ηνωμένων Πολιτειών είναι ότι η οριακή γραμμή είναι κάθετη στην ακτή σε μια απόσταση 200 ν.μ. (μετά από μια σειρά ίσων αποστάσεων από την ακτή²¹⁴ και προτρέπει ότι το θαλάσσιο όριο θα πρέπει αν επεκταθεί υπέρ της σε μία γωνία 90° μοίρων. Η διαφορά αυτή δημιουργεί μια τριγωνική σφήνα με έκταση περίπου 21.000 χιλιόμετρα (8.100 τετραγωνικά μίλια), που διεκδικείται και από τα δύο έθνη (με σκούρο χρώμα όπως απεικονίζεται στο χάρτη). Τα δύο κράτη συμφωνούν ότι η λύση θα πρέπει να είναι δίκαιη μεταξύ τους. Η διαφωνία είναι ότι οι ΗΠΑ υποστηρίζουν, ότι «ίσων αποστάσεων είναι η κατάλληλη αρχή για τον προσδιορισμό των θαλάσσιων συνόρων, όπου δεν υπάρχουν ειδικές συνθήκες στην περιοχή και ότι ίσων αποστάσεων αποτελέσματα σε ένα όριο, σύμφωνα με δίκαιες αρχές". Ο Καναδάς υποστηρίζει ότι η αρχή της ίσης απόστασης δεν οδηγεί σε ένα δίκαιο όριο, επειδή θα συμβεί παραμόρφωση. Η ακτή της Yukon είναι κοίλη, ενώ η ακτή της Αλάσκα είναι κυρτή. Αυτό θα έχει σαν αποτέλεσμα με την αρχή των ίσων αποστάσεων οι Ηνωμένες Πολιτείες να καταλάβουν μία σημαντική θαλάσσια περιοχή έναντι του Καναδά. Η γραμμή της οριοθέτησης θα ξεκινάει από τις ακτές της Alaska –Yukon και θα τρέχει βόρεια-βορειανατολικά από τη γραμμή του 141° Δ. μέχρι το όριο των 200ν.μ. Ως αποτέλεσμα, αυτής της απόστασης από την ακτή, είναι περίπου 6.250 τετραγωνικών ν.μ. σε σχήμα τρίγωνο. Η περιοχή επικαλύψεως μεταξύ των δύο κρατών είναι περίπου 7.000 τετραγωνικά ν.μ. (όπως φαίνεται στο χάρτη με σκούρο χρώμα). Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, τα κράτη έχουν επίσης κυριαρχικά δικαιώματα επί των πόρων του βυθού πέραν των 200ν.μ. εάν και εφόσον η υφαλοκρηπίδα που ανήκει στη ξηρά τους εκτείνεται πέρα από αυτό όριο. Το άρθρο 76 της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών του 1982 για το Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS) καθορίζει επιστημονικά κριτήρια, όπου τα κράτη πρέπει να αποδείξουν τον καθορισμό των εξωτερικών ορίων της δικαιοδοσίας τους κατά τη διάρκεια της εκτεταμένης υφαλοκρηπίδας. Παρά το γεγονός ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν έχουν ακόμη προσχωρήσει στη Σύμβαση του Montego Bay, έχουν επανειλημμένα δηλώσει ότι οι μεγάλες διατάξεις της σύμβασης αντανakλούν το εθιμικό διεθνές δίκαιο. Η UNCLOS δημιούργησε επίσης την Επιτροπή σχετικά με τα όρια της Υφαλοκρηπίδας (CLCS), η οποία είναι αρμόδια για την παροχή συστάσεων, ως προς την επάρκεια των επιστημονικών δεδομένων, που υποβάλλονται από κράτη και, ως εκ τούτου αποφαινεται επί της νομιμότητας των οριοθετήσεων τους σε αυτή τη ζώνη, αν και η αξίωση του μεσημβρινού που βασίζεται ο Καναδάς, φαίνεται να στερείται κάθε λογικού μηχανισμού για τη διαφοροποίηση μεταξύ της γραμμής μέσα σε αυτό τον περιορισμό και πέρα από αυτό. Στην περίπτωση των Ηνωμένων Πολιτειών, τα επιχειρήματα εντός και πέραν των 200 ν.μ. είναι προσαυξημένα κατά το δυνατόν διαφορές μεταξύ των νομικών αρχών σχετικών οριοθέτησης θαλάσσια σύνορα των δύο περιοχών. Η επέκταση της διαφοράς πέραν των 200 ναυτικών μιλίων φαίνεται ευνοϊκή για μια λύση μέσω διαπραγματεύσεων²¹⁵. Και τα δύο κράτη έχουν προσφέρει για μίσθωση πετρέλαιο και φυσικό αέριο στην επίμαχη περιοχή αλλά κανένα δεν έχει κάνει μέχρι στιγμής καμία γεώτρηση. Στη περιοχή δεν υπάρχουν αλιευτικοί πόροι και οι δύο πλευρές έχουν τη πολιτική βούληση και τον ειρηνικό σκοπό για την επίλυση των διαφορών τους²¹⁶. Σε αυτό το σημείο είναι χρήσιμο να γίνει μία υπενθύμιση, αναφορικά με τις Ηνωμένες Πολιτείες, οι οποίες δεν έχουν επικυρώσει την UNCLOS. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα ότι δεν μπορούν να υποστηρίξουν τις θέσεις τους στην αρμόδια επιτροπή CLCS.

²¹³ Αναγνωρισμένη λειτουργία της θαλάσσιας οριοθέτησης. Είναι μια γραμμή σε ίση απόσταση από το πλησιέστερο σημείο της γής του κάθε κράτους.

²¹⁴ Donald Rothwell (1996). Polar regions and the development of international law. Cambridge studies in international and comparative law.3. Cambridge University Press. σελ. 174, 176.

²¹⁵ ο.π. Michael Byers σελ.57-62

²¹⁶ Environmental security in the Arctic ocean Paul Arthur Berkman, Alexander N. Vylegzhanin σελ.88

Να συμπληρωθεί, ότι σε αυτό το σημείο θα προκύψει ένα άλλο μελλοντικό θέμα. Αν κάποιο από τα δύο κράτη επεκτείνουν την υφαλοκρηπίδα τους πέρα των 200ν.μ., όπως υποστηρίζουν οι ΗΠΑ, τότε αλλάζει κατεύθυνση η γραμμή προς Βορειοδυτικά (αυτό εξηγείται γιατί αν παρατηρήσει κανείς την εικόνα 3.3. παίζει σημαντικό ρόλο το BanksIsland). Η γραμμή ίσων αποστάσεων διασχίζει πάνω από το 141 Δ. μεσημβρινό και φθάνει μέχρι τα θαλάσσια σύνορα μεταξύ ΗΠΑ και Ρωσίας.

3.3.4 ΣΥΝΘΗΚΗ ΠΕΡΙ ΟΡΙΑΚΗΣ ΘΑΛΑΣΣΑΣ ΤΟΥ BARENTS 2010

Η Barents Sea είναι μέρος του Αρκτικού Ωκεανού. Πήρε το όνομα της από τον ολλανδό εξερευνητή Williem Barents. Η Barents Sea βρίσκεται βόρεια της περιοχής Finnmark της Νορβηγίας και της χερσονήσου Kola της Ρωσίας, μεταξύ του αρχιπελάγους Svalbard της Νορβηγίας προς τα βορειοδυτικά και στα δύο ρωσικά αρχιπελάγη, το Land Franz Josef και η Novaya Zemlya, στα βορειοανατολικά και ανατολικά. Το μέγεθος της θάλασσας είναι περίπου 400.000 τετραγωνικά ν.μ., έχει μέσο βάθος μόνο 230 μέτρα. Ολόκληρος ο βυθός αποτελεί υφαλοκρηπίδα καθιστώντας τη Barents Sea, μια εξαιρετική τοποθεσία για τα ψάρια (ιδίως γαύρο), το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο. Η sea Barents είναι σημαντική γιατί είναι πλούσια σε διάφορους φυσικούς πόρους. Η αλιεία της, ιδίως η αλιεία γάδου, είναι που έχουν μεγάλη σημασία τόσο για τη Νορβηγία όσο και για τη Ρωσία. Δεύτερον, σύμφωνα με ορισμένους λογαριασμούς, η Barents Sea μπορεί να έχει τεράστιες ποσότητες υδρογονανθράκων. Με μια πρόσφατη εκτίμηση από την USGS εκτιμάται ότι οι μέσοι μη ανακαλύψιμοι, συμβατικοί, τεχνικώς ανακτήσιμοι πόροι πετρελαίου στο βυθό της Barents Sea περιλαμβάνει 11 δισεκατομμύρια βαρέλια αργού πετρελαίου, 380 τρισεκατομμύρια κυβικά πόδια φυσικό αέριο και δύο δισεκατομμύρια βαρέλια υγρών φυσικού αερίου. Η Νορβηγία και η ΕΣΣΔ άρχισαν τις δραστηριότητες εξερεύνησης στην περιοχή στην περιοχή στα τέλη της δεκαετίας του 1970, αλλά στη δεκαετία του 1980 συμφώνησαν να μην διεξάγουν εξερεύνηση ή εκμετάλλευση δραστηριότητες στην προηγουμένως αμφισβητούμενη περιοχή. Καταθέσεις που ανακαλύφθηκαν μέχρι σήμερα στη Barents Sea. Εκτός του πρώην αμφισβητούμενου τομέα περιλαμβάνουν το νορβηγικό αέριο Snohvit και το Goliat Πετρελαίου και του ρωσικού πεδίου αερίου Shtokman. Η Barents Sea είναι επίσης ένας σημαντικός κόμβος μεταφορών μεταξύ αφενός της Ρωσίας και της Βόρειας Ευρώπης και του Βόρειου Ατλαντικού, αφετέρου. Η διαδρομή της Βόρειας Θάλασσας ξεκινά στα σύνορα των θαλασσών του Barents και του Kara και συνεχίζει προς τα ανατολικά. Η επιδίωξη ελέγχου του οικονομικά και στρατηγικά σημαντικού σημείου καθώς και η έλλειψη κατάλληλου νομικού καθεστώτος στη Barents Sea ήταν ευνοϊκές στη νορβηγική-ρωσική διαμάχη σχετικά με αυτές τις θαλάσσιες περιοχές.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΔΙΑΦΟΡΑΣ

Το ιστορικό της διαφοράς ανάμεσα στα δύο έθνη ξεκινάει από το 1926, όταν με το Σοβιετικό Διάταγμα "για την προκήρυξη των εδαφών και των νησιών που βρίσκονται στον Αρκτικό Ωκεανό ως επικράτεια της ΕΣΣΔ" χαρακτηρίστηκε από την έννοια της τομεακής γραμμής (δηλ.η γραμμή μήκους που ξεκινάει από το τέλος των χερσαίων συνόρων και φθάνει μέχρι το Βόρειο Πόλο. Το 1957 η Νορβηγία και η ΕΣΣΔ συμφώνησαν για το πρώτο τους θαλάσσιο όριο στη περιοχή του Αρκτικού Ωκεανού που ξεκινούσε από το βόρειο τελικό σημείο του ορίου της γης σε μια βορειοανατολική κατεύθυνση μέσω του Varangerfjord και καταλήγει στη γραμμή κλεισίματος του Varangerfjord.

Η χρονιά ορόσημο για τη θαλάσσια περιοχή του Barents ήταν το 1963 για τη Νορβηγία και το 1968 για τη Ρωσία για αποκλειστικά δικαιώματα στην υφαλοκρηπίδα. Οι ανεπίσημες συνομιλίες αρχίσαν το 1970. Το Όσλο και η Μόσχα συμφώνησαν να διεξαγάγουν διαπραγματεύσεις βάσει του άρθρου 6 της πολυμερούς σύμβασης για την υφαλοκρηπίδα του 1958 (Ηνωμένα Έθνη 1958). Ωστόσο, η Νορβηγία και η Ρωσία είχαν διαφορετικές αντιλήψεις για την οριοθέτηση της θαλάσσιας επικράτειας στη Barents Sea που είχε σαν

αποτέλεσμα τη διακοπή των διαπραγματεύσεων.

Η Μόσχα έχει παραδοσιακά θεμελιώσει τη θέση της σε μια τομεακή γραμμή, η οποία τρέχει περίπου κατά μήκος του γεωγραφικού μήκους 3204'35"Ε βόρεια από τη ρωσική ακτή. Υποστήριζε μια σειρά "ειδικών περιστάσεων" σχετικά με την οριθέτηση: το μήκος και το σχήμα των ακτών, το μέγεθος των αντίστοιχων πληθυσμών, τις συνθήκες του πάγου, την αλιεία, τη ναυτιλία και άλλα οικονομικά συμφέροντα και στρατηγικές ανησυχίες. Υποστήριξε επίσης ότι η συνθήκη Svalbard 1920 δεν επέτρεψε να επηρεαστούν οι οριοθετήσεις σε αυτό το αρχιπέλαγος. Έτσι με τη τομεακή γραμμή δεν παραβιάζοταν η περιοχή που οριζόταν από τη συνθήκη Svalbard²¹⁷. Το Όσλο, αντίθετα, έχει στηρίξει τη θέση του σε γραμμή ισότιμης (διάμεσης) μεταξύ των ακτών και στις δύο πλευρές των συνόρων. Η υφαλοκρηπίδα μεταξύ αυτών των δύο γραμμών, ήταν περίπου 155000 km² (και την επικαλυπτόμενη ΑΟΖ) που αποτελούσε την αμφισβητούμενη περιοχή στη Barents Sea. Εκτός από αυτό, εκεί υπήρχε αλληλοκάλυψη στο βορρά στον Αρκτικό Ωκεανό, περίπου 20000 Km². Έτσι δημιουργήθηκε συνολικά, μια αμφισβητούμενη περιοχή περίπου 175000 km². Το Όσλο απάντησε ότι η ΕΣΣΔ είχε σχεδιάσει την τομεακή γραμμή το 1926 με μοναδικό σκοπό τον καθορισμό του εδαφικού καθεστώτος αρκετών παράκτιων νησιών χωρίς καμία πρόθεση οριοθέτησης των θαλάσσιων ζωνών. Ισχυρίστηκε ότι πρέπει να γίνει μια διάμεση γραμμή από το τέλος των χερσαίων συνόρων Νορβηγίας-Ρωσίας μέχρι το Varangerfjord και της στενής εισόδου μεταξύ του Finnmark και της χερσονήσου Kola. Μια τέτοια γραμμή θα ήταν ισότιμη σε όλα τα σημεία, από τις ακτές της Νορβηγίας και της Ρωσίας. Πιο έξω, θα ήταν μακριά από το Svalbard στα δυτικά και το Novaya Zemlya και το Franz Josef Land στην ανατολή. Η διαμάχη προέκυψε κατά τη δεκαετία του 1960 όταν η Νορβηγία και η Σοβιετική Ένωση στηρίχθηκαν στη Σύμβαση της Γενεύης του 1958 για την ηπειρωτική υφαλοκρηπίδα για να διεκδικήσουν υπεράκτια δικαιώματα. Απέκτησε μεγαλύτερη διαμάχη το 1977 όταν οι δύο χώρες ισχυρίστηκαν ΑΟΖ 200 ν.μ.. Στη συνέχεια, το 1996 και το 1997 αντιστοίχως, η Νορβηγία και η Ρωσία επικύρωσαν την UNCLOS, το άρθρο 76 της οποίας αναγνωρίζει ότι ένα παράκτιο κράτος μπορεί να ασκεί κυριαρχικά δικαιώματα σε εκτεταμένη υφαλοκρηπίδα σε απόσταση μεγαλύτερη των 200 ν.μ. από την ακτή. Ωστόσο, το άρθρο 83 της UNCLOS ορίζει επίσης ότι η οριοθέτηση της υφαλοκρηπίδας μεταξύ κρατών με αντίθετες ή παρακείμενες ακτές "επηρεάζεται από συμφωνία βάσει του διεθνούς δικαίου, προκειμένου να επιτευχθεί μια δίκαιη λύση". Η ίδια διάταξη προβλέπεται στο άρθρο 74, το οποίο αφορά την οριοθέτηση των επικαλυπτόμενων ΑΟΖ. Παρά το μέγεθος και τη σημασία της διαμάχης και το γεγονός ότι οι δύο χώρες βρισκόταν σε αντίθετες πλευρές του Ψυχρού Πολέμου, η Νορβηγία και η ΕΣΣΔ συμπεριφέρθηκαν με αξιόπαινη συγκράτηση. Το 1975 το Όσλο και η Μόσχα σύναψαν συμφωνία για τη συνεργασία στην αλιευτική βιομηχανία, η οποία τόνισε τις αρχές της διατήρησης και της ορθολογικής χρησιμοποίησης της αλιείας στη Barents Sea και καθιέρωσε κοινή Αλιευτική Επιτροπή. Η Επιτροπή στηριζόμενη σε επιστημονικές συμβουλές του Διεθνούς Συμβουλίου για την Εξερεύνηση της Θάλασσας, συνέστησε ετήσια "συνολικά επιτρεπόμενα αλιεύματα" για διάφορα είδη. Το συνολικό επιτρεπόμενο αλίευμα κατανέμεται εξίσου μεταξύ της Νορβηγίας και της Ρωσίας.

Το 1976 μια συμφωνία παρακολούθησης αναγνώρισε ρητά ότι τόσο η Νορβηγία όσο και η ΕΣΣΔ είχαν δικαιοδοσία για την αλιεία των παράκτιων κρατών σε απόσταση 200 ν.μ. από την ακτή. Ουσιαστικά, η συμφωνία χορήγησε σε κάθε χώρα πρόσβαση στην ΑΟΖ της άλλης χώρας. Το 1978 οι δύο χώρες προχώρησαν στη ρύθμιση της αλιείας στην περιοχή όπου επικαλύπτονταν οι αξιώσεις τους. Η λεγόμενη συμφωνία για τη «ζώνη της γκρίζας» άρχισε με το να ορίζει ότι δεν θίγει τη νομική θέση κάθε μέρους. Αναγνώρισε ότι τα νορβηγικά σκάφη στη αμφισβητούμενη ζώνη βρισκόταν υπό την αποκλειστική δικαιοδοσία της Νορβηγίας και ότι τα ρωσικά πλοία βρισκόταν υπό την αποκλειστική δικαιοδοσία της Ρωσίας. Στη συνέχεια προέβλεπε ότι τα αλιευτικά σκάφη τρίτων θα μπορούσαν να εισέλθουν στην αμφισβητούμενη ζώνη, εφόσον έχουν λάβει σχετική άδεια από τη Νορβηγία και τη Ρωσία.

²¹⁷ ο.π. Michael Byers σελ.39

Σε αυτές τις καταστάσεις η Νορβηγία είχε δικαιοδοσία για τα σκάφη που αναγνώρισε, ενώ η Ρωσία είχε δικαιοδοσία για εκείνα που παραδέχτηκε. Η Συμφωνία της Γκρίζας Ζώνης λειτούργησε καλά για περισσότερες από τρεις δεκαετίες και ανανεώνονταν σε ετήσια βάση.

Ταυτόχρονα, η επέκταση της δικαιοδοσίας των δύο χωρών στον τομέα της αλιείας άφησε μια περιοχή περίπου 25.000 τετραγωνικών ν.μ. ανοικτής θάλασσας στη μέση της Barents Sea. Μέχρι τη δεκαετία του 1990, η υπεραλίευση από ισλανδικά σκάφη σε αυτήν την μη ρυθμιζόμενη περιοχή είχε εξαντλήσει τα αλληλοεπικαλυπτόμενα αποθέματα και δημιούργησε εντάσεις τόσο με τη Νορβηγία όσο και με τη Ρωσία. Το 1999 η Νορβηγία, η Ρωσία και η Ισλανδία σύναψαν τη λεγόμενη "Loophole Agreement," η οποία περιελάμβανε διμερή πρωτόκολλα μεταξύ Νορβηγίας και Ισλανδίας και μεταξύ Ρωσίας και Ισλανδίας²¹⁸. Στο πλαίσιο του νέου καθεστώτος, η Ισλανδία έλαβε αλιευτικές ποσοστώσεις στην ΑΟΖ της Νορβηγίας και της Ρωσίας. Σε αντάλλαγμα οι Νορβηγοί αλιείς αποκτήσαν πρόσβαση στην ΑΟΖ της Ισλανδίας, η Ρωσία έλαβε πληρωμές σε μετρητά και οι τρεις χώρες υποχρεώθηκαν να εμποδίσουν τους υπηκόους τους να αλιεύουν στη υπό σημαίες ευκαιρίας ή να εκφορτώνουν αλιεύματα χωρίς ποσόστωση.

Η Νορβηγία και η ΕΣΣΔ συμφώνησαν επίσης να αναβάλουν όλες τις δραστηριότητες πετρελαίου και φυσικού αερίου στην αμφισβητούμενη ζώνη και να ανανεώσουν τις προσπάθειες για τη διαπραγμάτευση ενός ορίου για τη ναυσιπλοΐα. Το 1957 οι δύο χώρες είχαν οριοθετήσει με επιτυχία ένα όριο χωρικής θάλασσας στο Varangerfjord. Οι ανεπίσημες διαπραγματεύσεις για τα θαλάσσια σύνορα ξεκίνησαν το 1970, ακολουθούμενες από επίσημες διαπραγματεύσεις το 1974. Αλλά μέχρι το 2007 οι Νορβηγοί και οι Ρώσοι διαπραγματευτές πέτυχαν τελικά να οριοθετήσουν τα πρώτα 20ν.μ. ενός ναυτιλιακού ορίου πέραν της χωρικής θάλασσας. Η έντονη επιθυμία της Ρωσίας για ταχεία επίλυση της διαμάχης, οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην ανάγκη της Μόσχας για νορβηγική βοήθεια, για την αξιοποίηση του τεράστιου δυναμικού της περιοχής, το οποίο σύμφωνα με επίσημες ρωσικές εκτιμήσεις, θα μπορούσε να περιλαμβάνει σαράντα δισεκατομμύρια βαρέλια πετρελαίου και πάνω από έξι τρισεκατομμύρια κυβικά μέτρα φυσικό αέριο. Στο παρελθόν, η Νορβηγία και η Ρωσία κατέληξαν σε πολλές συμφωνίες για τη διάσπαση της κατανάλωσης πόρων όπου επικαλύπτονται οι ισχυρισμοί τους. Για παράδειγμα, το 1978 η Νορβηγία και η Ρωσία υπέγραψαν μια συμφωνία "γκρίζας ζώνης" που θέσπισε ποσοστά αλιευτικών δικαιωμάτων και αδειοδότησης στην αμφισβητούμενη περιοχή της θάλασσας του Μπάρεντς. Επιπλέον, το 1999, η Ρωσία και η Νορβηγία υπέγραψαν επίσης το συμφωνητικό "Loophole" στη Barents Sea, το οποίο βρίσκεται πέρα από και μεταξύ των τερματισμών των ΑΟΖ των δύο χωρών. Ωστόσο, η Ρωσία και η Νορβηγία δεν κατέληξαν σε συμφωνία σχετικά με το θέμα των δικαιωμάτων αλιείας στα 100ν.μ. γύρω από το Svalbard, στα οποία η Νορβηγία διεκδικεί αποκλειστικά δικαιώματα, αλλά τα οποία η Ρωσία ισχυρίζεται ότι δεν είναι δικαιώματα που αναγνωρίζονται από τη συνθήκη του Svalbard.

ΣΥΜΦΩΝΙΑ

Το 2007 το Όσλο και η Μόσχα υπέγραψαν ένα νέο έγγραφο που αναθεώρησε τη συμφωνία του 1957 με την επέκταση των θαλάσσιων συνόρων στη περιοχή Varangerfjord προς το βορρά στη διασταύρωση της προτιμώμενης διάμεσης γραμμής της Νορβηγίας και της προτιμώμενης της Ρωσίας, της Barents Sea. Η επίλυση των συνόρων ήρθε τον Απρίλιο του 2010 όταν ο Νορβηγός υπουργός Εξωτερικών Jonas Gahr Store και ο ρώσος υπουργός Εξωτερικών Sergey Lavron υπέγραψαν συμφωνία στο Όσλο. Η συμφωνία δέσμευσε τις δύο χώρες σε ένα όριο παντός σκοπού, το οποίο είχε συνταχθεί "βάσει του διεθνούς δικαίου, προκειμένου να επιτευχθεί μια δίκαιη λύση" ανάμεσα στα δύο κράτη, αναγνωρίζοντας "τους

²¹⁸ Agreement between the Government of Iceland, the Government of Norway and the Government of the Russian Federation concerning Certain Aspects of Co-operation in the Area of Fisheries, 15 Μαΐου 1999, 2070

σχετικούς παράγοντες...Συμπεριλαμβανομένης της επίδρασης σημαντικών ανισοτήτων στα αντίστοιχα μήκη των παράκτιων ζωνών "(που ζητούσε η Ρωσία), ενώ διαιρούσε" τη συνολική αμφισβητούμενη περιοχή σε δύο μέρη περίπου του ίδιου μεγέθους ²¹⁹.

Η προκύπτουσα συνθήκη - με γεωδαιτικές γραμμές που συνδέουν οκτώ καθορισμένα σημεία - υπογράφηκε πέντε μήνες αργότερα και επικυρώθηκε από το Νορβηγικό Κοινοβούλιο και τη Ρωσική Δούμα το Φεβρουάριο και το Μάρτιο 2011 αντίστοιχα. Η συνθήκη ορίζει ένα μόνο θαλάσσιο όριο τόσο για την ΑΟΖ όσο και για την ηπειρωτική υφαλοκρηπίδα εντός 200 ν.μ. από την ακτή και για την εκτεταμένη υφαλοκρηπίδα πέρα από αυτό. Πρόκειται για ένα ζήτημα περιορισμένου ενδιαφέροντος ως προς το αν το συμφωνηθέν όριο περιγράφεται καλύτερα ως τροποποιημένη διάμεση γραμμή (όπως ισχυρίζεται η Νορβηγία) ή μια τροποποιημένη τομεακή γραμμή (όπως ισχυρίζεται η Ρωσία), δεδομένου ότι η συνθήκη χωρίζει το προηγουμένως αμφισβητούμενο τομέα σχεδόν στο μισό για τα κράτη. Σε αντίθετη περίπτωση, φαίνεται ότι η γραμμή προέκυψε από την απλή εφαρμογή της "αρχής της ισότητας", η οποία, σε περίπτωση δικαστικών ή διαιτητικών αποφάσεων που αφορούν θαλάσσια σύνορα, έχει συχνά ως αποτέλεσμα τη διαίρεση της διαφοράς μεταξύ των αντιτιθέμενων αξιώσεων.

Η συμφωνία αποτελεί πρότυπο διμερούς συνεργασίας από άλλες απόψεις, όπως έπραξαν ηΕΣΣΔ και οι Ηνωμένες Πολιτείες στη Συνθήκη της Bering Sea. Οι δύο πλευρές δημιούργησαν μια «ειδική περιοχή» για να μεγιστοποιήσουν τη συνολική έκταση των κυριαρχικών τους δικαιωμάτων. Το άρθρο 3 παράγραφος 1 έχει ως εξής: Στην περιοχή ανατολικά της γραμμής θαλάσσιας οριοθέτησης που βρίσκεται σε απόσταση 200 ναυτικών μιλίων από τις γραμμές βάσης από τις οποίες μετράται το πλάτος της χωρικής θάλασσας της ηπειρωτικής Νορβηγίας, αλλά πέραν των 200 ν.μ. από τις γραμμές βάσης από τις οποίες το πλάτος της χωρικής θάλασσας της Ρωσίας. Η Ρωσική Ομοσπονδία δικαιούται από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας Συνθήκης να ασκεί τα κυριαρχικά δικαιώματα και τη δικαιοδοσία που απορρέουν από τη δικαιοδοσία της αποκλειστικής οικονομικής ζώνης που θα διέθετε η Νορβηγία δηλαδή να έχουν το δικαίωμα να ασκούν το διεθνές δίκαιο.

Το άρθρο 3 παράγραφος 2 αναγνωρίζει περαιτέρω ότι: Στο βαθμό που η Ρωσική Ομοσπονδία ασκεί τα κυριαρχικά δικαιώματα ή τη δικαιοδοσία στον Ειδικό Χώρο, όπως προβλέπεται στο παρόν άρθρο, η άσκηση των κυριαρχικών δικαιωμάτων ή δικαιοδοσίας απορρέει από τη συμφωνία των μερών και δεν αποτελεί επέκταση της αποκλειστικής οικονομικής ζώνης της. Για το σκοπό αυτό, η Ρωσική Ομοσπονδία λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα, για να εξασφαλίσει ότι κάθε άσκηση των κυριαρχικών δικαιωμάτων ή δικαιοδοσίας στην Ειδική Περιοχή θα χαρακτηρίζεται από τους σχετικούς νόμους, κανονισμούς και διαγράμματα της. Εγείρει το ερώτημα εάν τέτοιες ειδικές περιοχές είναι αντίθετες προς τρίτα κράτη.

Η Νορβηγία και η Ρωσία συμφώνησαν να συνδιαχειριστούν τέτοιες καταθέσεις, προβλέποντας ότι ορισμένοι υδρογονάνθρακες ενδέχεται να ξεπεράσουν τα σύνορα. Το άρθρο 5 ορίζει: "Εάν διαπιστωθεί η ύπαρξη αποθέματος υδρογονανθράκων στην υφαλοκρηπίδα ενός από τα μέρη και το άλλο μέρος είναι της γνώμης ότι η εν λόγω κατάθεση εκτείνεται στην υφαλοκρηπίδα του και θα υποβάλει τα στοιχεία επί των οποίων βασίζει τη γνώμη του". Στο σημείο αυτό, οι δύο χώρες καλούνται "να ξεκινήσουν συζητήσεις σχετικά με την έκταση της εναπόθεσης υδρογονανθράκων και τη δυνατότητα εκμετάλλευσης της κατάθεσης ως μονάδας". Αυτές οι προσπάθειες γίνονται για να διασφαλίσουν ότι όλες οι σχετικές πληροφορίες θα είναι διαθέσιμες για τους σκοπούς αυτών των συζητήσεων. "Εάν αποδειχθεί ότι η κατάθεση εκτείνεται πέρα από τα όρια και ότι η εκμετάλλευσή της από ένα μέρος θα έθιγε τα συμφέροντα του άλλου, θα προχωρούν στη σύναψη μιας "συμφωνίας ενοποίησης", σύμφωνα με την οποία η κατάθεση θα αποτελέσει αντικείμενο ενιαίας εκμετάλλευσης. Στο σημείο αυτό, η συνθήκη επιβάλλει αυστηρές υποχρεώσεις και στις δύο

²¹⁹ "Joint Statement on Maritime Delimitation and Cooperation in the Barents Sea and the Arctic Ocean," ΟΣΛΟ, 27Απριλίου, 2010

χώρες ώστε να δοθεί η δυνατότητα στις ιδιωτικές εταιρείες να εξασφαλίσουν δικαιώματα γεώτρησης εκατέρωθεν των συνόρων και να συνάψουν μια «κοινή συμφωνία εκμετάλλευσης», βάση της οποίας ένας «φορέας εκμετάλλευσης μονάδων» στο εξωτερικό διερευνά και εκμεταλλεύεται την κατάθεση. Αυτή η συμφωνία μεταξύ δύο εταιρειών λειτουργεί στο επίπεδο του ιδιωτικού δικαίου αλλά είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη συμφωνία ενοποίησης, η οποία ως συμφωνία μεταξύ κρατών αποτελεί μέρος του δημοσίου διεθνούς δικαίου. Για παράδειγμα η Νορβηγία και η Ρωσία έχουν απαγορεύσει με τη συνθήκη να αλλάξουν χωρίς προηγούμενη διαβούλευση με το άλλο κράτος, το δικαίωμα μιας εταιρείας να διερευνήσει και να εξαγάγει υδρογονάνθρακες από μια κατάθεση. Επιπλέον, επειδή η διαβούλευση μερικές φορές δεν μπορεί να επιλύσει όλες τις διαφορές απόψεων, η συνθήκη ορίζει διαδικασίες επίλυσης διαφορών - συμπεριλαμβανομένου του διορισμού διαιτητικού δικαστηρίου σε περίπτωση μη ολοκλήρωσης της συμφωνίας ενοποίησης, και ανεξάρτητου εμπειρογνώμονα σε περίπτωση αδυναμίας συμφωνίας σχετικά με την κατανομή της εναπόθεσης υδρογονανθράκων. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις, η συνθήκη θεωρεί ότι το αποτέλεσμα της επίλυσης διαφορών "δεσμεύει τα μέρη". Η Νορβηγία και η Ρωσία συμφώνησαν επίσης να συνεχίσουν την δεκαετή πρακτική τους για τη συνδιαχείριση της αλιείας στην περιοχή που αμφισβητήθηκε προηγουμένως, καθώς και στο παραθυράκι της ανοικτής θάλασσας που περιβάλλεται από τις αποκλειστικές οικονομικές ζώνες. Το άρθρο 4 της Συνθήκης έχει ως εξής: Πρώτον ότι οι αλιευτικές δυνατότητες κάθε μέρους δεν θίγονται από τη σύναψη της παρούσας συνθήκης. Δεύτερον ότι για το σκοπό αυτό, τα συμβαλλόμενα μέρη επιδιώκουν στενή συνεργασία στον τομέα της αλιείας με σκοπό τη διατήρηση του αντίστοιχου μεριδίου των συνολικών επιτρεπόμενων ποσοτήτων αλιευμάτων και τη διασφάλιση σχετικής σταθερότητας των αλιευτικών τους δραστηριοτήτων για καθένα από τα σχετικά αποθέματα. Τρίτον, τα μέρη εφαρμόζουν ευρέως την προληπτική προσέγγιση για τη διατήρηση, διαχείριση και εκμετάλλευση των κοινών αποθεμάτων ιχθύων, συμπεριλαμβανομένων των αλληλοεπικαλυπτόμενων ιχθυαποθεμάτων προκειμένου να προστατευθούν οι έμβιοι θαλάσσιοι πόροι και να διατηρηθεί το θαλάσσιο περιβάλλον. Τέλος, με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος άρθρου και του παραρτήματος Ι, καμία διάταξη της παρούσας συνθήκης δεν θίγει την εφαρμογή συμφωνιών αλιευτικής συνεργασίας μεταξύ των μερών. Όπως εξηγούν οι Tore Henriksen και Geir Ulfstein, ο όρος "σχετική σταθερότητα" αντλείται από την Κοινή Αλιευτική Πολιτική της Ε.Ε. και αναφέρεται στην κατανομή των αλιευτικών δυνατοτήτων βάση προβλέψιμων μεριδίων. Η παράγραφος σχετικά με την "προληπτική προσέγγιση", βασικό στοιχείο του διεθνούς περιβαλλοντικού δικαίου, προέρχεται άμεσα από το άρθρο 6 της συμφωνίας του ΟΗΕ του 1995 για τα αλληλοεπικαλυπτόμενα αποθέματα ιχθύων και τα άκρως μεταναστευτικά αποθέματα ιχθύων. Το έργο της εφαρμογής των δύο προσεγγίσεων παραμένει συγχρόνως στην Κοινή Αλιευτική Επιτροπή, η οποία έχει λειτουργήσει επιτυχώς για σχεδόν τέσσερις δεκαετίες.

Θα ήταν δύσκολο να υπερεκτιμηθεί η σημασία της Συνθήκης για τη Barnts Sea. Η Συνθήκη έχει συνέπειες και για τις άλλες συνοριακές διαφορές της Αρκτικής, καθώς δεν υπάρχει κανένας λόγος να παραμείνει κάποια άλλη συνοριακή διαμάχη στην Αρκτική άλυτη. Με τη σύναψη της συμφωνίας του 2010, το Όσλο και η Μόσχα επέδειξαν προθυμία να διευθετήσουν τις εναπομένουσες διαφορές που δημιουργούν εμπόδια για τη διεθνή Οικονομική συνεργασία στην περιοχή. Η συμφωνία του 2010 έχει επίσης αποδείξει ότι στην επίλυση του εδαφικού τους οι διαφορές της Νορβηγίας και της Ρωσίας δεσμεύονται για το διεθνές δίκαιο, ιδιαίτερα για τη UNCLOS και, σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, των αρχών της δήλωσης Ilulissat της που επιβεβαίωσε την επιθυμία των πέντε παράκτιων κρατών της Αρκτικής να επιλύσουν τις διαφωνίες μεταξύ τους με ειρηνικά μέσα, βάσει του διεθνούς δικαίου (Ilulissat Δήλωση 2008). Τέλος, το Όσλο και η Μόσχα σηματοδότησαν στα άλλα κράτη της Αρκτικής ότι υιοθετώντας μια κοινή πολιτική για την επίλυση συγκρούσεων μπορούν να ενισχύσουν το αίτημά τους για ηγετικό ρόλο στις αρκτικές υποθέσεις εναντίον αναδυόμενων παραγόντων όπως η Ε.Ε. και οι χώρες της Ανατολικής Ασίας. Οι συνέπειες της συμφωνίας στη

Νορβηγία επικυρώθηκαν ομόφωνα και ήταν πολύ θετικοί όλοι. Στη Ρωσία, αντιθέτως, υπήρχαν πολλές αρνητικές αντιδράσεις που ακολούθησαν και απο αρνητικά έγγραφα. Παρόλα αυτά τελικά επικυρώθηκε από τη Δούμα που ψηφίστηκε μόνο από το κυβερνητικό κόμμα²²⁰.

3.3.4 ΡΩΣΙΑ-ΗΠΑ: ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΣΥΝΟΡΙΑΚΗ ΔΙΑΜΑΧΗ ΤΗΣ BERING SEA – CHUKCHI SEA

Η Θάλασσα Bering έχει έκταση 885.000 ν.μ. (2.292.150 km²) είναι η τρίτη μεγαλύτερη θάλασσα στον κόσμο, πήρε το όνομά της από τον εξερευνητή της Vito Bering (από τη Βουλγαρία). Η Bering sea είναι η επέκταση του Ειρηνικού Ωκεανού που βρίσκεται μεταξύ της Ρωσίας και της Αλάσκας. Οριοθετείται προς Νότο από τα Aleutian Islands, και βόρεια από το Bering Strait που χωρίζει τον Αρκτικό Ωκεανό από τον Ειρηνικό Ωκεανό. Ο συνδυασμός των φυσικών χαρακτηριστικών του, όπως τα ρηχά νερά, οι ηπειρωτικές υφαλοκρηπίδες και ο εποχιακός πάγος, δημιούργησε μία από τις πλουσιότερες αλιευτικές δραστηριότητες στον κόσμο. Η θάλασσα συνδέεται με τον Αρκτικό Ωκεανό από το στενό του Bering, το οποίο χωρίζει την Ασία από τη Βόρεια Αμερική.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΚΑΙ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙΣ

Οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν δικαιώματα στην Αρκτική από το 1867 όταν αγόρασαν την Αλάσκα από τη Ρωσική Αυτοκρατορία²²¹. Εκείνη την εποχή τα ναυτικά όρια ορίζονταν μόνο στα τρία ν.μ.. Ωστόσο, η συνθήκη μεταβίβασης του 1867 που εφαρμόζει τη μεταφορά των δικαιωμάτων από την Ρωσία στις ΗΠΑ δεν υπήρχε καμία συμφωνία για την ακριβή τοποθέτηση της θαλάσσιας γραμμής, δεν περιλάμβανε συγκεκριμένες συντεταγμένες για τα νέα θαλάσσια σύνορα ΗΠΑ-Ρωσίας, μόνο για θαλάσσια εδάφη και δεν προοριζόταν για οριοθέτηση ΑΟΖ ή υφαλοκρηπίδα καθώς εκείνη την περίοδο δεν υπήρχαν. Ωστόσο με την εισαγωγή του ορίου των 200 ν.μ. σύμφωνα με την UNCLOS ξεκίνησε η διαφορά αυτή. Το 1976 και τα δύο έθνη αποφάσισαν να καθορίσουν τα όρια της ΑΟΖ στην περιοχή. Το 1977, οι ΗΠΑ και η ΕΣΣΔ αντάλλαξαν διπλωματικές σημειώσεις που αποδείκνυαν την πρόθεσή τους να «σέβονται τη γραμμή που καθορίστηκε στη Σύμβαση του 1867» ως το όριο σε κάθε μία, όπου τα όρια των 200 ν.μ. επικαλύπτονται. Ωστόσο, οι διαφορές στην ερμηνεία της κάθε χώρας από τη Σύμβαση του 1867 έγινε εμφανής πολύ σύντομα. Τελικά τα δύο έθνη ήρθαν σε συμφωνία των θαλάσσιων συνόρων το 1990, η οποία όρισε τα σύνορα και επιβεβαίωσε εκ των πραγμάτων τη ρωσική κατοχή των Wrangel και άλλων νησιών της Αρκτικής. Ενώ σύμφωνα με το Robert W. Smith²²² δεν υπάρχει καμία διαμάχη μεταξύ των δύο εθνών καθώς διαπραγματεύτηκαν ένα θαλάσσιο όριο περίπου 1600 ν.μ. στη Bering Sea, Bering Strait και Chukchi Sea το 1990.

ΣΥΜΦΩΝΙΑ

Η συμφωνία υπογράφηκε την 1η Ιουνίου 1990 ύστερα από διαπραγματεύσεις εννέα χρόνων, που όρισε τα σύνορα και επιβεβαίωσε εκ των πραγμάτων τη ρωσική κατοχή των Wrangel και άλλων νησιών της Αρκτικής. Αυτά τα θαλάσσια σύνορα είναι επίσης γνωστά ως η γραμμή Baker –Shevardnadze ή συμφωνία Baker –Shevardnadze. Ονομάστηκε γραμμή Baker Shevardnadze από το Σοβιετικό υπουργό Εξωτερικών Eduard Shevardnadze και τον υπουργό Εξωτερικών των ΗΠΑ James Baker. Το δυτικό όριο ξεκινάει από το σημείο 65°30' βόρεια, 168 ° 58' 37 "Δ μεταξύ των νήσων Krusenstern, Ignalook, Ratmanoff και Noonarbook και το ναυτικό όριο εκτείνεται βόρεια κατά μήκος του μεσημβρινού 168 ° 58 '37" μέσω του Bering Strait και της Chukchi Sea στον Αρκτικό Ωκεανό. Από το ίδιο σημείο προς τα νότια, το όριο ακολουθεί μια γραμμή που καθορίζεται από θέσεις που αναφέρονται στη

²²⁰ ο.π. Michael Bayers σελ.39-46

²²¹ Το 1876 αγόρασαν οι Ηνωμένες Πολιτείες την επικράτεια της Αλάσκας για 7,2 εκατομμύρια δολάρια , περίπου 2 σεντ ανά στρέμμα , περίπου 92 εκατομμύρια δολάρια σήμερα. <http://mgnussbaum.com/history-2-2/alaskapurchase/>

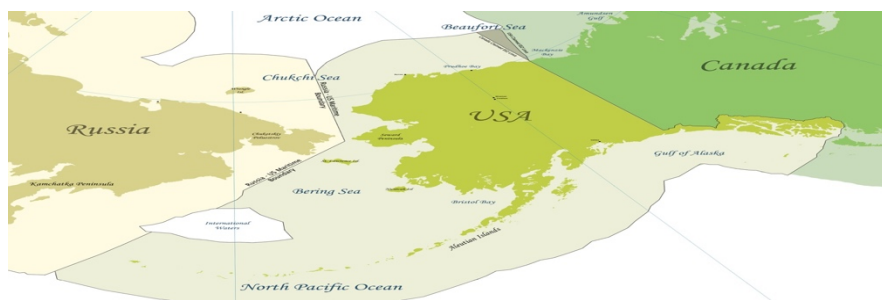
²²² Robert W. Smith, "United States–Russia Maritime Boundary," in Gerald Henry Blake (ed.), *Maritime Boundaries* (London: Routledge, 1994), 91.

συμφωνία. Η συνθήκη τέθηκε προσωρινά σε ισχύ τον Ιούνιο του 1990, μετά τη σύναψη διπλωματικής συμφωνίας μεταξύ των δύο Υπουργών Εξωτερικών, όπως έχει ήδη αναφερθεί. Ωστόσο, μολονότι η Γερουσία των ΗΠΑ επικύρωσε τη συνθήκη το 1991, η Ρώσικη Δούμα δεν την έχει επικυρώσει ακόμα και αντιδρά έντονα.

Η ΔΙΑΦΟΡΑ

Όπως εξηγεί ο Vlad Kaczynski²²³ οι χαρτογράφοι χρησιμοποιούν δύο τύπους γραμμών για να οριοθετήσουν τα θαλάσσια όρια, είναι οι ρόμβοι και οι γεωδαιτικές γραμμές (γνωστά ως τόξα μεγάλου κύκλου) που χρησιμοποιούνται σε δύο κοινές προβολές χάρτη τις Mercator και τις κωνικές. Ανάλογα με τον τύπο γραμμής και προβολής χάρτη που θα χρησιμοποιηθούν, οι γραμμές θα εμφανίζονται ως ευθείες ή καμπύλες γραμμές. Για παράδειγμα, μια γραμμή ρομπότ θα είναι μια ευθεία γραμμή σε μια προβολή Mercator, ενώ μια γεωδαιτική γραμμή θα είναι κυρτή. Επειδή και οι δύο χώρες ερμήνευσαν τη γραμμή που περιγράφηκε στη Συνθήκη του 1867 ως ευθεία γραμμή, η Σοβιετική Ένωση απεικόνιζε τα θαλάσσια όρια της Bering Sea ως γραμμή ρομπότ σε προβολή Mercator, ενώ οι ΗΠΑ χρησιμοποίησαν μια γεωδαιτική γραμμή σε κωνική προβολή. Σαν αποτέλεσμα και οι δύο απαιτήσεις εμφανίζονται ως ευθείες γραμμές στις αντίστοιχες προβολές χάρτη, η απαίτηση εκάστου κράτους μεγιστοποίησε την ποσότητα της επιφάνειας των ωκεανών και του θαλασσίου βυθού υπό τον έλεγχό τους. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να δημιουργηθεί αμφισβητούμενη ζώνη περίπου 15.000 τετραγωνικών ν.μ. Με τη συνθήκη του 1990 μοιράστηκε αμφιλεγόμενη ζώνη στο μισό για τα δύο κράτη τόσο για τους πόρους αλιείας όσο και για το θαλάσσιο βυθό²²⁴.

Εικόνα 3.4. Θαλάσσια σύνορα Η.Π.Α.- ΡΩΣΙΑ



Το τμήμα μεταξύ του ρωσικού και αμερικανικού τομέα, το οποίο βρίσκεται 200 μίλια μακριά από τις ακτές και των δύο χωρών, είναι γνωστή ως "The Donut Hole," και θεωρείται ένα από τα διεθνή ύδατα. Αυτό περιλαμβάνει το 10% της Bering Sea. Η συμφωνία του 1990 επίσης δημιούργησε αρκετούς "special areas". Ειδικές περιοχές ήταν περιοχές στις αντίστοιχες χώρες της γραμμής του 1867 αλλά πέραν των 200 ν.μ. από τη γραμμή βάσης. Υπάρχουν τρεις τέτοιες περιοχές από την πλευρά των ΗΠΑ των θαλάσσιων συνόρων που ονομάζονται "ανατολικές ειδικές περιοχές" και μια από τη Σοβιετική πλευρά που ονομάζεται "δυτική ειδική περιοχή". Η προστριβή προκύπτει στην Ανατολική Ειδική Ζώνη που βρίσκεται περισσότερο από 200ν.μ. από τη γραμμή βάσης των Ηνωμένων Πολιτειών, αλλά λιγότερο από 200ν.μ. από τη γραμμή βάσης της Ρωσίας. Η ΕΣΣΔ παραχώρησε όλους τους σχυρισμούς της για τα κυριαρχικά δικαιώματα και τις δικαιοδοσίες στις ανατολικές ειδικές περιοχές προς τις Ηνωμένες Πολιτείες. Αντίστοιχα, η Ουάσιγκτον παραχώρησε όλες τις αξιώσεις στα κυριαρχικά δικαιώματα και τη δικαιοδοσία της Δυτικής ειδική περιοχή στη Μόσχα την ίδια ημέρα (1 Ιουνίου), σε μια ξεχωριστή ανταλλαγή των διπλωματικών σημειώσεων, οι δύο

²²³ Vlad M. Kaczynski, Warsaw School of Economic

²²⁴ ο.π. Michael Byers σελ.34

χώρες συμφώνησαν να εφαρμόσουν προσωρινά τη συμφωνία. Σύμφωνα με τις οποίες «εν αναμονή της έναρξης ισχύος της συμφωνίας, οι δύο κυβερνήσεις συμφωνούν να τηρήσουν τους όρους της εν λόγω συμφωνίας από τις 15 Ιουνίου, 1990»²²⁵ που τέθηκε σε ισχύ. Είναι μια εκτελεστική συμφωνία και μπορεί να ανακληθεί ανά πάσα στιγμή από οποιοδήποτε μέρος μονομερώς. Η ανταλλαγή σημειώσεων είναι σύμφωνη με το άρθρο 25 παράγραφος 1 της σύμβασης της Βιέννης του 1969 για το δίκαιο των συνθηκών, το οποίο ορίζει ότι «μια συνθήκη ή ένα μέρος μιας συνθήκης εφαρμόζεται προσωρινά εν αναμονή της έναρξης ισχύος της εάν: Η ίδια η συνθήκη το προβλέπει ή τα διαπραγματευτικά κράτη συμφώνησαν με κάποιο άλλο τρόπο»²²⁶. Επιπλέον, και οι δύο χώρες συνεχίζουν να συμπεριφέρονται σαν να ισχύει η συνθήκη και το 2007, ο Kaczynski ανέφερε ότι οι συζητήσεις είχαν ξαναρχίσει "σε μια προσπάθεια επίλυσης"²²⁷. Μια σημερινή σχετική πτυχή της συνθήκης αφορά το γεγονός ότι, στα βόρεια από ένα σημείο στο κέντρο του στενού Bering (65 300 000 N, 168 5803700 W), το όριο ακολουθεί τον μεσημβρινό 168 58'37" στον Αρκτικό Ωκεανό "στο βαθμό που επιτρέπεται από το διεθνές δίκαιο". Φυσικά, αυτό που επιτρέπεται από το διεθνές δίκαιο μπορεί να αλλάξει με την πάροδο του χρόνου. Για παράδειγμα, η σύμβαση UNCLOS ολοκληρώθηκε το 1982, αλλά δεν τέθηκε σε ισχύ πριν από το 1994. Αυτό σήμαινε ότι κατά το χρόνο σύναψης της Συνθήκης του Bering Sea, το άρθρο 76 της UNCLOS δεν ήταν ακόμη δεσμευτικό για κανένα κράτος ούτε το περιεχόμενό του ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΥ. Σήμερα, αναγνωρίζεται ότι τα παράκτια κράτη μπορούν να ασκούν κυριαρχικά δικαιώματα σε εκτεταμένη ηπειρωτική υφαλοκρηπίδα πέραν των 200ν.μ., ενώ το άρθρο 76 προβλέπει κριτήρια για τον καθορισμό του εξωτερικού ορίου σε κάποια συγκεκριμένη τοποθεσία²²⁸. Αν και οι δύο χώρες παραχώρησαν έδαφος από τις προηγούμενες αξιώσεις τους, οι ΗΠΑ βγήκαν κερδισμένες, καθώς με τη συμφωνία ελέγχουν ένα πολύ μεγαλύτερο ποσό περιοχής στην Bering Sea, αν και η συμφωνία βασίστηκε στην αρχή της ισότιμης γραμμής που χρησιμοποιείται συνήθως στις διεθνείς οριακές διαφορές. Η Συμφωνία επικυρώθηκε γρήγορα από τη Γερουσία των ΗΠΑ (στις 16 Σεπτεμβρίου 1991), η οποία ήταν πρόθυμη να διατηρήσει τον έλεγχο στην περιοχή πλούσια σε ψάρια και να ξεκινήσει η πώληση υπεράκτιων μισθώσεων πετρελαίου και φυσικού αερίου. Αντιθέτως η συμφωνία δημιούργησε πολλές αντιδράσεις στη Μόσχα και ακόμα και σήμερα δεν έχει επικυρωθεί από τη ρώσικη Δούμα. Πολλοί Ρώσοι πολιτικοί και οι αναλυτές ζήτησαν την επαναδιαπραγμάτευση της συμφωνίας. Σύμφωνα με έναν νομικό εμπειρογνώμονα, η γραμμή Baker-Shevardnadze (η οποία βασίστηκε κυρίως στη γραμμή της σύμβασης του 1867) έφερε το 70% των αμφισβητούμενων περιοχών της Bering sea υπό αμερικανική δικαιοδοσία. Αν όμως είχε χρησιμοποιηθεί η αρχή της διάμεσης γραμμής, αυτό θα μπορούσε να παράσχει στην ΕΣΣΔ επιπλέον 25.000 km² της θάλασσας (Vylegzhanin 2010). Σύμφωνα με το ψήφισμα της Κρατικής Δούμας της 14ης Ιουλίου 2002, λόγω της συμφωνίας του 1990 η Μόσχα έχει χάσει δύο τομείς της ΑΟΖ της Σοβιετικής Ένωσης τη Bering sea (23.700 km² και 7.700 km²) και 43.600 km² της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας της, το κεντρικό τμήμα της Bering Sea (πέρα από την ΑΟΖ των 200 ναυτικών μιλίων). Η Ρωσία έχει επίσης τεράστια απώλεια μεταξύ 1,6 και 1,9 εκατομμυρίων τόνων ιχθύων στη δεκαετία του 1990 και έχασε τα πεδία Navarinisk και Aleut που είναι δυνητικά πλούσια σε υδρογονάνθρακες²²⁹. Ιδιαίτερα μετά την ανακάλυψη των κοιτασμάτων πετρελαίου στην επίμαχη περιοχή, καμία χώρα δεν ήταν πλήρως ικανοποιημένη με τους όρους της συμφωνίας του 1990. Η Ρωσία εξακολουθεί να απαιτεί περισσότερα αλιευτικά δικαιώματα, τα οποία οι Ηνωμένες Πολιτείες θεωρούν δυνητικά επιβλαβή για τον αλιευτικό κλάδο της Αλάσκας. Εντός της κυβέρνησης των ΗΠΑ, εξάλλου, η Αλάσκα είναι μια αυξανόμενη εκλογική περιφέρεια θεωρεί τα νησιά της Αρκτικής ως υψηλής γεωστρατηγικής σημασίας. Για τους λόγους αυτούς, το ζήτημα των θαλάσσιων

²²⁵ Η ανταλλαγή σημειώσεων αναπαράγεται από τον Alex G. Oude Elferink, "The 1990 USSR–USA Maritime Boundary Agreement." (1991) 6 International Journal of Estuarine and Coastal Law σελ. 41, Παραρτήματα 2 και 3.

²²⁶ 1969 Vienna Convention on the Law of Treaties διαθέσιμο http://untreaty.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/1_1_1969.pdf.

²²⁷ ο.π. Kaczynski, N. 22, σελ. 5

²²⁸ ο.π. Michael Byers σελ.35

²²⁹ Russia's Policies on the Territorial Disputes in the Arctic Valery Konyshev και Alexander Sergunin σελ.64-65

συνόρων μεταξύ ΗΠΑ και Ρωσίας στον Αρκτικό Ωκεανό, στη Θάλασσα Bering και στον Ωκεανό παραμένει άλυτο, καθώς οι τρεις κύριες αιτίες της σύγκρουσης είναι ότι η Bering Sea αποτελεί στρατηγικό σημείο τόσο για τις ΗΠΑ όσο και για τη Ρωσική αλιεία. Από τη ρώσικη πλευρά η αλιεία αγγίζει περίπου τα 600 εκατομμύρια \$ περίπου κάθε χρόνο, ενώ στις Ηνωμένες Πολιτείες αγγίζει περίπου το ένα δισεκατομμύριο \$. Επίσης, οι υδρογονάνθρακες, το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο που έχει πρόσφατα ανακαλυφθεί και οι εκτιμήσεις της USG το 2008, δείχνουν τη σημαντικότητα της περιοχής. Τέλος η Sea Bering αποτελεί σημαντικό κόμβο μεταφορών μεταξύ της Ρωσίας, της Απω Ανατολής, την Ανατολική Ασία και την Αλάσκα. Με αυξανόμενη σημασία της NSR (ελεγχόμενη από τη Ρωσία) και του ΒορειοΔυτικού Περάσματος (που ελέγχεται από τον Καναδά) στη Θάλασσα Bering (και ιδιαίτερα στο Bering Strait) Αποτελεί σημαντικό χώρο διέλευσης για τη μελλοντική κυκλοφορία από την Ανατολική Ασία έως την Ευρώπη και Βόρεια Αμερική και αντιστρόφως.

3.3.6 ΝΑΥΤΙΛΙΚΑ ΟΡΙΑ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΟ JAN MAYEN

Το Jan Mayen είναι ένα σχετικά μικρό νησί (146 τ.μ.) και βρίσκεται περίπου 250 ν.μ. ανατολικά της Γροιλανδίας, 360 ν.μ. βορειοανατολικά της Ισλανδίας και 600 ν.μ. από τη Νορβηγία.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΚΑΙ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙΣ

Στις αρχές του 19 αιώνα, χρησιμοποιήθηκε ως φαλαινοθηρική βάση από τους Ολλανδούς. Η Νορβηγία ίδρυσε στο νησί Μετεωρολογικό Ινστιτούτο το 1921 τέσσερα χρόνια αργότερα ανήγγειλε ότι το νησί της ανήκει και το 1930 ενσωμάτωσε το νησί στο Βασίλειο της Νορβηγίας. Σήμερα, ζουν λίγοι άνθρωποι στον Jan Mayen, όλοι τους είναι υπάλληλοι των Νορβηγικών Ενόπλων Δυνάμεων ή του Νορβηγικού Μετεωρολογικού Ινστιτούτου. Ωστόσο, η ΑΟΖ γύρω από τον Jan Mayen υποστηρίζει μια σημαντική αλιεία.

Σε μια υπόθεση που κινήθηκε από τη Δανία, το Διεθνές Δικαστήριο δικαιολόγησε ένα ενιαίο θαλάσσιο όριο μεταξύ της Γροιλανδίας και του Jan Mayen το 1993. Το Συνέδριο ξεκίνησε με διάμεση γραμμή προσωρινά, και στη συνέχεια εξέτασε κατά πόσον δικαιολογούνταν «ειδικές περιστάσεις» για να επιτευχθεί ένα «δίκαιο αποτέλεσμα». Το Συνέδριο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η πολύ μεγαλύτερη της ακτής τη Γροιλανδίας ήταν μια ειδική περίπτωση που απαιτούσε μια οριοθέτηση που να ακολουθεί πιο κοντά στον Jan Mayen καθώς και ότι η γραμμή θα πρέπει επίσης να μετατοπιστεί κάπως προς τα ανατολικά, ώστε να δοθεί στη Δανία ισότιμη πρόσβαση σε ορισμένα αποθέματα ιχθύων. Άλλες μορφές επίλυσης διαφορών έχουν εφαρμοστεί στα ύδατα και στον πυθμένα μεταξύ του Jan Mayen και της Ισλανδίας, η οποία και πάλι βρίσκεται 360 ν.μ. μακριά. Το 1981, η Νορβηγία και η Ισλανδία σύναψαν σύμβαση, με την οποία συμφώνησαν ότι η ΑΟΖ της Ισλανδίας και η ηπειρωτική υφαλοκρηπίδα επεκτείνονται στα πλήρη 200 ναυτικά μίλια από την ισλανδική ακτή στην περιοχή μεταξύ Jan Mayen και Ισλανδίας παρά την εγγύτητα της νορβηγικής νήσου. Η συνθήκη χορήγησε επίσης στη Νορβηγία το δικαίωμα 25% συμμετοχής στην εξερεύνηση πετρελαίου και φυσικού αερίου σε τμήμα της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας της Ισλανδίας νοτίως των νέων ορίων και η Ισλανδία το δικαίωμα 25% συμμετοχής στην εξερεύνηση πετρελαίου και φυσικού αερίου σε μέρος της Jan Της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας του Jan Mayen βόρεια του νέου ορίου. Η συνθήκη προβλέπει τη σύναψη συμφωνίας ενοποίησης στην περίπτωση κοιτασμάτων πετρελαίου και αερίου που βρίσκονται στα όρια. Το 2008 οι δύο χώρες συμφώνησαν σε συνεργασία για την εξερεύνηση πετρελαίου και φυσικού αερίου στις αλληλοεπικαλυπτόμενες περιοχές και στις δύο ζώνες με συμμετοχή 25%. Αν και το κοινό καθεστώς υδρογονανθράκων που προέκυψε δεν ήταν απροσδόκητο, ήταν το πρώτο που εγκαταστάθηκε στα ύδατα της Αρκτικής και θα μπορούσε να αποτελέσει ως πρότυπο για τις Ηνωμένες Πολιτείες και το Καναδά που διαφωνούν στη Beaufort Sea, καθώς και στις πιθανές αλληλεπικαλύψεις των καναδικών, δανικών και

ρωσικών ισχυρισμών σχετικά με τα εκτεταμένα δικαιώματα της υφαλοκρηπίδας στον κεντρικό Αρκτικό Ωκεανό²³⁰.

3.3.7 ΣΥΜΒΑΣΗ ΟΡΙΟΥ ΓΡΟΙΛΑΝΔΙΑΣ - ΣΒΑΛΜΠΑΡΤ 2006

Το Svalbard έχει συνολική έκταση 62.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα με μόνιμο πληθυσμό περίπου 2.500 άνθρωποι που ζούν στο μεγαλύτερο νησί το Spitsbergen. Το Svalbard είναι μια γη φιορδ που καλύπτεται από παγετώνες και βρίσκεται μεταξύ της Νορβηγίας και του βόρειου πόλου. Στο Svalbard λειτουργούν ερευνητικοί σταθμοί και έχει καταστεί ως κέντρο για την αρκτική επιστήμη συμπεριλαμβανόμενης της Κίνας(2003) και της Ινδίας(2008). Επίσης είναι το σπίτι της Svalbard Global Seed Vault, όπου χιλιάδες δείγματα σπόρων από όλο το κόσμο διατηρούνται βαθιά μέσα σε βουνό που είναι καλυμμένο από μόνιμο πάγο²³¹. Κατά το 19^ο αιώνα το Svalbard θεωρήθηκε ως terra nullius και ως εκ τούτου είναι ανοιχτό σε όλους. Ωστόσο η εκμετάλλευση των κοιτασμάτων άνθρακα απαιτούσε τη δημιουργία ενός ειδικού καθεστώτος. Εξετάστηκαν τρεις περιπτώσεις: διατήρηση του καθεστώτος του terra nullius αλλά παροχή εξουσιών διακυβέρνησης σε μια τριμερή επιτροπή, που απαρτίζεται από τη Νορβηγία, τη Σουηδία και τη Ρωσία, χαρακτηρίζοντας το αρχιπέλαγος νορβηγική εντολή υπό την Κοινωνία των Εθνών ή αναγνωρίζοντας τη νορβηγική κυριαρχία, αλλά την υπαγωγή της σε συγκεκριμένα δικαιώματα της συνθήκης οικονομικής πρόσβασης από άλλα κράτη. Η τελευταία επιλογή επιλέχθηκε στη Διάσκεψη Ειρήνης του Παρισιού του 1919. Η Συνθήκη του Svalbard υπογράφηκε στις 9 Φεβρουάριο του 1920 και τέθηκε σε ισχύ πέντε χρόνια αργότερα²³². Το 1919 δημιουργήθηκε η Επιτροπή Spitsbergen σε σχέση με τις Διαπραγματεύσεις για την ειρήνη στο Παρίσι. Η Επιτροπή συμφώνησε σε μια συνθήκη που βασίζεται στη νορβηγική κυριαρχία. Η συνθήκη διατήρησε δικαιώματα terra nullius για άλλα κράτη που τους επέτρεπαν να συνεχίσουν τις οικονομικές δραστηριότητες όπως η αλιεία, το κυνήγι και η εξόρυξη, και να εξασφαλίσουν την ανάπτυξη με πρόσβαση στα χωρικά ύδατα του Σβάλμπαρντ που εκτείνονται στη συνέχεια σε 4 ν.μ. από την ακτογραμμή. Ο σκοπός της συνθήκης ήταν επίσης να διασφαλιστεί η ειρηνική χρήση του Svalbard μέσω απαγόρευσης οποιαδήποτε εγκατάστασης ναυτικών βάσεων και οχυρώσεων για οποιαδήποτε χρήση για πολεμικούς σκοπούς. Η Συνθήκη του Spitsbergen υπεγράφη στις 9 Φεβρουαρίου 1920. Το αρχικό όνομα της Συνθήκης ήταν "Συνθήκη μεταξύ Νορβηγίας, ΗΠΑ, Γαλλίας, Ιταλίας, Ιαπωνίας, Κάτω Χώρες, της Μεγάλης Βρετανίας, της Ιρλανδίας και της Σουηδίας όσον αφορά το Svalbard". Τέθηκε σε ισχύ στις 14 Αυγούστου 1925²³³. Μέχρι σήμερα, περίπου 40 χώρες συμμετέχουν στη Συνθήκη. Ήταν η πρώτη διεθνής νομικά δεσμευτική συμφωνία που ασχολείται με την Αρκτική. Αν και στο μεγαλύτερο μέρος, τα συμβαλλόμενα μέρη επικύρωσαν τη Συνθήκη τη δεκαετία του 1920, τρία κράτη έχουν προσχωρήσει στη Συνθήκη σχετικά πρόσφατα: Ισλανδία (31 Μαΐου 1994), Τσεχική Δημοκρατία (21 Ιουνίου 2006) και Βόρεια Κορέα (Σεπτεμβριος 2012). Η συνθήκη του Spitsbergen δεν φαίνεται να έχει άμεση εφαρμογή ως πρότυπο διεθνούς διακυβέρνησης στην Αρκτική. Η Συνθήκη αναγνωρίζει την κυριαρχία της Νορβηγίας δίνοντας ταυτόχρονα περιορισμούς στα κυριαρχικά δικαιώματα του κράτους πάνω από μια ομάδα νησιά με καθεστώς terra nullius. Στην Αρκτική, ζητήματα κυριαρχίας στις χερσαίες περιοχές έχουν ήδη επιλυθεί με εξαίρεση το νησί Hans. Δεν είναι πιθανό τα παράκτια κράτη της Αρκτικής να είναι πρόθυμα να δώσουν εάν τα συμβαλλόμενα μέρη συμφωνούν άμεσα με τη Συνθήκη του Spitsbergen να εφαρμοστεί σε μια ευρύτερη περιοχή της Αρκτικής.

Ωστόσο, τα διδάγματα που αντλήθηκαν από τη Συνθήκη του Spitsbergen θα μπορούσαν να αποτελέσουν έμπνευση ένα πολυμερές καθεστώς της Αρκτικής σε θέματα όπως την ειρηνική διαχείριση των πόρων, την προστασία του περιβάλλοντος ή την

²³⁰ ο.π. Michael Byers, σελ.36-37

²³¹ Svalbard Global Seed Vault, διαθέσιμο <https://www.croptrust.org/our-work/svalbard-global-seed-vault>

²³² League of Nations Treaty Series, Vol.2σελ.8-19 διαθέσιμο: United Nations Treaty Collection <https://treaties.un.org/pages/lononline.aspx>

²³³ THE SPITSBERGEN TREATY Multilateral Governance in the Arctic Edited by Diana Wallis MEP and Stewart Arnold σελ.8-9

επιστημονική συνεργασία. Αν και η Νορβηγία έχει κυριαρχία πάνω από τα νησιά, όλα τα κράτη του κόσμου μπορούν να υπογράψουν τη Συνθήκη και να αρχίσουν να απολαμβάνουν χωρίς διακρίσεις. Η αρχή της μη διάκρισης στο έδαφος της γης καλύπτει τη διατήρηση της φύσης, το κυνήγι, την αλιεία, την εξόρυξη, τη βιομηχανία, τη ναυτιλία και τις εμπορικές δραστηριότητες. Επομένως, η συμφωνία της Συνθήκης καταδεικνύει ότι είναι εφικτό να επιβάλει περιορισμούς στην κυριαρχία²³⁴ και να καθορίσει κανόνες και κανονισμούς που αποσκοπούν στην εξυπηρέτηση των συμφερόντων των κρατικών μερών στους πόρους της στο αρχιπέλαγος²³⁵. Οι διαφορές γύρω από τη συνθήκη Spitsbergen σχετίζονταν με την ερμηνεία της, το εύρος των δικαιωμάτων των συμβαλλομένων μερών και την έκταση των δικαιωμάτων της κυριαρχίας της Νορβηγίας. Το 1920 όταν έγινε η Συνθήκη. Το διεθνές δίκαιο δεν αναγνώρισε οποιαδήποτε θαλάσσια ζώνη πέρα από τα χωρικά ύδατα και νομικές έννοιες όπως η ΑΟΖ και η υφαλοκρηπίδα δεν είχαν ακόμα αναπτυχθεί.

Ιστορικό της Διαφοράς

Η μόνη τρέχουσα διαμάχη για το Svalbard αφορά το δικαίωμα της οικονομική ζώνης πέρα από τα χωρικά ύδατα των 12ν.μ.. Στη Συνθήκη του Svalbard η Νορβηγία είχε ζητήσει χωρικά ύδατα 4.ν.μ. Το 1970 η Νορβηγική Κυβέρνηση επέστησε ίσες γραμμές βάσης γύρω από το αρχιπέλαγος. Το 2001 τροποποίησε αυτές τις γραμμές και το 2003 υιοθέτησε χωρικά ύδατα 12ν.μ. Το ζήτημα της διαφοράς προέκυψε το 1977, κυρίως με τη Ρωσία σχετικά με τα αλιευτικά δικαιώματα, όταν η Νορβηγία άρχισε να ρυθμίζει την αλιεία σε ζώνη 200ν.μ. γύρω από το αρχιπέλαγος²³⁶.

Οι κύριες διαφωνίες ήταν οι εξής: η Νορβηγία απαιτούσε νέες θαλάσσιες ζώνες που καθορίζονται σύμφωνα με τη σύμβαση UNCLOS με βάση τη κυριαρχία της στο αρχιπέλαγος (πέρα από τα χωρικά ύδατα που αναγνωρίζονται στη Συνθήκη). Ήταν τα ίσα δικαιώματα των άλλων συμβαλλομένων μερών και ο περιορισμός στη φορολόγηση που εφαρμόζεται στις ζώνες πέρα των 12 ν.μ. των χωρικών υδάτων (ΑΟΖ και υφαλοκρηπίδα) και το πώς πρέπει να ασκούνται τα κυριαρχικά δικαιώματα. Από τη πλευρά της Νορβηγίας, η Συνθήκη με τις διατάξεις ισχύει μόνο για τη χωρική θάλασσα. Ως εκ τούτου, σύμφωνα με τη Νορβηγία η χώρα δικαιούται να ασκεί τα κυριαρχικά της δικαιώματα στις θαλάσσιες ζώνες πέρα των 12 ν.μ.. Η ΕΣΣΔ υποστήριξε, ότι η Νορβηγία δεν έχει κανένα δικαίωμα για τη δημιουργία θαλάσσιων ζωνών και άσκηση δικαιωμάτων πέρα της χωρικής θάλασσας.

Σήμερα, η Νορβηγία ισχυρίζεται ότι τα όρια των κυριαρχικών δικαιωμάτων που προβλέπει η Συνθήκη του Svalbard πρέπει να ερμηνεύονται περιοριστικά και να μην επεκτείνονται χωρίς γραπτή βάση, στις νέες ζώνες πέραν των χωρικών υδάτων. Υποστήριξε επίσης ότι η υφαλοκρηπίδα γύρω από το Svalbard είναι στην πραγματικότητα μια επέκταση της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας και της ηπειρωτικής νορβηγικής ακτής και για αυτόν δεν υπόκειται στα δικαιώματα που δεν εισάγουν διακρίσεις στη Συνθήκη του Svalbard. Εγκρίθηκαν δύο θέσεις σε αντίθεση με τους ισχυρισμούς της Νορβηγίας. Η πρώτη, η οποία μέχρι πρόσφατα κράτησε η Ισλανδία και η Ρωσία, είναι ότι η νορβηγική κυριαρχία περιορίζεται όχι μόνο κατ' ουσίαν αλλά και γεωγραφικά από τη Συνθήκη του Σβάλπαρντ και ως εκ τούτου η Νορβηγία δεν έχει δικαιώματα, χωρίς ΑΟΖ ή ηπειρωτική υφαλοκρηπίδα της χωρικής θάλασσας. Μια δεύτερη πιο λεπτή θέση κατέχει το Ηνωμένο Βασίλειο, το οποίο υποστηρίζει ότι η Συνθήκη του Svalbard πρέπει να ερμηνεύεται σύμφωνα με τους συνήθεις κανόνες ερμηνείας που προβλέπονται στη Σύμβαση της Βιέννης του 1969 για το δίκαιο των συνθηκών. Δεδομένου ότι τα δικαιώματα που δεν εισάγουν διακρίσεις ορίστηκαν με την ίδια φράση με την αναγνώριση της νορβηγικής κυριαρχίας, προκύπτει ότι σκοπός των μερών ήταν να επεκταθούν τα δικαιώματα που δεν εισάγουν διακρίσεις στο σύνολο της γεωγραφικής έκτασης αυτής της κυριαρχίας. Κατά συνέπεια, τα δικαιώματα που δεν εισάγουν διακρίσεις

²³⁴ ο.π. Young, 2000: 5

²³⁵ THE SPITSBERGEN TREATY Multilateral Governance in the Arctic Edited by Diana Wallis MEP and Stewart Arnold σελ.10

²³⁶ Willy Ostreng (1986) "Norway in Northern waters" In Clive Archer and David Scrivener. Northern Waters: Security and Resource Issuew. Routledge σελ. 165-167

επεκτάθηκαν ώστε να συμπεριληφθεί η ΑΟΖ και η υφαλοκρηπίδα όταν η νορβηγική κυριαρχία επεκτάθηκε στις νέες αυτές ζώνες. Το Ηνωμένο Βασίλειο υποστηρίζει επίσης ότι η ΑΟΖ και η υφαλοκρηπίδα είναι λειτουργικές επεκτάσεις της χωρικής θάλασσας, ότι οποιοδήποτε άλλο συμπέρασμα θα δημιουργούσε μια κατάσταση όπου η Νορβηγία θα είχε περισσότερα δικαιώματα πέρα από 12 ν.μ. από ό, τι σε αυτή την απόσταση και ότι η Νορβηγία δεν η υφαλοκρηπίδα βόρεια του Svalbard ως επέκταση της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας της κατά τη διαπραγμάτευση ενός ορίου για τη ναυτιλία με τη Δανία (Γροιλανδία) και υπέβαλε την υποβολή της σχετικά με μια εκτεταμένη υφαλοκρηπίδα με το CLCS το 2006²³⁷. Η Ρωσία και η Ισλανδία έχουν εγκαταλείψει τη σκληρή θέση τους. Το 2009, το CLCS ανταποκρίθηκε ευνοϊκά σε ένα νορβηγικό επιχείρημα που χρησιμοποίησε το Svalbard ως βάση για την εξασφάλιση δικαιωμάτων κυριαρχίας σε μια σημαντική περιοχή εκτεταμένης υφαλοκρηπίδας προς τα βόρεια του αρχιπελάγους. Ουσιαστικά ούτε η Ρωσία, ούτε η Ισλανδία, ούτε οποιαδήποτε άλλη χώρα εξέφρασε την αντίθεσή της Οι συστάσεις του CLCS, που σημαίνει ότι αυτές οι συστάσεις είναι πλέον τελικές και δεσμευτικές. Στη συνέχεια, η Ρωσία και η Νορβηγία σύναψαν μια συνοριακή συνθήκη για τη Barents Sea το 2011, η οποία δέχεται σιωπηρά ότι η Svalbard παράγει μια ΑΟΖ της Νορβηγίας 200ν.μ. Ωστόσο, η βρετανική θέση παραμένει, διότι αν τα δικαιώματα που δεν εισάγουν διακρίσεις στη Συνθήκη του Svalbard εφαρμόζονται πέραν των δώδεκα ναυτικών μιλίων, ισχύουν και στην πλήρη έκταση της υφαλοκρηπίδας. Βεβαίως, θα ισχύουν και τα νορβηγικά δικαιώματα για τη ρύθμιση της προστασίας του περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος να επιβάλλονται αυστηροί όροι εκμετάλλευσης πετρελαίου και φυσικού αερίου ή ακόμη και να απαγορεύεται αυστηρά. Οι σχέσεις μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και της Νορβηγίας σχετικά με το θέμα αυτό μπορεί να είναι ελαφρώς τεταμένες. Το 2006 σύμφωνα με πληροφορίες, το Ηνωμένο Βασίλειο πραγματοποίησε συνάντηση μερικών βασικών μερών στη Συνθήκη του Svalbard, συμπεριλαμβανομένης της Ρωσίας και των Ηνωμένων Πολιτειών. Οι νορβηγικοί αξιωματούχοι αγνοούσαν τη συνάντηση μόνο μετά την πραγματοποίησή της. Όταν έλαβαν γνώση, ένας "εξοργισμένος" Υπουργός Εξωτερικών Johann Grove Store κάλεσε αμέσως τον βρετανό ομόλογό του για να δοθεί εξήγηση. Μια τελευταία πτυχή της συνθήκης Svalbard είναι ότι αναφέρεται ρητά ότι στο αρχιπέλαγος απαγορεύεται η δημιουργία οποιασδήποτε «ναυτικής βάσης» ή «οχύρωσης» και δηλώνοντας ότι «δεν μπορεί ποτέ να χρησιμοποιηθεί για πολεμικούς σκοπούς»²³⁸. Κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου, η ΕΣΣΔ ισχυρίστηκε ότι οι περιορισμοί αυτοί παραβιάστηκαν όταν τα νορβηγικά στρατιωτικά πλοία και τα αεροσκάφη επισκέφτηκαν το Svalbard και όταν το αρχιπέλαγος τέθηκε υπό τη διοίκηση του NATO. Οι εντάσεις αυτές από τότε διαλύθηκαν. Ωστόσο, όπως με το πρώτο μέσον για την αποστρατιωτικοποίηση μέρους της Αρκτικής, η Συνθήκη του Svalbard αποτελεί ένα μικρό αλλά συναφές προηγούμενο για τους υποστηρικτές μιας ζώνης απαλλαγμένης από πυρηνικά όπλα σε όλη την Αρκτική ή άλλων ενδιάμεσων βημάτων προς την κατεύθυνση αυτού του στόχου.

Αν το Svalbard είναι ένα παράδειγμα κοινής κυριαρχίας ή τουλάχιστον ο περιορισμός της κυριαρχίας μέσω της σύναψης των δικαιωμάτων της συνθήκης σε άλλα κράτη, τότε Γροιλανδία είναι ένα παράδειγμα κυριαρχίας που προσεγγίζει ένα σημείο μετάβασης, που ζητάει την ανεξαρτησία της από τη Δανία. Το 2006, η Δανία και η Νορβηγία διαπραγματεύθηκαν ένα συνολικό θαλάσσιο όριο μεταξύ της Γροιλανδίας και του νορβηγικού αρχιπελάγους της Αρκτικής του Svalbard. Περίπου 430 ν.μ., το όριο βασίζεται σε γραμμή ισοστάθμισης, ελαφρώς προσαρμοσμένη για να ληφθεί υπόψη η παρουσία το Tobias island της Δανίας, περίπου 38 ν.μ. από τις ακτές της Γροιλανδίας²³⁹. Με τη σύναψη της συνθήκης, η Δανία αναγνώρισε σιωπηρά την αξίωση της Νορβηγίας, ότι το Svalbard δημιουργεί μια ΑΟΖ και μια ηπειρωτική υφαλοκρηπίδα. Η συνθήκη περιλαμβάνει μια

²³⁷ Ο.π. Byers Michaelσελ.16-22

²³⁸ Treaty concerning the Archipelago of Spitsbergen, N. 24, Άρθρο. 9.

²³⁹ Alex G. Oude Elferink, Maritime Delimitation between Denmark/ Greenland and Norway. (2007) 38 Ocean Development and International Law σελ. 375.

διάταξη για τις αλληλοεπικαλυπτόμενες ορυκτές εναποθέσεις, όπου και τα δύο μέρη μπορούν να ξεκινήσουν διαπραγματεύσεις για πιθανές λύσεις συνεργασίας, χωρίς να δεσμεύουν τα δύο μέρη για οποιοδήποτε αποτέλεσμα.

3.4 ΑΡΚΤΙΚΑ ΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στο πρώτο κεφάλαιο αναλύθηκε μια ραγδαία αύξηση των διελεύσεων των πλοίων. Ωστόσο, με την ανάπτυξη των θαλάσσιων διαδρομών στον Αρκτικό Ωκεανό δημιουργούνται και διαφορές ως προς το νομικό καθεστώς και τον έλεγχο των περασμάτων και των θαλάσσιων διαδρομών ιδίως από τις ΗΠΑ, όπου ισχυρίζονται ότι τα στενότερα τμήματα των δύο πλωτών οδών είναι "διεθνή στενά" μέσω των οποίων τα πλοία από όλες τις χώρες μπορούν να περάσουν ελεύθερα. Τα κριτήρια για ένα διεθνές στενό, σύμφωνα με το Διεθνές Δικαστήριο στην απόφαση του Corfu Channel το 1949²⁴⁰, είναι μια κατάσταση που συνδέει δύο μέρη της ανοικτής θάλασσας και το γεγονός ότι χρησιμοποιείται για τη διεθνή ναυσιπλοΐα». Τα ξένα πλοία που διασχίζουν ένα διεθνές στενό περνούν αναγκαστικά μέσα σε δώδεκα ναυτικά μίλια από ένα ή περισσότερα παράκτια κράτη, αλλά αντί του τακτικού δικαιώματος" αβλαβές πέρασμα "μέσω των χωρικών υδάτων επωφελούνται από ένα ενισχυμένο δικαίωμα" διέλευσης διέλευσης"²⁴¹. Αυτό τους δίνει τη δυνατότητα να περάσουν από το στενά χωρίς άδεια των παράκτιων κρατών, ενώ παράλληλα τους απελευθερώνουν από άλλους περιορισμούς. Για παράδειγμα, τα ξένα υποβρύχια μπορούν να περάσουν βυθισμένα μέσα από ένα διεθνές στενό, κάτι που δεν τους επιτρέπεται να κάνουν στα κανονικά χωρικά ύδατα.

Τόσο ο Καναδάς όσο και η Ρωσία υποστηρίζουν ότι τα στενά και τα κανάλια κατά μήκος των βόρειων ακτών τους αποτελούν «εσωτερικά ύδατα». Τα εσωτερικά ύδατα δεν είναι χωρικά ύδατα και δεν υπάρχει δικαίωμα πρόσβασης σε αυτά χωρίς την άδεια του παράκτιου κράτους. Όταν τα ξένα πλοία εισέρχονται με άδεια στα εσωτερικά ύδατα, όσα κάνουν τα πλοία κάθε φορά που εισέρχονται σε λιμάνι σε άλλη χώρα, η παρουσία τους δεν υπονομεύει την απαίτηση των εσωτερικών υδάτων. Τα εσωτερικά ύδατα δημιουργούνται σε κόλπους ή κατά μήκος κατακερματισμένων ακτών μέσω της μακροχρόνιας συναίνεσης άλλων χωρών ή με τη δημιουργία «ίσων γραμμών βάσης» μεταξύ των ακρωτηρίων και των νησιωτικών περιοχών σύμφωνα με το διεθνές εθιμικό δίκαιο και την απόφαση του Διεθνούς Δικαστηρίου 1951 περίπτωση αλιείας της Αγγλονορβίας²⁴².

Οι διαφορές σχετικά με το νομικό καθεστώς του NWR και NSP δεν είχαν καμιά σημασία, όταν μπορούσαν να περάσουν μόνο ισχυρά παγοθραυστικά. Όμως, λόγω του ταχέως κατακρημνισμένου πάγου και του αυξανόμενου όγκου της ναυτιλίας έχουν ήδη πολύ μεγαλύτερη σημασία από πριν και θα μπορούσαν να προκαλέσουν εντάσεις στο μέλλον²⁴³. Παρακάτω θα διασαφηνισθούν τα νομικά ζητήματα που ισχύουν και οι διαφορές που προκύπτουν.

ΒΟΡΕΙΟΔΥΤΙΚΟ ΠΕΡΑΣΜΑ NORTHWEST PASSAGE (NWP)

Το Βορειοδυτικό πέρασμα περιλαμβάνει έως και επτά διαδρομές, δύο εκ των οποίων είναι οι κυριότερες, που συνδέουν το Baffin Bay με το Davis Strait στα ανατολικά μέχρι τον Βερίγγειο Πορθμό στα δυτικά. Είναι μια θαλάσσια οδός που συνδέει το βόρειο Ατλαντικό Ωκεανό με το βόρειο Ειρηνικό Ωκεανό μέσω του Αρκτικού Ωκεανού διασχίζοντας κατά μήκος τις ακτές του βόρειου Καναδά. Το Βορειοδυτικό πέρασμα αποτελείται από μια σειρά βαθιών καναλιών μέσω του Αρκτικού Καναδικού αρχιπέλαγος που εκτείνεται περίπου 1.450χιλ (900μίλια) από τα ανατολικά προς τα δυτικά. Από το βόρειο τμήμα του Baffin Island στη Beaufort Sea (βόρεια της Αλάσκας). Το Βορειοδυτικό Πέρασμα αποτελείται από πολλές πιθανές ναυτιλιακές διαδρομές μέσα από τα νησιά του Καναδά, που αποτελούν τα

²⁴⁰ Corfu Channel Case (UK v. Albania) (1949) ICJ

²⁴¹ Άρθρο 38, UNCLOS, Κεφάλαιο 4, σημ. 12.

²⁴² Fisheries Case (UK v. Norway) (1951) ICJ Άρθρο 116 σελ. 128-129.

²⁴³ ο.π. Michael Bayers σελ.129-130

εσωτερικά ύδατα του Καναδά. Εδώ έρχεται άλλη μια διαφωνία μεταξύ του Κανδά και ΗΠΑ που έγκειται στο νομικό καθεστώς του Βορειοδυτικού Περάσματος. Σύμφωνα με την UNCLOS για εσωτερικά ύδατα όπως προαναφέρθηκε, τα πλοία δεν έχουν δικαίωμα πρόσβασης χωρίς την άδεια του παράκτιου κράτους. Τα εσωτερικά ύδατα προκύπτουν από τη μακροχρόνια συναίνεση των άλλων κρατών ή από το σχέδιο των ευθειών γραμμών βάσεων σύμφωνα με το εθνικό διεθνές δίκαιο όπως έγινε με την αγγλο-νορβηγική υπόθεση αλιείας²⁴⁴.

Τα τελευταία χρόνια λόγω του λιώσιμου των πάγων στο NWP εμφανίστηκαν νέες συζητήσεις σχετικά με την αστυνόμευση, την έρευνα, τη διάσωση και τις νομικές διαδικασίες στα ύδατα του περάσματος. Ενώ ο Καναδάς έχει το νόμιμο δικαίωμα εκμετάλλευσης των οικονομικών πόρων, πολλοί ενδιαφερόμενοι κυρίως οι ΗΠΑ και η Ε.Ε. αμφισβητούν την εξουσία του Καναδά να επιβάλλει το εθνικό δίκαιο σε ολόκληρο το πέρασμα. Από την πλευρά του, ο Καναδάς, επικαλούμενος αποφάσεις του Διεθνούς Δικαστηρίου Δικαιοσύνης που προηγούνται της UNCLOS, αντλεί τις βασικές γραμμές των συνόρων του γύρω από τα εξωτερικά σημεία των πολλών υπεράκτιων νησιών που ορίζουν το καναδικό αρχιπέλαγος, πρακτική που τοποθετεί το NWP μέσα, υποστηρίζεται στην Οττάβα, τα "εσωτερικά ύδατα" του Καναδά, όπως τελικά ορίζονται από την UNCLOS. Το δικαίωμα του Καναδά να διεκδικήσει αυτά τα νησιά και τα ύδατα γύρω τους στα 12ν.μ. σύμφωνα με την UNCLOS. Ο Καναδάς θεωρεί ότι είναι κυρίαρχος πάνω από τα νερά του περάσματος, με την αιτιολογία ότι είναι εσωτερικά του ύδατα. Επικαλείται δύο νομικές βάσεις για τη στήριξη της θέσης του: Τα νερά είναι εσωτερικά, πρώτον λόγω ιστορικών τίτλων γιατί οι αυτόχθονοι κάτοικοι Inuit χρησιμοποιούν αυτά τα εδάφη για αιώνες, καθιστώντας έτσι ως ιστορικό μέρος του Καναδά. Και δεύτερον λόγω της ύπαρξης των ευθειών γραμμών βάσεως γύρω από ολόκληρο το Αρκτικό Αρχιπέλαγος από το 1985.

Ο "ιστορικός τίτλος" επιτρέπει σ'ένα κράτος να διεκδικήσει τη κυριαρχία και να αποτραπεί η εφαρμογή των κανόνων και αρχών σχετικά με την αιγιαλίτιδα ζώνη, την ΑΟΖ ή την ανοικτή θάλασσα, που θα μπορούσε να επηρεάσει τα άλλα στοιχεία για την εξέταση της θαλάσσιας περιοχής. Τον ιστορικό τίτλο τον αποδεικνεί από τους αυτόχθονους Inuit που βρίσκονται στη περιοχή πριν ακόμα πάνε οι πρώτοι Ευρωπαίοι άποικοι και επιβεβαιώνεται και από τα ονόματα των περιοχών και των νησιών, όπως έγινε στη Δυτική Σαχάρα το 1975 όπου το Διεθνές Δικαστήριο αναγνώρισε ότι τα εδάφη που κατοικούνται από αυτόχθονους λαούς έχουν ένα μέτο κοινωνικής και πολιτικής οργάνωσης και δεν είναι terra nullius. Ως αποτέλεσμα αυτών των ανθρώπων οι συλλογικότητες έχουν ένα περιορισμένο αλλά όχι παραγματικό διεθνές νομικό καθεστώς²⁴⁵. Τρεις όροι πρέπει να ισχύουν για να υφίσταται ο ιστορικός τίτλος: α) η αποκλειστική άσκηση της κρατικής δικαιοδοσίας, β) ένα μεγάλο χρονικά διάστημα κτήσης και γ)η συναίνεση από ξένα κράτη. Σύμφωνα με τις δύο νομικές βάσεις για τη στήριξη της θέσης του Καναδά το επιχείρημα του ως "ιστορικός τίτλος" θεωρείται αδύναμος. Για να το πετύχει αυτό θα πρέπει ο Καναδάς να πείσει τα υπόλοιπα κράτη στο Διεθνές Δικαστήριο ότι: α) ο θαλάσσιος πάγος μπορεί να υπόκειται σε κατοχή και σε οικειοποίηση όπως η γη, β) σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο, οι αυτόχθονες λαοί μπορούν να αποκτήσουν κυριαρχικά δικαιώματα και να τα μεταβιβάσουν τα δικαιώματα στο κράτος και τέλος, γ) οι Inuit έχουν παραχωρήσει τα κυριαρχικά τους δικαιώματα στο Καναδά.

Το πρώτο σημείο είναι το πιο δύσκολο να υποστηριχθεί, αν και σχεδόν όλο το χρόνο υπάρχει πάγος στη περιοχή. Το δεύτερο σημείο απαιτεί μία εκτεταμένη ερμηνεία της περίπτωσης της Δυτικής Σαχάρας, όπως η Διακήρυξη του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Αυτόχθονων Λαών²⁴⁶. Ενώ η τρίτη περίπτωση είναι η πιο εύκολη να αποδειχθεί καθώς υπάρχει η συμφωνία Nunavut Land Claims που επιβεβαιώνει τη μεταφορά των κυριαρχικών δικαιωμάτων των Inuit στον Καναδά. Η ευθεία γραμμή βάσης θεωρείται ότι είναι το πιο ισχυρό επιχείρημα στο Διεθνές Δίκαιο για τη θέση του Καναδά. Το 1985, ο Καναδάς επέστησε ίσες γραμμές βάσης γύρω από τα Αρκτικά νησιά. Οι ΗΠΑ αντέδρασαν και διαμαρτυρήθηκαν

²⁴⁴ http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/convention_declarations.htm

²⁴⁵ Western Sahara, Advisory Opinion (1975) ICJ Αρθρο12, σελ. 79-80.

²⁴⁶ The 2007 UN Declaration on the Rights of Indigenous Peoples Κεφ.7 www.un.org/esa/socdev/unpfi/indigenous/documents/DRIPS_en.pdf.

με επιστολή του τότε Υπουργού Εξωτερικών: “On September 10, 1985, the Government of Canada claimed all the waters among its Arctic islands as internal waters, and drew straight baselines around its Arctic islands to establish its claim. The United States position is that there is no basis in international law to support the Canadian claim. The United States cannot accept the Canadian claim because to do so would constitute acceptance of full Canadian control of the Northwest Passage and would terminate US navigation rights through the Passage under international law”²⁴⁷. Οι ΗΠΑ θέλαν να δείξουν με αυτήν την επιστολή ότι δεν αποδέχονται τις ίσες γραμμές βάσης του Καναδά γιατί αυτό αυτομάτως θα τερμάτιζε κάθε δικαίωμα ελεύθερης διέλευσης από το πέρασμα²⁴⁸.

Με το NWP να θεωρείται μέρος των εσωτερικών καναδέζικων υδάτων, ο Καναδάς θα είναι σε θέση να ρυθμίζει τις δραστηριότητες αυτές και να επιβάλλει τους νόμους του στο πέρασμα υπάγεται στο κανονιστικό πλαίσιο της χώρας που του επιτρέπει τη λήψη και επιβολή μέτρων για τη διέλευση των ξένων πλοίων. Παίρνει το δικαίωμα να απαγορεύσει τη διέλευση ξένων πλοίων από ύδατα αυτά που απορρέουν από το διεθνές δίκαιο. Ωστόσο, ο χαρακτηρισμός του περάσματος ως καναδικά εσωτερικά ύδατα αμφισβητείται κυρίως από τις Ηνωμένες Πολιτείες, τις Ευρωπαϊκές χώρες αλλά και άλλες μεγάλες θαλάσσιες δυνάμεις που πιστεύουν ότι το βορειοδυτικό πέρασμα είναι “στενό διεθνούς ναυσιπλοΐας” βάση της UNCLOS Μέρος III και θα πρέπει να χαρακτηριστεί το πέρασμα ως “στενό διεθνούς ναυσιπλοΐας” και θα πρέπει να ισχύει το ίδιο καθεστώς με το Strait Gibraltar και με κάθε διεθνές στενό που τα πλοία όλων των εθνών έχουν το δικαίωμα της ελεύθερης διέλευσης και το δικαίωμα της πτήσης για κάθε αεροπλάνο στον εναέριο χώρο του διαδρόμου πάνω από το στενό²⁴⁹. Οι ΗΠΑ και η Ε.Ε. ανησυχούν γιατί ενώ αναγνωρίζουν ότι άλλα στοιχεία εκτός των αμιγώς γεωγραφικών, ενδέχεται να είναι σημαντικά για τους σκοπούς της κατάρτισης γραμμών βάσης σε συγκεκριμένες περιστάσεις, αλλά δεν είναι ικανοποιημένοι με το γεγονός ότι οι σημερινές γραμμές βάσης είναι γενικά δικαιολογημένες και δεν μπορούν να αναγνωρίσουν την εγκυρότητα ενός ιστορικού τίτλου ως αιτιολόγηση των βασικών γραμμών που συντάχθηκε από τον Καναδά. Η απαίτηση της “general direction of the coast” προέρχεται από την Αγγλο-Νορβηγική περίπτωση της αλιείας²⁵⁰. Η εφαρμογή όμως στα νησιά του Καναδά στην Αρκτική είναι περίπλοκη ως προς τη χρήση “Mecrator” ή “conic” προβολές παραμορφώνουν το μέγεθος και το σχήμα των νησιών με αποτέλεσμα οι πόλοι και το αρχιπέλαγος να μοιάζουν να είναι προσαρτημένοι στη βορειοαμερικανική ξηρά και όχι σαν αναπόσπαστα τμήμα της. Σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο ένα στενό πρέπει να πληροί μια γεωγραφική και λειτουργική απαίτηση για να θεωρηθεί ως διεθνές. Η γεωγραφική απαίτηση είναι ότι πρέπει να υπάρχει ένας θαλάσσιος διάδρομος που περνάει ανάμεσα από τη ξηρά και ενώνει δύο θάλασσες. Η λειτουργική απαίτηση είναι ότι πρέπει να χρησιμοποιείται ως οδός για τη διεθνή θαλάσσια κυκλοφορία. Εάν ένα στενό πληροί αυτές τις δύο προϋποθέσεις τότε υπό τη νομική έννοια είναι διεθνές. Αυτόματα τα ξένα κράτη έχουν το δικαίωμα της διέλευσης μέσω του στενού (δε χρειάζεται να ζητήσουν την άδεια για να περιηγηθούν μέσα από το στενό) Ορισμένοι παρατηρητές θεωρούν ότι το επιχείρημα είναι αδύναμο, δεδομένου ότι η διέλευση σπάνια χρησιμοποιείται για διεθνείς μεταφορές. Ωστόσο, η θαλάσσια κυκλοφορία μέσα από το πέρασμα προβλέπεται να αυξηθεί, καθώς γίνεται πιο προσιτή, ως αποτέλεσμα της κλιματικής αλλαγής και της τήξης του θαλάσσιου πάγου της Αρκτικής. Στη περίπτωση που το βορειοδυτικό πέρασμα γίνει ένα διεθνές στενό τότε ο Καναδάς δε θα χάσει όλες τις εξουσίες και τα δικαιώματα του πάνω στο Πέρασμα αλλά θα μειωθούν τα δικαιώματα του και θα πρέπει να σέβεται τα δικαιώματα πλοήγησης των άλλων κρατών, βάσει του διεθνούς δικαίου. Τέλος, υπάρχουν και οι εμπειρογνώμονες που λένε ότι το

²⁴⁷ Επιστολή του James W. Dyer, Αναπληρωτή Βοηθού Υφυπουργού για Νομοθετικές και Διακυβερνητικές Υποθέσεις, προς τον γερουσιαστή Charles Mathias, (R. Maryland), 26 Φεβρ. 1986, “αναπαράγεται στο Office of Ocean Affairs, Limits in the Seas No. 112: United States Responses to Excessive National Maritime Claims (Washington, DC: US State Department, 1992), 30, διατίθενται στη διεύθυνση www.state.gov/documents/organization/58381.pdf.

²⁴⁸ International law σελ .133-134

²⁴⁹ PART III STRAITS USED FOR INTERNATIONAL NAVIGATION http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/part3.htm

²⁵⁰ Anglo-Norwegian Fisheries Case (1951) ICJ Αρθρο 116 - 133.

Βορειοδυτικό Πέρασμα να θεωρηθεί ως χωρικά ύδατα, που υπόκεινται σε δικαίωμα διέλευσης. Κατά συνέπεια το πέρασμα δεν πληροί τις απαιτήσεις για διεθνές στενό, αλλά ούτε και ο Καναδάς να μπορεί να το περικλείσει μέσα σε ευθείες γραμμές βάσεως. Η διαφορά μεταξύ του Καναδά και των ΗΠΑ σχετικά με το Πέρασμα βρίσκεται σε εξέλιξη. Αν και δεν έχει υπάρξει επίσημη αλλαγή στη θέση των ΗΠΑ. Σύμφωνα όμως με τις ανησυχίες σχετικά με τη διασφάλιση της ασφάλειας και την αναγκαιότητα της αστυνόμευσης του NWP είναι πιο πιθανόν να αντιμετωπιστεί από τη νομική αξίωση του Καναδά. Σε μια προσπάθεια επίλυσης του θέματος τουλάχιστον προσωρινά, οι Ηνωμένες Πολιτείες και ο Καναδάς σύναψαν μια διμερή συμφωνία συνεργασίας στον τομέα της Αρκτικής το 1988 σε μια «συμφωνία διαφωνίας». Ειδικότερα, οι Ηνωμένες Πολιτείες συμφώνησαν πάντοτε να ζητούν συγκατάθεση από τον Καναδά όταν ταξιδεύουν στο πέρασμα και «ο Καναδάς συμφωνεί πάντοτε να δίνει τη συναίνεση αυτή»²⁵¹.

ΑΝΗΣΥΧΙΕΣ Η.Π.Α

Οι Η.Π.Α αναγνωρίζουν την καναδική κυριαρχία στα Αρκτικά νησιά καθώς και την κυριαρχία της στα χωρικά ύδατα των νησιών. Αντίθετα αμφισβητεί τις ευθείες γραμμές του Καναδά που παίρνουν περισσότερα ύδατα της Αρκτικής ως καναδέζικα ύδατα. Επίσης η εν λόγω ευθεία γραμμή βάσης δεν είναι σχεδιασμένη κατά τρόπο σύμφωνο με τις διατάξεις του νόμου της σύμβασης της θάλασσας. Η τελευταία ανησυχία των Η.Π.Α. είναι οι υποχρεωτικές απαιτήσεις για τους ξένους, όπως η σημαία για τα πλοία που διέρχονται, που συνήθως αναφέρονται. Ως NORDREG (αναφέρεται επίσης ως NORDREG, η οποία χορηγείται από την καναδική ακτοφυλακή (MCTS) Κέντρο Θαλάσσιων Επικοινωνιών και Υπηρεσιών Κυκλοφορίας Η ζώνη περιλαμβάνει τις ζώνες ελέγχου της ασφάλειας της ναυτιλίας που προβλέπονται από την αποστολή Ασφάλεια Ελέγχου Ζωνών Παραγγελίας στα νερά)²⁵² και συνέστησε ότι θα πρέπει να υποβληθεί στο Διεθνή Ναυτιλιακό Οργανισμό (IMO) για επανεξέταση. Υπάρχει και μια διμερής συμφωνία μεταξύ των δύο χωρών για τη ναυσιπλοΐα και τη διαμετακόμιση των ερευνητικών σκαφών, όπου οι περιοχές καλύπτονται από πάγο και επηρεάζουν αυτό το στενό²⁵³.

3.4.2 ΒΟΡΕΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΠΕΡΑΣΜΑ NORTHEAST PASSAGE NSR

Δύο προσεγγίσεις εφαρμόζονται συχνά για τον προσδιορισμό των ορισμών της NSR. Ένας επίσημος ορισμός όπως απαντάται στους ρωσικούς νόμους και κανονισμούς και ένας ανεπίσημος ρωσικός λειτουργικός ορισμός που βασίζεται σε ένα μείγμα οργανωτικών, επιχειρησιακών και γεωπολιτικών κριτηρίων. Ο πρώτος περιορίζει τη γεωγραφική διαδρομή στα ύδατα της Αρκτικής που θεωρούνται εθνικά και υπάγονται στην αποκλειστική εθνική δικαιοδοσία της Ρωσικής Ομοσπονδίας, ενώ η τελευταία επεκτείνεται γεωγραφικά και περιλαμβάνει πρόσθετες εκτάσεις διεθνών υδάτων στον Ατλαντικό και τον Ειρηνικό Ωκεανό²⁵⁴. Σύμφωνα με την πολιτική αντίληψη και τους νομικούς κανονισμούς στη Ρωσία²⁵⁵, η NSR εκτείνεται από τη Novaya Zemlya στα δυτικά (μεσημβρινός 168°58'37'') στο Bering Strait στα ανατολικά (παράλληλα 66ο βόρεια). Η ίδρυση της NSR ως ξεχωριστού μέρους του NEP²⁵⁶ αποφασίστηκε από το Συμβούλιο των Λαϊκών Κομισάριων της ΕΣΣΔ στις 17 Δεκεμβρίου 1932, το οποίο σηματοδοτεί την αρχή της NSR ως διοικητικής, νομικής οντότητας υπό πλήρη εποπτεία και έλεγχο της ΕΣΣΔ²⁵⁷. Περιλαμβάνει το κύριο τμήμα του NEP, το οποίο

²⁵¹The Arctic: Canada's Legal Claims François CôtéIndustry, Infrastructure and Resources Division Robert DufresneInternational Affairs, Trade and Finance Division 24 October 2008

<https://lop.parl.ca/content/lop/researchpublications/prb0805-e.htm#territorialclaims>

²⁵²<http://www.ccg-gcc.gc.ca/Marine-Communications/RAMN-2015/Text-Description-Figure-3-2-NORDREG-Zones>

²⁵³Environmental security in the Arctic ocean. Paul Arthur Berkman, Alexander N. Vylegzhanin σελ.89

²⁵⁴<http://www.arctis-search.com/The+Northeast+Passage+and+Northern+Sea+Route+2>

²⁵⁵Κανονισμοί για τη ναυτιλιακή έδρα της Seaways της NSR του 1976, Κανονισμοί για την Πλοήγηση της Θάλασσας της Νέας Υόρκης του 1991, Οδηγός για τη ναυσιπλοΐα μέσω της ΕΣΑ του 1996, Κανονισμοί για τα παγοθραυστικά

²⁵⁶NEW ECONOMIC POLICY, ένα πρόγραμμα που καθιερώθηκε από το Leninτο 1921 στη σοβιετική ένωση

²⁵⁷Peresyarkin, Yakovlev (2008), σελ. 4

με την προσθήκη των υδάτων της θάλασσας του Μπάρεντς, συνδέει τον Ατλαντικό και τον Ειρηνικό ωκεανό σε όλο το μήκος της βόρειας ακτής της Ευρασίας. Η διαδρομή καλύπτει περίπου 2.200 έως 2.900 ν.μ. Αποτελείται από μια σειρά περιθωριακών θαλασσών τη Kara Sea, τη Laptev Sea, τη East Siberian Sea και τη Chukchi Sea, οι οποίες συνδέονται με περίπου 58 στενά και διασχίζουν τρία αρχιπελάγη το Novaya Zemlja, το Severnaya Zemlja και τα New Siberian Islands .

ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ

Το βορειοανατολικό πέρασμα ορίζεται με διαφορετικές εκδοχές του λειτουργικού ορισμού της διαδρομής της Βόρειας Θάλασσας, εφόσον αυτός ο διάδρομος συνδέει τον Ατλαντικό και τον Ειρηνικό Ωκεανό σε συνεχή έκταση. Ένας ελάχιστος ορισμός του NEP είναι ότι αποτελείται από όλες τις οριακές θάλασσες της Ευρασιατικής Αρκτικής, δηλαδή το Chukchi, την Ανατολική Σιβηρία, το Laptev, το Kara και το Barents Seas. Ως εκ τούτου, η NSR αντιπροσωπεύει περίπου το 90% της NEP. Επίσημα, η Ρωσία άνοιξε το NSR στη διεθνή ναυτιλία την 1η Ιουλίου 1991 με την προϋπόθεση ότι οι χρήστες θα συμμορφωθούν με τους κανονισμούς των παράκτιων κρατών. Δεδομένου ότι τα αρχιπελάγη της NSR έχουν θεσπιστεί για να καταστούν εσωτερικά ύδατα, η Ρωσία διεκδικεί την ίδια κυριαρχία επί αυτών των τμημάτων της διαδρομής όπως και στην επικράτειά της. Η στάση αυτή παρέχει στις ρωσικές αρχές απεριόριστη ρυθμιστική εξουσία, η οποία αμφισβητείται τόσο από τις Ηνωμένες Πολιτείες όσο και από την ΕΕ. Η θέση τους είναι ότι η NSR είναι ένα διεθνές στενό ανοιχτό στη διεθνή ναυτιλία υπό την προϋπόθεση της διέλευσης όπως ορίζεται στη σύμβαση του νόμου της θάλασσας του 1982 (UNCLOS III). Εάν, όπως αναφέρεται στον επίσημο ορισμό της NSR η Ρωσία επεκτείνει τη δικαιοδοσία της και στην ανοικτή θάλασσα του Αρκτικού Ωκεανού, θα ακουστούν διπλωματικές διαμαρτυρίες από την Ουάσινγκτον, την Ε.Ε. αλλά και από άλλα κράτη. Σύμφωνα με το πνεύμα της UNCLOS III, οι διαδρομές υψηλού γεωγραφικού πλάτους και των σχεδόν πολιικών αξόνων που ισχυρίζονται ότι αποτελούν μέρος του καθεστώτος των εσωτερικών χωρικών υδάτων μπορούν να ερμηνευθούν ως «ερμηνευτική δικαιοδοσία» και μια καταφανής παραβίαση του καθεστώτος των Υψηλών Θαλασσών. Η θαλάσσια μεταφορά στη διαδρομή της Βόρειας Θάλασσας ρυθμίζεται από τη νομοθεσία που βασίζεται στις αρχές την UNCLOS και συγκεκριμένα του άρθρου 234 "Περιοχές που καλύπτονται από πάγο". Το άρθρο αυτό εξουσιοδοτεί τα παράκτια κράτη της αποκλειστικής οικονομικής ζώνης να υιοθετήσουν και να επιβάλουν τους αμερόληπτους νόμους και κανονισμούς πρόληψης και παρακολούθησης της θαλάσσιας ρύπανσης από τα σκάφη στις περιοχές που καλύπτονται από πάγο για το μεγαλύτερο μέρος του έτους.

Το καλοκαίρι του 2012, η Ρωσική Ομοσπονδία υιοθέτησε το νέο ομοσπονδιακό νόμο για τις τροποποιήσεις συγκεκριμένων νομοθετικών πράξεων της Ρωσικής Ομοσπονδίας σχετικά με την κυβερνητική ρύθμιση της εμπορικής ναυτιλίας στην περιοχή της θαλάσσιας διαδρομής της Βόρειας Θάλασσας. Με βάση το ομοσπονδιακό χαμηλό τον Ιανουάριο του 2013, το Υπουργείο Μεταφορών της Ρωσικής Ομοσπονδίας ανέπτυξε και ενέκρινε νέους κανόνες πλοήγησης στην περιοχή της Βόρειας Θάλασσας. Το έγγραφο αυτό καταχωρήθηκε στο Υπουργείο Δικαιοσύνης της Ρωσίας στις 12 Απριλίου 2013²⁵⁸. Η ρωσική κυβέρνηση σκοπεύει να μετατρέψει τη διαδρομή της Βόρειας Θάλασσας σε εμπορικά βιώσιμη εναλλακτική λύση από το Suez Canal και τα Straits Malakas. Τον Σεπτέμβριο του 2011, ο Βλαντιμίρ Πούτιν είπε: "The shortest route between Europe's largest markets and the Asia-Pacific region lies across the Arctic. This route is almost a third shorter than the traditional southern one. I want to stress the importance of the Northern Sea Route as an international transport artery that will rival traditional trade lanes in service fees, security and quality. States and private companies that choose the Arctic trade routes will undoubtedly reap economic

²⁵⁸http://www.arctic-lia.com/nsr_legislation

advantages”²⁵⁹. Υπάρχει ωστόσο, ένα διπλωματικό πρόβλημα, οι ΗΠΑ αμφισβητούν τον ισχυρισμό της Ρωσίας ότι τα τμήματα της Βόρειας θάλασσας ιδίως Vil’kitskii, Shokal’skii, Dmitrii Laptev, και Sannikov Straits αποτελούν Ρωσικά εσωτερικά ύδατα. Σημαντικό για τη Ρωσία είναι ότι κανένα άλλο κράτος δεν έχει λάβει κάποια θέση στη διαφορά αυτή όπως με τον Καναδά και το Βορειοδυτικό πέρασμα.

Η διαμάχη ξεκινάει από το 1963, όταν το αμερικανικό παγοθραυστικό Northwind τοπογράφησε τη θαλάσσια περιοχή τη Laptev Sea. Το επόμενο καλοκαίρι του 1964 το αμερικανικό Burton έκανε το ίδιο στην East Siberian Sea. Αυτά τα ταξίδια έκαναν τη Σοβιετική κυβέρνηση τον Ιούλιο του 1964 να στείλει υπόμνημα στην Αμερικανική Πρεσβεία ότι η NSR είναι στα εσωτερικά ύδατα. «The Northern seaway route is situated near the Arctic coast of the USSR. This route, quite distant from international seaways, has been used and is used only by ships belonging to the Soviet Union or chartered in the name of the Northern Seaways...» τον Ιούνιο του 1965 η αμερικανική κυβέρνηση αντέδρασε με διπλωματική ανακοίνωση που αναφέρει ότι τα σοβιετικά εσωτερικά ύδατα υποστηρίζονται μόνο με τον όρο ως “ιστορικά ύδατα” και παρουσίασε τη θέση ότι τα Αρκτικά στενά είναι διεθνή ύδατα και όσον αφορά τα Dmitry, Laptev and Sannikov Straits, οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν αναγνωρίζουν καμία βάση της ΕΣΣΔ για αξίωση στα ιστορικά της ύδατα και αν υποθεθεί ότι το δόγμα των ιστορικών υδάτων στο διεθνές δίκαιο μπορεί να εφαρμοστεί στα διεθνή στενά. Ενώ οι Ηνωμένες Πολιτείες συμπάχουν τη προσπάθεια της ΕΣΣΔ που καταβάλλει για ανάπτυξη του Βορρά και τη σημασία της NSR για τα σοβιετικά συμφέροντα, δε μπορεί να παραδεχτεί την αλλαγή της κατάστασης των υδάτων της διαδρομής βάση του διεθνές δικαίου. Σε σχέση με τα στενά της Karsky Sea που περιγράφονται ως αλληλεπικαλυπτόμενα από τα σοβιετικά χωρικά ύδατα πρέπει να επισημανθεί ότι υπάρχει το δικαίωμα της αβλαβούς διέλευσης όλων των πλοίων μέσω των στενών που χρησιμοποιούνται για τη διεθνή ναυσιπλοία μεταξύ των δύο μερών ανοικτής θάλασσας και ότι αυτό το δικαίωμα δεν μπορεί να ανασταλθεί, όπως έγινε και στη περίπτωση του Corfu Channel Case²⁶⁰.

3.4.3 ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΝΑΔΑ –ΡΩΣΙΑΣ

Οι ομοιότητες μεταξύ του ΝWP και της NSR πέρα ότι εκτείνονται από τις κοινές νομικές θέσεις των δύο κρατών, εκτείνονται και ότι τα Αρκτικά Στενά είναι εσωτερικά ύδατα. Το 1982 η ΕΣΣΔ και ο Καναδάς συνεργάστηκαν στη διαπραγμάτευση του άρθρου 234 της UNCLOS, το οποίο επιτρέπει στα παράκτια κράτη να ασκούν αυξημένες ρυθμιστικές εξουσίες πάνω στη ναυτιλία σε παγωμένες περιοχές για την πρόληψη τη μείωση και τον έλεγχο της θαλάσσιας ρύπανσης. Το άρθρο 234 νομιμοποίησε το 1970 Canadian Arctic Waters Pollution Prevention Act, η οποία εκδόθηκε κατόπιν του ταξιδιού SS Mnhattan και αργότερα το 1990 του υιοθέτηση και η ΕΣΣΔ για το NSR²⁶¹. Ο Καναδάς και η ΕΣΣΔ υιοθέτησαν ευθείες γραμμές βάσης καταμήκος των ακτών τους το 1985. Όταν το 1985 οι Ηνωμένες Πολιτείες έστειλαν το παγοθραυστικό USCGC μέσω του Βορειοδυτικού Πέρασματος, η Σοβιετική πρεσβεία στην Οττάβα εξέφρασε τη δημόσια υποστήριξη για τη νομική θέση του Καναδά “Whether it is the Northwest Passage or the Northeast Passage does not matter. Our position is based on provisions of international law. The waters around islands belonging to a country are the internal waters of that country.” Παρά το γεγονός των κοινών θέσεων των δύο κρατών, δεν υπήρχε θερμή υποστήριξη μεταξύ τους και αυτό ίσως να οφείλεται στις διαφορετικές πλευρές που ανήκαν στο Ψυχρό Πόλεμο. Μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου τα δύο κράτη έχουν σταθεί σε δηλώσεις για το καλό κλίμα μεταξύ των δύο κρατών²⁶². Το Φεβρουάριο του 2009, ο Alan Kessel, νομικός σύμβουλος του Καναδού Υπουργού Εξωτερικών, συναντήθηκε στη Μόσχα με τον Ρώσο ομόλογό του Romas Kolokkin. Και οι δύο πλευρές σημείωσαν υψηλό

²⁵⁹ Gleb Bryanski, “Russia’s Putin Says Arctic Trade Route to Rival Suez,” Reuters, September 22, 2011, διαθέσιμο <http://ca.reuters.com/article/topNews/idCATRE78L5TC20110922>.

²⁶⁰ ο.π. Michael Bayers σελ.142-145

²⁶¹ The Legal Regime of Navigation in the Russian Arctic,” σελ.330–339.

²⁶² ο.π. Michael Bayers σελ.150-151

βαθμό ομοιότητας στη θέση τους για το θέμα της διεθνούς ναυτιλίας στο NSR και NWP. Συζητήσαν για τους υφιστάμενους περιορισμούς που εφαρμόζονται σε αυτές τις περιοχές, που είναι απαραίτητοι για τη διατήρηση του εύθραυστου θαλάσσιου περιβάλλοντός τους και συνάδουν με τα δικαιώματα που παραχωρεί η UNCLOS στα παράκτια κράτη σε περιοχές που καλύπτονται από πάγο. Και οι δύο πλευρές συμφώνησαν να διεξάγουν διεξοδικότερες διαβουλεύσεις επί του θέματος αυτού, συμπεριλαμβανομένου του θέματος των δικαιωμάτων στα ιστορικά ύδατα στο πλαίσιο των υφιστάμενων διαφορών σχετικά με το καθεστώς τους με τις ΗΠΑ. Με τη κλιματική αλλαγή και με τον κίνδυνο της μείωσης του πάγου και με τη χρησιμοποίηση όλων και περισσότερων πλοίων από τις βόρειες διαδρομές, είναι θέμα χρόνου και άλλες χώρες να ενταχθούν στις θέσεις των Ηνωμένων Πολιτειών δηλαδή να αντιτίθενται στις νομικές θέσεις του Καναδά και της Ρωσίας στα Αρκτική στενά. Δεδομένου του υψηλού βαθμού ομοιότητας μεταξύ των δύο καταστάσεων, η πρόσθετη αντίθεση σε έναν ισχυρισμό θα μπορούσε μόνο να αποδυναμώσει τον άλλο. Σε αυτές τις δύσκολες συνθήκες, οι δύο χώρες θα ήταν φρόνιμο να ακολουθήσουν μια κοινή ρωσο-καναδική θέση σχετικά με το νομικό καθεστώς της διαδρομής του Βορειοδυτικού Περάσματος και της Βόρειας Θάλασσας. Μεταξύ άλλων, όπως της διπλωματικής συνεργασίας με αποτέλεσμα να ενισχύσει τη θέση τους στο μέλλον, επιδιώκουν, μεμονωμένα ή από κοινού, να διαπραγματευτούν κάποιο είδος μακροχρόνιου συμβιβασμού με τις Ηνωμένες Πολιτείες²⁶³.

3.5. LOMONOSOV RIDGE

Στη Τρίτη συνδιάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της θάλασσας το 1982, ήταν η πρώτη επίσημη συμφωνία για μια λογική κατανομή των ωκεάνιων πόρων. Όπως αναφέρθηκε και στη 2η ενότητα, σύμφωνα με την UNCLOS κάθε χώρα μπορεί να επεκτείνει την απαίτηση της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας της χώρας αυτής. Τα παράκτια κράτη της Αρκτικής προσπαθούν μετά το 2000 να αποδείξουν ότι γεωλογικά η υφαλοκρηπίδα τους εκτείνεται πέρα των 200ν.μ. Όπως διασαφηνίστηκε, το μέγιστο εξωτερικό όριο δεν μπορεί να υπερβαίνει τα 350ν.μ. από τη γραμμή βάσης ή εναλλακτικά, 100ν.μ. από το ισόβαθμο 2500 μέτρων. Όπως φαίνεται στην εικόνα 3.5, υπάρχουν μόνο δύο σχετικές μικρές περιοχές (donuts holes με το κόκκινο χρώμα) στην Αρκτική, οι οποίες δεν μπορούν να διεκδικηθούν από οποιαδήποτε ακτογραμμή²⁶⁴: η πρώτη είναι η Gakkel ridge, μια ωκεάνια κορυφογραμμή που στερείται κάθε φυσική σύνδεση με τα ηπειρωτικά περιθώρια. Η δεύτερη περιοχή περιγράφεται από τα τμήματα των ισοβαθμών των 2500 μέτρων.

Εικόνα 3.5

²⁶³ ο.π. Michael Bayers σελ.153

²⁶⁴ Part XI UNCLOS ορίζει ότι η "Area" πέρα από την υφαλοκρηπίδα είναι η "κοινή κληρονομιά της ανθρωπότητας" και ότι κανένα κράτος δεν διεκδικεί ή ασκεί κυριαρχία ή κυριαρχικά δικαιώματα σε κανένα τμήμα της περιοχής ή τους πόρους του....Όλα τα δικαιώματα έχουν ανατεθεί στην ανθρωπότητα στο σύνολό της N.12 ARTS.136 και 137



πηγή: https://worldoceanreview.com/en/files/2010/10/k10_k_arktis_seerechtgrenzen_e_en.jpg

Η κατάσταση στην Αρκτική περιπλέκεται περαιτέρω από το γεγονός ότι ισχύει εδώ μια εξαίρεση από τον κανόνα για τη μέτρηση του εξωτερικού ορίου της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας. Η UNCLOS κάνει διάκριση μεταξύ των «ωκεανικών κορυφογραμμών», οι οποίες δεν συνδέονται άμεσα με τα ηπειρωτικά περιθώρια, τις «υποθαλάσσιες κορυφογραμμές» και τις «υποβρύχιες ανυψώσεις». Στις υποθαλάσσιες κορυφογραμμές, η UNCLOS αναφέρει ότι το εξωτερικό όριο της υφαλοκρηπίδας δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 350 ν.μ. από τις γραμμές βάσης από τις οποίες μετράται το πλάτος της χωρικής θάλασσας. Με άλλα λόγια, μόνο η γραμμή αποκοπής των 350 ν.μ. ισχύει για τις υποθαλάσσιες κορυφογραμμές: το εξωτερικό όριο της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας δεν μπορεί να μετρηθεί σύμφωνα με το ισοβαθμό των 2500 μέτρων, το οποίο στην περίπτωση των υποθαλάσσιων κορυφογραμμών είναι από τη φύση του πιο συμφέρουσα μέθοδος υπολογισμού. Εάν το σχετικό χαρακτηριστικό είναι απλώς υποβρύχιο υψόμετρο, ο περιορισμός αυτός στη μέθοδο των 350 ν.μ. δεν ισχύει. Αυτό συμβαίνει επειδή σε αντίθεση με τα υποβρύχια υψόμετρα, οι υποθαλάσσιες κορυφογραμμές αποτελούνται γενικά από ηφαιστειακό πέτρωμα και σχηματίζονται έτσι από διαφορετικό υλικό από την ηπειρωτική υφαλοκρηπίδα. Αν και συνδέονται, διαφέρουν ως προς την προέλευσή τους. Οι ανυψώσεις υποβρυχίων, αντίθετα, έχουν παρόμοια σύνθεση με το ηπειρωτικό περιθώριο. Με άλλα λόγια, το υψόμετρο και η υφαλοκρηπίδα είναι γεωλογικά ταυτόσημα. Επομένως, για να καθοριστεί αν τα δομικά χαρακτηριστικά του θαλάσσιου βυθού της Αρκτικής είναι υποθαλάσσιες κορυφογραμμές ή υψόμετρα, πρέπει πρώτα να πραγματοποιηθεί μια γεωλογική ανάλυση του βυθού. Και αυτό είναι η ένδειξη, όπου φανερώνει ότι το πρόβλημα βρίσκεται στην Αρκτική: έχει πολλές υποβρύχιες οροσειρές. Σύμφωνα με την επικρατούσα γνώμη, όλα αυτά, με εξαίρεση την κορυφογραμμή Gakkel, οι κορυφογραμμές συνδέονται κατά κάποιο τρόπο με τα ηπειρωτικά περιθώρια και μπορούν επομένως να θεωρηθούν ως αναπόσπαστα τμήματα της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας ενός ή περισσότερων παραθαλάσσιων κρατών. Επομένως, η γεωλογική τους σύνθεση θα είναι ο αποφασιστικός παράγοντας για τον προσδιορισμό των διατάξεων που ισχύουν στην τελική πράξη της UNCLOS. Η Ρωσία, για παράδειγμα, θεωρεί ότι η κορυφογραμμή Lomonosov είναι υποβρύχιο υψόμετρο κατά την έννοια της Σύμβασης, έτσι ώστε να ισχύει ο κανόνας ISOBAT 2500 μέτρων. Ωστόσο, μέχρι στιγμής οι γεωγραφικές έρευνες δείχνουν ότι η κορυφογραμμή Lomonosov δεν αποτελεί φυσική συνιστώσα του ηπειρωτικού περιθωρίου της Ρωσίας. Επομένως, η γεωλογική τους σύνθεση θα είναι ο αποφασιστικός παράγοντας για τον προσδιορισμό των διατάξεων που ισχύουν στην τελική πράξη της UNCLOS.

Ο Αρκτικός Ωκεανός περιλαμβάνει τέσσερις κορυφογραμμές τις Gakkel, Alpha, Mendeleev και τη Lomonosov Ridges. Για τη τελευταία γίνεται μεγάλος λόγος διεκδίκησης από τη Δανία, το Καναδά και τη Ρωσία.

Η Lomonosov Ridge είναι μια συνεχής ζώνης ηπειρωτικής κρούστας που εκτείνεται στον Αρκτικό Ωκεανό από τα βόρεια της Γροιλανδίας και το Καναδέζικο νησί Ellesmere μέχρι το ηπειρωτικό περιθώριο της Σιβηρίας (New Siberian Islands)²⁶⁵. Η κορυφογραμμή έχει έκταση 1800χλμ., το πλάτος της κυμαίνεται από 60 έως 200χλμ. έχει ύψος από 3.300 έως 3.700μέτρα και το μέγιστο βάθος της είναι 4.200 μέτρα²⁶⁶.

ΥΠΟΒΟΛΕΣ

Α. ΡΩΣΙΚΗ ΥΠΟΒΟΛΗ

Η Ρωσική Ομοσπονδία κατέθεσε την υποβολή της στο CLCS στις 20 Δεκεμβρίου 2001. Η απαίτηση της Ρωσίας στον Αρκτικό Ωκεανό εκτείνεται σε περίπου 102 τετραγωνικά ν.μ. βυθού του Αρκτικού Ωκεανού και εκτείνεται μέχρι τον Βόρειο Πόλο. Η υποβολή εξέφρασε την άποψη ότι τόσο οι Lomonosov και Alpha και Mendeleev Ridges είναι φυσικά συστατικά της Ρωσίας ηπειρωτικής περιθώριο, αλλά μέχρι το Βόρειο Πόλο. Επίσης, η Ρωσία ήταν πρόθυμη να περιορίσει τον ισχυρισμό της κυριαρχικών δικαιωμάτων. Αναφορικά με τα παραπάνω, η ρωσική υποβολή χρησιμοποίησε το 168° 58' 37" W μεσημβρινό, που ορίζει η Συνθήκη του 1990 τα θαλάσσια σύνορα με τις Ηνωμένες Πολιτείες, ξεκινώντας από το ανατολικό όριο σε ολόκληρη την Amerasia Basin, η Alpha / Mendeleev Ridge και Lomonosov Ridge, ενώ η εφαρμογή του "ισοβαθιά των 2.500 μέτρων συν 100 ν.μ. "γραμμή περιορισμό τόσο από την κορυφογραμμή Lomonosov όσο και από τη Siberian shelf στα δυτικά. Το υπόμνημα αυτό δηλώνει ρητώς ότι η κορυφογραμμή του Lomonosov είναι η φυσική συνιστώσα του ηπειρωτικού περιθωρίου της Ρωσίας²⁶⁷.

Τον Μάρτιο του 2002, κατά την παρουσίαση της υποβολής της Ρωσίας στο CLCS, ο Υφυπουργός Φυσικών Πόρων της Ρωσικής Ομοσπονδίας δήλωσε ότι: Η ερμηνεία ολοκλήρωσης της βαθιάς σεισμικής ανίχνευσης και της σεισμικής αντανάκλασης που ακούγεται κατά μήκος του γεωμετρικού στρώματος SLO-92 που διέρχεται από την κορυφογραμμή Lomonosov έδωσε δεδομένα σχετικά με τα χαρακτηριστικά ταχύτητας, την επιστροφή και το πάχος του φλοιού της γης, τα οποία χαρακτηρίζονται από κρούστα ηπειρωτικού τύπου.

Ο Καναδάς, η Δανία και οι Ηνωμένες Πολιτείες, ως απάντηση στην υποβολή της Ρωσίας, απέστειλαν τη σημείωση στο CLCS. Επέστησαν τις ανησυχίες τους σχετικά με το ρωσικό αίτημα και την ερμηνεία των στοιχείων που υποβλήθηκαν μαζί με αυτό. Είναι σημαντικό να υπογραμμιστεί ότι κανένα από αυτά τα τρία κράτη δεν εξέφρασε ανησυχίες σχετικά με τις επικαλυπτόμενες αξιώσεις. Οι ανησυχίες τους αφορούσαν κυρίως την ερμηνεία των επιστημονικών δεδομένων.

Ο Καναδάς δήλωσε ότι «δεν είναι σε θέση να καθορίσει εάν συμφωνεί με την υποβολή της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας της Ρωσικής Ομοσπονδίας χωρίς την παροχή περαιτέρω δεδομένων υποστήριξης για την ανάλυση και ότι η αδυναμία του να σχολιάσει αυτό το σημείο δεν θα πρέπει να ερμηνευθεί ως συμφωνία ή συναίνεση του Καναδά, με την υποβολή. Επιπλέον, ο Καναδάς δήλωσε ότι η υποβολή της Ρωσικής Ομοσπονδίας στην Επιτροπή "στο όριο της υφαλοκρηπίδας πέραν των 200 ν.μ. και οποιεσδήποτε συστάσεις της Επιτροπής ανταποκρίνονται με την επιφύλαξη του ζητήματος της οριοθέτησης της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας μεταξύ του Καναδά και της Ρωσικής Ομοσπονδίας"²⁶⁸.

Η Δανία, η οποία δεν ήταν τότε συμβαλλόμενο μέρος της UNCLOS, δήλωσε επίσης ότι «δεν μπόρεσε να σχηματίσει γνώμη σχετικά με την υποβολή της Ρωσίας» και ότι «μια

²⁶⁵ R. Weber, and S.M. BLASCO (1982), Continental ridges in the Arctic Ocean : LOREX constraints , Tectonophysics ,89,217-237

²⁶⁶ "The Northern Continental Shelf of Greenland διαθέσιμο: <https://a.76.du/xpdf/DNK2014-ES-N-GREENLAND.pdf>

²⁶⁷ McDorman, Ted L., The Continental Shelf Beyond 200 nm: Law and Politics in the Arctic Ocean, 18 J. Transnat'l L. and POL 155 σελ.176-177(2009)

²⁶⁸ Σημειωματάριο, Μόνιμη Αποστολή του Καναδά στα Ηνωμένα Έθνη, Κοινοποίηση σχετικά με την υποβολή της Ρωσικής Ομοσπονδίας στην Επιτροπή σχετικά με τα όρια της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας, CLCS.01.2001.LOS / CAN (18 Ιανουαρίου 2002), διαθέσιμο: http://www.un.org/Depts/los/clcs_new/submissions_files/rus01/CLCS_01_2001_LOS_CANtext.pdf

ειδική αξιολόγηση θα απαιτούσε περισσότερα συγκεκριμένα στοιχεία» ότι «αυτή η έλλειψη γνώμης δεν σήμαινε τη συμφωνία ή την αποδοχή της στη συζήτηση της Ρωσικής Ομοσπονδίας» και ότι η υποβολή και οι συστάσεις της Επιτροπής δεν προδικάζουν την οριοθέτηση της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας μεταξύ Δανίας / Γροιλανδίας και Ρωσίας. Η Δανία σημείωσε επίσης ότι δεν ήταν τότε σε θέση να εκτιμήσει τον πιθανό αντίκτυπο μιας εκτεταμένης ρωσικής ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας πέραν των 200 ν.μ. στο εκτεταμένο ράφι που προορίζεται για τη Γροιλανδία και επομένως δεν μπορεί να δηλώσει ότι η ρωσική απαίτηση δεν θα καλύπτεται από αλληλεπικαλυπτόμενες δανικές/γροιλανδικές απαιτήσεις σε περιοχές υφαλοκρηπίδας πέραν των 200 ν.μ. στην Αρκτική²⁶⁹.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες, δεν έχουν υπογράψει την UNCLOS, παρόλα αυτά απάντησαν στη ρωσική υποβολή αμφισβητώντας την υποβρύχια κορυφογραμμή ή την ανυψωτική κατάσταση της κορυφογραμμής Lomonosov²⁷⁰. Οι Ηνωμένες Πολιτείες δήλωσαν ότι η κορυφογραμμή Lomonosov "είναι ένα ανεξάρτητο χαρακτηριστικό γνώρισμα στο βαθύ, ωκεάνιο τμήμα της λεκάνης του Αρκτικού Ωκεανού και όχι μια φυσική συνιστώσα των ηπειρωτικών περιθωρίων είτε της Ρωσίας είτε οποιουδήποτε άλλου κράτους" Υπό την επικεφαλίδα «Υποθαλάσσια κορυφογραμμή», οι Ηνωμένες Πολιτείες δήλωσαν ότι «Το ζήτημα των κορυφογραμμών περιπλέκεται από τη διάταξη του άρθρου 76, παράγραφος 6, που μιλά για «υποθαλάσσια κορυφογραμμή». Από την άποψη αυτή, η κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών επισημάνει ότι η πρώτη περίοδος της εν λόγω παραγράφου δεν χρησιμοποιήθηκε από τη [Ρωσική Ομοσπονδία] για τον καθορισμό του εξωτερικού ορίου της υφαλοκρηπίδας πέραν των 200 ναυτικών μιλίων. Εξάλλου, η διάταξη αυτή δεν μπορεί να εφαρμοστεί²⁷¹. Δεδομένου ότι δεν μπορεί να λάβει ρητή απόφαση με βάση την υποβολή, η Επιτροπή απέρριψε τον ισχυρισμό της Ρωσίας λόγω έλλειψης αποδεικτικών στοιχείων για την απόδειξη της αξίωσης²⁷².

Η Ρωσία δεν έχει σταματήσει να συλλέγει επιστημονικά στοιχεία για να υποστηρίξει τον ισχυρισμό της ότι η κορυφογραμμή του Lomonosov είναι «υποβρύχιο υψόμετρο» και όχι «υποθαλάσσια κορυφογραμμή» που συνδέεται με τη ρωσική (Σιβηρική) γη. Η Ρωσία απέδειξε τη φιλοδοξία της στην Αρκτική με την επιθετική κίνηση στην εκστρατεία τοποθέτησης σημαίας το 2007²⁷³.

B. ΚΑΝΑΔΙΚΗ ΥΠΟΒΟΛΗ

Ο Καναδάς υπέβαλε τη μερική υποβολή της στο CLCS στις 6 Δεκεμβρίου 2013²⁷⁴. Η προκαταρκτική αίτηση περιγράφει πλήρη επιστημονικά στοιχεία σχετικά με τα αιτήματα του Καναδά για τον Ατλαντικό Ωκεανό και μερικά αιτήματα στον Αρκτικό Ωκεανό, αν και δεν είχε χαρτογραφήσει πλήρως την περιοχή και δεν είχε τα επιστημονικά στοιχεία που να υποστηρίζουν την αξίωση. Πιστεύοντας ότι υπάρχει σύνδεση μεταξύ του Καναδά και του Βόρειου Πόλου, ο πρωθυπουργός Stephen Harper παρενέβη την τελευταία στιγμή για να επιμείνει στο Βόρειο Πόλο να συμπεριληφθεί στην απαίτηση του Καναδά μετά την επιστημονική αξιολόγηση που έθεσε τα όρια ακριβώς νότια από τον Βόρειο πόλο.

Ο Καναδάς δεν έχει σταματήσει να συλλέγει πληροφορίες για να υποστηρίξει τη διεκδίκηση του στον Αρκτικό Ωκεανό όπως αναφέρθηκε στο κεφάλαιο 2.

Γ. ΔΑΝΙΚΗ ΥΠΟΒΟΛΗ

²⁶⁹ Μόνιμη Αποστολή της Δανίας στα Ηνωμένα Έθνη, Κοινοποίηση σχετικά με την υποβολή της Ρωσικής Ομοσπονδίας στην Επιτροπή σχετικά με τα όρια της υφαλοκρηπίδας, CLCS.01.2001.LOS / DNK (4 Φεβρουαρίου 2001), διαθέσιμο: http://www.un.org/Depts/los/clcs_new/submissions_files/rus01/CLCS_01_2001_LOS_DNKtext.pdf

²⁷⁰ ο.π. M.Byers σελ.63

²⁷¹ Επιστολή του Μόνιμου Αντιπροσώπου των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής στα Ηνωμένα Έθνη, , σημείωση 59.

²⁷² ο.π. M.Byers σελ.109

²⁷³ Δύο μίνι υποβρύχια Mir I και Mir II, συλλέξαν δείγματα ιζημάτων και πετρωμάτων για να υποστηρίξουν τη θεωρία ότι η Lomonosov Ridge ήταν επέκταση της ρωσικής ξηράς. Τον Αύγουστο, δύο ομάδες αποστολών, με επικεφαλής τον Artur N. Chilingarov, τοποθέτησαν μια σημαία τιτανίου στο βυθό του Α.Ω. σε βάθος 4261μ.

²⁷⁴ ο.π. καναδέζικη υποβολή

Η Δανία, επικύρωσε την UNCLOS στις 16 Νοεμβρίου 2004. Στις 15 Δεκεμβρίου 2014 στη δεύτερη μερική υποβολή στη CLCS ισχυρίζεται ότι η Lomonosov Ridge είναι η συνέχεια του βορειότερου τμήματος της Γροιλανδίας και εξαπλώνεται μέχρι το Βόρειο Πόλο. Αυτός ο ισχυρισμός θα περιλάμβανε την κορυφογραμμή Lomonosov, μαζί με την Morris Jesup Rise, ως υποτιθέμενες φυσικές παρατάσεις της Βόρειας Γροιλανδίας.

Ξεκινώντας από την κοινοπραξία LORITA-1 με το Καναδά τον Απρίλιο-Μάιο του 2006, η Δανία πραγματοποίησε διαδοχικές τεκτονικές ερευνητικές αποστολές, το LOMROG I το 2007- 2008, το LOMROG II το 2009 και το LOMROG III το 2012 για να συλλέξει λεπτομερή στοιχεία για το θαλασσινό νερό της Βόρειας Γροιλανδίας για να διαπιστωθεί αν μπορεί να υποστηριχθεί ότι η κορυφογραμμή του Lomonosov αποτελεί επέκταση της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας της Γροιλανδίας²⁷⁵.

Ο Marcussen, επικεφαλής του Δανικού Εθνικού Γεωλογικού Ινστιτούτου (GEUS), ο οποίος είναι επικεφαλής της αποστολής, είναι σίγουρος για το αποτέλεσμα της έρευνας. Έχει δηλώσει: «Έχουμε τρύπες στα δεδομένα μας που πρέπει να συμπληρώσουμε πριν υποβάλουμε την αξίωσή μας. Αισθανόμαστε αρκετά σίγουροι ότι το επιχείρημά μας είναι σωστό και ότι η Δανία μπορεί να προβάλει την απαίτηση εκτός του ορίου των 200 ναυτικών μιλίων». Η υπουργός Εξωτερικών Lene Espersen δήλωσε επίσης ότι η Δανία αναμένει να είναι σε θέση να απαιτήσει μια περιοχή που περιλαμβάνει τον βυθό του Βόρειου Πόλου.

IV ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Είναι σημαντικό να γίνει υπενθύμιση, ότι θα χρειαστεί πολύς χρόνος για την Επιτροπή να επανεξετάσει τις αξιώσεις και τις εκ νέου υποβολές δεδομένου ότι εξετάζει μόνο κατά μέσον όρο τέσσερις ετησίως. Η κορυφογραμμή Lomonosov δεν επισημαίνεται με ακρίβεια στους χάρτες και είναι επομένως δύσκολο να προσδιοριστεί με ακρίβεια πώς αλληλεπικαλύπτονται οι εδαφικές διεκδικήσεις σε αυτή τη συγκεκριμένη κορυφογραμμή. Αν οριοθετηθεί σύμφωνα με τις διεθνώς αναγνωρισμένες αρχές της γραμμής ισοδυναμίας, δεν θα πρέπει να υπάρξει διαμάχη μεταξύ του Καναδά και της Γροιλανδίας από την κορυφογραμμή Lomonosov, καθώς και οι δύο ισχυρίζονται διαφορετικά τμήματα της κορυφογραμμής²⁷⁶. Ωστόσο, εφαρμόζοντας αυτές τις ίδιες αρχές θα υπάρξει μια διαμάχη μεταξύ της Ρωσίας και του Καναδά, της Ρωσίας και της Δανίας. Η Ρωσία, ο Καναδάς και η Δανία θα μπορούσαν να κάνουν μια κοινή υποβολή στη CLCS και προκαταρκτικές συζητήσεις όπως έγινε και από τα παράκτια κράτη στο Bay Biscay²⁷⁷, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η CLCS μπορεί να τους παρέχει τις απαραίτητες πληροφορίες σε μόνιμη βάση για την επίλυση του νομικού καθεστώ των κορυφογραμμών, αποκλείοντας έτσι οποιαδήποτε αμφισβητίσιμη περιοχή. Αυτή η προσέγγιση είναι πιο χρήσιμη σε περιπτώσεις δυσεπίλυτες με επικαλυπτόμενους ισχυρισμούς δικαιωμάτων, όπου καμία πλευρά δεν επιθυμεί την άλλη να κάνει οποιαδήποτε κίνηση στην επίμαχη περιοχή. Επίσης, και τα τρία κράτη θα μπορούσαν να διαπραγματευτούν και να ορίσουν προσωρινά “περιορισμένες γραμμές” ή “μόνιμα θαλάσσια σύνορα” για να δημιουργήσουν ένα μεγαλύτερο επίπεδο βεβαιότητας και σταθερότητας μέχρι να περιμένουν τις συστάσεις της CLCS²⁷⁸.

Η κορυφογραμμή Lomonosov είναι ένα από τα πιο απομακρυσμένα, απομονωμένα και σκληρά περιβάλλοντα του πλανήτη και κάθε πιθανή εμπορική εξερεύνηση δεν είναι στο εγγύς μέλλον. Τα κράτη ενδέχεται να βρίσκονται σ’ ένα διεκδικητικό μαραθώνιο για να το διεκδικήσουν, αλλά καμία από τις διαμάχες για την κορυφογραμμή του Lomonosov πιθανότατα θα επιλυθεί, είτε στο τραπέζι διευθέτησης είτε ενώπιον του διεθνούς δικαστηρίου.

²⁷⁵ Byers, Michael και Baker, James, σημείωση 1 σελ 106.

²⁷⁶ Stallessen, Alte, No Dispute Over Lomonosov Ridge Διαθέσιμο: Barentsobserve.com/en/sections/politics/no-dispute-over-lomonosov-ridge

²⁷⁷ Ζητήθηκε από τη CLCS να παρουσιάσουν τα δεδομένα τους χωριστά, προκειμένου να αποδεχθεί ανεξάρτητα τα δικαιώματα τους στην υφαλοκρηπίδα. M.Byers σελ.113

²⁷⁸ ο.π. Michael Byers σελ. 114

Ως εκ τούτου, ενώ πολλά κράτη ενδέχεται να πιέζουν τους ισχυρισμούς τους, κατά πάσα πιθανότητα δεν θα υπάρξει βιασύνη για την επίλυση της διαμάχης κορυφογραμμής Lomonosov.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΝΕΟ ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ

Η κλιματική αλλαγή δημιουργεί πολύπλοκες νέες προκλήσεις για την ειρήνη, την ασφάλεια, το περιβάλλον τη πολιτική και τη διπλωματία στη περιοχή. Υπάρχει ανησυχία ότι το λιώσιμο των πάγων θα μπορούσε να προκαλέσει ένα νέο “μεγάλο παιχνίδι” της διεθνούς πολιτικής εξουσίας ως ένα αγώνα γεωπολιτικής πάλης για να επεκτείνουν τις εδαφικές τους αξιώσεις στον Αρκτικό Ωκεανό.

Τα τελευταία χρόνια τα παράκτια κράτη έχουν δαπανήσει τεράστια ποσά για να αποδείξουν όλα τα απαραίτητα στοιχεία στη CLCS για επέκταση της υφαλοκρηπίδας. Όπως, επίσης έχουν ξεκινήσει μια κούρσα στρατιωτικών εξοπλισμών, δημιουργίες νέων βάσεων, μεταφοράς ειδικού εξοπλισμού και προσωπικού και φυσικά στρατιωτικές ασκήσεις κάτω από ακραίες συνθήκες. Όλα αυτά ανεβάζουν επικίνδυνα το θερμόμετρο στην περιοχή. Παρόλο που από την ίδρυση του A.C ήταν σαφές ότι το Συμβούλιο δεν θα ασχολείται με θέματα που θα σχετίζονται με στρατιωτικούς σκοπούς και παρόλο που και τα πέντε κράτη συνεχίζουν να αυξάνουν κάθε είδος στρατιωτικής παρουσίας στην περιοχή, υπογραμμίζουν ότι οι στρατιωτικές τους δυνάμεις που δραστηριοποιούνται στην περιοχή εξυπηρετούν δύο βασικούς σκοπούς. Η πρώτη είναι να υπογραμμίσουν τις αντίστοιχες εδαφικές διεκδικήσεις τους αλλά χωρίς καμία ενέργεια για κλιμάκωση των γεγονότων. Επιπλέον η δεύτερη είναι η προετοιμασία και η άσκηση για έρευνα, έλεγχο, επιτήρηση και διάσωση για οποιαδήποτε βοήθεια των πλοίων που δραστηριοποιούνται στην περιοχή. Η αύξηση της στρατιωτικής παρουσίας στο Βορρά είναι αναπόφευκτη. Το NATO, οι Αρκτικοί συμμάχοι και η Ρωσία θα πρέπει να συνεργαστούν προκειμένου να διασφαλιστούν οι ναυτιλιακές γραμμές, να ενισχυθεί η έρευνα και διάσωση και η αντιμετώπιση κάθε είδους έκτακτης ανάγκης.

Ορισμένοι αναλυτές εξέφρασαν την άποψη τους ότι στο μέλλον ίσως να υπάρχει μια σύγκρουση μεταξύ των Αρκτικών κρατών και καλούν για μέτρα οικοδόμησης μέσω μιας διεθνούς συνθήκης. Την ίδια προσέγγιση είχε ακολουθήσει και το Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο το οποίο στο ψηφισμό του κάλεσε την επιτροπή να είναι έτοιμη για το άνοιγμα των διεθνών διαπραγματεύσεων που θα οδηγήσουν στην υιοθέτηση μιας διεθνούς συνθήκης για την προστασία της Αρκτικής, η οποία θα έχει ως έμπνευση τη Συνθήκη της Ανταρκτικής όπως συμπληρώθηκε από το πρωτόκλλο της Μαδρίτης²⁷⁹. Επίσης σε αυτό στηρίζονται και στα ‘πολλά’ νομικά κενά που υπάρχουν για τη προστασία του Αρκτικού Ωκεανού. Σήμερα η Αρκτική αντιμετωπίζει πολυάριθμες προκλήσεις, κυρίως περιβαλλοντικά θέματα, νομικά κενά και στρατιωτικές ανησυχίες.

4.1 ΝΟΜΙΚΑ ΚΕΝΑ

Όπως αναλύσαμε και στο Κεφάλαιο 2 το πλήρες νομικό καθεστώς του διέπει τον Α.Ω. είναι η UNCLOS. Σύμφωνα με τη Διακήρυξη Ilulissat τα κράτη συμφώνησαν να σέβονται και να δεσμεύονται με τις αρχές τη Διεθνή Σύμβαση της Θαλάσσης (UNCLOS). Η UNCLOS εξισορροπεί τα δικαιώματα της πλοήγησης, τη προστασία του περιβάλλοντος και δίνει δικαιώματα στα παράκτια κράτη. Με την έκφραση “εκτεταμένο νομικό πλαίσιο” οι υπογράφωντες στη Διακήρυξη Ilulissat σήμαινε αυτομάτως την UNCLOS. Διέπει όλες τις

²⁷⁹ <http://www.arctis-search.com/The+Possibility+of+an+Arctic+Treaty> Το Ευρωπαϊκό Κοινοβόθλιο ενέκρινε ψήφισμα στις 9 Οκτωβρίου 2009 για την Αρκτική Διοίκηση υπογραμμίζοντας την ανησυχία για το περιβάλλον, την ενέργεια και την ασφάλεια στην αρκτική και ζητώντας μια διεθνή συνθήκη για την προστασία της Αρκτικής σύμφωνα με το πρότυπο της Ανταρκτικής. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, από την άλλη πλευρά, δεν ζήτησε τη σύναψη συνθήκη για την Αρκτική, αλλά πρότεινε την εφαρμογή των υφισταμένων υποχρεώσεων παρά τη δημιουργία νέων μέσων.

πτυχές του Ωκεανού, όπως η οριοθέτηση, η θαλάσσια επιστημονική έρευνα, οι οικονομικές δραστηριότητες και η διευθέτηση των διαφορών σχετικά με θέματα των Ωκεανών. Ωστόσο η UNCLOS ρυθμίζει ελάχιστες προδιαγραφές για τη προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και ενθαρύνει τα μέλη να συμφωνήσουν σχετικά με τις λεπτομέρειες για την εν λόγω προστασία σε περιφερειακή βάση. Το Άρθρο 97 της UNCLOS απαιτεί τα συμβαλλόμενα κράτη να συνεργαστούν για τη διαμόρφωση και επεξεργασία διεθνών κανόνων σύμφωνα με τη Σύμβαση. Υπάρχουν συμφωνίες αλλά είναι γενικές. Όπως η Διεθνής Σύμβαση για τη Πρόληψη της Ρύπανσης από τα πλοία (MARPOL 1973/1978) η οποία δεν απαγορεύει εξ' ολοκλήρου την απορρίψη των αποβλήτων των πλοίων στους ωκεανούς.

Ο Αρκτικός Ωκεανός σήμερα έχει να αντιμετωπίσει πολλά νομικά κενά. Τα προβλήματα άρχισαν να πλαισιώνονται με το τρόπο που κυριάρχησε στη συζήτηση για τη πολιτική της Αρκτικής (όπως ήταν από την αρχή της συνεργασίας στον ΑΕΡΣ) δηλαδή ως περιβαλλοντικά και ανθρώπινα προβλήματα ασφάλειας και όχι ως παραδοσιακές απειλές κατά της ασφάλειάς τους. Αυτό έχει οδηγήσει σε μια πιο ρεαλιστική άποψη των προβλημάτων ιδίως όταν σχετίζονται με μείωση του θαλάσσιου πάγου και το άνοιγμα για νέες οικονομικές δραστηριότητες οι οποίες απαιτούν ειδικές ρυθμίσεις στα διεθνή ρυθμιστικά πλαίσια της περιοχής²⁸⁰. Το Α.Ο. δεν έχει την εξουσία να εκδίδει νομικά δεσμευτικές υποχρεώσεις, ούτε είναι ένα επιχειρησιακό όργανο που αξιολογεί ή όχι τις μη νομικά δεσμευτικές κατευθυντήριες γραμμές που ακολουθούνται από τα αρκτικά κράτη²⁸¹. Επίσης, σύμφωνα με τους συγγραφείς υπάρχουν πολλά ρυθμιστικά κενά οποιουδήποτε επιχειρησιακού ρυθμιστικού καθεστώ για τη θαλάσσια επιστημονική έρευνα, τη βιολογική παρακολούθηση, τη τοποθέτηση καλωδίων και αγωγών και τη διεξαγωγή κάθε είδους στρατιωτικών δραστηριοτήτων. Ανερχόμενες δραστηριότητες όπως ο τουρισμός ή οι οικονομικές δραστηριότητες όπως η εξόρυξη υδρογονανθράκων δεν ρυθμίζονται επαρκώς. Δεν υπάρχουν περαιτέρω απαιτήσεις για τον χαρακτηρισμό προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών (MPA's), υιοθετώντας διατομεακό οικοσύστημα με βάση τη διαχείριση ωκεανών ή τη διεξαγωγή αξιολογήσεων περιβαλλοντικών επιπτώσεων (ΕΙΑ's)²⁸². Δεν υπάρχουν νομικά δεσμευτικοί κανόνες ειδικά προσαρμοσμένοι στην αρκτική ναυσιπλοία, αλλά από το 2002 έχουν υπάρξει μια σειρά κατευθυντήριων γραμμών για τα πλοία που πλέουν στον Α.Ο.²⁸³ και το 2009 αναθεωρήθηκαν και ισχύουν και στις δύο πολικές περιοχές²⁸⁴. Παρόλα αυτά δεν ρυθμίζουν και δεν προστατεύουν επαρκώς τον Α.Ο. για οποιαδήποτε απόρριψη αποβλήτων ή καυσίμων των πλοίων. Δεν υπάρχουν πρότυπα πλοήγησης και ολοκληρωμένη υποχρεωτική ή εθελοντική δρομολόγηση των πλοίων του ΙΜΟ για τα πλοία. Δεν υπάρχει καμία περιφερειακή διαχείριση της περιοχής για την αλιεία, εκτός από ένα μικρό τμήμα που προστατεύεται από μια περιφερειακή οργάνωση διαχείρισης της αλιείας (RFMO) της ΝΕΑΦΚ²⁸⁵. Δεν υπάρχουν υποχρεωτικοί κανόνες γενικού χαρακτήρα, καθολικοί περιφερειακοί, που διέπουν τις υπεράκτιες δραστηριότητες υδρογονανθράκων στην Αρκτική²⁸⁶.

Το σαφέστερο χάσμα που δημιουργείται στον Α.Ο. από τα νομικά κενά είναι το ότι δεν υπάρχει ένα ενιαίο καθεστώς για τη διαχείριση της περιοχής, σε αντίθεση με τα ισχύοντα καθεστώτα που υπάρχουν στη Βαλτική, στη Μεσόγειο αλλά και στο Βορειοανατολικό

²⁸⁰ ο.π. Paul Arthur Berkman σελ.147

²⁸¹ Koivurova, Timo & Molenaar, Erik J International Governance and Regulation of the Marine Arctic, Overview and Gap Analysis, WWF International Arctic Programme, Oslo, 2009, σελ.5.

²⁸² ο.π. Koivurova & Molenaar, σελ.7.

²⁸³ ΙΜΟ(2002) International Maritime Organization. Guidelines for ships operating in Arctic ice-covered waters, MSC/Circ.1056, MEPC/Circ.399, 23 Dec 2002. http://www5.imo.org/SharePoint/blastDatArcticOceannly.asp/data_id=6629/1056-MEPC-Circ399.pdf. Accessed 20 Aug 2011

²⁸⁴ ΙΜΟ(2009) International Maritime Organization. Guidelines for ships operating in polar waters, Resolution A.1024, 2 Dec 2009. http://www.arcticportal.org/images/stories/Arctic_Shipping_Portlet/A_102426_Guidelines_for_ships_operating_in_polar_waters.pdf. Accessed 20 Aug 2011

²⁸⁵ NEAFC (2011) North East Atlantic Fisheries Commission. <http://www.neafc.org/>. Accessed 20 Aug 2011

²⁸⁶ ο.π. Koivurova, Timo Environmental Impact Assessment in the Arctic, Ashgate Publishing Limited, 2002 σελ.8

Ατλαντικό. Τα Αρκτικά κράτη δεσμεύτηκαν με τη Διακήρυξη Ilulissat να σέβονται και να τηρούν τους κανόνες της UNCLOS, αλλά η UNCLOS έχει τέτοιο γενικό χαρακτήρα και απαιτεί πιο συγκεκριμένους κανόνες για την εφαρμογή της. Επίσης, παρέχει πολύ γενική νομική καθοδήγηση σχετικά με το τρόπο διαχείρισης των Ωκεανών²⁸⁷. Αυτό το κατακερματισμένο νομικό πλαίσιο είναι ανίκανο να παρέχει μια βιώσιμη ανάπτυξη του Αρκτικού Ωκεανού πρέπει να εδραιώσει το ζήτημα με βάση κανονισμούς και να καλυφθούν τα νομικά κενά με μοναδικό τρόπο, ένα γενικό καθεστώς με μια Διεθνής Συμφωνία. Μόνο μια δεσμευτική Διεθνής Συμφωνία μπορεί να προβλέπει τις αμοιβαίες υποχρεώσεις που εγγυώνται την εκτέλεση. Η συμφωνία θα πρέπει επίσης να ορίσει τη περιοχή της Αρκτικής ως μη στρατιωτικοποιημένη ζώνη. Για όλους τους παραπάνω λόγους η Αρκτική χρειάζεται μια Συνθήκη παρόμοια με εκείνη για την Ανταρκτική ισορροπημένη μεταξύ του σεβασμού ως προς το περιβάλλον, τη μη χρήση ή τον έλεγχο της εξόρυξης των φυσικών πόρων, τη μη χρήση των πυρηνικών όπλων και δοκιμών και τη μη στρατιωτική χρήση. Μια συνθήκη θα πρέπει να σεβαστεί τους αυτόχθονους πληθυσμούς και να σχετίζονται με τη διακυβέρνηση της Αρκτικής.

4.2.ΜΙΑ ΝΕΑ ΣΥΝΘΗΚΗ

Μια νέα συνθήκη θα έχει τη δυνατότητα να επιλύσει όχι μόνο τους ισχυρισμούς των παράκτιων κρατών για την ανταγωνιστική τους διεκδίκηση και κυριαρχία του Αρκτικού Ωκεανού αλλά και όλα τα μείζοντα θέματα και τα νομικά κενά που υφίστανται αυτή τη στιγμή στον Αρκτικό Ωκεανό και στη περιοχή της Αρκτικής.

4.2.1Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΡΚΤΙΚΗΣ

Πριν από περίπου μισό αιώνα υπήρχε μια παρόμοια διαμάχη στην Ανταρκτική. Τα κράτη που ανταγωνίζονταν για τη κυριαρχία της ηπείρου διάλεξαν τη διπλωματική οδό δημιουργώντας ένα νομικό πλαίσιο της κοινής διακυβέρνησης της ηπείρου²⁸⁸. Το σύστημα της συνθήκης της Ανταρκτικής προβλέπει τη διακυβέρνηση της Ανταρκτικής. Στον πυρήνα της είναι η Συνθήκη της Ανταρκτικής, αλλά περιλαμβάνει επίσης το πρωτόκολλο για την προστασία του περιβάλλοντος στην ATS (το "Πρωτόκολλο της Μαδρίτης"), η Σύμβαση για τη διατήρηση της φώκιας της Ανταρκτικής και η σύμβαση της Ανταρκτικής για τους θαλάσσιους πόρους. Επιπλέον, η ATS ενσωματώνει τις αποφάσεις που ελήφθησαν στις συνεδριάσεις των συμβαλλομένων μερών για την ATS, καθώς και άλλες αποφάσεις που υιοθετήθηκαν από διάφορες ομάδες. Έτσι, παρέχει το σύστημα της συνθήκης της Ανταρκτικής. Η ATS δηλώνει αρχικά ότι οι χώρες και οι άνθρωποι θα μπορούσε να χρησιμοποιήσουν την ήπειρο μόνο για "ειρηνικούς σκοπούς" αποδεικνύοντας ότι ο περιορισμός των όπλων αποτέλεσε κινητήριο παράγοντα για τη συνθήκη. Ωστόσο, η Συνθήκη επιτρέπει την επιστημονική έρευνα στην περιοχή και ενθαρρύνει τη συνεργασία μεταξύ των εθνών που ασχολούνται με την επιστημονική έρευνα²⁸⁹. Επίσης, η ATS διευκρινίζει ότι καμία χώρα δεν θα διεκδικήσει κυριαρχία ή θα επιχειρήσει να διεκδικήσει δικαιώματα κυριαρχίας στην Ανταρκτική²⁹⁰. Με την παρεμπόδιση των κυριαρχικών απαιτήσεων, οι υπογράφωντες εξασφάλισαν την ύπαρξη μιας ειρηνικής Ανταρκτικής και εμπόδισε μια μελλοντική σύγκρουση για τον έλεγχο της περιοχής και τη πιθανή εκμετάλευση των πόρων. Περαιτέρω, η Συνθήκη αποσκοπεί στην κάλυψη της γεωγραφικής περιοχής της Ανταρκτικής συμπεριλαμβανομένων και της

²⁸⁷ ο.π. Paul Arthur Berkman σελ.148

²⁸⁸ Borgerson I, σημείωση 1, στο A19. Υπήρχαν δώδεκα πρωτότυπες υπογράφοντες στο Συνθήκη Ανταρκτικής: Αργεντινή, Αυστραλία, Βέλγιο, Χιλή, Γαλλία, Ιαπωνία, Νέα Ζηλανδία, Νορβηγία, Ρωσία (Σοβιετική Ένωση), Νότια Αφρική, Ηνωμένο Βασίλειο και τις Ηνωμένες Πολιτείες. Τα επόμενα χρόνια, και άλλες χώρες έχουν επικυρώσει τη συνθήκη, όλοι τους συμφώνησαν να αναστείλουν οποιοδήποτε αξιώσεις στη περιοχή. Scientific Committee on Antarctic Research, Signatories to the Antarctic Treaty, <http://www.scar.org/treaty/signatories.html>

²⁸⁹ The Antarctic Treaty art. I, Dec. 1, 1959, 12 U.S.T. 794 art. II-III

²⁹⁰ Antarctic Treaty, ο.π. art. IV (2).

υφαλοκρηπίδας, αλλά δεν προσπαθεί να υπερβεί τα όρια²⁹¹ αποκλείοντας συνεπώς την ανοικτή θάλασσα από την ATS. Τριάντα χρόνια μετά την υπογραφή της Συνθήκης της Ανταρκτικής, τα κράτη υιοθέτησαν το πρωτόκολλο της Μαδρίτης. Το πρωτόκολλο της Μαδρίτης επέκτεινε τη Συνθήκη της Ανταρκτικής, καθορίζοντας ότι, εκτός από την εξασφάλιση ότι η Ανταρκτική θα χρησιμοποιηθεί μόνο για ειρηνικούς σκοπούς και για επιστημονική έρευνα, θα πρέπει να προστατευθεί το οικοσύστημα της Ανταρκτικής και έτσι χαρακτήρισε την περιοχή ως «φυσικό αποθεματικό»²⁹². Το πρωτόκολλο αναγνώρισε ότι η Ανταρκτική καταλαμβάνει μια μοναδική θέση στον κόσμο, συμπεριλαμβανομένων των προηγούμενων χαρακτηρισμών της περιοχής σα μια περιοχή διατήρησης, για να υποστηρίξει τους ισχυρισμούς της ότι η προστασία του το Ανταρκτικό οικοσύστημα εξυπηρετούσε όλα τα συμφέροντα της ανθρωπότητας²⁹³. Επομένως, το πρωτόκολλο της Μαδρίτης χαρακτήρισε την Ανταρκτική "φυσικό αποθεματικό, αφιερωμένη στην ειρήνη και την επιστήμη"²⁹⁴. Για να εξασφαλιστεί αυτό, το Πρωτόκολλο της Μαδρίτης περιέχει συγκεκριμένους στόχους για τη προστασία του περιβάλλοντος. Επιπλέον, όπως η Συνθήκη της Ανταρκτικής, απαιτεί το πρωτόκολλο της Μαδρίτης συνεργασία μεταξύ των κρατών για την προώθηση της επιστημονικής έρευνας διατηρώντας παράλληλα τον υποκειμενικό στόχο της διατήρησης της Ανταρκτικής ως ουδέτερη περιοχή χωρίς καμία χώρα να έχει κυριαρχία²⁹⁵. Το Πρωτόκολλο της Μαδρίτης τονίζει τη σημασία της προστασίας του οικοσυστήματος της Ανταρκτικής και μεταμόρφωσε το Ανταρκτικό Σύστημα Συνθηκών από Ψυχρό Πόλεμο που ήταν η διεκδίκηση στη προστασία του περιβάλλοντος. Η Συνθήκη Ανταρκτικής αρχικά χρησίμευσε για την προώθηση της ειρήνης και την πρόληψη των εθνών, κυρίως από τις Ηνωμένες Πολιτείες και τη Σοβιετική Ένωση κατά τη διάρκεια του Ψυχρού πολέμου, από τη χρήση της Ανταρκτικής ως μέρος για την αποθήκευση όπλων ή τη διεκδίκηση κυριαρχίας, αυτό είχε σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός προστατευόμενου χώρου για έρευνα και εξερεύνηση. Αυτό σήμαινε επίσης ότι καμία χώρα δεν θα μπορούσε να κυριαρχήσει πάνω στη περιοχή και να εκμεταλλευτεί τους πόρους της περιοχής. Στη συνέχεια, το πρωτόκολλο της Μαδρίτης το δήλωσε τη περιοχή ως φυσικό απόθεμα και προώθησε της προστασία του περιβάλλοντος της Ανταρκτικής και του εύθραυστου οικοσυστήματός της. Η σύμβαση για τη διατήρηση της φώκιας της Ανταρκτικής και τη σύμβαση των θαλάσσιων πόρων της Ανταρκτικής κυβερνά δύο πολύ συγκεκριμένους τομείς σπουδαιότητας στην Ανταρκτική. Αυτές οι δυο οι συμβάσεις θεσπίστηκαν βάσει της συνθήκης της Ανταρκτικής για να βοηθήσουν περαιτέρω τη προστασία της Ανταρκτικής. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα η ATS είχε σαν πρωταρχικό σκοπό τη περιβαλλοντική προστασία, τη συνεργασία στην επιστημονική έρευνα και να εξασφαλίσει ότι η περιοχή θα χρησιμοποιείται μόνο για ειρηνικούς σκοπούς²⁹⁶. Η Συνθήκη έδωσε στην Ανταρκτική ένα μοναδικό 'διεθνώς στάτους' και προέβλεπε τη δημιουργία μιας περιφερειακής δομής. Η Συνθήκη δεν ρυθμίζει τη κυριαρχία αλλά απέρριψε για οποιαδήποτε έθνος έχει βλέψεις για εδαφικές αξιώσεις στην Ανταρκτική. Η ATS μέχρι σήμερα έχει αποδεχθεί αποτελεσματική για τη κυριαρχία της περιοχής και μια παρόμοια στρατηγική μπορεί να επιτύχει επίσης την επίλυση και στην Αρκτική. Υπάρχουν πολλές ομοιότητες αλλά και διαφορές στους δύο πόλους. Είναι σημαντικό να σημειώσουμε τις διαφορές καθώς στην Αρκτική η κατάσταση είναι πιο περίπλοκη.

4.2.2 ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΝΤΑΡΚΤΙΚΗΣ-ΑΡΚΤΙΚΗΣ

Βασική διαφορά είναι ότι η Ανταρκτική είναι μια ήπειρος με συγκεκριμένα γεωγραφικά όρια σε αντίθεση με την Αρκτική που είναι ωκεανός και συνορεύει με τρεις ηπείρους και με δύσκολα διευκρινισμένα όρια. Η θέση μάλιστα του Αρκτικού Ωκεανού που

²⁹¹ Antarctic Treaty, art. VI ("η περιοχή νοτίως των 60 ° Νότιας Γεωγραφίας"),

²⁹² Madrid Protocol, σημείωση 3

²⁹³ Madrid Protocol, σημείωση 3

²⁹⁴ Madrid Protocol, σημείωση 3, άρθρο 2

²⁹⁵ Madrid Protocol, σημείωση 3, άρθρο. 2(b)(i)-(v).

²⁹⁶ Επιστημονική Επιτροπή Ανταρκτικής Έρευνας, Συνθήκη Ανταρκτικής, http://www.scar.org/treaty/at_text.html

εφάπτεται άμεσα στο έδαφος των μεμονωμένων εθνών καθώς και ότι η ευρύτερη περιοχή της Αρκτικής περιλαμβάνει έδαφος διάφορων κυρίαρχν λαών. Αποτελεί άλλη μια βασική διαφορά με την Ανταρκτική καθώς η γεωγραφική απόσταση της τελευταίας από άλλες χώρες είναι μαρκινή με αποτέλεσμα κανένα κράτος να μην έχει δικαίωμα δικαιοδοσίας σε αυτή. Άλλη μια μεγάλη διαφορά είναι ότι η Αρκτική διαδραματίζει πολύ μεγαλύτερο ρόλο ώστε οι περιβαλλοντικές τις αλλαγές να επηρεάζουν και να έχουν συνέπειες σε ολόκληρο το πλανήτη. Επίσης, η Αρκτική υπόκειται σε πολλούς εδαφικούς ισχυρισμούς που έχουν ήδη εθνική δικαιοδοσία, ενώ η Ανταρκτική υπόκειται σε ισχυρισμούς της ATS²⁹⁷. Τέλος, στην Αρκτική εδώ και μισό αιώνα πραγματοποιείται εξόρυξη πετρελαίου και φυσικού αερίου, ενώ η Ανταρκτική δεν είναι επισήμως εξακριβωμένη²⁹⁸.

4.3 ΜΙΑ ΑΡΚΤΙΚΗ ΣΥΝΘΗΚΗ

Η Αρκτική έχει ορισμένα ειδικά χαρακτηριστικά. Είναι μερικώς παγωμένη, είναι ευάλωτη στο περιβάλλον και υπόκειται σε ραγδαίες κλιματικές αλλαγές. Επομένως, δεν προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι έχει τεθεί από πολλούς το ζήτημα μιας ειδικής συνθήκης της Αρκτικής. Ενδεχομένως να αποδεχθεί αποτελεσματική για την επίλυση των ανησυχιών της περιοχής όπως του περιβάλλοντος, της ασφάλειας, τη διαχείριση και εκμετάλλευση των πόρων, τα συμφέροντα των αυτόχθονων πληθυσμών, τη διακυβέρνηση και τη χρήση των πλωτών οδών αλλά και την επίλυση των διαφορών μεταξύ των κρατών. Τα ζητήματα που προκύπτουν από την UNCLOS στην Αρκτική δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν όλα από την UNCLOS, όπως προαναφέραμε γιατί προκύπτουν πολλά νομικά κενά.

Επομένως, σύμφωνα με το Molly Watson, μια νέα διεθνής διακυβέρνηση βάσει μιας συνθήκης της Αρκτικής θα μπορούσε να είναι ένα πρώτο βήμα για την ανάπτυξη της Αρκτικής, διατηρώντας παράλληλα το περιβάλλον και την ευημερία των εγγενών πληθυσμών της. Όσον αφορά τις διεκδικήσεις της εδαφικής κυριαρχίας, μια αρκτική συνθήκη μπορεί να προσεγγίσει το ζήτημα με έναν από τους τρεις τρόπους: (1) να διαιρέσει την Αρκτική μεταξύ των κρατών που βασίζονται σε κάποια μορφή των συμβαλλόμενων κρατών, (2) ότι η εδαφική διαίρεση θα καθοριστεί σύμφωνα με τη διαδικασία της UNCLOS ή (3) όπως η Συνθήκη της Ανταρκτικής να παγώσει όλες τις κρατικές εδαφικές διεκδικήσεις. Η πρώτη επιλογή για τη διαίρεση της Αρκτικής είναι απίθανη καθώς η τρέχουσα διαφωνία υπάρχει για το λόγο για τον οποίο τα κράτη δεν μπορούν να συμφωνήσουν. Η επόμενη επιλογή είναι επίσης απίθανη εφόσον οι Ηνωμένες Πολιτείες αρνούνται να επικυρώσουν τη συνθήκη της UNCLOS. Ωστόσο, εάν οι Ηνωμένες Πολιτείες κυρώσουν την UNCLOS, μια τέτοια προσέγγιση μπορεί να αποδειχθεί αποτελεσματική. Εντός αυτής της επιλογής, μια συνθήκη της Αρκτικής θα μπορούσε να δείξει ότι η UNCLOS θα διέπει τις κρατικές αξιώσεις κυριαρχίας ενώ άλλες διατάξεις της συνθήκης θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν τις ιδιαίτερες ανησυχίες του. (Η Αρκτική δεν καλύπτεται από την UNCLOS). Κράτη, όπως η Ρωσία, που έχουν ήδη αρχίσει να εργάζονται σύμφωνα με τους νόμους της UNCLOS, θα το ευνόησε πιθανώς δεδομένου ότι θα μπορούσαν να συνεχίσουν τη διαδικασία UNCLOS υποβάλλοντας τις αξιώσεις του στη CLCS. Η UNCLOS ως θα δεσμεύεται από τους προσδιορισμούς που θα λάβει από τη CLCS, χωρίς εναλλακτικές λύσεις όπως, για παράδειγμα, το εθιμικό δίκαιο. Ωστόσο, ακόμη και αν οι Ηνωμένες Πολιτείες επικύρωναν τη Σύμβαση UNCLOS, η προσέγγιση αυτή είναι δυνητικά προβληματική επειδή η CLCS δεν έχει καμία πραγματική εξουσιοδότηση για την επίλυση, την αμφισβήτηση ή να επιβάλλει τις συστάσεις. Έτσι, θα πρέπει να υπάρχουν περισσότερα από ένα κράτη να διεκδικήσουν την ίδια επικράτεια, όπως θα προκύψει αναπόφευκτα, είναι ασαφές πώς η Επιτροπή θα προχωρήσει. Υποβάλλονται απαιτήσεις από ένα κράτος αντιμετώπισης από άλλα κράτη και ενώ οι συστάσεις του CLCS είναι "Δεσμευτική", το σώμα

²⁹⁷ Koivurova σελ.30-31

²⁹⁸ Ocean and Coastal Law Journal Volume 14 | Number 2 Article 8 January 2009 An Arctic Treaty: A Solution to The International Dispute Over The Polar Region Molly Watson University of Maine School of Law

δεν έχει καμία εξουσία να τις επιβάλει²⁹⁹. Έτσι, η πιο ευνοϊκή προσέγγιση είναι να παγώσει όλες τις αξιώσεις στην Αρκτική, τουλάχιστον μέχρι να υπάρξει περισσότερη επιστημονική μελέτη της περιοχής. Σύμφωνα με τους όρους μιας συνθήκης της Αρκτικής, τα κράτη θα μπορούσαν να προβλέψουν εκτενείς χαρτογράφηση του θαλάσσιου πυθμένα, που πιθανόν θα επιλύσει πολλές από τις αντικρουόμενες εδαφικές διεκδικήσεις, καθώς αυτές οφείλονται σε μεγάλο βαθμό στην έλλειψη επιστημονικών πληροφοριών σχετικά με την περιοχή. Ένα σημαντικό πλεονέκτημα αυτής της προσέγγισης είναι ότι, όπως ήταν στην περίπτωση της Ανταρκτικής, τα κράτη θα συμφωνούσαν ότι η επιστημονική εξερεύνηση, η ειρήνη και η διατήρηση των εύθραυστων οικοσυστημάτων της περιοχής της Αρκτικής είναι πιο σημαντικό από τις αξιώσεις τους για κυριαρχία.

Μια συνθήκη της Αρκτικής θα πρέπει επίσης να εξετάζει την επιτρεπόμενη δραστηριότητα στο πλαίσιο της περιοχής. Είναι σημαντικό η συνθήκη να λύσει το αποδεκτό επίπεδο εξόρυξης πόρων, λαμβάνοντας υπόψη τις συνέπειες για το περιβάλλον αλλά και για το πληθυσμό. Ενώ η UNCLOS μπορεί να είναι αποτελεσματική εναλλακτική λύση για τον καθορισμό των δικαιοδοτικών ορίων των αρκτικών κρατών, τα όρια οροθετούνται, στερούνται όμως τους μηχανισμούς για τον έλεγχο της ποσότητας εξόρυξης και τις προϋποθέσεις για τη προστασία του περιβάλλοντος. Παρόλο που η UNCLOS καλεί σε γενικές γραμμές τα παράκτια κράτη να προστατεύσουν το θαλάσσιο περιβάλλον, δεν διαθέτει κανένα μηχανισμό επιβολής. Μία Αρκτική συνθήκη θα μπορούσε να θέσει όρια στην εκμετάλλευση των φυσικών πόρων της Αρκτικής και να θεσπίσει άλλα περιβαλλοντικά πρότυπα για τη διατήρηση του φυσικού τοπίου και οι αυτόχθονες πληθυσμοί που σήμερα κατοικούν στην περιοχή. Τέτοιες διατάξεις είναι κρίσιμες, καθώς το οικοσύστημα της Αρκτικής έχει περιγραφεί ως "Πιο λεπτό συντονισμό και έντονα ευαίσθητα στις περιβαλλοντικές επιπτώσεις από ό,τι ... σε οποιοδήποτε άλλο μέρος του πλανήτη". Τέλος δεν είναι μόνο η ρύπανση που μπορεί να προκληθεί από ένα ατύχημα, όπως οι πετρελαιοκηλίδες, αλλά είναι και η ρύπανση που θα προκαλείται από τη συνεχή διέλευση των πλοίων από τα ύδατα της περιοχής καθώς το πέρασμα γίνεται όλο και πιο προσιτό. Χωρίς μια τέτοια συμφωνία, έλλειψη εποπτείας του κράτους_οι δραστηριότητες εντός της δικαιοδοσίας του θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε δραστικές συνέπειες όχι μόνο στην Αρκτική αλλά και παγκοσμίως. Επιπλέον, εάν η συνθήκη πρόκειται να επιτρέψει τις εξορύξεις, θα πρέπει επίσης να εξετάσει ποιος θα κερδίσει από αυτούς τους πόρους καθώς δεν είναι μόνο τα κράτη της Αρκτικής που ενδιαφέρονται να επωφεληθούν από το πλούτο της περιοχής αλλά και οι αυτόχθονες πληθυσμοί της Αρκτικής έχουν επισημάνει επίσης την επιθυμία τους να μοιράζονται τα έσοδα εάν επιτρέπεται η εξαγωγή³⁰⁰.

4.3.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η κλιματική αλλαγή έχει σημαντικό αντίκτυπο στην Αρκτική, καθώς αυτή επιτυγχάνεται επιφέρει αναπόφευκτες συνέπειες για τις οικολογικές, κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες της περιοχής. Η Αρκτική θερμαίνεται διπλάσια από άλλες περιοχές του πλανήτη και οι επιστήμονες κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου ότι σε μερικά χρόνια ο Αρκτικός Ωκεανός τους θερινούς μήνες δεν θα έχει πάγο με σοβαρούς κινδύνους για το περιβάλλον της Αρκτικής. Από την άλλη πλευρά, η τήξη πάγου δημιουργεί επίσης νέες ευκαιρίες για την οικονομική άνθηση της περιοχής κυρίως στους τομείς της ναυσιπλοΐας, της αλιείας, του τουρισμού και ιδίως στην εξόρυξη των υδρογονανθράκων. Εκτιμάται ότι το 13%

²⁹⁹ Ocean and Coastal Law Journal Volume 14 | Number 2 Article 8 January 2009 An Arctic Treaty: A Solution to The International Dispute Over The Polar Region Molly Watson University of Maine School of Law σελ.329

³⁰⁰ Ocean and Coastal Law Journal Volume 14 | Number 2 Article 8 January 2009 An Arctic Treaty: A Solution to The International Dispute Over the Polar Region Molly Watson University of Maine School of Law σελ.330-331

των παγκόσμιων ανεξερεύνητων αποθεμάτων πετρελαίου και το 30% των παγκόσμιων αποθεμάτων φυσικού αερίου βρίσκεται στο βυθό του Αρκτικού Ωκεανού. Επίσης, νέες γραμμές ναυσιπλοΐας ανοίγονται μέσω του Βορειοδυτικού περάσματος και του Βορειοανατολικού περάσματος μειώνοντας ακόμα μέχρι και το μισό τις διαδρομές ναυσιπλοΐας. Με αυτό το τρόπο επιτυγχάνεται όχι μόνο η εξοικονόμηση χρόνου αλλά και χρήματος για τις εταιρείες ναυσιπλοΐες.

Όλα αυτά έχουν σαν αποτέλεσμα να δημιουργηθεί μεγάλο ενδιαφέρον για την ανάπτυξη και για την διεκδίκηση του Αρκτικού Ωκεανού από τα παράκτια κράτη. Μεγάλο ενδιαφέρον δημιούργησε η διεκδίκηση των υδάτων, της νομοθεσίας, της ναυσιπλοΐας καθώς και η διεκδίκηση των φυσικών της πόρων. Ένας διεθνής αγώνας από τρίτα κράτη για τον έλεγχο και τη διεκδίκηση των υδάτων της Αρκτικής υπήρξε αναπόφευκτος.

Η αφύπνιση για την Αρκτική μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου ήρθε ξανά στο προσκήνιο με τις εκτιμήσεις της USSQ για τα αποθέματα των υδρογονανθράκων. Κομβικό σημείο όμως η τοποθέτηση της ρωσικής σημαίας στο βυθό του κέντρου του Αρκτικού Ωκεανού τον Αύγουστο του 2007 με αποτέλεσμα έντονες αντιδράσεις από τα υπόλοιπα παράκτια κράτη στρέφοντάς τα σε μια στρατικοποίηση της περιοχής που όλα θύμιζαν μέρες του Ψυχρού Πολέμου. Επίσης, ξεκίνησε ένας μεγάλος αγώνας για τις διεκδικήσεις από τα παράκτια κράτη σ' όλη την έκταση του Αρκτικού Ωκεανού με αποκορύφωμα τη κορυφογραμμή Lomonosov (η οποία διεκδικείται από τη Ρωσία, το Καναδά, και τη Δανία). Παρόλα αυτά όλα αυτά, τα κράτη έχουν δείξει ότι διαχειρίζονται όλα τα ζητήματα μέσω της διπλωματικής οδού. Η ιστορική συμφωνία ορόσημο μεταξύ της Νορβηγίας και της Ρωσίας για τα θαλάσσια σύνορα στη θάλασσα του Barents, που υπογράφηκε στις 15 Σεπτεμβρίου 2010 και βάση με την οποία τα κράτη σέβονται την UNCLOS και για όποια διεκδίκηση τους και διαφορά με άλλο μέρος έχουν κάνει τις ανάλογες ενέργειες στην CLCS. Αν και η UNCLOS είναι το μοναδικό νομικό καθεστώς που διέπει τον Αρκτικό Ωκεανό και χειρίζεται τις όποιες διαφορές στην Αρκτική και η οποιαδήποτε επίλυση της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας επιζητά τη λύση μέσω της γεωλογίας. Το εξωτερικό όριο της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας ορίζεται σε σχέση με την γεωλογία και τη γεωμορφολογία του ηπειρωτικού περιθωρίου. Ο πυθμένας του Αρκτικού Ωκεανού είναι προς το παρόν μάλλον επαρκώς ανεξερεύνητος και παρόλο που έχουν δημιουργηθεί χάρτες του θαλάσσιου βυθού υπάρχει μεγάλη πιθανότητα, τα θεωρητικά μέγιστα όρια που εμφανίζονται στους χάρτες να μην είναι ακριβώς έγκαιρα. Γι' αυτό το λόγο τα παράκτια κράτη της Αρκτικής διεξάγουν υδρογραφικές και γεωφυσικές έρευνες για το βυθό του ωκεανού προκειμένου να προσδιορίσουν με ακρίβεια τα εξωτερικά όρια της υφαλοκρηπίδας.

Η UNCLOS όμως στον Αρκτικό Ωκεανό είναι ανεπαρκής. Έχουν διαπιστωθεί πολλά νομικά κενά όπως προαναφέραμε και ο καλύτερος τρόπος αποφυγής περιττών διαφωνιών αλλά και περαιτέρω προστασίας στον Αρκτικό Ωκεανό. Θα ήταν μια πολυμερής, ειδικής νέας συνθήκη για την Αρκτική που θα μπορούσε να έχει σα βάση την συνθήκη της Ανταρκτικής ώστε να είναι σε θέση να επιλύσει τις διαφορές της ηπειρωτικής υφαλοκρηπίδας. Τέλος, με αυτό το τρόπο θα επιλυθούν όλα τα νομικά κενά που υπάρχουν στην περιοχή με βάση τον 'σκληρό νόμο' και να διατηρήσει τα βασικά στοιχεία της ρύθμιση της UNCLOS.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Alexander Proelss και Till Müller. (2008). “The Legal Regime of the Arctic Ocean”

Alex G. Oude Elferink. (2007) Maritime Delimitation between Denmark/ Greenland and Norway. 38 Ocean Development and International Law

Boddy Andersen and Charles M. Perry. (2012). New Strategic Dynamics in the Arctic Region. Implications for National Security and International Collaboration.

Arctic Marine Shipping Assessment (AMSA). (2009).

https://www.pmel.noaa.gov/arcticzone/detect/documents/AMSA_2009_Report_2nd_print.pdf
McDorman, Ted L., The Continental Shelf Beyond 200 nm: Law and Politics in the Arctic Ocean, 18 J. Transnat’l L. and POL 155

- Berkman, P. A. (2010). Environmental Security in the Arctic Ocean. UK: Royal United Services Institute.
- Berkman, P.A. & Vylegzhanin, A.N. (2010). Environmental Security in the Arctic Ocean. UK: Springer.
- Aldo Chircop. (2009) "The Growth of International Shipping in the Arctic: Is a Regulatory Review Timely?" *The International Journal of Marine and Coastal Law*, 24, no. 2
- Econ Pöyry, OSLO (2007). "Arctic Shipping 2030." *From Russia with oil, Stormy Passage, or Arctic Great Game?*
- Ernst and Young, 2013 Arctic Oil and Gas.
- Harders, E. (1987) In quest of an Arctic legal regime: Marine regionalism-a concept of international law evaluated", *Marine Policy*, 11:4.
- Niemi, H. (2014). Arctic Indigenous Peoples and the Challenge of Climate Change.
- The Law of the Sea Maritime Boundary Agreement (1970-1984) United Nations. New York, 1987
- Lasserre Frederic. (2010). "High North Shipping: Myths and Realities."
- Olav Orheim. Protecting the environment of the Arctic ecosystem (2003).
- Richard C. Powell and Klaus Dodds. (2014). Polar Geopolitics. Knowledge Resource and Legal Regime.
- Donald Rothwell (1996). Polar regions and the development of international law. Cambridge studies in international and comparative law. 3. Cambridge University Press.
- SALE, Richard. The Arctic: The Complete Story. London: Frances Lincoln Ltd., 2008.
- Offshore Oil and Gas Governance in the Arctic (2014) Charles Ebinger Alisa Schackmann John P. Banks σελ.5
- Sven G. Holtsmark and Brooke A. Smith-Windsor Security in the high North: Geostrategic Thaw or Freeze? (Rome: NATO Defense College, May 2009), σελ.161.
- United Nations Convention on the Law of the Sea, Dec. 10, 1982, 1833 U.N.T.S. 397
- Willy Ostreng (1986) "Norway in Northern waters" In Clive Archer and David Scrivener. Northern Waters: Security and Resource Issue. Routledge
- Yamaguchi, H. (1995), Experimental Voyage through the Northern Sea Route, in H. Kitagawa: Northern Sea Route; Future and Perspectives, SOF, Tokyo, 1995.
- Yeong-Seok Ha (2006), Transportation System of natural Resources in Korea in Hiromitsu Kitagawa (ed): New Era in Far East Russia & Asia, OPRF, Tokyo, 2006
- United Nations Convention on the Law of the Sea, Dec. 10, 1982, 1833 U.N.T.S. 397

Αρθρα

Paul Arthur Berkman, Environmental Security in the Arctic Ocean, Promoting Co-operation and Preventing Conflict (Abingdon OX14 4RN, UK: Royal United Service Institute for Defence and Security Studies (RUSI)), 4

M.Wang and JE Overland. (2009). A sea ice free summer Arctic within 30 years. Geophysical Research Letters. 36.

MIKHAIL GORBACHEV'S SPEECH IN MURMANSK AT THE CEREMONIAL MEETING ON THE OCCASION OF THE PRESENTATION OF THE ORDER OF LENIN AND THE GOLD STAR TO THE CITY OF MURMANSK Murmansk, 1 Oct. 1987

Corfu Channel Case (UK v. Albania) (1949) ICJ 221 ἈΠΘΠΟ 38,

J. Stroeve, M. Marika, M.M. Holland, W. Meier, T. Scambos and M. Serreze, Arctic Sea Ice Decline. Faster than forecast Geophysical Research Letters 34, 2007

Wergeland, T. (1992), The Northern Sea Route – Rosy Prospects for Commercial Shipping International Challenges, vol. 12, no. 1, 1992.

Canada's Discovered Oil and Gas Resources North of 60* (2006) Kenneth J. Drummond Search and Discovery Article #10102

Circum-Arctic Resource Appraisal: Estimates of Undiscovered Oil and Gas North of the Arctic Circle.(2008) Kenneth J. Bird, Ronald R. Charpentier, Donald L. Gautier (CARA Project Chief), David W. Houseknecht, Timothy R. Klett, Janet K. Pitman, Thomas E. Moore, Christopher J. Schenk, Marilyn E. Tennyson, and Craig J. Wandrey, <https://pubs.usgs.gov/fs/2008/3049/>

Durham University. Norway and Russia sign historic maritime Boundary agreement. Διαθέσιμο: https://www.dur.ac.uk/ibru/news/boundary_news/?itemno=10741

Arctic Oil and Natural Gas Potential (2009) Philip Budzik U.S. Energy Information Administration Office of Integrated Analysis and Forecasting Oil and Gas Division

Assessment of Undiscovered Petroleum Resources of the Barents Sea Shelf." World Petroleum Resources Assessment Fact Sheet, U.S. Geological Survey, accessed 26 July 2013, διαθέσιμο: <http://pubs.usgs.gov/fs/2009/3037/pdf/FS09-3037.pdf>

Working Paper. Research Division EU External Relations Stiftung Wissenschaft und Politik German Institute for International and Security Affairs. Bettina Rudlof. The EU as fishing actor in the Arctic. Stocktaking of institutional involvement and existing conflicts σελ. 8 Christine Parthemore with Will Rogers, Sustaining Security: How Natural Resources Influence National Security (Washington, D.: Center for a New American Security 201016, http://www.cnas.org/files/documents/publications/CNAS_Sustaining%20Security_Parthemore%20Rogers.pdf.

Aldo Chircop," The Growth of International Shipping in the Arctic: Is a Regulatory Review Timely" The International Journal of Marine and Coastal Law, 24 N.2(2009) σελ.355-380

Heather Conley, Terry Toland, and Jamie Kraut. A New Security Architecture for the Arctic: An American Perspective (Washington, DC: CSIS, 2012), σελ. 8

Scott G. Borgerson, "Arctic Meltdown: The Economic and Security Implications of Global Warming," Foreign Affairs, vol 87, N. 2. (March/April 2008), 69

Timo Koivurova, Gaps in International Regulatory Frameworks for the Arctic Ocean, in ENVIRONMENTAL SECURITY IN THE ARCTIC OCEAN 139–55 (Paul A. Berkman & Alexander N. Vylegzhanin εκδ., 2013)

Timo Koivurova, Alternatives for an Arctic Treaty – Evaluation and a New Proposal, 17 RECIEL, 14, 20, (2008)

Edward T. Canuel THE FOUR ARCTIC LAW PILLARS: A LEGAL FRAMEWORK, διαθέσιμο: <https://www.law.georgetown.edu/academics/law-journals/gjil/recent/upload/zsx00315000735.PDF>

Paula Kankaapäa and Oran Young, “The Effectiveness of the Arctic Council,” (Kankaapäa and Young), Polar Research 2012, βλέπε σελ. 11.

Agreement on Cooperation on Aeronautical and Maritime Search and Rescue in the Arctic, 12 May 2011, available at: www.arctic-council.org/index.php/en/document-archive/category/20-main-douments-from-nuuk?download=73:arctic-search-and-rescue-agreement-english.

Agreement on Cooperation on Marine Oil Pollution Preparedness and Response in the Arctic, 15 May 2013 διαθέσιμο: www.arctic-council.org/index.php/en/documentarchive/category/425/main-document-from-Kiruna-ministerial-meeting

Declaration Ilulissat ARCTIC OCEAN CONFERENCE ILULISSAT, GREENLAND, 27 – 29 MAY 2008 http://www.oceanlaw.org/downloads/arctic/Ilulissat_Declaration.pdf

Scott Borgerson’s 2008 στο περιοδικό Foreign Affairs: Arctic Meltdown: The Economic and Security Implications of Global Warming. Foreign Affairs. 87.

Ronald R. Rothwell ‘The law of the Sea and Arctic Governance “Volume 107,2013.

Διακήρυξη No. 2667, Concerning the Policy of the United States with Respect to the Natural Resources of the Subsoil and Sea Bed of the Continental Shelf. Αναπαράγωγή Code of Federal Regulations 1943–1948 Comp. 3.

HarderJ.Enno Harders ‘In Quest of an Arctic Legal Regime (1987) υποσημείωση 31

Briefing January 2017 nArctic continental shelf claims Mapping interests in the circumpolar North [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2017/595870/EPRS_BRI\(2017\)595870_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2017/595870/EPRS_BRI(2017)595870_EN.pdf)

University of Durham Maritime jurisdiction and boundaries in the Arctic region Notes2 <https://www.dur.ac.uk/ibru/resources/arctic/>

Leahy, Arctic: Canada and Denmark Revive Sovereignty Claims, INTER PRESS SERVICE, Apr. 22, 2006, available at <http://ipsnews.net/news.asp?idnews=32979>. 142 <https://www.rt.com/news/214615-denmark-arctic-shelf-claim/>

Randy Boswell, Study Bolsters Canada Arctic Sea Claim, CANWEST NEWS SERVICE, May26 ,2008 διαθέσιμο:<http://www.2.canada.com/calgaryherald/news/story.html?id=eeb8f3ca-d994-4e41-b19adb30df9c165>

The Secretary-General, Report of the Secretary-General on the Oceans and the Law of the Sea. σελ. 9-10, U.N. Doc. A/57/57/Add.1 (Oct. 8, 2002), διαθέσιμο:at <http://daccess->

ddsny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N02/276/17/PDF/N0227617.pdf? OpenElement [hereinafter Report].

Responding to Russia's 2001 claim, the US argued that the Lomonosov Ridge 'is a freestanding feature in the deep, oceanic part of the Arctic Ocean Basin, and not a natural component of the continental shelf of either Russia on any other State

National Maritime Claims in the Arctic Brian Van Pay .May 21,2009
http://www.virginia.edu/colp/pdf/Van_Pay-Arctic-Claims.pdf

(ICJ) CASE CONCERNING MARITIME DELIMITATION IN THE AREA BETWEEN GREENLAND AND JAN MAYEN (DENMARK v. NORWAY) Judgment of 14 June 1993, <http://www.icj-cij.org/files/case-related/78/6745.pdf>

Limits of Oceans and Seas, 3rd edition" (PDF). International Hydrographic Organization. 1953. Retrieved 6 February 2010

Case Concerning Maritime Delimitation in the Black Sea (2009) ICJ άρθρο 44 - 108, παράγραφος 137, διαθέσιμο: www.icj-cij.org/docket/files/132/14987.pdf.

Office for Ocean Affairs and the Law of the Sea, The Law of the Sea – Baselines: An Examination of the Relevant Provisions of the United Nations Convention on the Law of the Sea (United Nations: New York, 1989), σελ. 22, παράγραφος 46

US State Department, Limits in the Sea (No. 106): Developing Standard Guidelines for Evaluating Straight Baselines (1987), 6, διαθέσιμο www.state.gov/documents/organization/59584.pdf.

Louis B. Sohn, "Baseline Considerations," in Jonathan I. Charney and Lewis M. Alexander (eds.), International Maritime Boundaries, vol. 1 (Dordrecht: Martinus Nijhoff, 1993), σελ.- 153 157.

Award of the Arbitral Tribunal in the Second Stage of the Proceedings between Eritrea and Yemen (Maritime Delimitation) (1999), 22 Reports of International Arbitration Awards 335 at 366–367, διαθέσιμο http://untreaty.un.org/cod/riaa/cases/vol_XXII/335-410.pdf. Άρθρο 7.

Maritime Delimitation in the Area between Greenland and Jan Mayen (Denmark v. Norway) (1993) ICJ άρθρο 38, ατ 69, παράγραφος 69, διαθέσιμο www.icj-cij.org/docket/files/78/6743.pdf.

Case Concerning the Continental Shelf (Libya/Malta) (1985) ICJ Άρθο13 at 50, para. 68, διαθέσιμο: www.icj-cij.org/docket/files/68/6415.pdf.

Gulf of Maine Case (Canada v. United States) (1984) ICJ Άρθο 246 at 334–335, para. 218, διαθέσιμο: www.icj-cij.org/docket/files/67/6369.pdf.

Case Concerning the Continental Shelf (Libya v. Tunisia) (1982) ICJ Άρθο 62, para. 75, διαθέσιμο:www.icj-cij.org/docket/files/63/6267.pdf.

Case Concerning Maritime Delimitation in the Black Sea, n. 82.

David H. Gray, "Canada's Unresolved Maritime Boundaries." (1997) 5(3) IBRU Boundary and Security Bulletin 61 σελ.68–69

4 Poul E.D. Kristensen, Ambassador of Denmark, Letter to the Editor ("Hans Island: Denmark Responds"), Ottawa Citizen, July 28, 2005

Christopher J. Chipello, "It's Time to Plant the Flag Again in the Frozen North," Wall Street Journal, May 6, 2004.

Rob Huebert, "The Return of the Vikings," Globe and Mail, December 28, 2002.

Adrian Humphreys, "New Proposal Would See Hans Island Split Equally between Canada and Denmark," National Post, April 11, 2012, available at <http://news.nationalpost.com/2012/04/11/new-proposal-would-see-hans-island-split-equally-between-canadaand-denmark/>.

Western Sahara, Advisory Opinion (1975) ICJ Άρθρο 12 at 38–39, paras. 79–80

Agreement between the Government of Iceland, the Government of Norway and the Government of the Russian Federation concerning Certain Aspects of Co-operation in the Area of Fisheries, 15 Μαΐου 1999, 2070

"Joint Statement on Maritime Delimitation and Cooperation in the Barents Sea and the Arctic Ocean," ΌΣΛΟ, 27Απριλίου, 2010

Robert W. Smith, "United States–Russia Maritime Boundary," in Gerald Henry Blake (ed.), Maritime Boundaries (London: Routledge, 1994), 91.

Alex G. Oude Elferink, "The 1990 USSR–USA Maritime Boundary Agreement." (1991) 6 International Journal of Estuarine and Coastal Law σελ. 41, Παραρτήματα 2 και 3.

Vienna Convention on the Law of Treaties 1969 διαθέσιμο http://untreaty.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/1_1_1969.pdf.

Russia's Policies on the Territorial Disputes in the Arctic Valery Konyshev και Alexander Sergunin σελ.64-65

THE SPITSBERGEN TREATY Multilateral Governance in the Arctic Edited by Diana Wallis MEP and Stewart Arnold σελ.8-9

Treaty concerning the Archipelago of Spitsbergen, N. 24, Άρθρο. 9.

The 2007 UN Declaration on the Rights of Indigenous Peoples Κεφ.7 www.un.org/esa/socdev/unpfii/documents/DRIPS_en.pdf.

Charles Mathias, (R. Maryland), 26 Φεβρ. 1986, "αναπαράγεται στο Office of Ocean Affairs, Limits in the Seas No. 112: United States Responses to Excessive National Maritime Claims (Washington, DC: US State Department, 1992), 30, διατίθενται στη διεύθυνση www.state.gov/documents/organization/58381.pdf.

PART III STRAITS USED FOR INTERNATIONAL NAVIGATION http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/part3.htm

Anglo-Norwegian Fisheries Case (1951) ICJ Άρθρο 116 - 133.

Gleb Bryanski, "Russia's Putin Says Arctic Trade Route to Rival Suez," Reuters, September 22, 2011, διαθέσιμο <http://ca.reuters.com/article/topNews/idCATRE78L5TC20110922>.

The Legal Regime of Navigation in the Russian Arctic," A. L. Kolodkin, V. Yu. Markov, A. P. Ushakov 1997, σελ.330–339.

Sweeny, J.F., J.R. Weber, and S.M.BLASCO(1982), Continental ridges in the Arctic Ocean : LOREX constraints , Tectonophysics ,89,217-237

“The Northern Continental Shelf of Greenland διαθέσιμο : <https://a.76.du/xpdf/DNK2014-ES-N-GREENLAND.pdf>

http://www.un.org/Depts/los/clcs_new/submissions_files/rus01/CLCS_01_2001_LOS_CANText.pdf

: http://www.un.org/Depts/los/clcs_new/submissions_files/rus01/CLCS_01_2001_LOS_DNKtext.pdf

National Maritime Claims in the Arctic Changes in the Arctic Environment and the Law of the sea May 21,2009 σελ.15 διαθέσιμο: www.virginia.edu/edp/pdf/Van_Pay-Arctic-Claims.pdf

Fisheries Case (UK v. Norway) (1951) ICJ Άρθρο 116

Western Sahara, Advisory Opinion (1975) ICJ Άρθρο12

Ocean and Coastal Law Journal Volume 14 | Number 2 Article 8 January 2009 An Arctic Treaty: A Solution to The International Dispute Over the Polar Region Molly Watson University of Maine School of Law

NEAFC (2011) North East Atlantic Fisheries Commission. Διαθέσιμο <http://www.neafc.org/>. Accessed 20 Aug.2011

Borgerson I, σημείωση 1, στο A19.

Scientific Committee on Antarctic Research, Signatories to the Antarctic Treaty Διαθέσιμο: <http://www.scar.org/treaty/signatories.html>

Πηγές διαδικτύου

<http://www.divediscover.whoi.edu/arctic/location.html#>

http://www.pmel.noaa.gov/arcticzone/detect/documents/AMSA_2009_Report_2nd_print.pdf Pacific Marine Environmental Laboratory PMEL

ARCTIC COUNCIL <https://www.arctic-council.org/index.php/en/>

Council on Foreign Relations <http://www.cfr.org/global/governance/globalgovernancemonitor/p18985#!/climate-change>

WWF panda

http://wwf.panda.org/what_we_do/where_we_work/arctic/what_we_do/climate/

http://wwf.panda.org/what_we_do/where_we_work/arctic/what_we_do/climate/ Arctic Climate Feedbacks: Global Implications

National Snow & Ice Data Center. 14 Arctic sea Ice News & Analysis <http://nsidc.org/arcticseaicenews/2017/04/>

<http://arctic.ru/resources/>

AAPG Datapages ,Inc.Search and Discovery

<http://www.searchanddiscovery.com/documents/2006/06022drummond/index.htm>

Geoscience News and information Geology.com <http://geology.com/articles/arctic-oil-and-gas/>

Eia Independent Statics and Analysis. U.S. Energy Information Administration

<https://www.eia.gov/todayinenergy/detail.php?id=4650>

EY Building a better working world <http://www.ey.com/gl/en/industries/oil---gas>

Arctic Economics http://benmuse.typepad.com/arctic_economics/2009/11/alaskas-gold-production-is-up.html#more

Environmental Governance, March 5, 2009, <http://www.arctic-transform.org/download/FishEX.pdf> και North Pacific Fishery Management Council

Arctics Knowledge Hub <http://www.arctis-search.com/The+Transportation+Passages+of+the+Arctic+Ocean>

Foreign Affairs <https://www.foreignaffairs.com/articles/arctic-antarctic/2008-03-02/arctic-meltdown>

NUPI Norsk Uternikspolitik Per <http://www.nupi.no/Publikasjoner/Innsikt-og-kommentar/Hvor-hender-det/HHD-2014/OEkt-interesse-for-Arkis>

Arctic Centre University of Lapland <http://www.arcticcentre.org>

Georgetown Law

<https://www.law.georgetown.edu/academics/lawjournals/gjil/recent/upload/zsx00315000735.PDF>

Ottawa Declaration (1996). Declaration on the establishment <http://www.international.gc.ca/polapolaire/ottdec-decott.aspx?view=d>. Accessed 20 Aug 2011.

<http://www.arctic-council.org/index.php/en/>

http://library.arcticportal.org/1270/1/ottawa_decl_1996-3..pdf

Arctic Council – Working Groups”, (<http://www.arctic-council.org/index.php/en/aboutus/working-groups>).

Arctic Council Fact Sheet, (<http://www.arctic-council.org/index.php/en/documentarchive/category/100-general-arctic-councilinformation>)

Cambridge University <https://www.cambridge.org/core/journals/proceedings-of-the-asil-annual-meeting/article/law-of-the-sea-and-arctic-governance/2D3AEFBADFCB9950324AF267D53B9DFB>

United Nations Convention on the Law of the Sea, Dec. 10, 1982, 1833 U.N.T.S. 397

http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf

Ocean and Law of the Sea

http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/UNCLOS-TOC.htm

<http://arcticcontroversy.weebly.com/timeline.html>

http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/convention_declarations.htm#

http://www.un.org/depts/los/clcs_new/commission_submissions.htm

Origins.su.edu. /article/Russia-and-race-arctic. OSU.EDU.

http://www.un.org/depts/los/reference_files/chronological_lists_of_ratifications.htm#The
United Nations Convention on the Law of the Sea.

http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/submission_dnk_76_2014.htm

http://www.un.org/depts/los/clcs_new/commission_submissions.htm CLCS/95 υποβολή
όσον αφορά την υφαλοκρηπίδα Νότιας της Γροιλανδίας.

http://www.un.org/depts/los/clcs_new/commission_submissions.htm CLCS/95 υποβολή
όσον αφορά την υφαλοκρηπίδα Βόρεια της Γροιλανδίας.

www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/dnk68_13/DNK2013_ES.pdf

http://www.un.org/depts/los/reference_files/chronological_lists_of_ratifications.htm#The
United Nations Convention on the Law of the Sea

http://www.un.org/depts/los/clcs_new/commission_submissions.htm

http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/convention_declarations.htm#Russia
n Federation Upon signature 147

http://www.un.org/depts/los/clcs_new/commission_submissions.htm υποβολή CLCS/32

<https://www.theguardian.com/world/2007/aug/02/russia.arctic>

http://www.un.org/depts/los/clcs_new/commission_submissions.htm μερική
αναθεωρημένη υποβολή όσον αφορά τον Αρκτικό Ωκεανό CLCS/93 154

http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/rus01/RUS_CLCS_01_2001_LOS_3.jpg

http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/rus01/RUS_CLCS_01_2001_LOS_1.jpg

http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/rus01/RUS_CLCS_01_2001_LOS_2.jpg

http://searchrecherche.gc.ca/rGs/s_r?st=s&num=10&s5bm3ts21rch=x&st1rt=0&langs=eng&cdnmaecddfad&q=lincoln&gcwu-srch-submit=%CE%AD%CF%81%CE%B5%CF%85%CE%BD%CE%B1

<https://www.ejiltalk.org/canada-and-denmark-reach-agreement-on-the-lincoln-sea-boundary/>

Office for Ocean Affairs and the Law of the Sea, The Law of the Sea – Baselines: An Examination of the Relevant Provisions of the United Nations Convention on the Law of the Sea (United Nations: New York, 1989), σελ. 21, παράγραφος 42 διαθέσιμο: www.un.org/depts/los/doalos_publications/publicationtexts/The%20Law%20of%20the%20Sea_Baselines.pdf

http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/part8.htm

<http://www.npr.org/templates/story/story.php?storyId=4797368>

<http://byers.typepad.com/arctic/2009/02/hans-island-denmark-responds.html>

<http://www.treaty-accord.gc.ca/details.aspx?id=101578>

<https://arcticecon.wordpress.com/2011/01/10/beaufort-sea-dispute/> 193

<http://www.worldatlas.com/aatlas/infopage/beaufortsea.htm>

<http://mnrussbaum.com/history-2-2/alaskapurchase/>

<http://www.css.ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/center-for-securities-studies/pdfs/RAD-20-2-5.pdf>

Svalbard Global Seed Vault, διαθέσιμο <https://www.croptrust.org/our-work/svalbard-global-seedvaul>

http://www.un.org/depts/los/convention_agreements/convention_declarations.htm

<http://www.ccg-gcc.gc.ca/Marine-Communications/RAMN-2015/Text-Description-Figure-3-2-NORDREG-Zones>

<http://www.arctis-search.com/The+Northeast+Passage+and+Northern+Sea+Route+2>

http://www.arctic-lio.com/nsr_legislation

Arctic Center University of Lapland 2014, Arctic Indigenous People διαθέσιμο: [www.arcticcenter.org/inEnglish/SCIENCE2/COMMUNICATION/Arctic region/Arctic Indigenous people](http://www.arcticcenter.org/inEnglish/SCIENCE2/COMMUNICATION/Arctic%20region/Arctic%20Indigenous%20people).

ARCTICS KNOWLEDGE HUB Διαθέσιμο:

www.arctis-search.com/New+Directions+for+Governance+in+the+Arctic+Region.

League of Nations Treaty Series, Vol.2σελ.8-19 διαθέσιμο: United Nations Treaty Collection
Διαθέσιμο: <https://treaties.un.org/pages/lononline.aspx>

The Arctic with the support of the Russian Geographic Society.

Διαθέσιμο: [arctic. ry/resources/](http://arctic.ry/resources/).

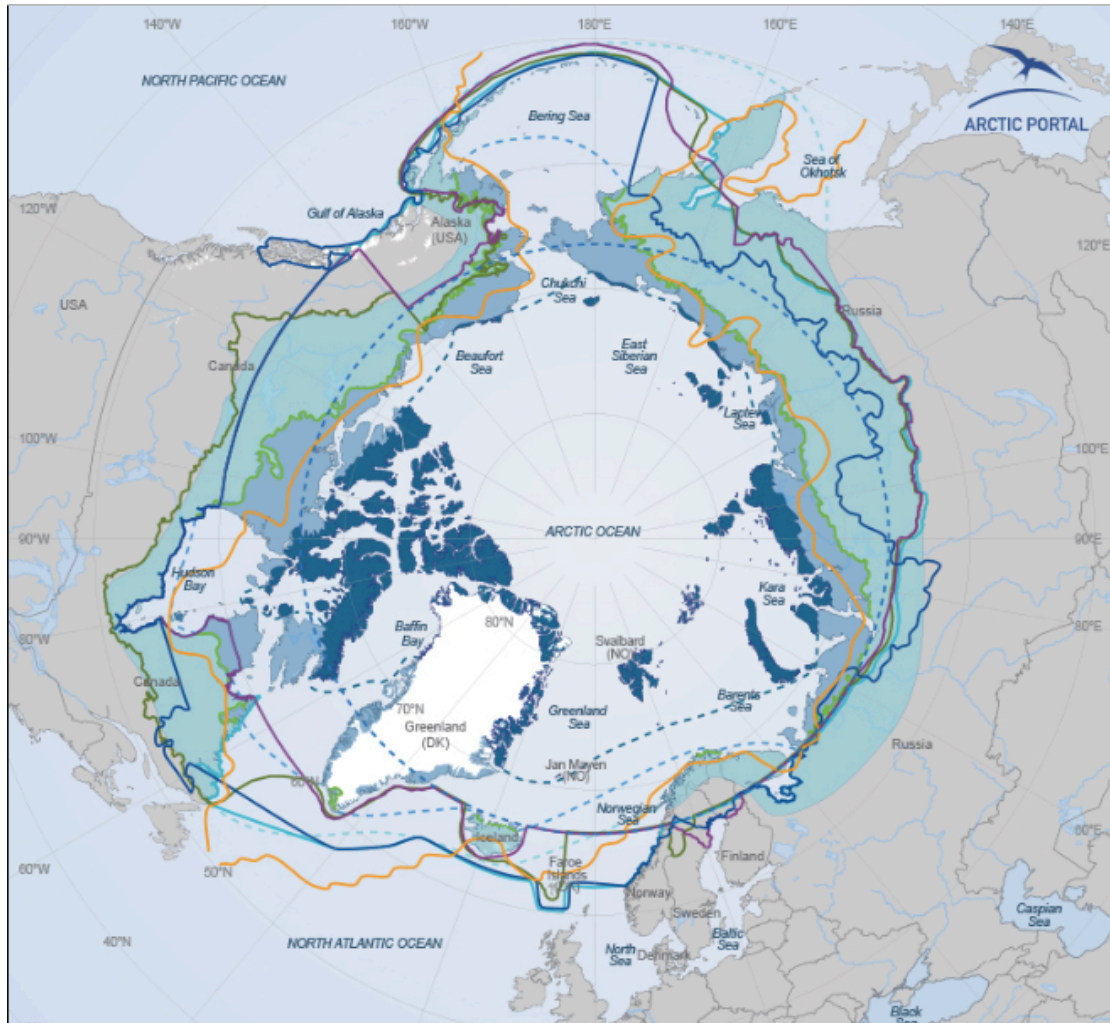
www.state.gov/documents/organization/125431.pdf. Agreement with the Union OF Soviet Socialist Republics on the Maritime Boundary

<https://www.arctic-council.org/en/our-work2/8-news-and-events/401-mospa-ratification>

<http://www.arctis-search.com/The+Possibility+of+an+Arctic+Treaty>

ΠΑΡΑΤΗΜΑ ΧΑΡΤΩΝ

1.ΑΡΚΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ – ΟΡΙΣΜΟΙ

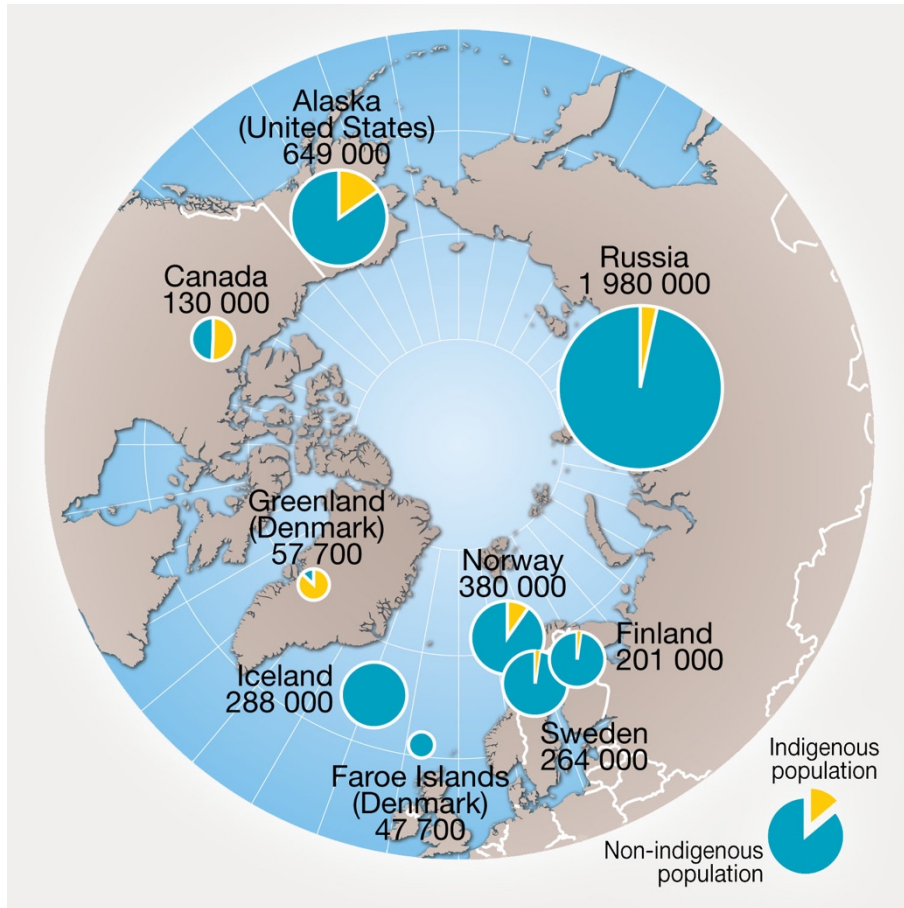


Arctic Definition

- High Arctic
- Low Arctic
- Sub Arctic
- the Arctic Circle (66° 33' 44" North)
The Arctic Circle is the southernmost latitude in the Northern Hemisphere at which the sun can remain continuously above or below the horizon for 24 hours
- 10°C July isotherm
defined as being the area where the average temperature for the warmest month (July) is below 10°C / 50°F
- Arctic AHDR boundary
Arctic Human Development Report
- Arctic EPPR boundary
The Emergency Prevention, Preparedness and Response
- Arctic CAFF boundary
The Conservation of Arctic Flora and Fauna
- Arctic AMAP boundary
The Arctic Monitoring and Assessment Programme
- Arctic Tree line boundary
The northernmost latitude in the Northern Hemisphere where trees can grow; further north, it is too cold all year round to sustain trees.

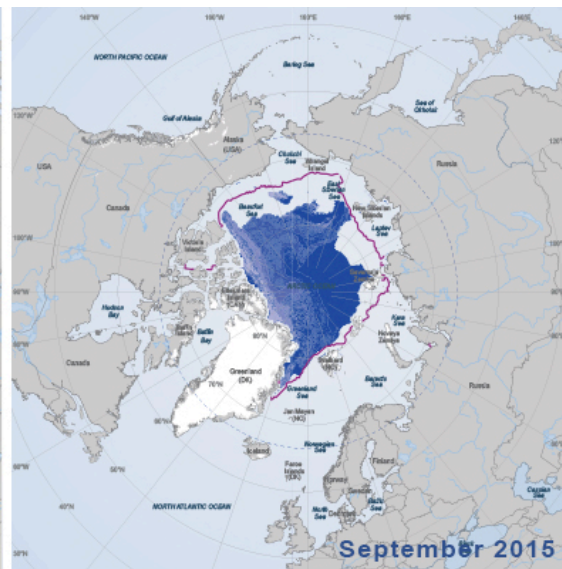
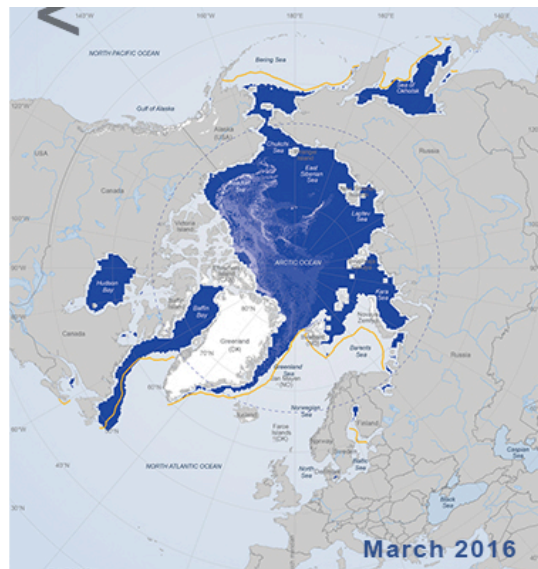
πηγή: <https://arcticportal.org/images/maps/small/1.9.jpg>

2.ΑΥΤΟΧΘΟΝΟΙ ΛΑΟΙ



πηγή: <https://arcticportal.org/yar-features/874-featureoftheweek2112012>

3.ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΑΡΚΙΚΟΥ ΠΑΓΟΥ ΜΑΡΤΙΟΣ-ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1984/2016



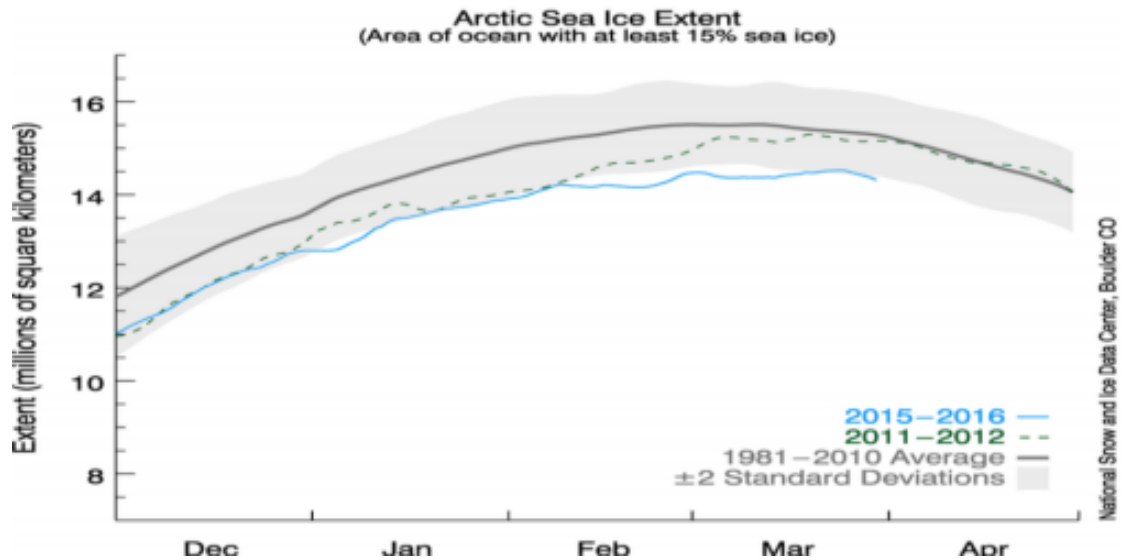
Arctic Sea Ice Age

18th - 24th March 1984 and
16th - 22nd September 1984
13th - 19th September 2015 and
20th - 26st March 2016

- Median line March 1981-2010
shows new 30-year baseline period 1981 to 2010,
median extent for that month.
- Median line September 1981-2010
shows new 30-year baseline period 1981 to 2010,
median extent for that month.
- First -year ice
- Second -year ice
- Third -year ice
- Fourth -year ice
- 5+ year ice

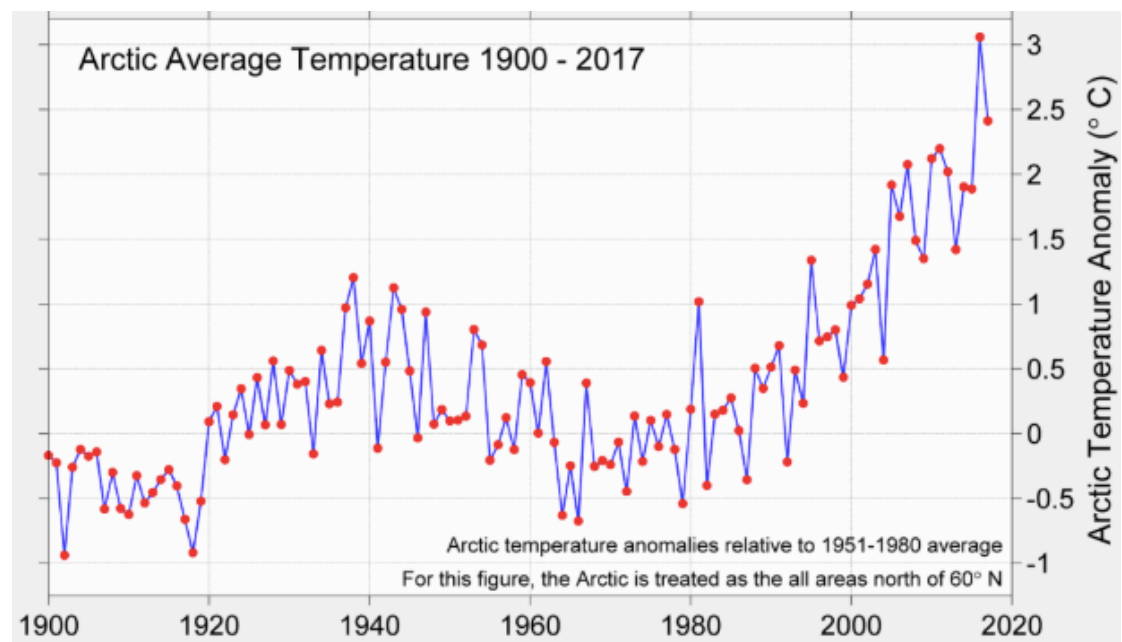
πηγή: <https://arcticportal.org/maps-arctic-sea-ice>

4.Μείωση πάγου στην Αρκτική (περίοδος 1981-2015).



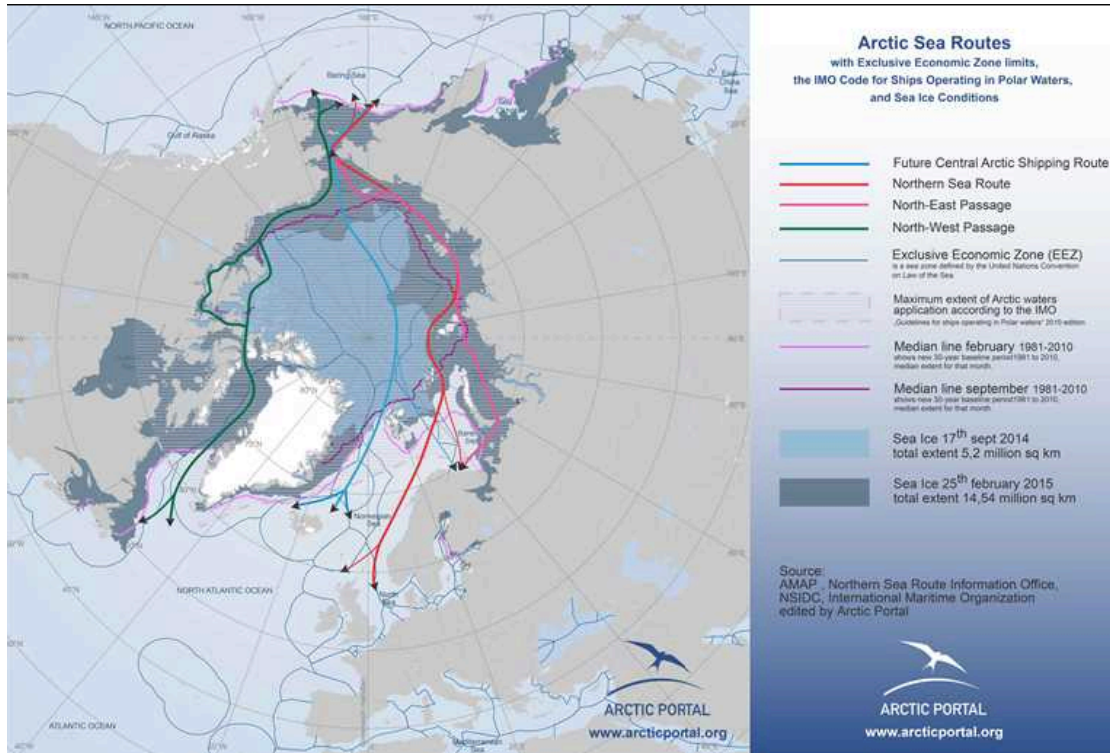
Πηγή: <https://nsidc.org/arcticseaicenews>

4. Αύξηση θερμοκρασίας στην Αρκτική



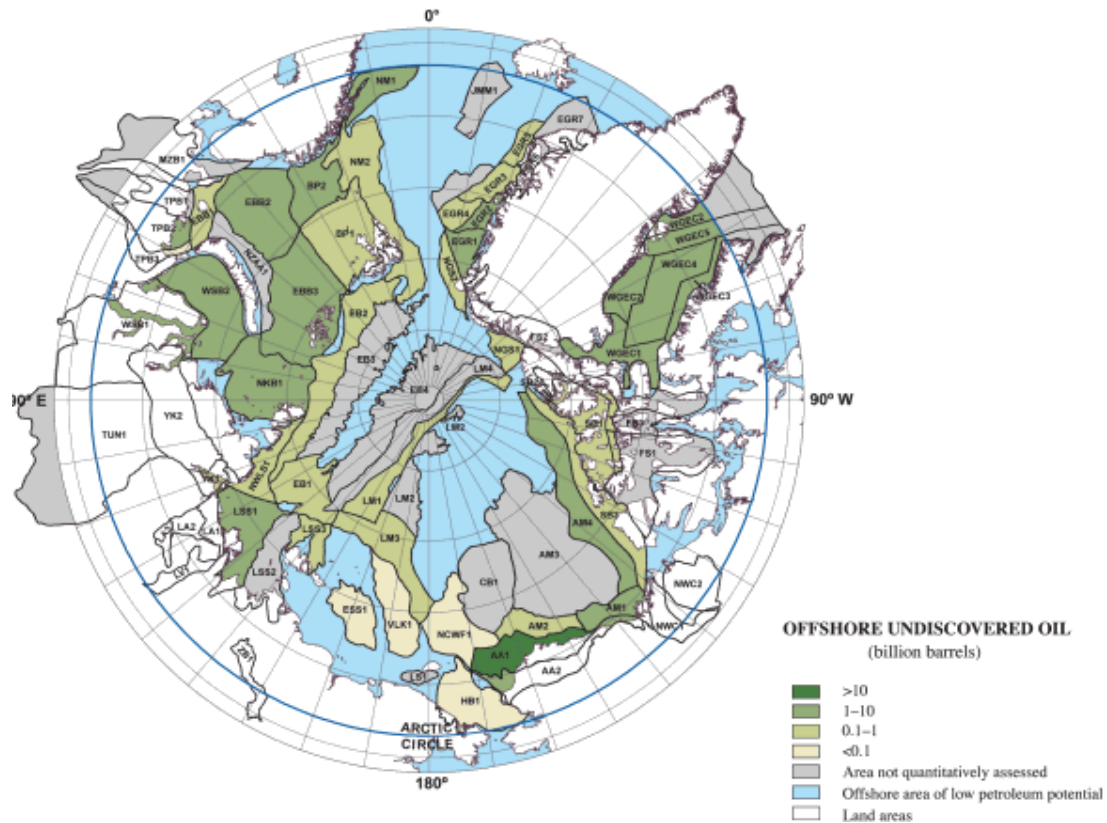
πηγή: <http://berkeleyearth.org/global-temperatures-2017/>

6. Θαλάσσιες διαδρομές της Αρκτικής, συνθήκες πάγου, ΑΟΖ, οριοθετήσεις του ΙΜΟ



πηγή: <https://arcticportal.org/maps-shipping>

7. ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΕΣΗΣ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΥ

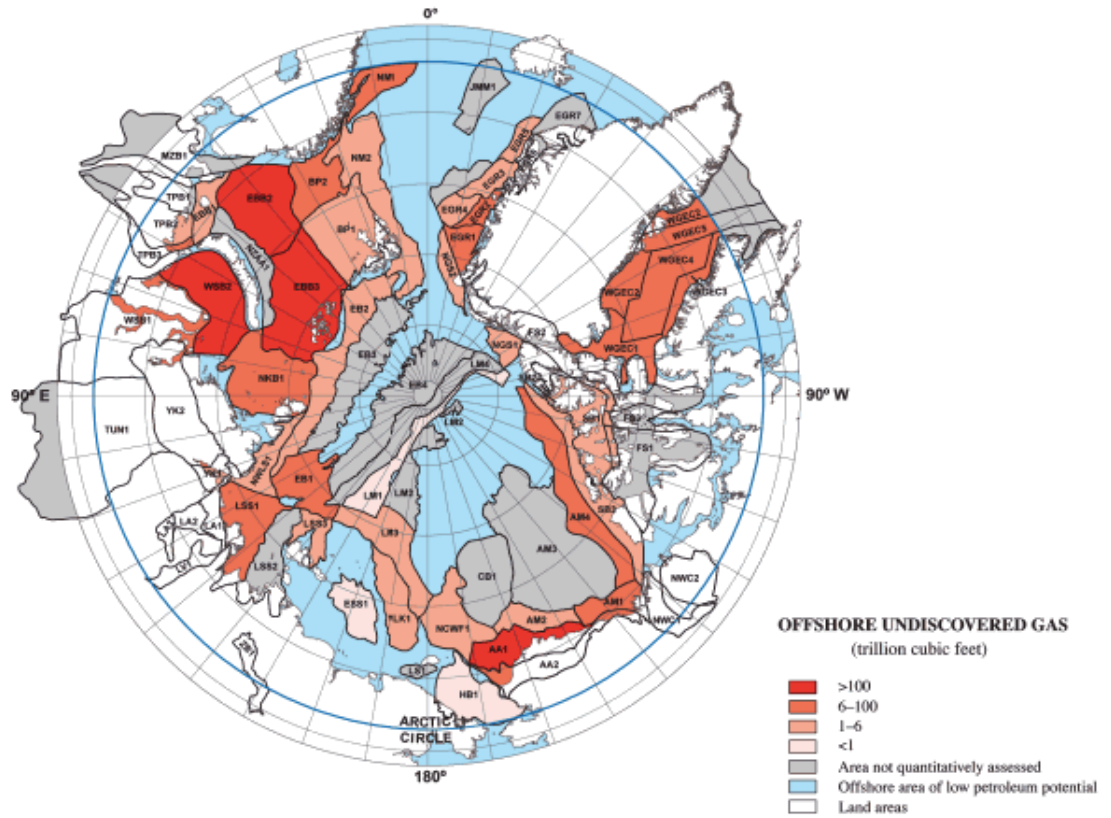


υπεράκτιες περιοχές των Μονάδων Αξιολόγησης CARA (Circum-Arctic Resource Appraisal) * με έγχρωμη κωδικοποίηση για μέσες εκτιμήσεις πετρελαίου.πηγή:

πηγή:<https://www.offshore-mag.com/articles/print/volume-69/issue-8/ARCTIC/first-ever-release-of-usgs-offshore-arctic-resource-assessment.html>

*Το CARA είναι μια γεωγραφική, πιθανολογική μελέτη των δυνατοτήτων για νέες ανακαλύψεις βόρεια του Αρκτικού Κύκλου συμβατικού πετρελαίου και αερίου σε συσσωρεύσεις μεγαλύτερες από 50 MMbbl πετρελαίου ή 300 bcf φυσικού αερίου.

8. ΠΙΑΝΟΤΗΤΑ ΕΥΡΕΣΗΣ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ



πηγή: <https://www.offshore-mag.com/articles/print/volume-69/issue-8/ARCTIC/first-ever-release-of-usgs-offshore-arctic-resource-assessment.html>

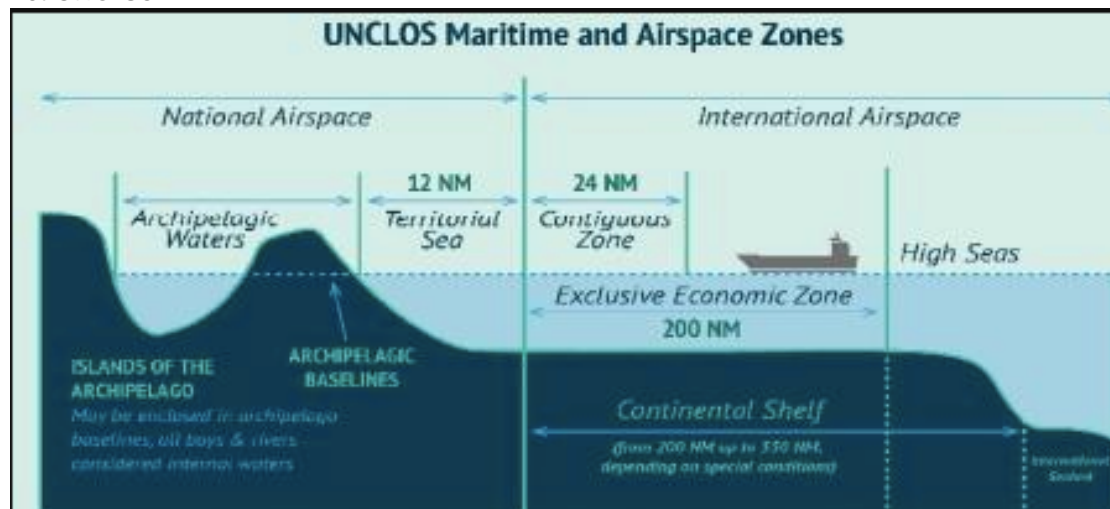
	Kingdom of Denmark									
	CANADA	DENMARK	FAROE ISLANDS	GREENLAND	FINLAND	ICELAND	NORWAY	SWEDEN	RUSSIAN FEDERATION	U.S.
MAJIN INTERNATIONAL TREATIES RELEVANT FOR THE ARCTIC										
International Convention for the Regulation of Whaling (1946)	denounced ⁴	1957	v	v	1983	2002 ^{2a}	1960 ¹	1979	1948	1947
UN Convention on the Law of the Sea (UNCLOS) (1982)	2003	2004	v	v	1996	1985	1996	1996	1997	X
UN Fish Stocks Convention	1999	2003	v	v	2003	1997	1996	2003	1997	1996
IMO - International Code for Ships Operating in Polar Water (Polar Code) (2015)	Mandatory under revision to the International Convention for the Safety of Life at Sea (SOLAS) and the International Convention for the Prevention of Pollution from Ships (MARPOL), Adopted in November 2014, to enter into force 1.01.2017									
UN International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR) (1966)	1976 ¹	1972 ¹	v	v	1975 ¹	1979 ¹	1972 ¹	1971 ¹	1973 ¹	1992 ¹
UN International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (ICESCR) (1966)	1976 ¹	1972 ¹	v	v	1975 ¹	1979 ¹	1972 ¹	1971 ¹	1973 ¹	1977 ^{1*}
UN International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination (1965)	1970 ¹	1971 ¹	v	v	1970 ¹	1967 ¹	1970 ¹	1971 ¹	1969 ¹	1994 ¹
ILO C169 Indigenous and Tribal Peoples Convention (ILO Convention No. 169 or C169) (1989)	X	1996	v	v	X	X	1990	X	X	X
Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora CITES (1973)	1975	1977 ^{2b}	c	v	1976	2000 ¹	1976	1974	1976	1975
UN Convention on Biological Diversity CBD (1992)	1992 ¹	1993	v	v	1994	1994	1993	1993	1995	1993 [*]
Agreement on the Conservation of Polar Bears, Oslo (1973)	1973	1973	v	v	X	X	1973	X	1973	1973
Convention on Long-range Transboundary Air Pollution, Geneva (1979)	1981	1982	v	v	1981	1983	1981	1981	1980	1981
Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context Espoo convention, Espoo (FJ) (1991)	1998	1997	v	v	1995	1991 [*]	1993	1992	1991 [*]	1991 [*]
UN Framework Convention on Climate Change (UNFCCC) (1992)	1992 ¹	1993	v	v	1994	1993	1993	1993	1994	1992
Kyoto Protocol to the United Nations Framework Convention on Climate Change (Kyoto Protocol) (1997)	denounced ⁴	2002	d	v	2002	2002	2002	2002	2004	1998 [*]
UN Stockholm Convention on Persistent Organic Pollutants (2001)	2001	2003	v	e	2002	2002	2002	2002	2011 ¹	2001 ¹
UNEP Minamata Convention on Mercury (2013) ⁵	2013 [*]	2013 [*]	v*	v*	2013 [*]	X	2013 [*]	2013 [*]	2013 [*]	2013
International Convention for the Control and Management of Ships' Ballast Water and Sediments (2004) ⁷	2010	2012	d	e	2005 [*]	X	2007	2009 ¹	2012	X
Svalbard Treaty (1920)	1923	1923 ¹	v	v	1925	1994	1924 ¹	1924 ¹	1935	1924 ¹
AGREEMENTS UNDER THE AUSPICES OF THE ARCTIC COUNCIL										
Agreement on Cooperation on Aeronautical and Maritime Search and Rescue in the Arctic SAR or Arctic Search and Rescue Agreement (2011)	2011	2011	v	v	2011	2011	2011	2011	2011	2011
Agreement on Cooperation on Marine Oil Pollution Preparedness and Response in the Arctic (2013)	2013	2013	v	v	2013	2013	2013	2013	2013	2013

LEGEND

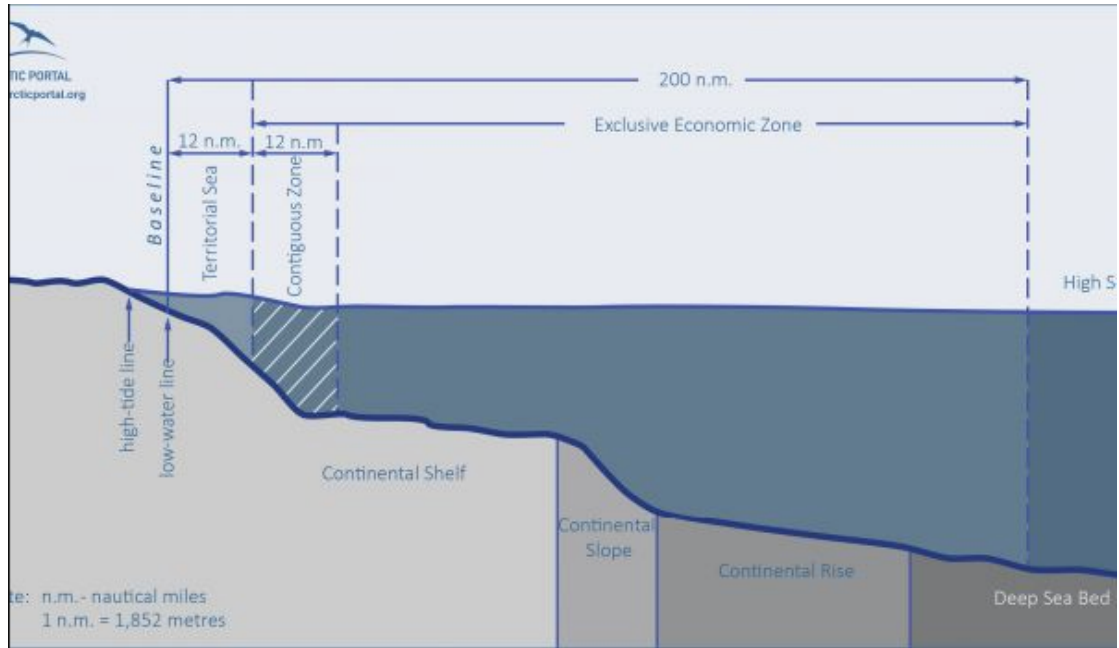
<ul style="list-style-type: none"> Flora & Fauna Climate Change / Environment Sea / Shipping / Fishing Civil / Political / Social rights Sovereignty Arctic Council Specific 	<ul style="list-style-type: none"> X Not party to the treaty v The Danish Constitution stipulates that the foreign and security interests for all parts of the Kingdom of Denmark are the responsibility of the Danish government. Unless stated otherwise, the treaties in this table apply to the Kingdom of Denmark, that is to say, also to Faroe and Greenland via Denmark a (adherence with reservation to Paragraph 10 (e) (with reservation about Faroe Islands) b Does not apply to Faroe Islands until further notice d with territorial exclusion of the Faroe Islands e with territorial exclusion of Greenland * Signed, but not ratified 	<ul style="list-style-type: none"> 1 Party with reservations 2 Party with reservations and objections 3 Original signatory, 1920 4 (ratified 1949, denounced 1981) 5 (ratified 1996, denounced 2011) 6 this convention is not yet in force (it will enter into force 90 days after it has been ratified by 50 nations). Data updated to February 2016 7 this convention is not yet in force (it will enter into force 12 months after ratification by 30 States, representing 35 per cent of world merchant shipping tonnage). Data updated to February 2016
--	---	---

πηγή: https://arcticportal.org/images/intl_treaties_overview.jpg

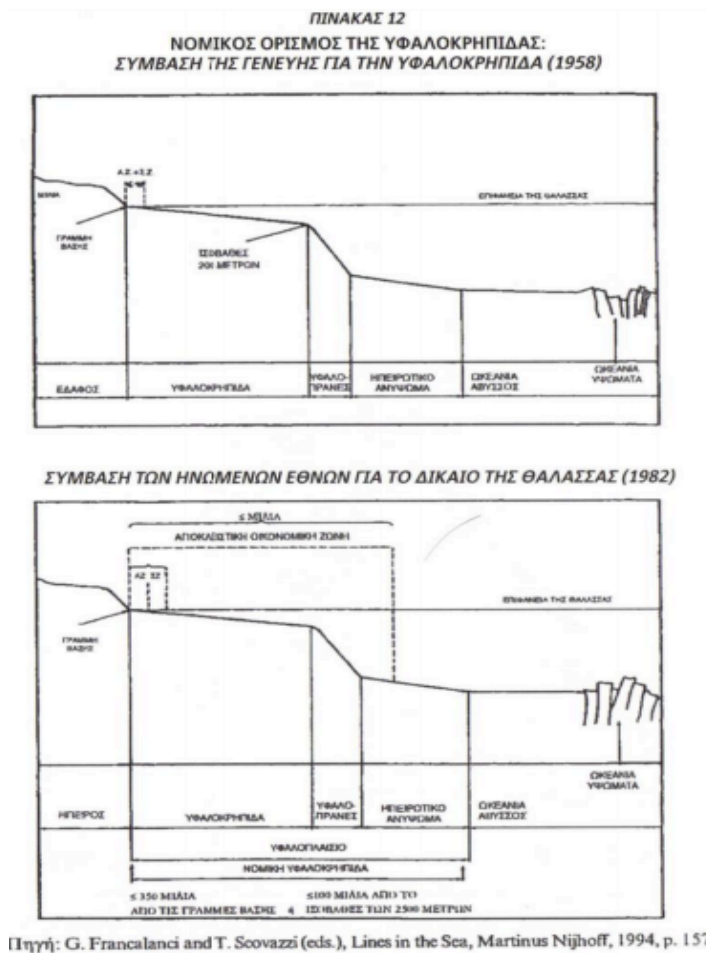
10. UNCLOS



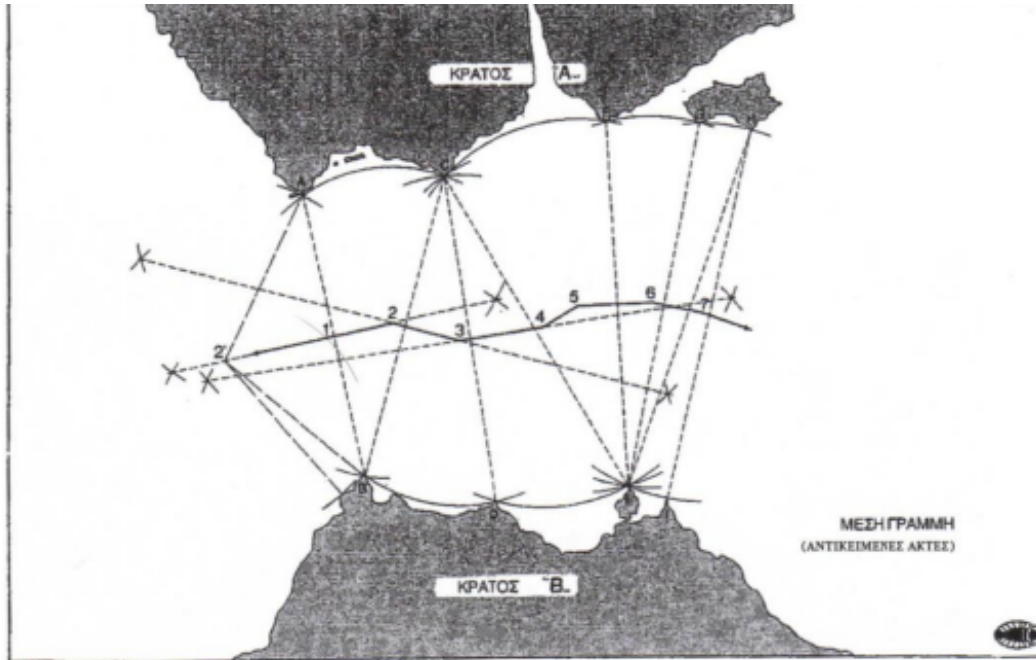
πηγή: <https://www.sailorinsight.com/unclos/>



πηγή: <https://portlets.arcticportal.org/exclusive-economic-zones>

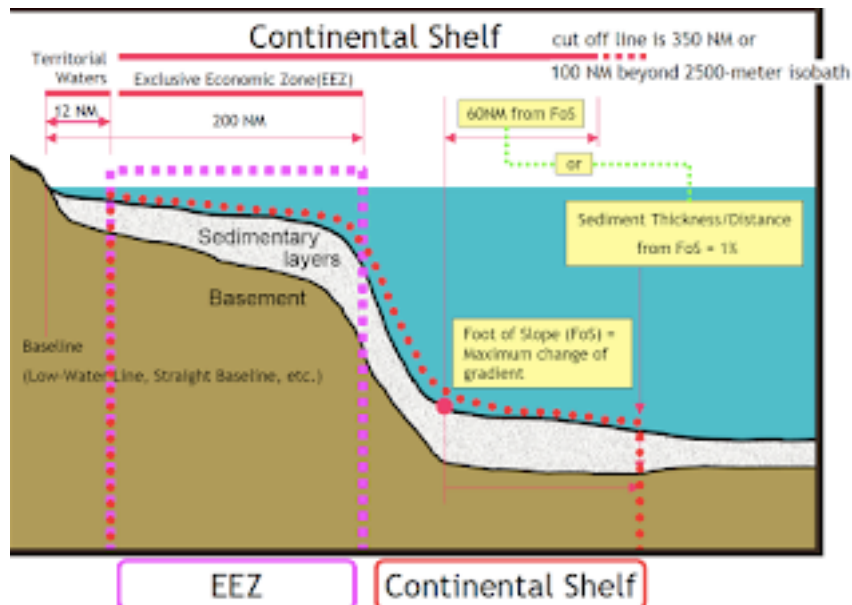


13. ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΙΣΗΣ ΑΠΟΣΤΑΣΗΣ ΜΕΣΗΣ: ΜΕΣΗ ΓΡΑΜΜΗ



Πηγή: G. Francalanci and T. Scovazzi (eds.), *Lines in the Sea*, Martinus Nijhoff, 1994, p. 201.

14. ΔΙΑΦΟΡΑ ΑΟΖ & ΥΦΑΛΟΚΡΗΠΙΔΑΣ



πηγή:<http://www.tunnel2funnel.com/2013/02/different-zones-of-sea-under-unclos.html>

15. Χάρτης των περιοχών έρευνας και διάσωσης της Αρκτικής, όπως συμφωνήθηκε στη συνθήκη του 2011



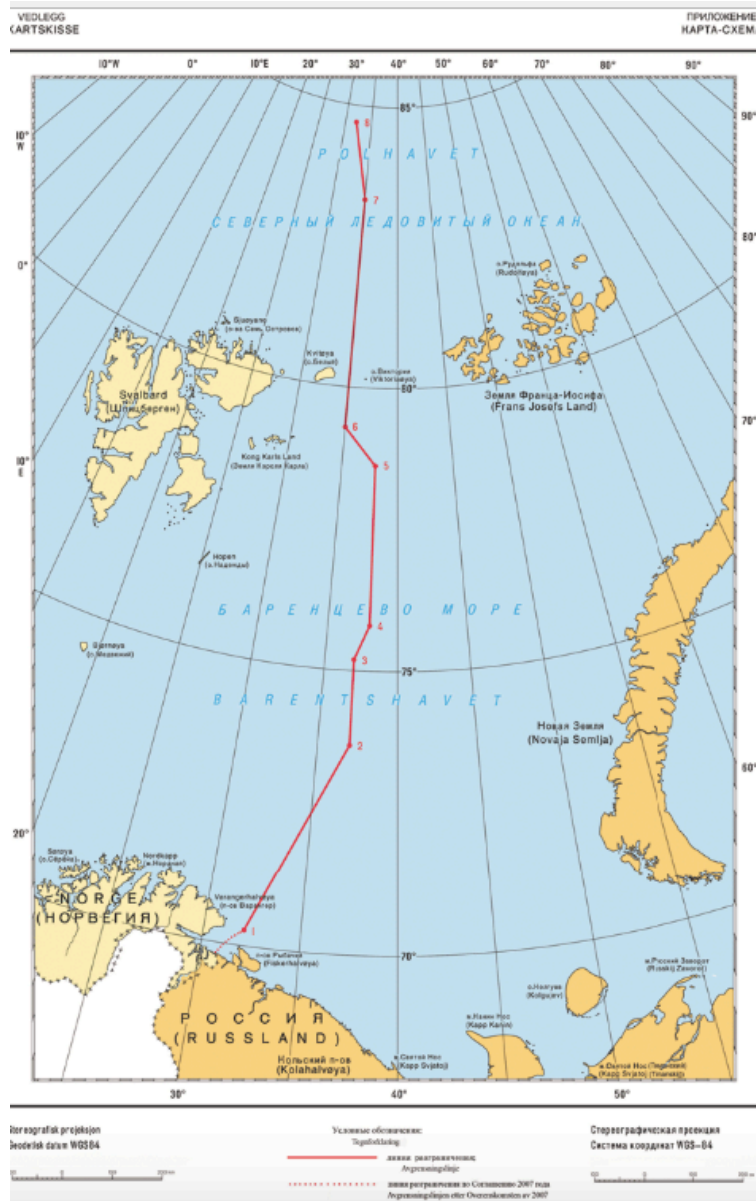
πηγή: AMSA

16. Bering –CHKCHI SEA ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΟΡΙΑ ΚΑΙ ΑΟΖ Η.Π.Α. -ΡΩΣΙΑ



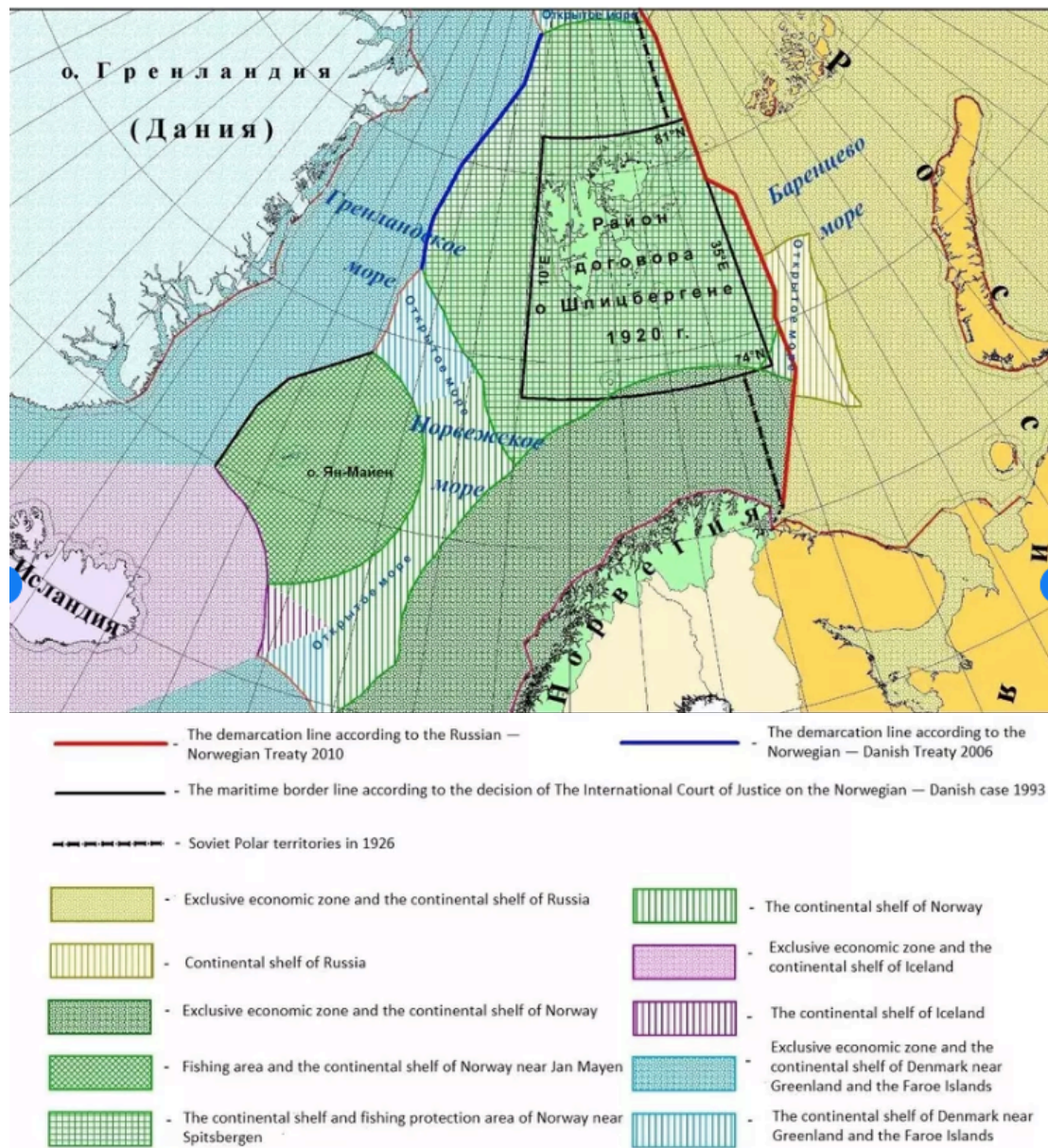
πηγή: arctiecon.wordpress <http://www.css.ethz.ch/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/center-for-securities-studies/pdfs/RAD-20-2-5.pdf>

17. BARENTS SEA RUSSIA-NORWAY



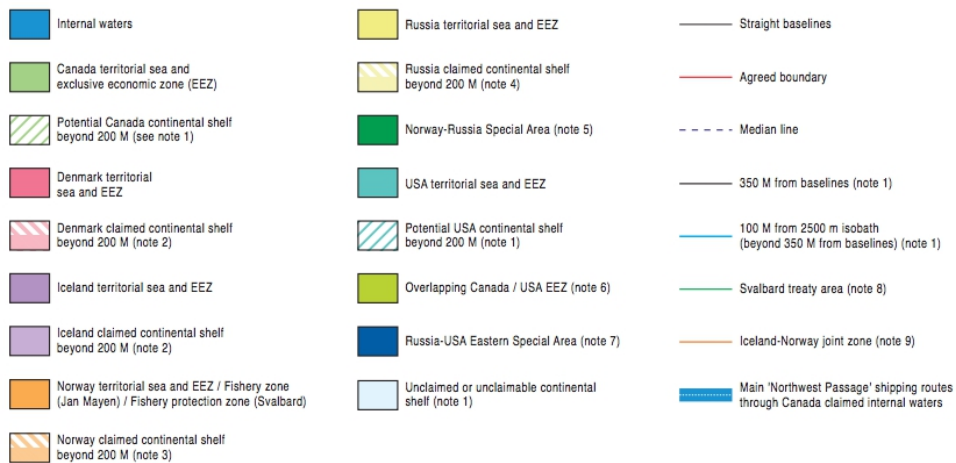
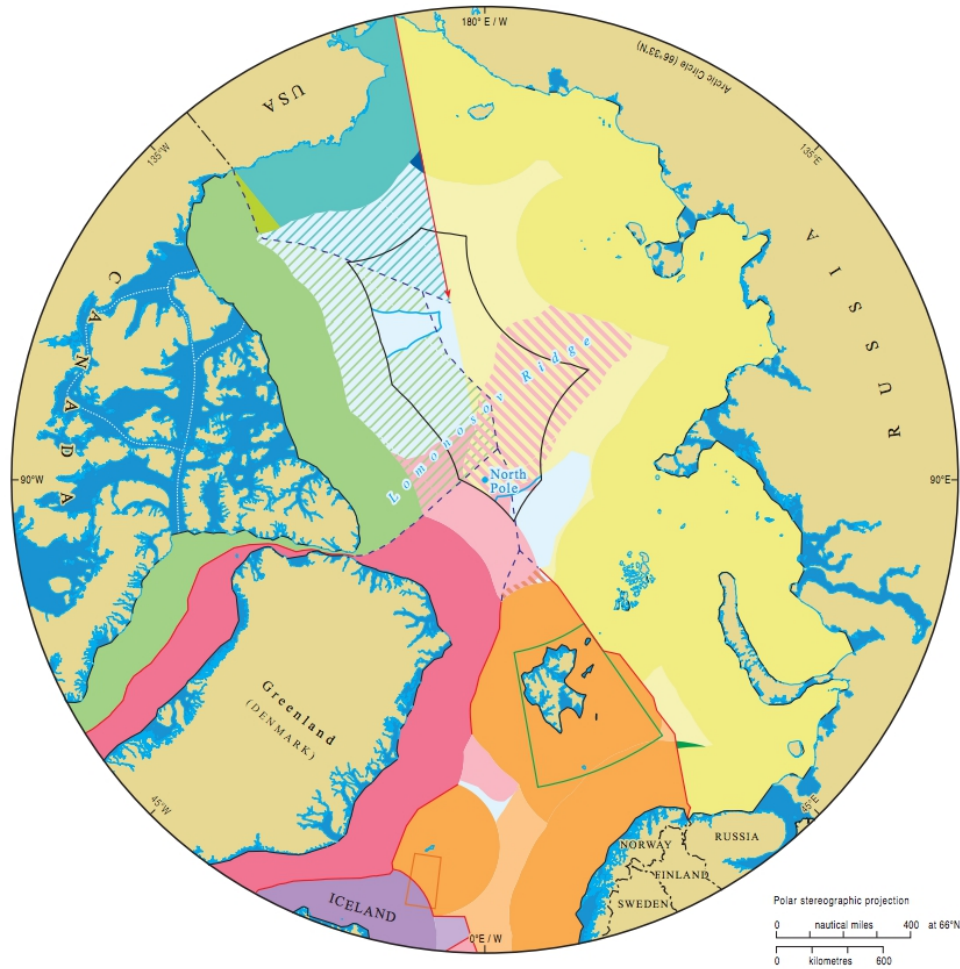
πηγή: https://www.dur.ac.uk/ibru/news/boundary_news/?itemno=10741

18. Η χωρική θέση των διαφόρων ζωνών, οι περιοχές δικαιοδοσίας στη θάλασσα του Barents, της Νορβηγίας και της Γροιλανδίας και η γραμμή οριοθέτησης βάσει της Συνθήκης του 2010.



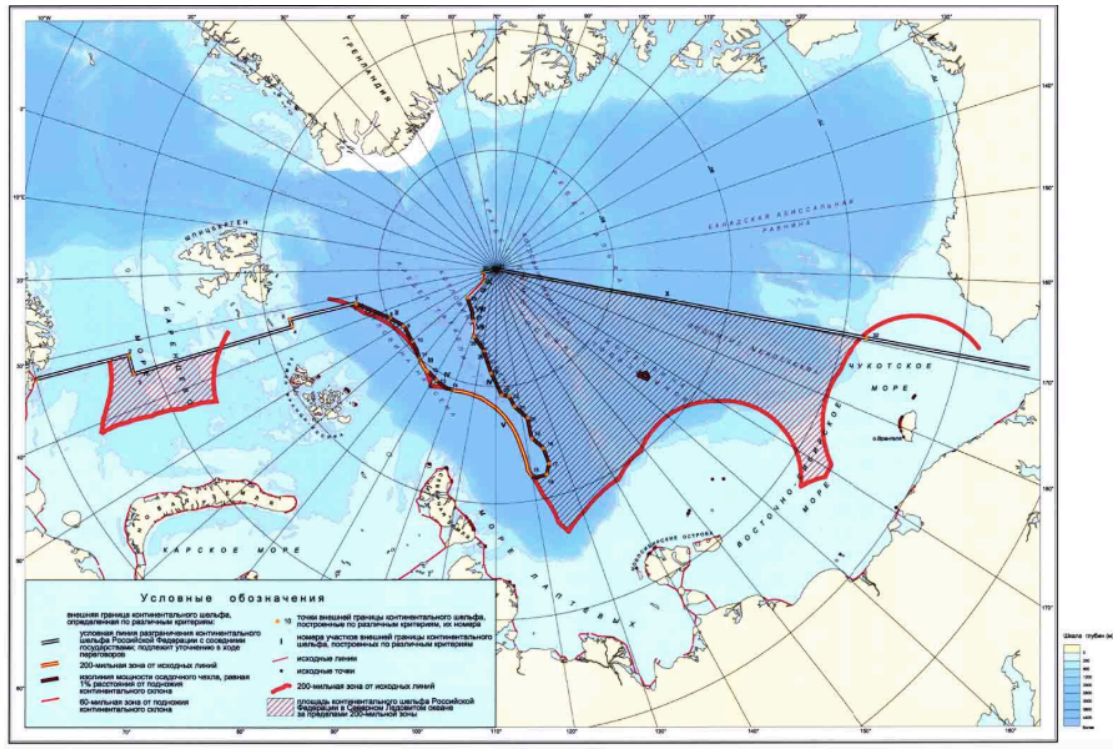
πηγή: https://www.researchgate.net/figure/The-spatial-position-of-the-various-zones-areas-of-jurisdiction-in-the-Barents_fig3_322633515

19. ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΔΙΑΚΑΙΟΔΟΣΙΑ ΚΑΙ ΟΡΙΑ ΣΤΟΝ ΑΡΚΤΙΚΟ ΩΚΕΑΝΟ



πηγή: <https://www.dur.ac.uk/ibru/resources/arctic/>

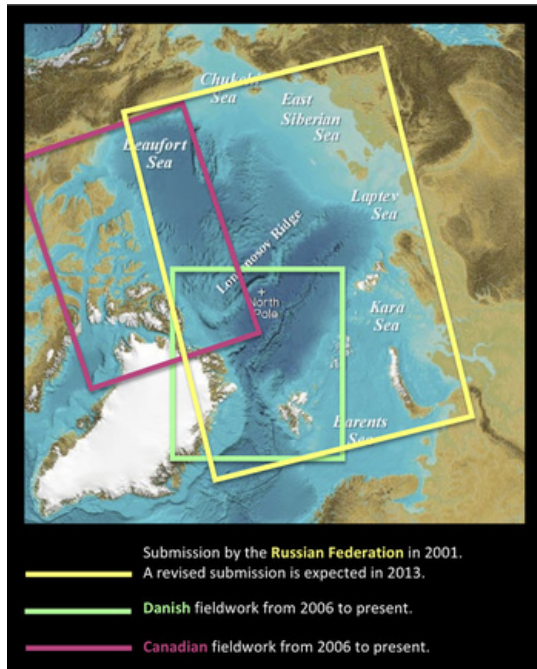
20.ΥΦΑΛΟΚΡΗΠΙΔΑ ΤΗΣ ΡΩΣΙΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΝΗ ΤΩΝ 200Ν.Μ.



πηγή:

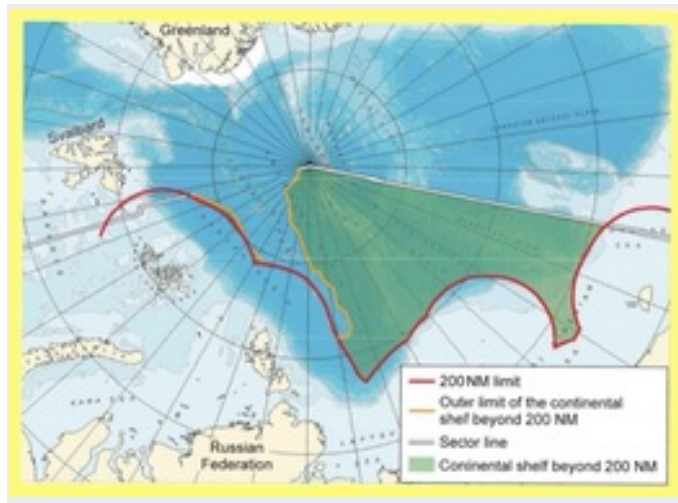
http://www.un.org/Depts/los/clcs_new/submissions_files/rus01/RUS_CLCS_01_2001_LO_S_2.jpg

21.ΕΔΑΦΙΚΕΣ ΑΚΙΩΣΕΙΣ ΡΩΣΙΑΣ/ΔΑΝΙΑΣ/ΚΑΝΑΔΑ- LOMONOSOV RIDGE

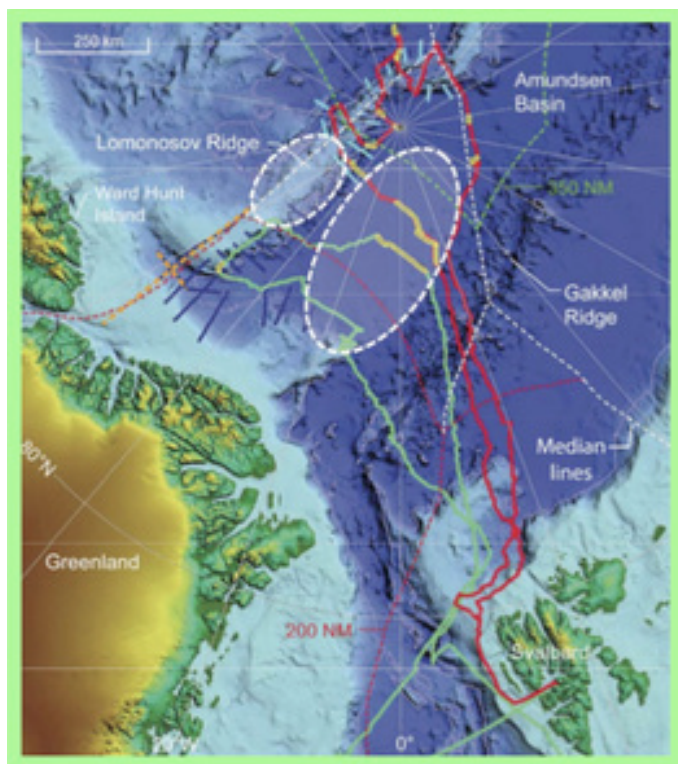


πηγή: <http://arcticcontroversy.weebly.com/territorial-claims.html>

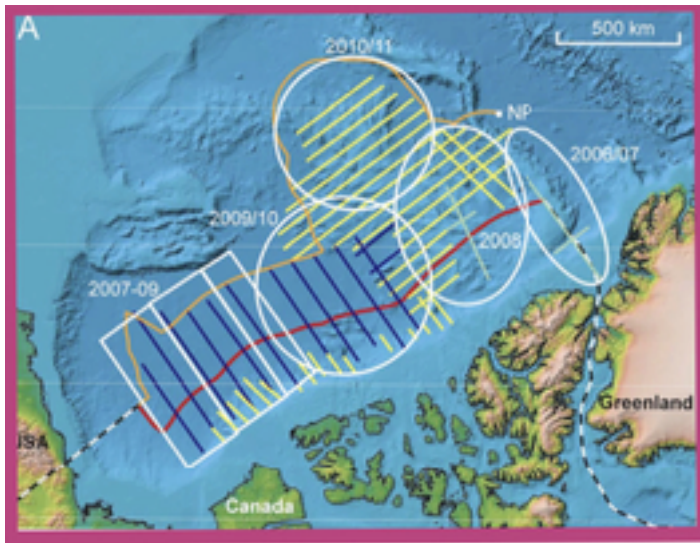
21^α. ΡΩΣΙΚΗ ΑΠΑΙΤΗΣΗ



21^β. ΔΑΝΙΚΗ ΑΠΑΙΤΗΣΗ



21γ. ΚΑΝΑΔΙΚΗ ΑΠΑΙΤΗΣΗ



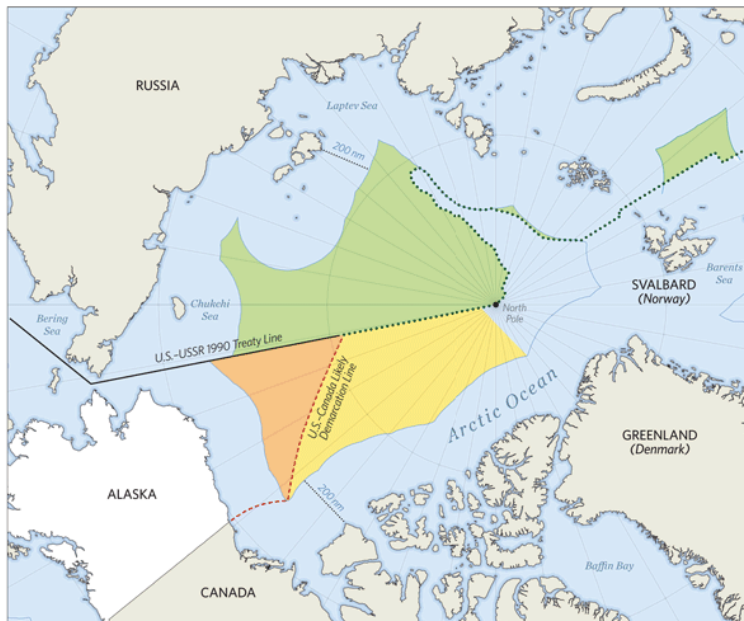
πηγή: <http://arcticcontroversy.weebly.com/territorial-claims.html#>

22. Η.Π.Α. ΥΦΑΛΟΚΡΗΠΙΔΑ

U.S. Extended Continental Shelf in the Arctic

A major U.S.–Canada ECS boundary in the Arctic remains to be negotiated. Russia's 2001 submission to the Commission on the Limits of the Continental Shelf respects the 1990 U.S.–USSR treaty boundary and extends it up to the North Pole. While the Russian submission likely results in an excessive ECS claim and infringes on Canada's potential ECS, it does not conflict with any U.S. claim.

- 200-nautical-mile EEZ boundary lines
- Presumptive ECS of United States
- Presumptive ECS of Canada
- ECS claimed by Russia in 2001 submission to CLCS
- Russia's claimed boundary line
- Boundary to be negotiated between U.S. and Canada



Sources: U.S. State Department, "Agreement with the Union of Soviet Socialist Republics on the Maritime Boundary," September 26, 1990, <http://www.state.gov/documents/organization/125431.pdf> (accessed April 17, 2012); United Nations, submission by the Russian Federation to the Commission on the Limits of the Continental Shelf, Map 2, December 20, 2001, http://www.un.org/depts/los/clcs_new/submissions_files/rus01/RUS_CLCS_01_2001_LOS_2.jpg (accessed May 8, 2012); and Durham University, "Maritime jurisdiction and boundaries in the Arctic Region," International Boundaries Research Unit, December 20, 2011, <http://www.dur.ac.uk/resources/libru/arctic.pdf> (accessed May 8, 2012).

πηγή: <https://www.heritage.org/> <https://www.heritage.org/report/us-accession-un-convention-the-law-the-sea-unnecessary-develop-oil-and-gas-resources>

